

**СПІЛКА
АВТОМАТИЗАТОРІВ
БІЗНЕСУ**

Нові інформаційні технології управління бізнесом

**Збірник тез
V Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

Київ 2022

**СПІЛКА
АВТОМАТИЗАТОРІВ
БІЗНЕСУ**

Нові інформаційні технології управління бізнесом

**Збірник тез
V Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

Київ 2022

Збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції "Нові інформаційні технології управління бізнесом". – Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2022. – 301 с.

Редакційна колегія:

Мазур Вадим Броніславович, Голова "Спілки автоматизаторів бізнесу", Шеремет Ольга Анатоліївна, методист "Спілки автоматизаторів бізнесу", Старцев Олексій Сергійович, методист "Спілки автоматизаторів бізнесу".

Матеріали збірника публікуються у авторській редакції.

©Всеукраїнська громадська організація "Спілка автоматизаторів бізнесу", 2022

Зміст

АЛЬБЕЩЕНКО О.С.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У М. МИКОЛАЄВІ ДО 2023 РОКУ 9

АНДРУШКО Р.П.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В КОНТЕКСТІ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СИСТЕМ 11

БРЕДІХІН В.М.

ІНДИКАТОРИ СМАРТ ОСВІТИ..... 13

БОЯРОВА О.А.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПРИДБАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ..... 16

БУДЯКОВА О.Ю., БУДЯКОВ В.Є.

СМАРТ-ЕКОНОМІКА: НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ..... 19

БУРБЕЛО Н.О.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ В КРИЗОВИЙ Й ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД..... 23

ВЕРБИЦЬКА В.І., ЯКУШКІНА В.Р., БЄЛОВ Л.О.

СИСТЕМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ..... 27

ВІННИК І.В.

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ 31

ВЛАСЕНКО О.М., КУЧЕРЕНКО І.І., МИКИТЕНКО П.В.

ЄДИНЕ АВТОМАТИЗОВАНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ - «НМУ_ЦИФРОВИЙ»..... 34

ВЛАСЕНКО Л.О., ЛУЦЬКА Н.М., ДЕСЯТКО А.М.

ОСНОВНІ ВИДИ РИЗИКІВ КІБЕРЗАГРОЗ ПРОМИСЛОВОГО СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ INDUSTRY 4.0.. 38

ВОЙТОВИЧ С.Я., БОЖИДАРНИК Т.В., ЛОРВІ І.Ф.

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК У ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 075 МАРКЕТИНГ НАВИКІВ ЩОДО

ЗАСТОСУВАННЯ CRM СИСТЕМ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	41
ВОЛКОВА Т.В., ЯНКО С.С.,	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕСУ	44
ГАВРИШ Н.Л., ПЕТРОВА В.О.	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ GOOGLE.....	47
ГАРАНДЖУК Ю.В., ПАВЛИК А.Й.	
СУЧАСНИЙ СТАН АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ.....	51
ГАРКУША С.А.	
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В АВТОМАТИЗОВАНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ	55
ГОЛЯЧУК Н.В., ГОЛЯЧУК С.Є.	
АВТОМАТИЗАЦІЯ І ЦИФРОВІЗАЦІЯ: ДУМКИ ПРАКТИКІВ ...	58
ГОРОДИСЬКИЙ М.П., ГРАБЧУК І.Л., ЗАХАРОВ Д.М.	
ЗНАЧЕННЯ ІОТ СИСТЕМ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КОРПОРАТИВНИХ МЕРЕЖ.....	61
ГОРОДЯНСЬКА Л.В.	
СПОСОБИ Й ПОКАЗНИКИ ІННОВАЦІЙНОГО ВІДТВОРЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЮДИНИ	64
ГРИЦЕНКО О.М.	
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ОБЛІКУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ.....	69
ГРИЦЕНКО Л.Є.	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПО ПРОДУКТАХ ЛІНІЙКИ ВАС У ДНЗ "ГАДЯЦЬКЕ ВПАУ"	71
ГУЗЕНКО Д.В.	
ПРОЕКТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.	74
ГУРЕНКО Т.О.	
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІВПРАЦІ БІЗНЕСУ ТА ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	78

ДЕМЧЕНКО Т.А. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	82
ДЕРЕВ'ЯНКО С.І. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....	85
ДУБІНІНА М.В., ЧЕБАН Ю.Ю., СИРЦЕВА С.В. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	89
ЖОРНОВА О.І., ЖОРНОВА О.І. ГОТОВНІСТЬ ДО ОБМІНУ ДОСЛІДНИЦЬКИМИ ДАНИМИ: ДО ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	93
ЗЕЛЕНКОВ А.В. ВИКОРИСТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	95
ЗЯБЧЕНКОВА Г.В., КУЗЬМЕНКО О.П. ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ У ГАЛУЗІ ОБЛІКУ	98
ІВАНОВ Є.О., ШЕВЧЕНКО В.П. З ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	102
ІВАНОВА С.М. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	107
ІСАНШИНА Г.Ю. ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	109
КАПЕЛЮШНА Т.В. СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ.....	113
КАПОСЛЬОЗ Г.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	116

КАЧМАР О.В. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	120
КВАСНІЙ Л.Г., ПРОЦИШИН О.Р. ВПЛИВ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БУХГАЛТЕРІВ.....	124
КЛІПКОВА О.І. СПЕЦИФІКА МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	127
КОВОВА І.С., БОНДАР Д.Ю., ПЕРЕКРЕСТОВА А.Р. ПРАКТИКА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ У КРАЇНАХ ЄС ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	131
КОВТУН О.П. ВЗАЄМОДІЯ БІЗНЕСОВИХ КОМПАНІЙ ІЗ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ.....	134
КОЛОС М.М. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЙ В МАРКЕТИНГУ	139
КОМЛІЧЕНКО О.О., ФЕДОТОВА О.В. ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПІДПРИЄМЦІВ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	141
КОНЦЕБА С.М., ЛІЩУК Р.І., ПІДЛУБНА О.Д. НОВІ ПРОДУКТИ ЛІНІЙКИ BAS В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ....	145
КОРНІЄНКО А.П. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	149
КРИВОРУЧКО О.В., КОСТЮК Ю.В. МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯКОСТІ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ З МЕТОЮ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ.....	153
КРИВОШЕЯ Є.В. ВПРОВАДЖЕННЯ МЕРЕЖЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	156

КУЗИК Н.П.	
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З АУДИТУ ТА КРИТЕРІЇ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	159
КУЗЬМЕНКО В.П., РОГОЗА Н.С.	
НІМЕЦЬКА АНТИКРИЗОВА НЕОЛІБЕРАЛЬНА МОДЕЛЬ: ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ І БІЗНЕСУ В ЧАС КРИЗ	162
ЛЕОНЕНКО Н.В.	
МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ	167
ЛІСОВСЬКА Н.В.	
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ.....	171
ЛУГОВА О. І., НЕДБАЙЛО І.І., НЕСТЕРЧУК І.В.	
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	174
ЛУЧИК С.Д.	
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БУХГАЛТЕРІВ: ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ РІШЕНЬ BAS.....	177
МАКОСДОВА В.О.	
АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБРОБКИ ДАНИХ ПІД ЧАС СУПРОВОДУ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	180
МАЛИНКА Т.В.	
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК – НЕОБХІДНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	183
МАНДРИКА Т.П.	
ПЛАТФОРМА ІТС ТА ІТ-ОСВІТА.....	187
МАСЛОВ В.О.	
МАТЕМАТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА	189
МЕЛЬЯНКОВА Л.В.	
ОБЛІК ВИТРАТ НА ПРИДБАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ	193
МИРОНЧУК З.П.	
ЗАХИСТ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	196

МОГИЛЬСЬКА В.В.	
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСНОЇ ХВОРОБИ	200
МОРОЗ Т.О., ВІЛЬХОВАТСЬКА А.І.	
ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	202
НЕЖИВА М.О.	
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В МОМЕНТ ДІДЖИТАЛ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	205
НІЖЕГОРОДЦЕВ В.О.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СТАНУ ПРАКТИКИ ОСВОЄННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЦИФРОВОГО ДИЗАЙНУ В СФЕРІ ОСВІТИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	208
НОВІКОВА О.П.	211
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИКУ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	211
ОВЧАРОВА Н.В., ОЛЕКСІЧ Ж.А.	216
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН	216
ПЕРЕТЯТЬКО Ю.М.	
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОРО В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	220
ПИСЬМЕННИЙ В.В.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ» ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІГРОВИХ ПРАКТИК ТА МЕХАНІЗМІВ	224
ПІСОЧЕНКО Т.С., ПЯТАЧУК А.С.	
ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИЗАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В БУХГАЛТЕРІЇ	226
ПОКУТНЯ Н.О.	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СФЕРІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ.....	229

ПОСТЕРНАК І.М., ПОСТЕРНАК С.О., ПОСТЕРНАК О.С.	
ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРУЮЧИХ НЕРУХОМІСТЮ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З БУДІВНИЦТВА	233
ПРИМАЧЕНКО Г.О., ТАРАСОВ К.О.	
ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОГНОЗНОЇ ОЦІНКИ ПАСАЖИРООБІГУ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ	238
ПРОЦИК О.А.	
РІВНІ КАНАЛУ РОЗПОДІЛУ	242
РОЗГОН О.В.	
РОЛЬ БЕНЕФІЦІАРА У ДОСЯГНЕННІ УЗГОДЖЕНОСТІ ІНТЕРЕСІВ БІЗНЕСУ, ОСВІТИ, НАУКИ ТА ДЕРЖАВИ.....	245
РОМАНЮК О.Н., ВОЙТКО В.В., СТАВИЦЬКИЙ П.В.	
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ, ОРІЄНТОВАНИХ НА РОЗРОБКУ СУЧАСНИХ АУДІО СИСТЕМ З АВТОМАТИЗОВАНИМ АНАЛІЗОМ І СИНТЕЗОМ МУЗИЧНИХ КОМПОЗИЦІЙ	250
РОМАНЮК О.Н., ЗАХАРЧУК М.Д., ЦІХАНОВСЬКА Л.М.	
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	253
САВЧЕНКО Н.М., САВЧЕНКО Р.О.	
ДУАЛЬНА ОСВІТА: ВИМОГА СУЧАСНОСТІ.....	256
САВЧЕНКО М.В., ШКУРЕНКО О.В.	
ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	260
СИРОТЕНКО А.О.	
АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА БАГАТОПРОФІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	263
СТАВИЦЬКИЙ А.В., ХАРЛАМОВА Г.О.	
ОН-ЛАЙН ГЕЙМІФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	265
ТИЩЕНКО Д.О., ФРАНЧУК Т.М., ЗАХАРОВ Р.Г.	
РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ	269

ТКАЧЕНКО О.І., ТКАЧЕНКО К.О., ТКАЧЕНКО О.А.	
ВИКОРИСТАННЯ ОНТОЛОГІЙ ТА ГРАФІВ ЗНАНЬ В «РОЗУМНИХ» ПІДПРИЄМСТВАХ	272
ТРОЦ І.В.	
АКТУАЛІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО РІШЕННЯ BAS ERP У ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	276
ФІАЛКОВСЬКА А.А.	
АВТОМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ GOOGLE	281
ЦИРЮК В.В.	
НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ З АВТОМАТИЗАЦІЇ РОБОТИ СКЛАДСЬКИХ ПРОЦЕСІВ.....	283
ЧЕРНЕНКО К.В.	
ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ «1С:ПІДПРИЄМСТВО» ПРИ ПРОВЕДЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «БЕЗПАПЕРОВА БУХГАЛТЕРІЯ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ.....	285
ШЕВЧУК К.В.	
ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ БУХГАЛТЕРА	287
ШЕПЕЛЮК В.А.	
ЗАСТОСУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СИСТЕМИ BAS В ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ.....	290
ШЕСТОПАЛОВА Л.С., МОРОЗОВА Т.М.	
ІДЕНТИФІАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ ЗАСОБАМИ RFID-ТЕХНОЛОГІЙ	294
ЯНКОВСЬКА Г.В.	
ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	297

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У М. МИКОЛАЄВІ ДО 2023 РОКУ

Розвиток малого і середнього підприємництва сприяє вирішенню гострих економічних і соціальних проблем, тому пошук шляхів активізації розвитку підприємництва на основі дослідження наявних тенденцій, структурних змін та особливостей розвитку підприємницької діяльності як України є важливим й актуальним завданням сьогодення.

Закон України Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні визначає правові та економічні засади державної політики у сфері підтримки та розвитку малого і середнього підприємництва.

Основною метою реформи децентралізації є «формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян» [1].

На сьогодні виконавчим комітетом Миколаївської міської ради реалізується комплексна Програма малого і середнього розвитку малого і середнього підприємництва у м. Миколаєві до 2023 року, метою якої є створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва, запровадження ефективних форм співпраці міської влади та суб'єктів підприємництва задля стійкого функціонування і розвитку підприємництва, залучення широких верств населення до підприємницької діяльності, підвищення його ролі у вирішенні стратегічних завдань економічного і соціального розвитку міста.

Розробники Програми розвитку малого і середнього підприємництва у м. Миколаєві до 2023 року прагнули на підставі вдалої європейської практики, а також з урахуванням національних, обласних, міських пріоритетів економічного розвитку, напрацювати дієві, реалістичні заходи з розвитку конкурентоспроможності МСП м. Миколаєва.

Програмою передбачено комплекс заходів за пріоритетними завданнями розвитку підприємництва в місті Миколаєві, а саме:

- покращення базових умов ведення бізнесу;
- посилення умов просування місцевого бізнесу;
- інформаційна підтримка;
- підприємницьке навчання, кадрова інфраструктура.

Також Програмою реалізується потужний комплекс заходів фінансової підтримки щодо розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва міста, а саме:

– часткове відшкодування з міського бюджету відсоткових ставок за кредитами, залученими МСП для реалізації інвестиційних проєктів;

– надання часткової компенсації роботодавцям витрат на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за новостворені робочі місця;

– надання одноразової компенсації суб'єктам господарювання з метою відшкодування витрат, понесених на сплату плати за землю, за земельні ділянки, надані в оренду або у власність, для обслуговування та/або розміщення ринків тощо на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених задля запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Зараз в Україні накопичений значний обсяг досліджень і публікацій з проблематики децентралізації. Зокрема багато уваги приділяється різним аспектам місцевого соціально - економічного розвитку, серед яких є підтримка підприємництва та створення сприятливого бізнес-клімату. Ю. Третяк відзначає, що новий підхід до регіонального розвитку базується на конкурентних перевагах та власних можливостях регіонів за умови прогнозованих обсягів державної підтримки [2].

Перелік використаної літератури:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. №333-р. Законодавство України: сайт. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>

2. Ткачук А. Скандинавський шлях. Досвід реформ адміністративно-територіального устрою і місцевого

Андрушко Р.П.

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування,
Львівський національний університет природокористування

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В КОНТЕКСТІ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СИСТЕМ

В умовах сьогодення бухгалтерський облік є найважливішим елементом інформаційної системи аграрного підприємства, що складає більше 80% всієї економічної інформації. Ефективне функціонування облікової системи в сучасних умовах є неможливим без застосування новітніх інформаційних технологій збору, обробки та передачі інформації.

Автоматизація облікової діяльності аграрних підприємств містить у собі безмежні можливості, з'являється інструмент імітаційного моделювання, який дозволяє прогнозувати наслідки тих чи інших управлінських рішень. Важко перебільшити значимість упровадження нових інформаційних технологій, що базуються на сучасних програмних продуктах.

Інформаційні системи та технології в значній мірі визначають рівень розвитку сучасного суспільства. На заході інформаційні технології забезпечують до 40% зростання ВВП і акумулюють при цьому до 20% всіх інвестицій.

Усі розробки в цій сфері ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, зокрема географічних інформаційних систем, які служать для збору, зберігання, обробки і розповсюдження просторових даних з метою прийняття обґрунтованих, проектних і управлінських рішень [2].

Ряд фахівців стверджують, що майбутнє обліку має передбачати необхідність впровадження блокчейну (бази даних, яка для збереження інформації, яка одночасно використовує велику кількість різних серверів) в бухгалтерську практику. Особливістю системи є постійна перевірка даних у блоках, сповіщення за умови їхньої зміни та водночас записування нової інформації у новий блок [3].

В Україні технології блокчейн (Blockchain) почали використовувати з 2016 року і поступово впроваджують у різних галузях. Блокчейн – це розподілений реєстр даних, у якому й зберігається інформація про кожну транзакцію, здійснену в закритій одноранговій системі користувачів. Дані зберігаються у вигляді послідовності блоків (звідси і назва – blockchain) із записами про транзакції. Їх неможливо підробити, оскільки кожен новий запис здійснює підтвердження вже існуючих ланцюжків.

Блокчейн – ідеальний бухгалтерський облік, адже не допускає помилок або умисних маніпуляцій з цифрами [4].

Отже, запровадження новітніх розробок в контрольно-обліковий процес є запорукою сталого розвитку сільського господарства [1].

Для ефективного використання інформаційних технологій, необхідно, щоб облікову систему структурувати з тим, аби дані заносити в програму один раз та із зазначенням всієї аналітики й для подальшої обробки.

З іншого боку, процес упровадження автоматизованих систем складний комплекс заходів, який може торкатися як окремих галузей обліку, так і роботи організації в цілому.

Для використання переваг, що надаються сучасними інноваційними технологіями у сфері обліку та контролю, потрібні радикальні зміни у набутті навичок та компетенцій бухгалтерів, які визначають можливість застосування нових підходів до визнання та оцінювання активів, обробки великих обсягів даних при підготовці масивів фінансової інформації.

Важливими аспектами у навчальній діяльності студентів спеціальності «Облік і оподаткування» є формування високого професійного рівня фахівців із глибоким знанням фундаментальних, загальноекономічних та фахових дисциплін, а також можливість адаптації на практиці, в умовах нових інформаційних технологій.

Отже, здійснення високоякісної професійної практичної діяльності бухгалтерів не можливе без належної підготовки таких фахівців у закладах вищої освіти.

Перелік використаної літератури:

1. Андрушко Р.П., Поліщук О. Проблемні аспекти обліку та оперативного контролю витрат на агроінновації. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в*

умовах глобалізації економіки: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (5 грудня 2020 р). / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 14. Ч. 1. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2020. С.14-17.

2. Бортнікова О. Інноваційні технології обліку у сільському господарстві [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_kampodilsk/sekcija_3_2013_04_18_19/innovacijni_tekhnologiji_obliku_v_silskomu_gospodarstvi/23-1-0-493

3. Mironchuk Z., Tsicka N., Andrushko R. Blockchain technology and prospects its application in accounting. *The 2nd International scientific and practical conference — Achievements and prospects of modern scientific research* (January 11-13, 2021) Editorial EDULCP, Buenos Aires, Argentina. 2021. P. 484-487.

4. Осмятченко В. О. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в контексті зміни технологічних укладів // Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2018. Вип. 2. С. 131–138.

Бредіхін В.М.

доцент

Харківський національний університет міського господарства імені
О.М. Бекетова, Україна

ІНДИКАТОРИ СМАРТ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства вдосконалення системи освіти, яка має забезпечувати цифрову економіку компетентними кадрами, належить до одного з найважливіших національних пріоритетів. [1]. Цифровізація економіки та суспільства є градієнтом економічного зростання. Водночас вона задає напрямок впливу на сфери бізнесу, ринок праці, життєвий уклад.

Однією з найважливіших питань у розвитку роботи системи смарт-освіти є проблема контролю якості її функціонування і системних зв'язків. Для цього необхідні цільові індикатори — показники результатів діяльності, що дозволяють у кількісному вираженні оцінити результат досягнення стратегічних показників.

Такими індикаторами є ключові показники ефективності КРІ [2].

Ряд дослідників: О.І. Урінцов, В.В. Дік, Н.В. Дніпровська та інші аналізуючи поняття «смарт-освіта» приходять до висновку, що система понять у цій галузі є слабоструктурованою і визначають, що в умовах розвитку інновацій збір даних завжди залишається позаду технічного прогресу. Тому зараз «існує велика проблема з збором даних, вони або відсутні, або недостовірні» [3].

У зв'язку з цим для оцінки ступеня досягнення мети часто доводиться використовувати «м'які» ресурси, що ґрунтуються на знанні та досвіді експертів.

З поняттям смарт-освіти пов'язано цілий комплекс процесів, багато з яких не мають одноваріантної інтерпретації. Проте незаперечним є факт, що концепція смарт-освіти передбачає створення інтелектуального інтегрованого середовища безперервного розвитку компетенцій учасників освітнього процесу через формальне, неформальне та інформальне навчання, результатом якого є зміна поведінки, що демонструється, шляхом застосування нових набутих компетенцій у ході освітньої та трудової діяльності.

Це середовище ґрунтується на наступних принципах:

— принцип смарт-аутсорсингу, у тому числі за рахунок інтеграції освітніх відкритих онлайн-ресурсів, розроблених провідними університетами;

— принцип переходу на компетентнісно-орієнтоване навчання, спрямоване на формування комплексних компетенцій, покликаних забезпечити максимальну професійну мобільність;

— принцип безшовності при використанні мультиплатформного підходу до організації освітнього процесу;

— принцип автономності викладачів та учнів на основі застосування мобільних смарт-пристроїв для доступу до середовища електронного навчання;

— мінімізації виконання рутинних функцій викладачами за рахунок використання інтелектуальних систем (нейроагентів);

— принцип гнучкого навчання з погляду індивідуальних переваг та можливостей учнів, а саме вибору педагогічних методів та контенту, адекватних персональним характеристикам учнів (рівень компетентності та індивідуальний стиль навчання), для досягнення поставлених освітніх цілей [4].

Аналіз управлінської структури майбутнього смарт-університету дозволить виділити чотири рівні зазначеної оцінки:

- мета рівень оцінки результатів (керівництво університету);
- макро рівень оцінки результатів (ІТ спеціалісти);
- мезо рівень оцінки результатів (викладачі);
- мікро рівень оцінки результатів (тьютори).

На кожному рівні необхідно виділити ключові показники ефективності KPI, що повинні розглядатись в контексті збалансованої системи показників BSC. Вони дозволяють оцінити результативність функціонування структурного рівня та забезпечення створених вищим рівнем умов для досягнення показників результативності нижчого рівня.

Математична модель оцінки досягнення поставленої мети L_i ($i = 0; 1; 2; 3$) представлено як функцію, що описується за допомогою нечітких продукційних правил, наступного вигляду:

$$L_i: \{(L_{i11}, \dots, L_{i1k_1}, \dots, L_{i41}, \dots, L_{i4k_4})\} \rightarrow [0; 1], \quad (1)$$

де L_{ijs} - s -й ключовий показник ефективності i -го рівня j -го блоку; $j = 1; 2; 3; 4$; $s = 1; \dots; k_j$; k_j – кількість показників j -го блоку; $(L_{i11}, \dots, L_{i1k_1}, \dots, L_{i41}, \dots, L_{i4k_4})$ - Вектор KPI [5].

Ключові показники ефективності по кожному з блоків стратегічної карти смарт-університету розробляються стейкхолдерами на основі освітніх та ІТІЛ-стандартів.

Оцінюються ступеня досягнення мети на рівнях не лише тьюторів та викладачів, а й керівництва вишу. При цьому пропонується модель виконує вимірювально-інформаційною функцією та дозволяє прогнозувати оцінку на кожному рівні і виявляти вузькі місця, що вимагають застосування керуючих впливів. Це дозволяє набагато швидше та результативніше кастомізувати компоненти процесу смарт-освіти.

Ціль вважається повністю досягнутою, якщо виконується наступний ланцюжок нерівностей: $L_0 \leq L_1 \leq L_2 \leq L_3$. При цьому оцінка L_0 не може бути меншою за допустиму оцінку ступеня досягнення мети, що регламентується вимогами у сфері освіти та розробляється на основі еталонних значень за шкалою від 0 до 1.

При цьому, якщо виставлено вимогу про максимальне значення допустимої оцінки, то кількісні значення оцінок ступеня досягнення мети на всіх рівнях повинні дорівнювати 1. Якщо за $i < j$ умова $L_i \leq L_j$ не виконується, то приймається рішення про покращення результатів діяльності. Якщо ж з об'єктивних причин зазначеної узгодженості дій на всіх рівнях досягти не вдається, то розробляється система допустимих оцінок кожного рівня, що є точними нижніми межами для багатьох значень оцінок L_0, L_1, L_2, L_3 .

Перелік використаної літератури:

1. Фалько С.Г. Двадцять п'ять років системі збалансованих показників: ретроспектива та перспектива // Контролінг. 2017. №4 (66). С. 2-4.

2. Slepov VA Smart Education Analytics: Quality Control of System Links // Smart Innovation, Systems a. Технології. 2018. Vol. 99. P. 104-113.

3. Бухт Р., Хікс Р. Визначення, концепція та вимірювання цифрової економіки // Вісн. міжнар. організацій. 2018. Т. 13. № 2. С. 143-172.

4. Райхліна А.В. Розвиток смарт-освіти як елемента побудови економіки знань у регіоні // Економіка та упр.: Проблеми, рішення. 2017. Т. 1. № 5.

5. Goremykina G., Dmitrievskaia N. SMART Education: Performance Management: rep. of the 5th Intern. Multidisciplinary Sci. Conf. on Social Sciences & Arts SGEM 2018. Albena (Bulgaria), 2018.

Боярова О.А.

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування

Національний університет біоресурсів і природокористування
України

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПРИДБАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

COVID-19 та карантинні обмеження розділили господарську діяльність юридичних та фізичних осіб на “до” і “після”. Суб'єкти господарювання всіх видів діяльності змушені працювати у нових реаліях та опанувати перехід на digital-технології. Діджиталізація відкриває перед організаціям багато нових можливостей для

подальшого ефективного розвитку та є дієвим механізмом у реалізації позитивних змін.

Дистанційна робота за існуючих карантинних обмежень вимагає відповідних інвестицій, які в довгостроковій перспективі забезпечать конкурентні переваги компанії на ринку. Серед таких інвестицій необхідно виділити використання потужного програмного забезпечення, обладнання та цифрового інструментарію.

Розглянемо особливості обліку придбання програмного забезпечення, адже тут можливі різні варіанти, залежно від умов договору та принципів використання.

За умови, що програмне забезпечення є частиною основного засобу на якому воно встановлено, забезпечує його повноцінну роботу, відповідає визначенню основного засобу за ПКУ [5] та П(С)БО 7 [2] (строк корисного використання понад рік і вартість понад визначене податкове обмеження), у такому випадку в обліку його придбання має бути у складі основного засобу відображене через рах. 15 «Капітальні інвестиції».

У разі, якщо підприємство купує виключні майнові права на програмне забезпечення, це є об'єкт нематеріальних активів, яке відповідає вимогам П(С)БО 8 [3] та ПКУ [5]. Як правило, програмне забезпечення створене спеціально для підприємства, і підприємство згідно з договором має право продавати, здавати в оренду тощо. Облік придбання здійснюється на субрах. 125. Такий же спосіб підходить і для невиключних прав на користування програмним забезпеченням, так як вони виникають в результаті контрактних або інших юридичних прав і в силу цього також повинні вважатися НМА;). Облік придбання здійснюється на субрах. 127.

У разі якщо ліцензійною угодою передбачено перехід невиключних прав (тобто покупцеві надається право використання програмного забезпечення без можливості його перепродажу, умови використання програми не обмежені функціональним призначенням, а відтворені кількістю куплених копій, відчуження майнових прав на програму не відбувається), то витрати на придбання програмного забезпечення відповідно до п. 4 П(С)БО 15 [4] доцільно відображати як роялті. За економічною сутністю роялті є платежем за використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Роялті потрібно включати до складу витрат у періоді їх понесення. Роялті сплачують авансом за наступні звітні періоди, відповідно суму таких платежів спочатку збирають за дебетом рахунка 39 "Витрати майбутніх періодів". Надалі такі суми щомісяця (щокварталу) рівномірно списують на витрати відповідного звітного періоду: Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 39.

Якщо підприємство-покупець оплачує послуги з обслуговування програми, але саме програмне забезпечення не купується. Наприклад - оплата за договором пакета оновлень на рік до програми Ліга :Закон. У такому випадку в обліку відображення придбання здійснюється як витрати періоду, наприклад через дебет рахунків 23, 91, 92, 93, 94 залежно від використання програмного забезпечення.

В процесі використання виникають витрати підприємства, пов'язані з придбанням додаткових сервісів, а також розробленням, зміною та доопрацюванням програмного забезпечення. Залежно від виду цих витрат та їх кінцевого впливу на роботу вони можуть збільшувати її первісну вартість чи відповідні витрати звітного періоду.

Отже, процес обліку придбання програмного забезпечення не має однозначного вирішення, адже на прийняття рішення впливають різні фактори. Як наслідок з метою уникнення помилок в наказі про облікову політику доцільно прописати можливі алгоритми відображення в обліку програмного забезпечення.

Перелік використаної літератури:

1. Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] / Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ [зі змін. та доп.]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

2. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс] / Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 [зі змін. та доп.]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

3. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс] / Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 [зі змін. та доп.]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

4. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» [Електронний ресурс] / Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 [зі змін. та доп.]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

5. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [зі змін. та доп.]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Будякова О.Ю.

доцент кафедри смарт-економіки, к.е.н.

Київський національний університет технологій та дизайну,

Будяков В.Є.

Директор ТОВ «СМАРТ ТЕАМ», к.е.н.

СМАРТ-ЕКОНОМІКА: НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

Управляти підприємством із зростанням впливу інформаційних технологій стало набагато складніше. З'явилися не лише управлінські проблеми, а й організаційні, зокрема пов'язані з бізнес-процесами. З розвитком цифрової економіки в діяльності підприємств з'явилися істотні зміни, такі як: поява інформаційного виробничого чинника, стала значним ресурсом; збільшення витрат за виробництво, оскільки інформація як і чинник має ціну; зниження транзакційних витрат з допомогою застосування інформаційно-комунікаційних технологій; зростання значущості людського чинника при впровадженні виробництва, що базується на інформаційно-комунікаційних технологіях; зниження значимості чинника невизначеності за допомогою активного застосування інформаційного ресурсу. Перераховані корективи пов'язані зі зміною у відносинах між покупцем та виробником, які були у традиційній економіці, порівняно з розвитком цифрової та появою смарт-економіки. Ці відносини стають тіснішими та індивідуалізованими.

Тільки володіння та постійний розвиток ключових компетенцій у цій сфері допоможе адаптуватися та нормально функціонувати в сучасному світі. Найкращі компанії поєднують цифрову активність та сильне лідерство, роблячи перехід від просто інформаційних технологій до трансформації бізнесу. Це те,

що називається цифровою зрілістю. Компанії суттєво відрізняються за цією ознакою, а ті, що більш зрілі з точки зору цифрових технологій, перевершують своїх конкурентів у бізнесі.

У власників бізнесу будь-які зміни асоціюються з ризиками, що, зрозуміло, але знаходяться ті, хто ризикує та виграє. Це породжує своєрідну хвилю успіху цифрових ідей, яка розмиває побоювання бізнесменів й врешті-решт штовхає цифрову економіку вперед. Необхідно зазначити, що, крім інформаційних систем, підприємствам необхідно запровадити відповідну культуру. Для вирішення проблем підприємств, пов'язаних з переходом на нових формат роботи, необхідні компетентні в цьому питанні фахівці. Тому, ключовий чинник успішного професійного зростання в сучасному цифровому світі – це формування наступних ключових компетенцій: здатність до постійного навчання та готовність постійно освоювати нові знання за новими технологіями, що з'являються. Іншими словами, постійно зростає важливість не конкретних знань, а здатність їх набувати.

Смарт-економіка епохи цифрової економіки, що набирає обертів, вимагає фахівців, які здатні обробляти великий потік інформації, та при цьому, виділяти з нього найголовніше. Смарт-економіка ставить амбітні цілі перед людиною, компаніями та державами майбутнього. Ключовими викликами для економіки, освіти та суспільства загалом є: підготовка кадрів, вимоги до компетенцій та загальної цифрової грамотності. Основними цілями розвитку цифрової економіки, з позицій, що розглядаються, є: ліквідація цифрової безграмотності; випереджальна підготовка кадрів; заміна елементів, що віджили, таких як трудова книжка на індивідуальний профіль людини.

Сучасний світ характеризується швидкими та слабко передбачуваними змінами, при цьому темп подібних змін постійно прискорюється, а невизначеність стає ознакою епохи. Настав час – століття трансформації ринку праці, тому що цифрова економіка трансформує всі сторони життя людини. Є матеріальний, інтелектуальний та технологічний розрив між людьми, організаціями, та й країнами в цілому. Дослідники в цій сфері передбачають, що до 50% всіх нинішніх робочих місць можуть бути автоматизовані. Спостерігається так званий перехід до іншого типу праці, при якому стають не важливими спеціалізовані знання та навички. Їм на зміну приходять спільні «компетенції 21 століття» – когнітивні, соціально-емоційні та цифрові. Формується

нове уявлення про людський капітал, основним компонентом якого стає активність, трансформуюча сила по відношенню до обставин. Здатність адаптуватися до змін, уміння та бажання вчитися й перевчитися набуває дедалі більшої цінності. Стійкість суспільства та формування прогресивної культури залежить від формування нової грамотності – фінансової, громадянської, правової, комунікативної, Digital, SMART тощо.

У умовах сьогодення виникає проблема нового змісту освіти. Протягом великого періоду часу різні країни активно розвивають експерименти у сфері формування компетенцій 21 століття. Наша країна досягла істотних успіхів в освіті в даному напрямку. Необхідно відзначити, що фінальний результат будь-якого навчання, освіти – можливість застосування конкретною людиною її знань та досвіду. Для досягнення цього необхідно змінювати парадигму для системи підготовки кадрів, у тому числі й освіти.

Найважливіші чинники, які характеризують новий економічний уклад, у своїй вказують обмеження традиційної системи виробництва кадрів. До таких чинників можна віднести такі: інноваційний цикл стислий, тобто скорочується час між отриманням нових знань та створенням технологій, продуктів, послуг; різке збільшення обсягу науково-технічної інформації, виникнення та розвиток принципово нових способів роботи з нею; зростання вимог до дослідників, конкуренція талановитих висококваліфікованих фахівців; зростання впливу міжнародних стандартів; розмивання дисциплінарних та галузевих кордонів у дослідженнях та розробках; розробка освітніх програм міждисциплінарного типу в закладах вищої освіти.

Процес формування знань та навичок необхідно будувати на основі комплексу інноваційних конвергентних освітніх рішень, що включають: ретельне проєктування та супровід актуальних базових знань, які необхідні для формування фундаментальних знань; застосування технологій інтегрованих освітніх програм з метою підвищення ефективності та скорочення термінів навчання; широке використання мережевих методів навчання; застосування гнучких шаблонів побудови навчальних програм; застосування різноманітних форм додаткової освіти та самоосвіти; застосування та активне використання методів засобів підтримки контрольновимірювальних та атестаційних процесів; розробка та впровадження нових інноваційних освітніх програм, наприклад «SMART-економіка», в тому числі на основі міждисциплінарного

підходу, таких як «Біоекономіка» в Київському національному університеті технологій та дизайну, яка поєднує економіку, екологію та біотехнології, є вельми актуальною для сталого розвитку суспільства.

Сучасний світ стає дедалі більш технологічним. Технологічна думка зливається з економічною. Продуктом процесів, що відбуваються, є «цифрова економіка». У найближчі десятиліття всі галузі, ринки, напрямки діяльності будуть переорієнтовані відповідно до вимог нових цифрових економічних моделей. Все вищезгадане дозволяє зробити висновок про те, що реформування системи освіти на основі сучасних технологічних змін та з урахуванням актуальних економічних тенденцій неминуче. Підготовка кадрів із ключовими компетенціями та навичками у сфері цифровізації стає першочерговим завданням [1, с. 39].

Технологічні зміни внесли серйозні корективи як у формування світової економічної системи, так і в економіку окремих ринків та підприємств. Організації всіх типів й розмірів вже покладаються на цифрові або розумні технології, щоб залишатися конкурентоспроможними. Через важливість та повсюдність Smart-технологій керівники бізнесу повинні мати можливість керувати цифровими активами та інфраструктурою. Багато організацій уже розпочали цифрову гонку, але не всі розуміють, як прийняти нову цифрову реальність [2, с. 101].

Сучасний світ вже неможливо уявити без використання інноваційних технологій, за умов постійно зростаючої цифровізації суспільства. Наразі різноманітні сфери життя людини активно використовують новітні технології задля пришвидшення роботи з великими масивами даних, мінімізації ризиків, спричинених дією людського фактору, зменшенню трансакційних витрат виробництва тощо. Зокрема за останні двадцять років значного прогресу зазнали дослідження нейронних мереж, що призвело до стрімкого розвитку та активного використання штучного інтелекту в різноманітних галузях: від охорони здоров'я до логістики транспортних перевезень [3, с. 94].

Формування нових технологій управління бізнесом під час розвитку смарт-економіки цифрової держави відіграє важливу роль та має певну специфіку, оскільки скоро не буде жодної сфери діяльності, в якій не використовується або лежить в основі компетенції Digital та SMART.

Перелік використаної літератури:

1. Будякова О.Ю. Особливості інноваційного режиму цифровізації економіки. Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації: мат. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 08 жовтня 2021 р.). Київ : КНУТД, 2021. С. 38-39.
2. Budiakova O. Smart technologies in the development of the national and world economy. Наука і вища освіта : тези доповідей XXX Міжнар. наук. конф. (м. Запоріжжя 10 листопада 2021 р.) Класичний приватний університет. Запоріжжя : КПУ, 2021. С. 101-102.
3. Будякова О.Ю., Будяков В.Є. Сучасні тенденції підготовки фахівців фондового ринка. Збірник тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції "Нові інформаційні технології управління бізнесом". – Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 11.02.2021. – 532 с. С. 45-49.

Бурбело Н.О.

старший викладач

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ В КРИЗОВИЙ Й ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Донедавна антикризове управління, як напрям менеджменту, був спрямований, в основному, на подолання циклічності економічного розвитку підприємства. Глобальні впливи розцінювалися як закономірні та прогнозовані. В науковій літературі були ґрунтовно описані методичні підходи, принципи, інструменти і процеси антикризового управління підприємствами та організаціями. Оцінено фактори впливу на ефективність: організація бізнес-процесів, вплив показника часу на кінцеву результативність діяльності, цифровізація середовища та ін. [2].

Сьогодні більшість опрацьованих підходів антикризового управління потребує коригування і доопрацювання. Світова пандемія і пов'язана з нею економічна та соціальна криза зумовили глибокі та незворотні процеси [1]. Можна зробити різні висновки щодо практичних наслідків цих процесів, як позитивних так і негативних.

Таблиця 1. Загрози, перспективи і рішення світової кризи Covid19

Основні соціально - економічні загрози світової кризи Covid19	Основні соціально - економічні перспективи світової кризи Covid19
<ul style="list-style-type: none"> - суттєвий економічний спад за окремими галузями промисловості; - зростання рівня безробіття; - зміна діючих механізмів організації діяльності, впровадження нових методів віддаленої (дистанційної) роботи; - руйнування базових соціально-економічних комунікацій як внутрішніх так і зовнішніх; - необхідність глобального перенавчання персоналу; - потреба у швидкому і суттєвому переоснащенні інформаційно-технічного забезпечення бізнесу; - відносно низький рівень розвитку технічного забезпечення окремих країн і регіонів (в т.ч. Інтернет покриття); - низький рівень інформаційної безпеки, та ін. 	<ul style="list-style-type: none"> - стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій; - зростання нової касти фахівців з високим рівнем цифрової освіти; - розширення базового набору методів роботи зі споживачами; - цифровізація як фактор розвитку суспільства; - глобалізація економічних процесів; - розвиток міжнародної співпраці і взаємодопомога між країнами; - науково-технічний розвиток суспільства; - посилення заходів інформаційної безпеки цифрового середовища; - стрімкий розвиток технічного оснащення і використання світової цифрової мережі (на 19,5% за 2021 рік) [4], та ін.
<p>Основні рішення для бізнесу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - активне інвестування розвитку цифрових технологій; - інтенсивне і безперервне навчання персоналу; - адаптація бізнес-процесів підприємства до нових умов і вимог діяльності; - захист персоналу компаній як основного ресурсу діяльності; 	

- забезпечення ефективних бізнес-комунікацій;
- орієнтація на партнерство і співпрацю бізнесу.

Виходячи з визначених особливостей, можемо зауважити, що основною характеристикою визначених рекомендацій є їх людинацентричність не тільки в результатах діяльності (задоволенні потреб споживачів), а і в процесі самої діяльності (здійснення бізнесу). Для цього необхідно приділити суттєву увагу питанню адаптації персоналу до нових умов роботи.

Серед рекомендацій варто виділити обов'язковість введення системи захисту персоналу компанії. В першу чергу – це захист здоров'я та життя людини. Необхідно забезпечити дотримання санітарно-гігієнічних норм праці, надання індивідуальних засобів захисту, особливо тим категорія працівників, що мають велику кількість міжособових контактів, посилити заходи соціальної відповідальності персоналу. На жаль, керівництво великої кількості компаній не приділяє цьому питанню достатньої уваги, хоча офіційних даних щодо цього питання немає. Відсутні визначені чіткі механізми внутрішнього і зовнішнього контролю за дотриманням санітарних норм. Соціальні гарантії – це ще один важливий аспект захисту працівників. Обов'язкове соціальне та медичне страхування, дотримання вимог трудового законодавства, а також створення умов психологічного комфорту в роботі будуть вдалим доповненням механізму ефективного менеджменту в умовах кризи.

Наступним пунктом рекомендацій варто визначити розробку принципово нової системи підготовки і перепідготовки персоналу щоб забезпечити відповідність новітнім тенденціям і впровадження нових методів роботи в компанії. Найбільш простим варіантом HR менеджери обирають найм спеціалістів, що самостійно отримали відповідну освіту і досвід роботи. Такий підхід, звісно, дозволяє компанії не витратити кошти і час на навчання працівника, але, в той же час, не виключає період його адаптації до роботи і колективу, вивчення специфіки діяльності компанії та випробувальний період. Тож можна зробити висновок про доцільність розробки власної системи навчання персоналу. Таке рішення дасть змогу зберегти цілісність колективу, дотриматися принципу єдності цілей і забезпечити механізм сталого розвитку компанії.

Основними формами впровадження навчання персоналу можуть бути як організація власних навчальних програм, так і забезпечення зовнішньої освіти. Суб'єктами взаємодії у вирішенні поставленої задачі є як вищі навчальні заклади освіти так навчальні центри різного спрямування. Освітнє середовище адаптивно реагує на потреби бізнесу. За підсумками 2021 року в галузі освіти в Україні було створено 63 нових навчально-практичних центри, розроблено 30 освітніх стандартів і залучено десятки бізнесових і міжнародних партнерів. Триває впровадження дуальної форми здобуття професійної освіти, за якою наразі працюють 240 закладів освіти і майже 1400 підприємств та організацій [5]. До таких центрів висувуються досить серйозні вимоги, найголовнішими з яких можна назвати забезпечення отримання тими, хто навчається відповідних теоретико-практичних результатів навчання. Важливим питанням є також сертифікація навчання та стандартизація вимог і методики навчання. Крім зазначених, часто озвучуються очікування щодо розробки довгострокових, а іноді і багаторівневих програм навчання персоналу.

Постпандемічний період повинен зберегти напрацьовану тенденцію, оскільки повернення до колишніх форм і методів управління буде достовірно неможливим. Ті види робіт і окремі бізнес-процеси, що на даному етапі принципово змінюються, в подальшому збережуть саме нову форму і повинні мати чітку тенденцію до вдосконалення та адаптації до нових умов.

Перелік використаної літератури:

1. Бураковський І. Коронавірус: епідемія як економічний шок. ZN.UA. 2020. – Режим доступу ресурсу: <https://glavcom.ua/columns/burakovskii/koronavirus-epidemiya-yak-ekonomichniy-shok-661101.html>

2. Бурбело Н.О. Формування комплексу заходів антикризового управління підприємством / Н.О. Бурбело // Інноваційна економіка: науково-виробничий журнал. - 2017. - №1-2 (67). – С. 65-71

3. Овчиннікова В.О., Колеснік А.Ю., Гавришук М.А. Концептуальні положення управління підприємством в умовах пандемії та становлення цифрової економіки / В.О. Овчиннікова// Причорноморські економічні студії: економічний науково-практичний журнал.- 2021.-№69.- с.36-40

4. Global digital population as of January 2021,-
<https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide/#:~:text=How%20many%20people%20use%20the,the%20in%20internet%20via%20mobile%20devices.>

5. Підсумки і тренди 2021 року в освіті,-
<https://osvita.ua/news/85288/#:~:text=%D0%A6%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%>

Вербицька В.І.

к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Якушкіна В.Р.

здобувач вищої освіти

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Бєлов Л.О.

здобувач вищої освіти

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

СИСТЕМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Основою існування і засобом збереження державності в сучасних умовах є освічений національний і культурний дух українського народу, збереження і розвиток якого неможливий без високоорганізованої системи народної освіти взагалі і вищої освіти зокрема.

В багатьох країнах світу в учбових закладах розповсюджений так званий внутрішній моніторинг якості, що означає регулярне проведення анкетування серед учнів, студентів, а також вчителів, викладачів. Аналіз таких анкет дозволяє здійснювати висновки щодо діяльності кожного вчителя, викладача, інших робітників і всіх служб та своєчасно здійснювати коректувальні заходи.

Позитивно оцінюючи результати досліджень вчених і дослідників, водночас зазначимо, що нині в Україні відсутня науково обґрунтована та наочно доведена система управління не тільки якістю освіти, а й самим процесом освіти всіх рівнів, яка була б об'єднана єдиними алгоритмічним і технологічним інструментарієм для забезпечення конкурентоздатного рівня освіти.

В даному контексті авторам близька позиція ректорів багатьох вітчизняних та зарубіжних вищих учбових закладів, яка полягає в тому, що кінцевий продукт вищих учбових закладів не може бути зведеним до категорії освітньої послуги, оскільки їм є якість людини як єдність якості спеціаліста та особистості; освіта як культурний і соціально-економічний феномен не тільки є суспільним благом, а й засобом суспільного відтворення.

Саме тому ринок, як економічний механізм, який має проявлені короткострокові, а не довгострокові характеристики, в принципі не може виступати основним або єдиним замовником і оцінювачем кількості та якості не тільки вищої, але й будь-якої освіти. Більш того, тільки вища освіта здатна виступати основним механізмом відтворення всієї системи освіти і опосередковано - одним з механізмів відтворення якості людського і соціального капіталу. Тому забезпечення вищої освіти населення України є не тільки особистою справою студента або питанням попиту освіти на ринку, а й справою довгострокового, стратегічного акценту у відтворенні якості інтелектуальних ресурсів незалежної держави і забезпечення її національної безпеки, незважаючи на те, що, безумовно, завжди є значний сектор діяльності в галузі вищої освіти, який описується категорією «освітні послуги».

Очевидно, що й поняття якості освіти являє собою складну наукову категорію, що має одночасно культурний, соціальний, економічний і педагогічний аспекти. У загальному значенні якість - це істотна ознака, властивість, відрізняючі один предмет від іншого. У «Глосарії гарантії якості акредитаційних термінів», підготовленому ЮНЕСКО, відзначається, що загальним для всіх підходів в академічній якості є інтеграція наступних елементів:

- гарантована реалізація мінімальних стандартів навчання;
- здатність ставити цілі в різних контекстах і досягати їх з вхідними показниками і контекстними змінними;
- здатність відповідати вимогам та очікуванням основних і неосновних споживачів та зацікавлених сторін;
- прагнення до вдосконалення [1].

В сучасних наукових роботах при визначенні якості виділяють як мінімум два підходи: філософський і виробничий.

Один з найвідоміших філософських концептів означеної категорії представлено в роботах відомого теоретика освітньої діяльності А.І.Субетто. На його думку, вона (категорія) включає в себе відповідність освіти як механізму відтворення суспільного

інтелекту, її кадрового потенціалу вимогам пріоритетів соціально-економічного, екологічного розвитку країни, її науково-технічного та технологічного розвитку та перспективам реалізації імперативу існування українського народу в XXI в. Якість освіти країни, за твердженням автора, виражає відповідність вимог зростаючого відтворення людини в умовах випереджувального розвитку його професійних якостей вимогам логіки розвитку країни як унікальної, суспільної, євразійської цивілізації, її культури, мови, історії. При цьому воно (відтворення) повинно відповідати вимогам державних освітніх стандартів, іншим нормам якості освіти, а також відповідати вимогам всіх користувачів освіти як суспільного блага - учнів, підприємств, галузей економіки, суспільства і держави [1].

Тим не менш, найбільш поширеним є виробничий підхід, основним поняттям якого визнається якість кінцевого продукту (результату) діяльності, за яким традиційно оцінюють діяльність освітніх установ контролюючі органи і самі учні. Тому, говорячи про якість освіти, мають на увазі якість його результатів. У зв'язку з цим фахівці пропонують оцінювати якість навчання особистості як співвідношення мети і результату навчальної та виховної діяльності педагогічного колективу. Якщо цілі задані операційно і прогнозовані в зоні найближчого розвитку особистості, якість освіти оцінюється шляхом порівняння навчальних та виховних результатів особистості з її максимальними можливостями. Найвищі можливі навчальні результати виникають тільки в тому випадку, коли будь-які впливи педагогів починають збігатися з власними бажаннями людини щодо рівня та якості своєї освіти. З цього випливає, що для забезпечення якості результату освіти об'єкт навчальної діяльності повинен і може стати і його суб'єктом. У зв'язку з вищенаведеним має сенс розширити вимоги до якості того, що, власне, призводить до результату. Тоді можна говорити про наявність тріади основних елементів освіти як комплексного об'єкта управління в управлінні якістю. Ефективність управлінського впливу на нього визначається в першу чергу ефективністю впливу на потенціали або ресурси вузу, які визначають якість навчального процесу. До них відносять: якість кадрового потенціалу (професорсько-викладацький склад), науково-дослідного і навчально-методичного потенціалів вузу. Таким чином, кожен вищий учбовий заклад при створенні своєї системи менеджменту якості може самостійно здійснювати

переоцінку якості і, відповідно, декомпозицію цілей і функцій у власній системі управління.

У свою чергу, якість головного процесу освіти - власне освітнього процесу - може бути відображена через системи оцінок, які характеризують його динамізм, змінність за часом. Оцінка якості освітнього процесу, на думку М.М. Поташніка, це лише одна із сторін його загальної, інтегральної оцінки, яка включає в себе п'ять груп показників, в тому числі оптимальність освітнього проекту, процесу, кінцевих і віддалених результатів освіти [2].

Традиційні показники якості результатів навчального процесу в більшості випадків достатньо об'єктивно відбивають досягнутий рівень його розвитку, і по них можна судити про тенденції зміни якості освіти. По суті, за їх допомогою фіксуються очікувані і вимірювані конкретні досягнення учнів, виражені через індикатори засвоєння ними знань, умінь, навичок, набутих компетенцій, які дозволяють зафіксувати, що здатен здійснити учень/випускник освітнього закладу після засвоєння всієї або частини освітньої програми [3].

Автори вважають доцільним при розробці навчальних засобів особливу увагу приділити в першу чергу мотиваційним факторам для отримання повноцінної якісної освіти; мотивація до вдосконалення свого особистого освітнього рівня повинна пронизувати всі рівні освіти – від початкової до вищої і, нарешті, кожен предмет/дисципліна повинні в першу чергу мати тісний зв'язок з майбутнім вибором професійної діяльності.

Висновки. На закінчення слід підкреслити, що формування систем менеджменту (управління) якістю у вищих навчальних закладах у відповідності до вітчизняних та міжнародних стандартів має відбуватися з урахуванням вищеназваних особливостей продукту освіти, без зайвої формалізації і спрощення. Однак специфіка застосування механізмів управління якістю в освітніх системах (у тому числі вищої освіти) повинна зводитись не тільки до особливостей продукту освітньої діяльності, а й до її організації в вузі і внутрішнім взаємозв'язкам національної системи освіти.

Перелік використаної літератури:

1. Інформаційні системи. URL:
<http://www.trinitas.ru/rus/doc/0012/001a/00120200.htrn>.

2. Поташник М.М. Качество образования: проблемы и технология управления (В вопросах и ответах). : Пед. о-во России. 2002. С. 63-64
3. Глухов В.В. Качество образования (методология, оценка и воздействие): учеб. пособие. 2-е изд. СПб.: Изд-во Политехи, ун-та. 2011. С. 39—46.

Вінник І.В.

викладач вищої кваліфікаційної категорії
ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується необхідністю розвитку перспективних напрямків науки і техніки і підвищенням ефективності виробництва з метою доведення якості продукції до світових стандартів. Для вирішення цієї задачі спеціалістам підприємств потрібна оперативна і достовірна інформація про фактичний стан виробництва, потребах у ресурсах, ситуації на ринку тощо. А це не можливо без кваліфікованого фахівця відповідної галузі.

Сфера торгівлі еволюціонує разом з національною і глобальною економікою. Фактори і умови, що визначають сучасні тенденції економічного розвитку, лежать в площині інновацій. Інновації в торгівлі, як правило, пов'язані з удосконаленням вже існуючої послуги, стосовно торгово-технологічних процесів, при цьому високе значення мають бізнес процеси і інновації, так як споживач впливає на виробника опосередковано але, через сферу торгівлі[1].

В умовах глобальної пандемії у зв'язку з поширенням COVID-19 особливої актуальності набули різні ресурси мережі Інтернет. Перебуваючи на карантині, люди вимушено переходять від безпосереднього до онлайн спілкування. Особливо гостро ця проблема торкнулася тих сфер життя, які є людино-орієнтованими, зокрема це стосується й освіти. Серед розмаїття електронних ресурсів важливе місце посіли хмарні технології. Ще до початку епідемії ці новітні форми роботи з інформацією продемонстрували свої переваги завдяки доступності та економічній ефективності.

Сьогодні показало, що системи, за допомогою яких можна отримати та надати дистанційний доступ до інформації, допомагають також ефективно організовувати та проводити онлайн-навчання та дистанційне навчання.

Потужним поштовхом для застосування комп'ютерних технологій в системі вищої освіти стали виникнення і розвиток мультимедійних технологій, таких, які дозволяють використовувати в процесі навчання різні інформаційні формати, такі як текст, звук, графіка, відео та анімація. Впровадження систем автоматизації це необхідність не тільки для бізнесу, а й при підготовці сучасного, висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця. Засоби мультимедіа нині широко застосовуються для створення електронних довідників, енциклопедій, а також так званих електронних підручників, які здатні подавати інформацію в зазначених вище форматах. До того ж, стаття в такій енциклопедії або підручнику може мати гіперпосилання на інше джерело, що містить інформацію, яка пов'язана зі змістом даної статті. Це дає можливість користувачу отримувати необхідну інформацію в нелінійний спосіб на відміну від друкованого матеріалу, який по своїй суті є лінійним [3]. А використання мультимедіа в інтерактивному режимі здатне перетворити комп'ютер, залежно від поставленої задачі, на викладача, співрозмовника, або екзаменатора, який оцінює правильність відповідей, що їх надає особа, яка навчається.

Важливою складовою при підготовці сучасного фахівця з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності є практичне навчання здобувачів освіти, яка являється обов'язковою і невід'ємною складовою частиною процесу підготовки майбутніх спеціалістів.

Технологічна практика є обов'язковим завершальним етапом навчання. Вона проводиться з метою узагальнення і вдосконалення здобутих знань, практичних умінь і навичок, оволодіння професійним досвідом та готовністю здобувачів освіти до самостійної трудової діяльності.

Через загрозу коронавірусної інфекції COVID-19 та необхідність самоізоляції, враховуючи особливості спеціальності «Підприємство, торгівля та біржова діяльність», керуючись актуальністю електронних форм продажу товарів та необхідністю ритейлів працювати в режимі доставки, технологічну практику здобувачі освіти мають можливість проходити онлайн із

можливістю зануритися у сучасний світ інформаційних технологій та автоматизації бізнес процесів. Здобувачі освіти матимуть можливість у віртуальному просторі наочно ознайомитися із асортиментом підприємств, основними інструкціями щодо приймання товарів, організацією торгово-технологічного процесу, правилами приймання, зберігання та підготовкою товарів до продажу, ознайомитися із забезпеченістю підприємства обладнанням та закупівельною діяльністю підприємства використовуючи дані офіційних сайтів підприємств-роботодавців, навчальні відео, вебінари тощо.

Одним з ефективних напрямків удосконалення управління підприємством є розробка и впровадження сучасних інформаційно-управляючих систем і технологій. Нові інформаційні технології управління підприємством є важливим і необхідним засобом, який дозволяє: швидко, якісно і надійно виконувати отримання, облік, зберігання і обробку інформації; значно скоротити управлінський персонал підприємства, який займається роботою по збору, обліку, зберігання і обробці інформації; забезпечити у потрібні терміни керівництво і управлінсько-технічний персонал підприємства якісною інформацією; своєчасно і якісно вести аналіз і прогнозування господарської діяльності підприємства; швидко і якісно приймати рішення по усіх питаннях управління підприємством.

Цифрова реальність вже стала невіддільною частиною нашого життя. А імплементовані автоматизовані процеси у навчальні робочі програми при підготовці фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що зазнали значних трансформацій під час пандемії, збережуть діджитал-складову. Аналізуючи вже існуючий досвід дистанційного навчання в умовах пандемії, можна зробити висновок, що при належній підготовці, діджитал-технології можуть стати якісним доповненням заняттям в аудиторії. Змішана форма навчання в закладах освіти урізноманітнює освітні програми, ефективніше поєднується з різними підходами, а також вдосконалює передачу знань.

Перелік використаної літератури:

1. Chesbrough H. Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting, from Technology. – Harvard Business School Press, Boston, 2003.

2. Борисова О.В. Эффективное управление инновациями в предприятиях торговли // Актуальные вопросы современной науки. – 2014. – № 1 (2,3). – С. 38–41

3. Карташова Л.А., Бойченко О.А., Шеремет Т.І. Технології та принципи дистанційного навчання: формування цифрових компетентностей педагога-тьютора. – К., 2020.– 77с.

Власенко О.М.

професор, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
НМУ імені О.О. Богомольця

Кучеренко І.І.

PhD, заступник начальника навчально-методичного відділу
НМУ імені О.О. Богомольця

Микитенко П.В.

доцент кафедри медичної і біологічної фізики та інформатики
НМУ імені О.О. Богомольця

ЄДИНЕ АВТОМАТИЗОВАНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ - «НМУ_ЦИФРОВИЙ»

Цифрова трансформація (цифровізація) всіх сфер суспільного життя, зокрема освіти та науки, є актуальним напрямком діяльності закладу вищої освіти не лише через пандемію, а й загалом через глобальні тренди та загальнодержавну політику. Не виключенням є й медичні (фармацевтичні) заклади вищої освіти.

Автоматизоване інформаційно-освітнє середовище Національного медичного університету імені О.О. Богомольця базується на використанні новітніх технологій і забезпечує освітній процес електронними підручниками та навчально-методичними комплексами з відповідних дисциплін, методичними рекомендаціями із застосування різноманітних веб-сервісів, ресурсів, а також створює умови для: запровадження педагогічно виважених моделей навчання, використання хмаро і мобільно орієнтованих навчальних середовищ, застосування різноманітних віртуальних лабораторій, моніторингу навчальних досягнень та розкриття особистих здібностей студентів.

У період адаптивного карантину та цифровізації освіти важливо забезпечити не лише доступ студентів до навчально-методичного матеріалу, а й надійну комунікативну складову між студентами, кафедрами, факультетами і навчально-методичним

відділом та іншими структурними підрозділами НМУ імені О.О. Богомольця, а також автоматизацію процесів, що стосуються розміщення чи поширення інформації. Особливо важливим є супровід та допомога науково-педагогічним працівникам університету в організації надання якісних освітніх послуг.

На рис. 1 зображено модель єдиного автоматизованого інформаційно-освітнього середовища Національного медичного університету імені О.О. Богомольця «НМУ_Цифровий». Першочергово всі електронні дані абітурієнтів вносяться працівниками приймальної комісії в Єдину Державну Електронну Базу з питань Освіти (ЄДЕБО) і як тільки абітурієнт зарахований до числа студентів університету він відразу стає частинкою цифрового середовища. Всі дані вступника надходять до автоматизованої системи управління (АСУ), а завдяки інтеграції АСУ з університетською платформою дистанційного навчання LIKAR_NMU, студенти лише нашого університету матимуть доступ до відео- та навчально-методичних матеріалів на YouTube каналі дистанційного навчання з дисциплін, що викладатимуть їм того чи іншого семестру. Накази про рух контингенту (зарахування, переведення, відрахування чи академічну відпустку) студентів формуються в АСУ та передаються в середовище електронного документообігу (СЕД), а звіти до необхідних підрозділів.

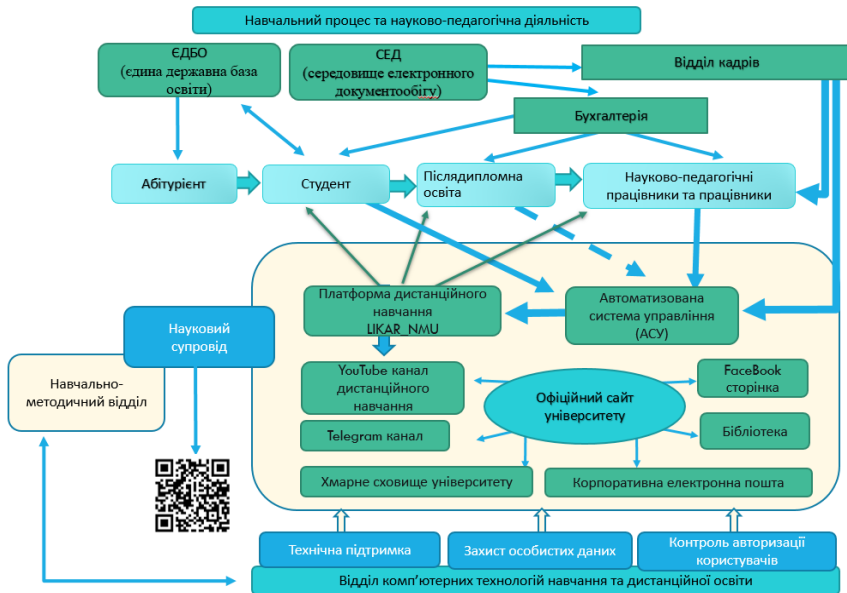

Рис. 1. Модель єдиного автоматизованого інформаційно-освітнього середовища Національного медичного університету імені О.О. Богомольця «НМУ_Цифровий»

Окрім роботи в АСУ науково-педагогічні працівники здійснюють організаційно-педагогічну діяльність на платформі дистанційного навчання LIKAR_NMU (розроблюють та наповнюють навчально-методичним контентом дистанційні курси та YouTube канал дистанційного навчання). На платформі дистанційного навчання LIKAR_NMU доступно три модуля: дистанційне навчання; деканат; організаційна структура.

Науково-педагогічними працівниками університету розроблено майже 2000 відео записів лекцій та відео-рекомендацій до виконання практичних та лабораторних робіт, які завантажено на YouTube канал дистанційного навчання НМУ імені О.О. Богомольця розміщено. На даний момент канал налічує понад 3000 підписників.

З метою оптимізації інформаційного супроводу та консультування здобувачів вищої освіти, викладачів, менеджерів курсів і співробітників факультетів, які відповідають за навчальну роботу було створено чати підтримки в месенджерах Viber та Telegram. Крім організаційної та контролюючої функції,

адміністрація університету спільно з навчально-методичним відділом, та відділом комп'ютерних технологій навчання та дистанційної освіти здійснює постійний науковий супровід, модернізуючи інструкції, публікуючи методичні матеріали та наукові статті, що розміщені в рубрикуванні «Дистанційне навчання» на офіційному сайті університету, а також були записані покрокові відео-інструкції для викладачів та розміщені на каналі дистанційного навчання.

Спроектоване єдине інформаційно-освітнє середовище «НМУ_Цифровий» об'єднує всіх учасників освітньої та наукової діяльності, забезпечуючи простір для комунікації та обміну даними, спрощує та модернізує управлінські процеси в університеті. Реалізація запропонованої концепції має на меті забезпечити: якісно новий рівень та результативність діяльності університету; розвиток єдиного інформаційного освітнього середовища університету; високий рівень якості підготовки та підвищення кваліфікації здобувачів освіти; підвищення ефективності та результативності наукових досліджень; високий рівень цифрової компетентності працівників університету.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на розробку пропозицій щодо шляхів розвитку цифрової компетентності студентів та науково-педагогічного персоналу університету. Запропонована модель проектування інформаційно-освітнього середовища університету потребує постійного удосконалення адже технології швидко змінюються.

Власенко Л.О.

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри інженерії програмного забезпечення та
кібербезпеки

Київський національний торговельно-економічний університет

Луцька Н.М.

доктор технічних наук, доцент,
доцент кафедри автоматизації та комп'ютерних технологій систем
управління

Національний університет харчових технологій

Десятко А.М.

PhD,

доцент кафедри інженерії програмного забезпечення та
кібербезпеки

Київський національний торговельно-економічний університет

ОСНОВНІ ВИДИ РИЗИКІВ КІБЕРЗАГРОЗ ПРОМИСЛОВОГО СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ INDUSTRY 4.0

Industry 4.0, яка характеризується інтеграцією автоматизованого виробництва, обміну даних та різних виробничих технологій в єдину систему, в якій буде або повністю відсутня людина, як особа, що приймає рішення, або її втручання будуть зведені до мінімуму, призвела до діджиталізації не лише промислово-виробничих підприємств, а й до всіх сфер сучасного життя. На сьогодні важко увити собі об'єкт господарювання, який не має комп'ютерного забезпечення, функціонує без власної інформаційної системи, є абсолютно автономним і не має зовнішніх зв'язків через мережу Інтернет.

Сьогодні диктує нові вимоги до організації та проведення виробничого процесу, процесів господарювання та взаємодії із зовнішнім середовищем. Наслідками проходження Industry 4.0 є злиття різних технологій, що призвело до появи кіберфізичної системи, Інтернету речей, Інтернету послуг та появи розумного заводу.

Особливістю сучасних суб'єктів господарювання є їх функціонування в умовах надлишкової різномірної інформації. Для виробничих підприємств характерним є високий ступінь автоматизації всіх рівнів. Сучасна автоматизована система

управління технологічними процесами є комплексне поєднання потужних технічних засобів, які надають можливість оперувати величезними масивами даних [1].

У зв'язку із вищезазначеним виникає ряд проблем:

- 1) зберігання великого масиву промислової інформації рано чи пізно призведе до необхідності застосування Інтернету послуг;
- 2) обробка великих об'ємів інформації вимагає потужних засобів, які можуть забезпечити хмарні технології;
- 3) в зв'язку із зазначеним в попередніх пунктах майже кожен рівень промислової автоматизації використовує вихід в Інтернет [2];
- 4) промислові мережі за своєю ідеологією є відкритими.

Вказані проблеми призводять до виникнення певного ландшафту загроз, зображеному на рис. 1.

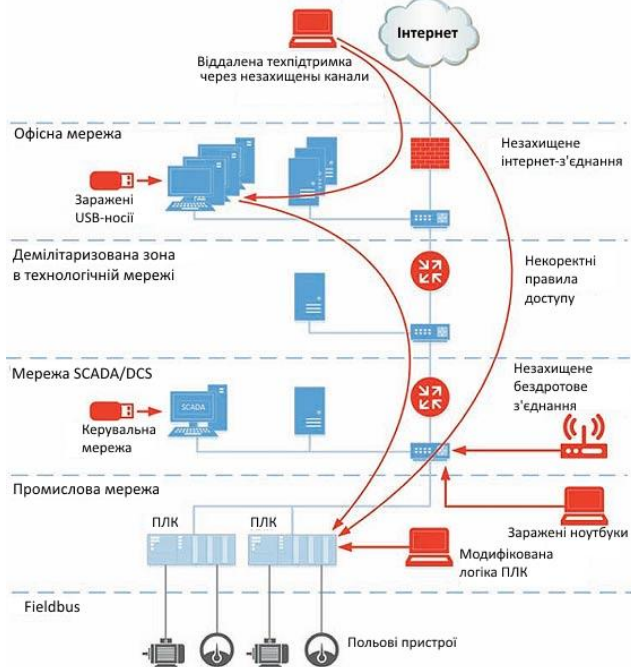

Рис. 1. Вразливі місця за відповідними рівнями автоматизації суб'єкта господарювання

До елементів технічної структури всіх рівнів АСУ ТП суб'єкта господарювання (рис. 1), що мають високі ризики кіберзагроз слід віднести: сервери керування і збору даних (SCADA), сервери зберігання даних (Historian), шлюзи даних (OPC), людино-машинні інтерфейси (HMI), стаціонарні та мобільні робочі місця інженерів і операторів, ЕОМ адміністрування промислових та інформаційних мереж, ЕОМ на яких конфігурується програмне забезпечення для систем промислової автоматизації.

Сучасні АСУ ТП мають високий та різноманітний спектр вразливостей. До основних вразливих місць, що мають високий ризик кібервторгнення слід віднести наступні [3]: людський фактор, вразливість операційних систем, слабка аутентифікація, відсутність патчей та апаратні збої, відсутність шифрування, віддалений доступ, зовнішні мережеві підключення, засоби захисту і моніторингу, помилки під час програмування розробниками програмного забезпечення, що можуть призвести до переповнення буфера (та й саме по собі програмне забезпечення промислових систем є достатньо обмежене щодо реалізації захисних заходів), погана система паролей та керування ними, відсутність антивірусних програм у промислових системах, бездротові мережі, малопотужні віддалені процесори, фізична безпека віддалених засобів (наприклад, серверів) та промислового обладнання які (можуть з різних причин знаходитись за межами контролюємої області). І це далеко не весь перелік слабких місць в структурі АСУ ТП при роботі з його промисловою інформацією.

Таким чином, для функціонування промислового суб'єкта господарювання слід проводити створювати систему захисту, вводити багатofакторну аутентифікацію тощо.

Перелік використаної літератури:

1. Власенко Л.О., Савченко Т.В., Луцька Н.М. Кібербезпека як ключовий чинник впровадження Industry 4.0 // Глобалізаційні виклики розвитку національних економік : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 жовтня 2021 р.).

2. InformationSecurity [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://lib.itsec.ru/articles2/cyberwar/landshaft-ugroz-dlya-sistem-promyshlennoy-avtomatizatsii>

3. Industrial Control System Vulnerabilities: A Prime Target of Our Critical Infrastructure by Adversaries Buffer Overflows

[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.cyberdefensemagazine.com/industrial-control-system-vulnerabilities/>

Войтович С.Я.

к.е.н., професор

Луцький національний технічний університет

Божидарнік Т.В.

д.е.н., професор

Технічний коледж Луцького національного технічного
університету

Лорві І.Ф.

к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК У ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 075 МАРКЕТИНГ НАВИКІВ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ CRM СИСТЕМ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні інформатизація суспільного життя, діджиталізація управлінських і бізнес процесів ставить нові вимоги щодо системності, повноти, оперативності та аналітичного забезпечення виконання функцій управління та прийняття на цій основі обґрунтованих управлінських рішень на підприємствах.

Не виключенням є реалізація функцій та виконання задач маркетингового управління підприємством, бізнес-процесами та взаємовідносинами із клієнтами і споживачами на стратегічному рівні. З цією метою вітчизняні підприємства та заклади послуг застосовують CRM системи, які забезпечують автоматизацію функцій щодо взаємовідносин із споживачами товарів і послуг [1].

Сьогодні одним з най, найбільш дієвих інструментів ефективного управління маркетинговою діяльністю є застосування аналітики баз даних та процедур цифровізації таких бізнес-процесів [2].

Застосування сучасних інформаційних систем в маркетинговому управлінні (у тому числі CRM систем) є необхідною умовою досягненням суб'єктами господарювання економічного результату та виживання в конкурентному середовищі [3].

З цією метою заклади вищої освіти вводять у навчальний процес для підготовки магістрів спеціальності 075 Маркетинг навчальну дисципліну «CRM системи». Вивчення даного курсу дає можливість одержання фундаментальних та прикладних знань щодо сутності та застосування CRM систем з метою автоматизації виконання функцій взаємовідносин зі споживачами в умовах діджиталізації економічних процесів.

Вивчення курсу «CRM системи» формує та здійснює розвиток у здобувачів необхідних теоретичних знань щодо застосування CRM систем в маркетинговій діяльності підприємства; тлумачить загальні принципи побудови і функціонування сучасних CRM систем, дозволяє одержати здобувачами практичні навички роботи з CRM системами (Customer Relationships Management): формування баз даних на підприємстві та використання аналітичного інструментарію маркетингу для постійного аналізу інформації з метою прийняття оперативних та стратегічних маркетингових рішень.

Зокрема, курсом «CRM системи» передбачено набуття здобувачами таких практичних навичок щодо: реалізації схем побудови і засад функціонування сучасних CRM систем [4]; вивчення практичних прийомів застосування CRM систем; формування баз даних та одержання звітів, використання аналітичного інструментарію маркетингу.

Для формування і розвитку у здобувачів спеціальності 075 Маркетинг навичок використання у професійній діяльності CRM систем пропонується опанувати програмний продукт CRM одного із вітчизняних виробників, який представлений на ринку України, наповнений функціональними модулями та виконує автоматизацію робіт щодо відносин із споживачами.

CRM системи, що пропонуються на вітчизняному ринку, призначені для застосування різноманітними виробничими і комерційними підприємствами та сервісними закладами, що надають відповідні послуги, та взаємодіють із споживачами послуг, постачальниками, контрагентами, тощо.

Набуття навичок практичного використання програмного продукту CRM повинне передбачати виконання здобувачем практичних завдань, кожне з яких стосується освоєння відповідного модуля програми. Це, зокрема: ознайомлення із CRM системою щодо наявних блоків системи (пунктів меню та підменю), а також із процедурами формування шаблонів

документів; здійснення первинних та вторинних налаштувань даної CRM системи (формування категорій клієнтів та каталогів); формування записів та заповнення шаблонів документів (створення карти клієнта, здійснення переміщення, редагування, копіювання записів, тощо); проведення операцій із товарами та контрагентами у CRM системі (наповнення довідників, формування в системі переліку товарів та послуг, створення переліку контрагентів); проведення фінансових операцій в модулі «бухгалтерія» CRM системи (створення переліку партнерів, налаштування внутрішніх витрат підприємства, тощо); ознайомлення із методикою та схемою роботи трекера задач (формування окремого проекту, формування відповідних задач і під задач, здійснення логування годин виконання окремих задач); ознайомлення із алгоритмом роботи «воронки продажів» (створення «воронки продажів», формування її стадій, здійснення руху угод по воронці та їх фільтрація, наповнення «Timeline» по створених угодах, переміщення картки угод між етапами воронки, тощо); формування аналітичних звітів в CRM системі (звіту щодо кількості клієнтів за джерелами походження, звіту «Доходи за джерелом походження клієнта», звіту «Збірна аналітика доходів за визначений період часу», звіту «Нові та постійні клієнти», звіту «Повернення клієнтів», звіту «Доходи від надання послуг», звіту «Аналіз продуктивності виконання задач у системі», звіту «Аналіз внесених даних (воронка продажів)»).

Такі запропоновані нами завдання мають послідовну логічну побудову, включають перелік необхідних практичних дій, методичні рекомендації-підказки щодо їх виконання та забезпечують повноту набуття здобувачем навиків практичного застосування CRM системи в практиці автоматизації функцій взаємодії підприємства зі споживачами.

Проходження здобувачем усіх практичних завдань гарантує набуття відповідних знань, практичних навиків та компетенцій щодо застосування CRM системи в практиці маркетингової діяльності підприємства, що забезпечує його розвиток, ступінь цифровізації та конкурентоспроможності на ринку [5].

Перелік використаної літератури:

1. Ліщинська Л. Б. Основні аспекти автоматизації роботи з клієнтами засобами CRM-систем. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2015. № 5(1). С.

206–209.

2. Бутенко Н. В. Впровадження концепції CRM на промисловому ринку. Економіка та держава. 2011. № 3. С. 40–42.

3. Албитов А., Соломатин Е. CRM (Customer Relationship Management). Корпоративний менеджмент. URL: <http://www.cfin.ru/itm/crm-review.shtml> (дата звернення 04.01.2019).

4. Типы CRM-систем. Компания Salesap CRM. URL: <https://salesap.ru/vidy-crm-sistem/> (дата звернення 08.01.2019).

5. Ганушак-Єфіменко Л. М. CRM-система як ефективний інструмент розвитку готельного бізнесу в Україні. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки. 2017. № 4. С. 51–56.

Волкова Т.В.

канд. пед. наук,
старший науковий співробітник
Інститут ПТО НАПН України

Янко С.С.

викладач інформаційних технологій в галузі
Київське регіональне вище професійне училище будівництва

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Необхідно відзначити, що в сучасному світі забезпечити стає соціально-економічне зростання та конкурентоспроможність на глобальних і національних ринках неможливо без підвищення ефективності інноваційної політики та розвитку системи освіти.

Як зазначають дослідники, темпи приросту реального ВВП України у 2019 році уповільнилися на 3,2 %, а за 9 місяців 2020 року падіння реального ВВП становило 5,4 % [1]. Показник кількості інноваційно активних підприємств упродовж 2010-2019 рр. знизився майже удвічі від 1462 до 782; питома вага обсягу реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) скоротилася майже втричі від 3,8 % до 1,3 %. Водночас позитивною є динаміка кількості придбаних і переданих нових технологій, але значення показників є занадто малими в контексті наявного потенціалу. Відповідно до джерела "Наукова та інноваційна діяльність України" за 2020 рік ця кількість має такий розподіл (табл. 1).

Вертикальний розріз ВВП України за видами економічної діяльності показує, що темпи приросту ВВП України за статтею освіта знизилися від 5,19 % у 2012 році, до 4,89 % у 2020 році; за статтею охорона здоров'я - від 3,48 % у 2012, році до 2,55% у 2020 році. Водночас, темпи приросту ВВП України за статтею інформація та телекомунікації прискорилися від 3,09 % у 2012 році, до 5,08 % у 2020 році [1].

Сучасне розуміння якості професійної (професійно-технічної) освіти полягає в здатності підготовленого в ПТНЗ кваліфікованого робітника успішно працювати в умовах високотехнологічного та інформаційно насиченого виробництва. Зазначене проявляється в компетентнісній спрямованості освіти. У зв'язку з цим актуалізується функціональність змісту навчального матеріалу інформаційних технологій в галузі.

Ми провели дослідження на знання першокурсниками основ електронних таблиць і баз даних. На основі аналізу можна зробити висновок, що в середньому студенти дали 19 правильних відповідей із 30, тобто 27 % студентів не мають уявлення про призначення електронних таблиць і баз даних.

Аналіз діючих підручників та навчально-методичної літератури показав, що в середній школі при навчанні електронних таблиць і баз даних пропонується створювати моделі електронних довідників, макетів замовлень та ін. [2; 3]. Промислові моделі баз даних не розглядає жоден підручник.

Таблиця 1. Кількість переданих нових технологій

Форми придбання	Рік	Придбано нових технологій в Україні	Передано нових технологій в Україні
Права на патенти	2017	110	31
	2019	185	21
Результати досліджень і розробок	2017	305	16
	2019	307	40
Ноу-хау, угоди та придбання/передання технологій	2017	10	2
	2019	17	0

Усього	2017	832	59
	2019	885	69

Актуальність дослідження визначається існуванням суперечностей у процесі підготовки і перепідготовки кваліфікації викладачів інформаційних технологій закладів професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема, між постійно зростаючими вимогами ринку праці до професійної підготовки фахівців сфери бізнесу, зростаючим рівнем і темпами розвитку інформаційно-цифрової економіки України, відображенням цих процесів у неперервній професійній підготовці і підвищенні кваліфікації та здатністю системи професійної освіти відповідати зростаючим потребам в умовах інформаційно-цифрової економіки.

Виявлені суперечності дозволяють визначити основну проблему, яка полягає в тому, що нині підготовка і підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти потребує модернізації відповідно до міжнародних стандартів, сучасних і перспективних завдань забезпечення конкурентно-спроможних фахівців сфери бізнесу.

Пропонуємо Спільці Автоматизаторів Бізнесу вирішити питання підвищення кваліфікації викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти за допомогою засобів ВАС.

Перелік використаної літератури:

1. Лавров Р., Кравченко А., Козловський С., Мазур Г. Тенденції та перспективи розвитку економіки України в умовах коронакризи. Економіка держави. 2021. С. 12-23.
2. Морзе Н. В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. - К. Видавнича група ВНУ, 2008. - 352 с.
3. Інформатика. Підручник для 9 класу. В.Д. Руденко, Н.В. Речич, В. О. Потієнко. - К. : Ранок. - 300 с.

Гавриш Н.Л.

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище»

Петрова В.О.

спеціаліст вищої категорії, викладач, ДПТНЗ «Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище»

Мазур В.Г.

к. держ. упр., викладач, Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ GOOGLE

Стан сучасного освітнього процесу вимагає модернізації, орієнтованої на повне задоволення освітніх потреб здобувачів освіти, шляхом вдосконалення інформаційно-освітнього середовища, як системно організованої сукупності засобів передачі цих, інформаційних ресурсів, апаратно-програмного і організаційно-методичного забезпечення.

Розробка та впровадження освітнього середовища за допомогою Google ресурсів в освітній процес створює принципово нові педагогічні інструменти, надаючи, тим самим, і нові можливості, що зазначено в працях Кух О. М., Кух А. М. Інформатизація суспільства пов'язана з розширенням сфери застосування інформаційних і комунікаційних технологій.

За ідеями Ясвіна В.А., актуальним є питання застосування інформаційних і комунікаційних технологій в системі утворення на усіх його рівнях та є системою впливів, умов формування особистості за заданим зразком, а також можливостей для її розвитку, які мають соціальне та просторово-предметне оточення.

Інформаційно-комунікаційні технології характеризуються в працях Овчинникова М., Ляшенко С.В., Білоочко Т.В., як програмні, програмно-апаратні, технічні засоби і пристрої, що функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, а також сучасних засобів і систем трансляції інформації, інформаційного обміну, операції по збору, продукуванню, накопиченню, зберіганню, обробці, передачі інформації, що забезпечують можливість доступу до інформаційних ресурсів комп'ютерних мереж, у тому числі глобальній.

Можливості Google ресурсів, як онлайнного інструменту доповнюють освітній процес новими інтернет-можливостями. Цей інструмент є ефективним способом інтеграції здобувачів освіти і викладачів у цифрове освітнє середовище та розширює можливості навчання та комунікації.

Розглянемо досвід використання Google Сайту та Google Класу у викладанні навчальної дисципліни «Комунікаційна діяльність».

До складу курсу входять такі електронні освітні ресурси:

- плануюча документація (робоча програма та календарно-тематичне планування);
- навчальний матеріал, що включає:
 - конспект лекцій з дисципліни;
 - методичні рекомендації для підготовки до семінарсько-практичних занять;
 - методичні рекомендації по організації самостійної роботи.

Перевагою електронного курсу є наявність згрупованого матеріалу, подання якого реалізовується через Google Клас, що дає можливість стимулювати навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти, пізнавальну і творчу їх активність, дозволяючи збільшити коефіцієнт засвоюваного навчального матеріалу, підвищуючи інтерес до навчальної дисципліни що викладається [2, с.32].

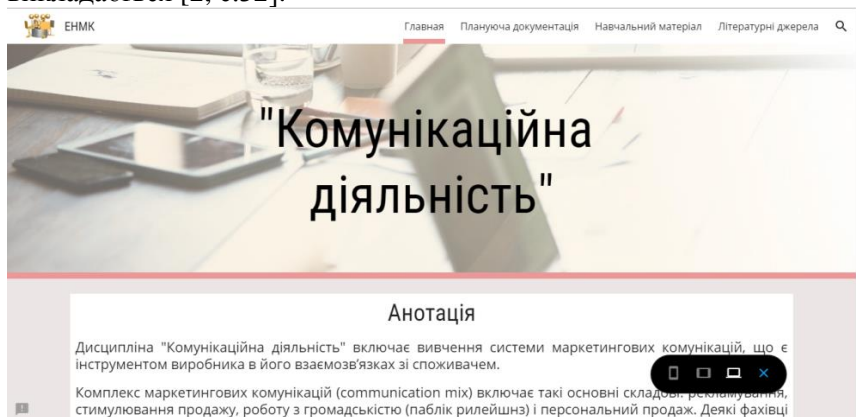

Рис. 1. Інтерфейс електронного навчального курсу «Комунікаційна діяльність»

Саме таке освітнє середовище дає можливість поступово додавати в Google Клас заздалегідь структуровану інформацію в Google-сайті, що дає змогу забезпечити у повній мірі освітній процес:

представлення змісту навчального матеріалу (Рис. 2);

організацію застосування первинно отриманих знань (організацію діяльності по виконанню окремих завдань, у результаті якої відбувається формування наукових знань);

зворотний зв'язок, контроль діяльності здобувачів освіти;

організацію підготовки до подальшої навчальної діяльності (завдання орієнтирів для самоосвіти, для читання додаткової літератури).

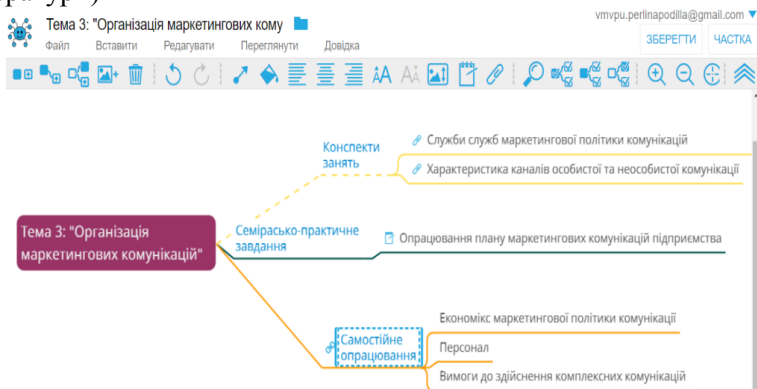

Рис. 2. Представлення навчального матеріалу засобами ментальних карт Mindmap

Використання таких засобів розробки освітнього середовища надає наступні можливості викладачеві:

урізноманітнити форми представлення інформації (застосування аудіо, відео, графічної інформації, схем, креслень і т. п.);

диференціація навчання, яка полягає в розділенні завдань по рівню складності, врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти;

інтенсифікація самостійної роботи здобувачів освіти, яка полягає в посиленні діяльності самонавчання, самоконтролю, самооцінки здобувачів освіти;

підвищення мотивації, інтересу і пізнавальної активності за рахунок різноманітності форм роботи.

Зазначені ресурси можуть використовуватися студентами в режимі самостійної роботи для підготовки до участі в семінарах і диспутах, виконання групових проєктів, завдань і курсових робіт, а також само-тестування, проміжного і підсумкового тестування [5, с. 259].

Крім того, здобувачам освіти може надаватися можливість отримувати на свої мобільні пристрої повідомлення, нагадування, а також результати проходження контрольних заходів [1, с.3].

Підводячи підсумок вищевикладеному, можна сказати, що впровадження інноваційного освітнього середовища за допомогою Google ресурсів, дозволить:

- забезпечити безперервність і цілісність освітнього процесу за рахунок можливості безперервного доступу до довідкових матеріалів та освітніх ресурсів;

- підвищити якість викладання за рахунок оперативної реалізації зворотного зв'язку;

- на основі отриманої інформації викладач може корегувати виклад матеріалу;

- забезпечити інформаційну та методичну підтримку семінарсько-практичних занять, самостійних опрацювань та завдань для перевірки засвоєних знань;

- надати більш якісні послуги в частині організації навчання: віддалений доступ до плану навчання, розсилка різних новин і повідомлень.

Дане дослідження, пов'язане також з методиками і методами використання мобільних технологій, що є своєчасними, перспективними і актуальними.

Освітнє середовища забезпечується використанням інтерактивного програмного забезпечення та електронного освітнього контенту, активних форм організації освітнього процесу, дослідницької та проєктної діяльності здобувачів освіти.

Реалізувати такі підходи до підготовки висококваліфікованих фахівців, можливо з використанням сучасних цифрових технологій.

Перелік використаної літератури:

1. Биков В. Ю., Лапінський В. В. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2012. (№3). С. 3.

2. Гуржій А. М., Лапінський В.В. Електронні освітні ресурси як основа сучасного навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів. Інформаційні технології в освіті. Випуск 15. Херсон : ХДУ, 2013. С.30-37.
3. Жугастрова О. В. Дидактичні показники оцінки якості програмних засобів навчального призначення. Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. 1(21). URL : <http://www.journal.iitta.gov.ua>. (Дата звернення 29.12.2021).
4. Лапінський В. В. Проблемні аспекти розробки і використання електронного підручника. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. Вип.4. Київ : НПУ, 2001. С. 148-154.
5. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.

Гаранджук Ю.В.

студентка 4-го курсу,

ВСП «Тернопільський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя»

Павлик А.Й.

викладач економіки,

ВСП «Тернопільський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя»

СУЧАСНИЙ СТАН АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах міжнародного бізнесу відбуваються трансформаційні процеси, цифрові технології проникають у всі сфери бізнесу, що в сукупності призводить до підвищення продуктивності та покращення комунікаційної політики. Використання цифрових технологій для контролю фінансової діяльності стає нормою на міжнародній арені. Без допомоги ефективних засобів автоматизації вже неможливо перевірити справжність документу та розрахунок показників, що передбачені МСФЗ. Саме тому підприємства використовують сучасні IT-рішення, щоб спростити цей процес.

Актуальність даної теми полягає в тому, що автоматизація бухгалтерського обліку та вибір оптимального програмного продукту є одним із шляхів підвищення ефективності виробництва.

Метою статті є дослідження сучасного стану автоматизації бухгалтерського обліку та напрями подальшого його розвитку.

Завдання статті - обґрунтування переваг та недоліків використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку; виявлення критеріїв відбору програмного продукту для ведення обліку в залежності від розмірів та діяльності підприємства.

Основні переваги програмного забезпечення:

- скорочення рутинних операцій;
- заощадження часу;
- уникнення арифметичних помилок;
- обробка та збереження великої кількості облікової інформації;
- оперативне отримання даних, необхідних для обґрунтованого ухвалення та реалізації ефективних управлінських рішень;
- оптимізація чисельності працівників.

До недоліків автоматизованих систем відносять високу вартість інтеграції програмного продукту, непідготовленість працівників до нових технологічних умов праці. Не усі малі підприємства можуть дозволити собі хороше комп'ютерне обладнання і програмне забезпечення [1].

Періодична зміна нормативних актів, що встановлюють правила обліку, звітності та оподаткування є однією з основних проблем використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах. Для вирішення цієї проблеми слід вибирати такі інформаційні системи, які володіють більшою гнучкістю і здатні відображати зміни зовнішніх умов.

Найбільш адаптованими до систем ведення обліку в Україні є програми: “Дебет Плюс”, “Парус-Підприємство 8”, “MEDoc”, “MASTER: Бухгалтерія”, ряд галузевих програмних продуктів з лінійки BAS: “BAS Бухгалтерія ПРОФ”, “BAS Комплексне управління холдингом”, “BAS Документообіг КОРП” “BAS Управління торгівлею”, “BAS Малий бізнес“ та інші [4]. Дані платформи схожі за метою використання, однак відрізняються між собою масштабами підприємства, особливостями галузей, на які вони спрямовані, кількістю завдань, які розв'язуються та способами їх вирішення тощо. Сучасні системи автоматизації бухгалтерського обліку включають великий набір типових рішень, що забезпечують ведення бізнес-процесів відповідно до сучасних умов господарювання, однак на кожному конкретному

підприємстві є свої особливості, які неможливо заздалегідь передбачити [2].

Критерії вибору програмного продукту:

Технічні характеристики програми, зокрема: можливість редагування типових форм, форм звітності відповідно до змін законодавчої бази, швидкість обробки інформації та вирішення поставлених завдань, забезпечення обміну інформацією між структурними підрозділами й захисту інформації, можливість переходу до нової версії програми із забезпеченням цілісної інтеграції даних;

Комерційні характеристики: прийнятна ціна програмного засобу, наявність документації та супровід програмного забезпечення, проведення навчання персоналу, надання консультаційних послуг;

Ергономічні характеристики: зручний інтерфейс програми, можливість одночасної роботи із кількома документами тощо [3].

Комплексний програмний продукт “BAS ERP” для автоматизації великого бізнесу зміцнив свої позиції на українському ринку ще з кінця 2017 року. Аналогами ERP системи є програмні продукти таких зарубіжних компаній, як SAP, ORACLE, Microsoft Dynamics і до недавнього часу найбільш доступною системою вважалась програма 1С:Підприємство Управління виробничим підприємством.

ERP (Enterprise Resource Planning – Управління ресурсами підприємства) - це нове покоління ERP-систем, яка враховує всі сучасні ІТ- вимоги, що полегшують прийняття рішень, пов'язаних з плануванням, обліком, аналізом, і дає можливість організувати єдину інформаційну систему для управління ресурсами підприємства.

BAS ERP включає такі підсистеми: фінансовий менеджмент, бюджетування, моніторинг та аналіз, бухгалтерський та податковий облік, управління персоналом і зарплата, управління виробництвом, затратами та розрахунок собівартості, управління ремонтами, ведення складу та запасів, робота із закупівлями, система підтримки процесів продажів, система побудови взаємовідносин з клієнтами CRM [4].

Інновацією на ринку програмного забезпечення є створення мобільної платформи “1С:Підприємство 8.3”. Мобільна платформа дозволяє створювати додатки, що працюють на мобільних пристроях під управлінням операційних систем Android, iOS і

Windows. Мобільний додаток - це сукупність мобільної платформи і інформаційної бази. Інформаційна база на мобільному пристрої містить аналог файлової бази даних (для зберігання даних, з якими працює користувач) і мобільний додаток (програмний код, що виконується на мобільному пристрої) [5]. Мобільний клієнт ІС створений розробниками для того, щоб працівники, які не перебувають постійно в офісі, могли повноцінно займатися своєю роботою. Мобільні додатки дозволяють виконувати всі необхідні операції на смартфонах і планшетах, а керівництву – планувати діяльність компанії, оптимізувати і контролювати роботу працівників. Функціональність і зручність використання знаходяться на високому рівні. Розробники постійно вдосконалюють програму, усувають дрібні неполадки і враховують побажання користувачів [6].

Отже, прямий шлях до підвищення ефективності управління компанією – це автоматизація бухгалтерського обліку на підприємстві. Зважаючи на світові тенденції, цифрова трансформація є незворотнім процесом, адже інтеграція системи бухгалтерського обліку відбувається завдяки розширенню інформаційних технологій. Цифровізація в обліку відкриває безліч можливостей використання облікової інформації, як приклад використання QR-кодів в електронній комерції, CRM-системи для управління взаємовідносин з клієнтами. Система автоматизованого бухгалтерського обліку в сучасних умовах повинна бути гнучкою, щоб оперативно реагувати на зміни в економіці. А підприємство в свою чергу повинно ретельно підійти до вибору програмного продукту, щоб функціонувати не тільки на внутрішньому ринку, а також здійснювати зовнішньоекономічну діяльність.

Перелік використаної літератури:

1. Інформаційні системи бухгалтерського обліку / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир : ПП "Рута", 2002. 544 с.

2. А.М. Черножукова. Порівняльний аналіз автоматизованих систем бухгалтерського обліку на підприємствах України. *Ефективна економіка*. 2017. №6. веб-сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5661> (дата звернення: 16.01.22).

3. Автоматизація бухгалтерського обліку: як обрати ПЗ бухгалтера бюджетної установи? веб-сайт. URL: <https://rbb.radnyk.ua/ru/posts/avtomatizacziya-buhgalterskogo-obliku->

yak-obrati-pz-buhgalteru-byudzhetnoyi-ustanovi/ (дата звернення: 15.01.22).

4. BAS Управління Холдингом. веб-сайт. URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-corp/bas-holding-management> (.дата звернення: 17.01.22).

5. Архітектура мобільної платформи 1С: Підприємство
8. веб-сайт. URL: <https://tqm.com.ua/ua/likbez/1%D1%81-platform/arkhitektura-mobilnoyi-platfomy-1s-pidpryyemstvo-8-3> (дата звернення: 15.01.22).

6. Мобільний додаток 1С. веб-сайт. URL: https://sitis.com.ua/ua/about/articles/mobilnoe_prilozhenie_1s/ (дата звернення: 15.01.22).

Гаркуша С.А.

к.е.н., доцент

Сумський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В АВТОМАТИЗОВАНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ

Формування статутного капіталу (тобто, мінімального розміру майна, що зможуть гарантовано отримати кредитори при банкрутстві господарюючого суб'єкта) – важливий момент процесу реєстрації підприємства. Внесками до статутного капіталу можуть бути грошові кошти, цінні папери, різні види матеріальні цінності. Розмір статутного капіталу повинен бути зафіксований в установчих документах підприємства.

У правовій площині правила формування статутного капіталу детально регулюються статутом з урахуванням положень таких нормативних документів:

Закон «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576 [1] – крім акціонерних товариств (АТ), товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) і товариств з додатковою відповідальністю (ТДВ), які керуються своїми профільними законами;

Закон «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514 [2];

Закон «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. № 2275 [3];

Господарський кодекс України [4] (глава 11 зокрема присвячена приватним підприємствам (ПП), які більше не мають якогось окремого нормативного регулювання).

Особливостями обліку статутного капіталу є:

– залишок по субрахунку 401 «Статутний капітал» повинен відповідати його значенню у Статуті підприємства;

– для обліку заборгованості за внесками призначений рахунок 46 «Неоплачений капітал»;

– основні засоби та інші матеріальні внески зараховуються на баланс за їх первісною вартістю, якою є справедлива вартість (наприклад, погоджена вартість внесків учасниками в затвердженому Статуті);

– не використовується рахунок 15 «Капітальні інвестиції» при отриманні основних засобів та нематеріальних активів як внесок до статутного капіталу.

Регламентована форма документа «Формування статутного фонду» або «Внесення до статутного капіталу» в системі BAS відсутня. Бухгалтеру в даному питанні може створити в ручному режимі операцію, яка зафіксує процес формування статутного капіталу.

Якщо джерелами формування статутного капіталу є безготівкові кошти, потрібно використати документ «Надходження на банківський рахунок» з видом операції «Інше надходження».

Якщо внеском до статутного капіталу є основні засоби, їх первісною вартістю буде грошова оцінка, узгоджена партнерами-засновниками підприємства. В даному випадку потрібно основний засіб прийняти до обліку на підставі документа «Введення в експлуатацію ОЗ».

При заповненні документа необхідно:

– на закладці «Основні засоби» в реквізиті «Устаткування» вибрати вид устаткування;

– в реквізиті «Рахунок інвестицій» при виборі виду операції «Устаткування» автоматично заповнюється рахунок інвестицій 1521 «Придбання основних засобів», який доцільно змінити на 46 «Неоплачений капітал»;

– в табличній частині потрібно за допомогою кнопки «Додати» або «Заповнити» – внести основний засіб із довідника «Основні засоби».

Для цілей бухгалтерського обліку, в залежності від зазначеного рахунку обліку, введений в експлуатацію об'єкт може

бути основним засобом (субрахунки рахунку 10) або іншим необоротним матеріальним активом (субрахунки 11 рахунку, крім рахунків 1112 та 1122).

В залежності від рахунку обліку необоротного активу, на закладці «Облікові дані» потрібно зазначити наступну інформацію:

- матеріально відповідальну особу (МВО);
- рахунок обліку;
- податкове призначення (ПДВ);
- параметри розрахунку амортизації.

В процесі господарської діяльності підприємство може збільшити (зменшити) розмір статутного капіталу. У даному випадку потрібно з головного меню «Операції» перейти в «Операції, введені вручну» (алгоритм комбінації дій аналогічний до попереднього опису щодо введення в експлуатацію об'єкта основних засобів) і за допомогою кнопки «Створити» ввести нову операцію, де вказується дата та зміст господарської операції, а потім відбувається заповнення табличної частини із зазначенням кореспонденції і суми операції

Інформація щодо господарських операцій, пов'язаних з формуванням, збільшенням (зменшенням) розміру статутного капіталу з первинних документів акумулюється в стандартних звітах, які дозволяють швидко оцінити правильність ведення обліку програмі.

Оборотно-сальдова відомість в програмі є незамінним регістром бухгалтерського обліку. Даний документ передбачає формування оборотів на початок і кінець звітного періоду, сальдо по рахунках. Ця відомість є підставою для формування бухгалтерської звітності.

Звіт «Оборотно-сальдова відомість по рахунку» відображає початкові й кінцеві залишки, а також обороти за період для вибраного рахунка. Для формування «Оборотно-сальдової відомості по рахунку» потрібно в формі звіту вказати організацію, період і вибрати рахунок бухгалтерського обліку, після чого натиснути кнопку «Сформувати» на командній панелі форми звіту.

Детальний аналіз інформації за рахунком 401 «Статутний капітал» можна провести за допомогою стандартного звіту «Картка рахунку». У даному документі виводяться залишки на початку і кінець обраного періоду, а також обороти. Картка рахунку дає можливість проаналізувати джерела (рахунки) надходження коштів.

У першій графі наводиться дата руху за рахунком (наприклад, 31.12.2021 р), у другій – документ, яким викликано рух по рахунку (наприклад, документ Операція Д000-000002від 31.12.2021 р.), також зазначається аналітика інформації за дебетом і кредитом), наводиться дебет і кредит рахунків (в даному випадку Дт 441 – Кт 401) та поточне сальдо. Інформація в наступному рядку звіту аналогічна тій, яка зазначена вище.

Отже, висвітлено основні етапи облікового процесу власного капіталу в автоматизованій системі, дотримання яких надасть можливість підвищити ефективність діяльності підприємства.

Перелік використаної літератури:

1. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

2. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17.09.2008 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text)

[17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text)

3. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 2275-VIII від 06.02.2018 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

4. Господарський кодекс України: Кодекс України № 436-IV від 16.11.2003 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

Голячук Н.В.

кандидат економічних наук, доцент

Голячук С.Є.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Луцький національний технічний університет

АВТОМАТИЗАЦІЯ І ЦИФРОВІЗАЦІЯ: ДУМКИ ПРАКТИКІВ

За останні роки в наше повсякденне життя увірвались нові поняття: цифровізація, діджиталізація, цифрова трансформація. Зараз ці поняття використовуються в будь яких сферах національної економіки та побуті. Спробуємо розібратись:

цифровізація це продовження автоматизації чи щось нове і не відоме.

Кловець О. вважає, що «Автоматизація, це у загальноприйнятому розумінні – один з напрямків прогресу, який використовує технічні засоби і математичні моделі, щоб звільнити людину від обробки інформації, або зменшити частку її участі в цьому процесі» [1].

Автоматизація дозволяє перенести частину завдань від персоналу до програмних рішень. За інформацією [2] «Автоматизація – це передача бізнес-процесів в електронні системи зберігання і обміну даними в існуючому вигляді» [2].

Автоматизація, як стверджує Полев В. це – «комплекс заходів, спрямованих на відсторонення співробітників від рутинних операцій, які часто повторюються. Сучасне програмне забезпечення дозволяє виконувати такі операції швидко, без зайвих витрат робочого часу» [3].

Найпростішим способом автоматизації в економіці є використання електронних таблиць Excel для побудови таблиць, в яких за допомогою елементарних функцій розраховувались потрібні показники або створювались бухгалтерські кореспонденції рахунків з подальшою побудовою фінансових звітів.

На сьогодні існує достатня кількість програмного забезпечення для вирішення завдань господарської діяльності підприємства та автоматизації бухгалтерського обліку, зокрема. Серед найбільш затребуваних, на нашу думку, є програми сімейства BAS, а саме BAS Бухгалтерія, BAS Бухгалтерія КОПІ. Також активно впроваджуються BAS Управління торгівлею, BAS Малий бізнес, BAS Роздрібна торгівля.

Далі проаналізуємо, що ж таке цифровізація.

За словами Gartner, які наводить Кловець О., цифровізація - це «використання цифрових технологій для зміни бізнес-моделі та надання нових можливостей для отримання доходу та створення вартості. Це процес переходу до цифрового бізнесу» [1].

Цифровізація, в її сучасному розумінні – на думку Антипова Д. – «спрямована не стільки на вдосконалення і автоматизацію процесів, скільки на зміну самого бізнесу» [4].

Цифровізація – «це наступний етап, на якому бізнес-процеси оптимізуються з адаптацією до інструментів і технологій цифрової економіки. Діджиталізація бізнес-процесів зменшує кількість

кроків, необхідних для виконання конкретного завдання, зменшує обсяг роботи з документами і вплив людського фактору...» [2].

«Цифровізація дозволяє кастомізувати виробництво, дає гнучкість і дозволяє швидко провести замовлення з різними характеристиками через всі технологічні етапи. Горизонтальна та вертикальна інтеграція систем управління виробництвом можлива саме завдяки технологіям Індустрії 4.0», – говорить Юрчак О., гендиректор Асоціації підприємств промислової автоматизації України [5].

Важливим етапом цифровізації є використання великими компаніями ERP систем, які повністю змінюють не тільки процеси виробництва, а процеси прийняття рішень на різних стадіях. Однією з таких програм є програма BAS ERP.

«Сьогодні світ змінюється стрімко, й усі управлінські рішення приймаються набагато швидше. Завдяки цифровізації обліку та планування, ми отримуємо не лише продукцію високої якості, а й прозорість усіх етапів і повний контроль над виробництвом, що є важливим для клієнтів», – розповідає Андрій Кішинський [5].

Таким чином, можна стверджувати, що автоматизація стала першим кроком до створення та впровадження інформаційних технологій та запровадження цифровізації, яка дозволяє оптимізувати виробництво та значно зменшити витрати.

Перелік використаної літератури:

1. Кловець О. Чим діджиталізація відрізняється від автоматизації (finacademy.net)
2. Діджиталізація виробничих процесів: переваги для B2B компаній URL: [agora/blog/cifrovizacija-biznes-processov-preimushhestva-dlja-b2b-kompanij/](https://agora.blog/cifrovizacija-biznes-processov-preimushhestva-dlja-b2b-kompanij/)
3. Полев В. Що таке діджиталізація підприємства: поняття і переваги URL: [blogic/blog/chto-takoe-tsifrovizatsia-predpriyatiya/](https://blogic.blog/chto-takoe-tsifrovizatsia-predpriyatiya/)
4. Антипов Д. Діджиталізація проти автоматизації / Nabr.com/post/485800/
5. Завод у смартфоні. Як «Інтерпайп» діджиталізує промисловість — Forbes.ua

Городиський М.П.

кандидат економічних наук, доцент
Державний університет «Житомирська політехніка»

Грабчук І.Л.

кандидат економічних наук, доцент
Державний університет «Житомирська політехніка»

Захаров Д.М.

PhD студент
Державний університет «Житомирська політехніка»

ЗНАЧЕННЯ ІОТ СИСТЕМ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КОРПОРАТИВНИХ МЕРЕЖ

Останнім часом все частіше у найрізноманітніших джерелах (бізнес-форумах, конференціях, в соціальних мережах, ЗМІ і тощо) зустрічається тема корпоративної безпеки. Чому відбувається саме так? Насамперед це пов'язано зі змінами внутрішнього та зовнішнього середовища бізнесу, яке змінюється дуже швидким темпами. Іншою причиною є регулярні кібератаки, кількість яких останнім часом зростає. При цьому вони націлені не лише на приватні компанії, а й на цілі державні інституції. Кіберзлочинність є головною проблемою безпеки 21-го століття, оскільки вона перевищила звичайну злочинність. Вона є більш поширеною в порівнянні зі звичайними злочинами, пов'язаними з насильством та фінансовими злочинами [1]. Тому захист критичної інфраструктури має стати пріоритетом в очах держав і великих операторів. Підприємства також повинні бути готові реагувати на такі атаки, оскільки вони можуть бути непрямими жертвами у разі побічної шкоди [2].

З постійним розвитком технологій принципи і методи, а також характер кібератак постійно змінюються і удосконалюються. Традиційний підхід захисту даних базується на акценті, направленому на захист важливіших ресурсів від загроз, які вже відомі. Цей підхід не є досить ефективним, оскільки поки всі ресурси спрямовані на захист найважливіших аспектів, пропускаються менш важливі компоненти при цьому. Отже, щоб здійснювати контроль і підвищувати рівень безпеки, необхідний постійний моніторинг, аналіз, а також регулярне оновлення

системи кібербезпеки. Особливого значення кібербезпека має при використанні бізнесом IoT систем.

IoT-рішення для бізнесу представлені широким набором технологій, протоколів зв'язку і гаджетів. Крім того, у кожного окремого проекту є свої ризики і своя модель загроз. Таке розмаїття не дозволяє передбачити єдину систему безпеки, яку можна було б використовувати в усіх напрямках IoT.

IoT-рішення сьогодні активно використовуються в урбаністиці, на виробництві, в банківській і страховій сфері, в аерокосмічній галузі та телекомунікаційних галузях. Кібератака на будь-який з цих бізнесів може закінчитися багатомільйонними збитками, а в деяких випадках стати причиною загрози життю і здоров'ю людей. Пристрої, що найбільше використовуються, наприклад розумні датчики, мережеві камери, комутатори і роутери – найбільш вразливі гаджети з перерахованих.

IoT-рішення розробляються для підвищення ефективності роботи підприємств і оптимізації витрат. Така мета формує головну проблему: вартість проекту і його економічна ефективність виходять на перший план, а кібер-ризики сильно недооцінюють. Але навіть найпростіші розумні пристрої (системи контролю навколишнього середовища, системи поливу, виявлення пожежі, виявлення витоків і т.д.) необхідно забезпечити максимальним захистом.

Проте, ситуація поступово змінюється на краще, оскільки інституційні регулятори розуміють значення кіберзагроз. Наприклад, в минулому році штат Каліфорнія (США) схвалив перший в країні законопроект про необхідність забезпечення IoT-пристроїв засобами захисту від злому [3]. Один з пунктів закону – закрити доступ до управління IoT-пристроями для неавторизованих користувачів. Трохи пізніше аналогічні вимоги були сформовані законодавцями Орегона, а також іншими штатами США. Слідом за США аносувала швидке прийняття законів про заходи інформаційної безпеки в IoT-індустрії і Великобританія. З великою часткою ймовірності незабаром і інші країни приймуть заходи щодо інформаційної безпеки Інтернету речей.

Однак поки зміни не досягли критичної маси, достатньої для якісних змін, загроза залишається актуальною. Основним ризиком інформаційної безпеки в IoT для бізнесу є швидке зростання інфраструктури. Чим швидше збільшується кількість IoT пристроїв, тим більш надійні потрібні інструменти для контролю і управління

інфраструктурою. Якщо їх не буде, зловмисники зможуть використовувати шкідливе ПО, яке буде заражати незахищені або неправильно сконфігуровані пристрої. При великій кількості заражених пристроїв формується ботнет, який проводить розподілені DDoS-атаки, націлені на відмову в обслуговуванні. Так можна вивести з ладу практично будь-яку інфраструктуру. Шкідливі системи такого роду вже існують і працюють - найбільш яскравим прикладом є ботнет Mirai [5].

Крім того, тому що спектр використання IoT-пристроїв дуже широкий, необхідні масштабовані рішення в сфері інформаційної безпеки. Популярність IoT зростає: Gartner прогнозувало, що до 2020 року буде 20 мільярдів мережевих пристроїв (проти 8,4 мільярдів у 2017 році); IDC оцінює витрати на IoT до 2022 року в розмірі 1,2 мільярда доларів. Галузева асоціація Vitkom захищує IoT до трьох найбільших тенденцій у секторі ІТС [4]. Аналогічним чином потрібно забезпечити можливість безпечного управління обліковими записами користувачів IoT систем і самих систем. Дані облікових записів навіть у великих технологічних компаніях часто зберігаються у відкритому вигляді, що є неприпустимим.

IoT-пристрої часто збираються з рішень різних виробників. Сучасні IoT-гаджети збирають в більшості випадків з типових компонентів, що надаються різними виробниками. Це допомагає заощадити час і гроші, але серйозно б'є по захисту пристроїв. Справа в тому, що компоненти гаджетів не проходять аудит з боку фахівців з інформаційної безпеки. Не проводиться і комплексна перевірка вже зібраного з частин пристрою або системи. Якщо хоча б в одному з компонентів є вразливість – швидше за все, саме вона допоможе зловмисникам зламати систему.

В сучасних умовах підприємства повинні розуміти, що недбалість інформаційної безпеки може спричинити значно більші витрати, ніж витрати на технічне обслуговування безпеки. Планування та встановлення інформаційної безпеки складніше у порівнянні з його технічним обслуговуванням. Вплив ефективної безпеки винагороджується в довгостроковій перспективі. Зі зростанням залежності від використання інформаційної комп'ютерної системи у бізнесі і підприємстві відповідно зростають кіберризиків і кіберзагрози, що потребує завчасного реагування щодо їх запобігання або вирішення та обізнаності з факторами ризику всіх зацікавлених сторін.

Перелік використаної літератури:

1. Comprehensive study on cybercrime. (2013). New York: United Nations Office on Drugs and Crime. Retrieved from http://www.unodc.org/documents/organized-crime/UNODC_CCPCJ_EG.4_2013/CYBERCRIME_STUDY_210213.pdf
2. ENISA threat landscape 2013 – Overview of current and emerging cyber-threats. (2013).
3. Morrison Foerster. New California IoT Law Requires Security for Connected Devices (2020). Available at: <https://www.mofo.com/resources/insights/181001-new-california-iot-law.html>.
4. PwC. Internet of Things (2020). Available at: <https://www.pwc.de/en/digitale-transformation/internet-of-things.html>.
5. Green A. The Mirai Botnet Attack and Revenge of the Internet of Things (2020). Available at: <https://www.varonis.com/blog/the-mirai-botnet-attack-and-revenge-of-the-internet-of-things/>.

Городянська Л.В.

к.е.н., доцент, чл.-кор. АЕН України,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СПОСОБИ Й ПОКАЗНИКИ ІННОВАЦІЙНОГО ВІДТВОРЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЮДИНИ

Прискорення розвитку інноваційного суспільства в умовах цифрових трансформацій пов'язано з активним залученням сучасних знань до процесу виробництва нових товарів (робіт, послуг) й/або створення нових технологій. Процес організації досліджень, створення та впровадження інновацій передбачає використання науковим співтовариством сукупності засобів, ресурсів та пов'язаних з ними послуг. Серед можливостей зростання вітчизняної економіки є пошук на підприємствах недовикористаного ресурсу у вигляді інноваційного відтворення інтелектуального потенціалу персоналу. Потенціал інтелектуальних ресурсів підприємства обумовлюється інтелектом персоналу. Відтворення інтелекту персоналу сучасними способами

(професійне навчання, підвищення кваліфікації та ін.) відіграє важливу роль у підвищенні якості інтелектуального потенціалу підприємства, у розвитку та впровадженні інновацій у його фінансово-господарську діяльність.

Метою дослідження є уточнення способів та показників інноваційного відтворення інтелектуального потенціалу людини в контексті розвитку інноваційної діяльності підприємства.

Досягнення мети передбачає визначення ключових компетентностей людини та способів їх інноваційного відтворення.

В умовах цифровізації та інноваційних змін в суспільстві, що відбувається на тлі негативної епідеміологічної ситуації й загроз збройної агресії з боку Російської Федерації, актуальним є відтворення якості інтелектуального потенціалу особистості (людини), яке здійснюється на основі освітніх інновацій.

Освітні інновації – це вперше створені, вдосконалені або застосовані освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи, які здатні істотно підвищити ефективність та результативність навчально-виховного процесу. Інноваційні форми організації навчального процесу нерозривно пов'язані зі створенням у навчальному закладі інноваційного середовища, застосуванням різноманітних інноваційних педагогічних методик для забезпечення розвитку творчого потенціалу людини, що навчається.

Автори [1, с. 38] вважають, що інноваціями в освіті є «впровадження нових (в даний період часу і для даної території) методів, форм і підходів до передачі знань, формування вмінь і навичок у студентів». Вітчизняні науковці (В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, Л. І. Даниленко, І. М. Дичківська, О. А. Дубасенюк, В. І. Калин, В. Г. Кремень, О. В. Мельникова, А. І. Олійник, Ю. М. Рашкевич та ін.) протягом останніх десяти років досліджували можливості впровадження якісних змін у сферу освіти в рамках реформування її системи згідно філософії Європейського простору вищої освіти, яку визначено у комюніке Болонського процесу, та компетентнісного підходу. В. І. Калин [2] зауважує, що в умовах інноваційних змін у різних сферах суспільного життя особливої актуальності набуває нова, інноваційна парадигма. Інноваційна парадигма ХХІ століття об'єднує п'ять інноваційних моделей в освіті: освіта як формування наукової картини світу, освіта як професіоналізація, освіта як формування культури розумової діяльності, освіта як підготовка до життя, концепція

безперервної освіти. Варто зазначити, що втілення в організацію навчального процесу суб'єкт-суб'єктного, особистісно-орієнтованого, людино-вимірного навчання, запровадження педагогіки співробітництва, педагогічної синергетики, толерантності та ін. сприятиме активному залученню особистості до процесу навчання та перетворенню її з пасивного учасника на активного суб'єкта навчання [3]. О. В. Мельникова тлумачить інновації у системі вищої освіти як новостворені або вдосконалені конкурентні спроможності людини [4]. Такий підхід сприяє розвитку інноваційної діяльності на підприємстві, висуває нагальну потребу у набутті людиною низки професійно-важливих, ключових компетентностей задля забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Ключові компетенції – це найбільш загальні здібності та вміння, що дозволяють людині досягати результатів в особистому та професійному житті в умовах сучасного інформаційного суспільства. Вони здобуваються в результаті успішного застосування отриманих у процесі навчання знань та умінь.

Ю. М. Рашкевич поділяє компетентності на загальні й фахові. Автор в рамках фахових (предметно-специфічних) і загальних компетентностей виокремлює знання, розуміння, вміння та навички, здатності та цінності [5, с. 24-25]. За висновками аналітиків World Economic Forum у 2020 р. чільну десятку ключових компетентностей склали: вміння комплексно вирішувати проблеми, критичне мислення, креативність, управління людськими ресурсами, навички ефективної взаємодії, емоційний інтелект, здатність приймати рішення, орієнтація на клієнта, вміння вести переговори, когнітивна гнучкість [6].

Проведене дослідження показало, що організація інноваційної діяльності на підприємстві потребує визначення й уточнення способів і показників інноваційного відтворення інтелектуального потенціалу персоналу та зворотного зв'язку між ними. Модель такого співвідношення в контексті розвитку інноваційної діяльності підприємства наведено на рисунку.

Рис. 1. Модель співвідношення між способами й показниками інноваційного відтворення інтелектуального потенціалу людини (розробка автора на підставі [7, с. 225-229])

Модель демонструє зворотний зв'язок між елементами системи, на якому відбувається оцінювання якості відтворення інтелектуального потенціалу людини та визначається рівень відтворення ключових компетентностей. В основу моделі покладено підхід, який ґрунтується на інноваційній парадигмі ХХІ століття. Суть його полягає у виборі керівництвом підприємства в межах інноваційної моделі в освіті одного з чотирьох напрямів: професійна та/або вища освіта; фахова передвища освіта; освіта дорослих; підвищення кваліфікації з урахуванням прогнозної якості відтворення інтелектуального потенціалу людини. Модель дає можливість керівництву підприємства проводити вимірювання якості відтворення інтелектуального потенціалу людини, яка пройшла професійну підготовку за обраною низкою ключових компетентностей (показників інноваційного відтворення інтелектуального потенціалу людини) за допомогою алгоритму системи прогнозного аналізу відтворюваних економічних ресурсів [7, с. 225-229]. Ключові компетентності людини є найбільш загальними здібностями та вміннями, які вона може набути в професійній діяльності, й реалізувати в процесі розвитку інноваційної діяльності підприємства. Завдяки відтворенню професійних знань та набуттю особистістю нових ключових компетентностей, утілених у її професійних знаннях, досвіді, вміннях, навичках, на підприємстві формуються потенційні можливості успішного впровадження інноваційних продуктів інтелектуальної діяльності.

Отже, забезпечення розвитку інноваційної діяльності в Україні залежить від можливостей зростання конкурентоспроможності підприємства й пов'язане із плануванням його керівництвом заходів з відтворення інтелектуального потенціалу людини.

Результатами дослідження є уточнення способів та показників інноваційного відтворення інтелектуального потенціалу людини в контексті розвитку інноваційної діяльності підприємства.

Перспективою подальших досліджень є формування системи оцінювання показників інноваційного відтворення інтелектуального потенціалу людини.

Перелік використаної літератури:

1. Барабась Д., Джафаров Д., Шпак І. Освітні інновації та їх імплементація в Україні. Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. 2016. № 3. С. 35-54.

2. Калин В. И. Парадигмы образования в современной мировой педагогической практике / В. И. Калин / II Міжнародна наукова конференція: Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи, м. Харків, ХДАДМ, 15-16 квітня 2010/ збірник матеріалів. Харків: ХДАДМ, 2010. С. 44-46.

3. Городянська Л. В. Суб'єктно-діяльнісний підхід в організації підготовки військових фахівців у системі вищої освіти / Л. В. Городянська, А. І. Сизов; тези доповідей учасн. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів «Молодіжна військова наука у Київ. нац. ун-ті імені Тараса Шевченка», Київ, 24 квіт. 2020 р. Київ: Військ. ін-т КНУТШ, 2020. С. 204–206.

4. Мельникова О. В. Інновації у вищій освіті як чинник формування національної економіки знань / О. В. Мельникова // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Економіка», 2014. Вип. 14. С. 16-27.

5. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.

6. Ананьева Т. Десять компетенций, которые будут востребованы в 2020 году. URL: <http://tananyeva.com/desyat-kompetentsij-kotorye-budut-vostrebovany-v-2020-godu/> (станом на 31.01.2022).

7. Городянська Л. В. Відтворювані економічні ресурси: теорія та методологія обліку і аналізу: монографія. Київ: КНЕУ, 2013. 259 с.

Гриценко О.М.

к.е.н, викладач вищої категорії, викладач-методист
ВСП «Хмельницький торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ОБЛІКУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

З метою забезпечення успішного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання визначальне місце належить обліковій інформації. Саме дані бухгалтерського обліку використовуються для задоволення потреб, спрямованих на інтенсивність виникнення попиту щодо надання своєчасної, об'єктивної та достовірної інформації зовнішнім та внутрішнім користувачам з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Фахівці із обліку і оподаткування, формують дану інформацію, тому вони потребують глибокі знання з бухгалтерського обліку й аналізу, сучасних методів оподаткування й організації правових відносин, а також досконало володіти комп'ютерною технікою та застосовувати сучасні інформаційні технології обліку.

Тому, перед закладом освіти стоїть питання підготовки висококваліфікованих фахівців з обліку і оподаткування, які здатні застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології обліку у сфері професійної діяльності.

На сьогоднішній день в Україні функціонують значна кількість бухгалтерських програм. Аналізуючи сучасний ринок програмних продуктів з обліку, вважаємо за доцільність впровадження в освітній процес при підготовці фахівців зі спеціальності 071 Облік і оподаткування інформаційне середовище: «BAS Бухгалтерія». Програмний продукт «BAS Бухгалтерія» призначений для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, зокрема й підготовки обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: гуртову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (включно з субкомісією),

надання послуг, виробництво тощо. Конфігурація «BAS Бухгалтерія» функціонально повністю ідентична програмі «1С:Підприємство 8 Бухгалтерія», практично її аналог [2].

Істотними перевагами даної програми є простота в освоєнні, високий рівень технічної підтримки, звернення з усіх питань безпосередньо до співробітників розробника без посередників, доступна ціна, а також демонстраційна база програми автоматизації бізнесу, що дозволяє ознайомитись з інтерфейсом програмного продукту.

Також значною перевагою програмного продукту «BAS Бухгалтерія» є безперечно те, що бухгалтерський облік базується на «хмарні» технології. Використання «хмарних» технологій для ведення бухгалтерського обліку має багато переваг : зменшуються витрати на закупівлю серверного обладнання, апаратних і програмних рішень; можливі оперативні змінити конфігурації корпоративної ІТ-інфраструктури залежно від поточних потреб; висока доступність системи з будь-якого місця за наявності мережі Інтернет. Отже, «BAS Бухгалтерія» в «хмарних» технологіях має значні переваги використання в обліку.

Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, слід зауважити, що застосування комп'ютерних програм обліку є дуже важливою та необхідною процедурою, адже без комп'ютерних бухгалтерських програм не можуть функціонувати жодне підприємство незалежно від форми власності. Основне призначення бухгалтерських програм - максимально полегшити працю бухгалтера, позбавивши його від одноманітної роботи і звести ймовірність помилок до мінімуму. Вважаємо, що при підготовці фахівців зі спеціальності 071 Облік і оподаткування в освітньо-професійні програми закладах освіти обов'язково необхідно запроваджувати дисципліни, які формують професійні компетентності щодо використання комп'ютерних бухгалтерських програм обліку, зокрема, таким програмним продуктом є «BAS Бухгалтерія».

Перелік використаної літератури:

1. Краєвський В.М., Титенко Л.В., Паянок Т.М., Параниця Н.В., Богдан С.В. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні : навчальний посібник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 288 с.

2. URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-mass/bas-accounting/>

3. Сопко В. В. Інформаційні технології управлінського обліку : навчальний посібник. Київ : КНТЕУ, 2017. 271с.

4. Шквір В.Д. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті : підручник . 3-є вид. Львів: Вид-во «Львівська політехніка», 2016. 400с.

Грищенко Л.Є.

методист, викладач I категорії

Державний навчальний заклад «Гадяцьке вище професійне аграрне училище»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПО ПРОДУКТАХ ЛІНІЙКИ BAS У ДНЗ "ГАДЯЦЬКЕ ВПАУ"

Висококваліфікований фахівець у сфері, ведення бухгалтерського обліку, управління чи вмілий користувач фінансовою інформацією – це запорука успіху сучасної бізнес-сфери. чітко структурований інформаційний ресурс дає можливість вистроїти стратегічні цілі та завдання, впорядкувати наявний контент та проаналізувати досягнення.

Професійна програма для ведення бухгалтерського, є невіддільною складовою формування спеціальних (фахових) компетентностей здобувачів освіти. Актуальність питання полягає в тому, що використання сучасних інформаційних технологій дозволяє застосувати набуті теоретичні знання та навички у практичній роботі. У результаті навчання здобувачі освіти здійснюють облікові процедури, вчать застосовувати та формувати інформаційну підтримку із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій. Програма навчання профільних предметів дає можливість здобувачам освіти з'ясувати основні завдання – склад задач та функції автоматизованого обліку; принципи побудови та функціонування інформаційних систем в обліку, їх призначення та можливості; структуру та основні складові частини інформаційних систем обліку; склад програмного та технічного забезпечення інформаційних систем обліку; методологію обліку, контролю в умовах автоматизованої обробки інформації; перспективи розвитку інформаційних систем та технологій; уміти: визначати найефективніші форми використання комп'ютерної техніки в

інформаційних системах обліку; використовувати стандартні засоби інформаційних технологій для розв'язання облікових задач; використовувати стандартні програми автоматизації бухгалтерського обліку. [1.с. 8]

Державний навчальний заклад «Гадяцьке вище професійне аграрне училище» підтримує новітні тенденції у цифровому просторі. Освітня програма інтегрованої професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» «Оператор комп'ютерного набору» (надалі планується відкриття професії «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення») передбачає вивчення предмету «Інформаційні системи та технології в обліку» у ключових професійних компетентностях якого є автоматизація обліку.

Програма дисципліни передбачає ознайомлення та вивчення функціоналу прикладних рішень. Здобувачі мають можливість не лише опанувати ключові вміння, а й практично використати та полюбити даний продукт. Так, саме «полюбити». Його універсальність, функціональність запропонованих інструментів, обробок, варіативність до змін, постійний ріст, розвиток, модернізація. Все це цей унікальний продукт, який не лише дарує задоволення від використання контенту, а й змушує користувача любити свою справу, досконало оперувати даними, вміло формувати середовище для роботи та оперативно реагувати на поставлені завдання. Для здобувачів освіти це надважливо. Викладачі, намагаються не лише навчити, а й виховати фахівця відданого своїй справі, а це завдання набагато складніше.

ДНЗ «Гадяцьке ВПАУ» є Центром освітніх ініціатив Співпраці Автоматизаторів Бізнесу та успішно співпрацює із Всеукраїнською Співпрацею Автоматизаторів Бізнесу використовує в освітній діяльності провідні продукти BAS та "1С Підприємство": Бухгалтерія, Управління торговим підприємством, Зарплата і управління персоналом, Малий Бізнес. З метою розвитку професійних компетентностей у закладі стартує проєкт - створення осередку інформаційно-цифрової допомоги. Це навчальна лабораторія для проведення занять із виробничого навчання максимально наближених до виробничого середовища. Здобувачі освіти професії «Оператор комп'ютерного набору» надають допомогу у створенні електронного контенту, WEB-дизайну, форматуванні, верстці, друку і т.д. це матеріали для популяризації закладу, профорієнтаційної роботи, дистанційних засобів навчання,

друкованої продукції. Вся оперативна діяльність буде фіксуватись в інформаційних продуктах прикладних рішень BAS Бухгалтерія. Це вирішення виробничих питань щодо прийому та оформлення замовлень, ведення самого обліку, нарахування заробітної плати, калькулювання собівартості та інше. Проект на стадії відкриття та реалізації. Здобувачі освіти тепер не будуть навчатися на умовних прикладах, у них все буде «по-справжньому». Справжні замовлення, точне і детальне відображення в обліку і найголовніше: результат їхньої роботи. Куратором центру у сфері автоматизації обліку є сертифікований викладач, який здійснює контроль та супровід освітнього процесу.

Робота даної виробничої лабораторії надасть можливість здобувачам освіти не лише відчувати відповідальність за кожну проведenu операцію, а й підготує їх до дорослого професійного життя, навчить їх бути самостійними, відповідальними, різносторонньо розвинутими. Тісний міжпредметний зв'язок, інтеграція професій, елементи дослідження, новизна, технологічність процесів надасть право належати до STEM – напрямку в освіті.

Розв'язання актуальних економічних проблем неможливе без прискорення науково-технічного прогресу, широкого впровадження інноваційних інформаційних технологій в усі сфери людської діяльності. Особливо важливою сферою застосування останніх є бухгалтерський облік, оскільки це найбільш інформаційно містка ділянка роботи на підприємствах, в організаціях та установах. Чітко налагоджений бухгалтерський облік своєчасно забезпечує управлінські потреби необхідною та правдивою інформацією. Крім того, бухгалтерський облік підприємства будь-якої форми власності є основною інформаційною базою всебічного аналізу господарської діяльності, контролю та обґрунтування відповідних управлінських рішень щодо фінансово-господарської діяльності.[2.с. 6]

Перелік використаної літератури:

1. Бенько М.М. Автоматизація бухгалтерського обліку як напрям його вдосконалення (навчальний аспект) // Вчені записки : зб. наук. пр. – К. : Ін-т економіки та права «Крок», 2013. – № 8. – (Серія «Економіка»). С. 238.

2. О.В. Клименко ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ // посібник для студентів вищих

навчальних закладів Київ «Центр учбової літератури» 2008. –
Режим доступу: http://kizman-tehn.com.ua/wp-content/uploads/2018/02/Infornaciyni_systemi_i_tehnologii_v_obliku_O_V_Klimenko.pdf

Гузенко Д.В.
аспірант кафедри Менеджмент
Донбаська державна машинобудівна академія

ПРОЕКТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасне підприємство являє собою складну соціально-економічну систему. Організаційна структура підприємства включає безліч структурних підрозділів, що визначає розгалужену систему інформаційної взаємодії. Виробничий процес характеризується різноманіттям номенклатури продукції, що випускається. Функції підприємства безперервно розширюються та ускладнюються. У процесі конкурентної боротьби необхідно постійно стежити за передовими технологіями, останніми досягненнями науки і техніки, займатися оновленням номенклатури продукції, що виробляється і швидко впроваджувати прогресивні ідеї. Все це тягне за собою необхідність у достовірній, надійній, безпечній та оперативній інформації і тому все більше аналітиків і керівників починають відчувати потребу в комплексному описі і плануванні розвитку своєї організації. Це необхідно їм для того, щоб знати, що являє собою в реальності їх організація, підтримувати раціональний порядок її пристрою, а потім - приступити до її планомірного розвитку або модифікації з урахуванням всіх важливих обставин. Таким цілям служить адекватно сформована архітектура підприємства.

Основними складовими архітектури підприємства є бізнес-архітектура і системна архітектура, яка включає в себе архітектуру інформації, архітектуру прикладних систем і технологічну архітектуру. Розглядати і проектувати ізольовано один від одного ці компоненти неможливо, це буде великою методичною помилкою. Провідна роль відводиться бізнес-архітектурі, так як вона визначає трансформацію системної архітектури. При розгляді ієрархії складових архітектури підприємства зверху вниз (від

бізнес-архітектури на верхньому рівні до архітектури прикладних систем і потім до технологічної архітектури), спостерігається їх явна залежність від бізнес-архітектури.

Бізнес-архітектура показує, як пов'язані між собою всі елементи ведення бізнесу. Включення бізнес-архітектури до складу архітектури підприємства тягне за собою такі переваги:

- забезпечення варіативності бізнес-стратегії за рахунок можливості змін в процесах і технологічних рішеннях;

- кращі перспективи, з точки зору використання можливостей інформаційних технологій по формуванню самої бізнес-стратегії.

Необхідно відзначити, що в залежності від специфіки діяльності підприємства, в якості ключових можуть виступати різні групи факторів виробництва, однак всі вони функціонують під впливом людини, тобто, фактор виробництва «праця» є основоположним при здійсненні виробничої діяльності, що відповідає теорії факторів виробництва К. Маркса [1, с 27]. Функціонування фактора виробництва «праця» полягає в діяльності персоналу підприємства по перетворенню всіх інших факторів виробництва в кінцевий продукт. Відповідно до цього персонал є носієм трудової діяльності, а також виступає одночасно фактором виробництва і засобом впливу на предмети і засоби праці. Тому від якості процесу бізнес - проектування праці як фактора виробництва залежить обсяг виробництва підприємства, доцільність витрат, якість продукції та ін. При цьому, бізнес - проектування праці на підприємстві здійснюється за напрямками: планування, мотивація, контроль і організація.

Активний інтерес фахівців в галузі управління викликає новий напрямок проектування бізнес-процесів на підприємствах - реінжиніринг бізнес-процесів, змістом якого є перехід до орієнтації на бізнес-процеси, а не на функції. Концепція горизонтальних організацій дозволяє скоротити число рівнів ієрархії і значно підвищити її ефективність. Оскільки основними одиницями стають автономні і самоврядні міждисциплінарні робочі групи, підвищується роль менеджерів середньої ланки. Поширеною формою децентралізації управління є формування таких груп, строго орієнтованих на споживача, і створення їм умов для самоорганізації, переходу на командні методи роботи.

Реінжиніринг вимагає реструктуризації підприємства за допомогою спрощення і стандартизації, що реалізуються на основі

Інтернет-мережі, новітніх систем електронного планування потреб, програмного забезпечення для проектування продуктів і електронної комерції. Організаційна реструктуризація шляхом стандартизації та спрощення усуває бар'єри потоку інформації і, отже, ефективного потоку матеріалів по ланцюжку поставок. Безперешкодний обмін інформацією може бути забезпечений за рахунок використання різних ІТ для поліпшення інтеграції різних функціональних областей. Основною метою РБП є своєчасна доставка якісних товарів за конкурентними цінами. Виробнича система, а також організаційна структура повинні бути змінені, підкреслюючи важливість координації основних бізнес-процесів в ланцюжку від постачальників до клієнтів, на відміну від існуючих складних структур функціонально-диференційно-ієрархічних систем. Зміни в поведінці повинні передувати реінжинірингу бізнес-процесів. Тому такі питання, як навчання і освіту, розширення прав і можливостей співробітників, командна робота і програми мотивації, грають важливу роль в реінжинірингу бізнес-процесів.

Ефективність бізнесу може бути поліпшена шляхом масової настройки, а також спрощення виробничих процесів.

ІТ є важливим елементом в такій інтеграції. Такі методи, як [2, с.35]:

- аналіз на основі часу;
- інструменти реінжинірингу систем і ІТ;

можуть застосовуватися для управління ланцюгами поставок, а також для адміністрування відносин з клієнтами (від замовлення до отримання оплати), циклу розробки продукту (від визначення концепції до виробництва кінцевого продукту).

Належний аналіз і задоволення людських мотиваційних реакцій на зміни, безсумнівно, так само важливо для успішного впровадження принципово нового методу роботи, як і технічні аспекти розробки процесу. У зв'язку зі зростаючою стурбованістю з приводу глобальної конкурентоспроможності було зроблено декілька ініціатив для підвищення конкурентоспроможності виробничих і сервісних компаній.

РБП - це структурований підхід для аналізу і постійного поліпшення основних видів діяльності, таких як виробництво, маркетинг, комунікації та інші важливі елементи діяльності компанії.

Реінжиніринг вимагає усунення бар'єрів всередині кожної функціональної області і між різними функціональними областями для безперебійного потоку інформації і, отже, прогресу процесів бізнес-обслуговування для досягнення скорочення часу циклу бізнес-процесів. Інформаційна система, яка об'єднує різні інформаційні технології, буде виступати в якості менеджера бізнес-процесів (проектів), щоб виключити будь-які види перевантажень або дій, не пов'язаних з доданою вартістю, і домогтися істотного поліпшення загальної ефективності компанії[3, с.129].

Існує необхідність проаналізувати проблеми управління після реінжинірингу. Командна робота в РБП повинна бути поліпшена за допомогою відповідних схем стимулювання і безперервного навчання. Комп'ютерне моделювання та аналіз можуть бути використані для визначення областей поліпшення процесу.

Таким чином, слід зазначити, що проектування і впровадження інформаційної системи полягає в послідовній реалізації всіх її функціональних блоків, встановлення зв'язків між ними і регламентації бізнес-процесів. При цьому варто відзначити, що не існує і не може існувати універсальної інформаційної системи, яка враховувала б особливості всіх видів організаційних структур компаній і умов ринку. У кожному конкретному випадку проектування починається з нуля на основі виявлених інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

Головною метою моделювання архітектури підприємства, безумовно, повинно бути не тільки підвищення інтегрованості підприємства, але і підтримка його аналізу в самих різних розрізах (організаційних, економічних, кількісних, якісних і т. д.) для вдосконалення діяльності по прийняттю рішень, контролю, координації та моніторингу різних управлінських рішень.

Перелік використаної літератури:

1. Агапова, А. История экономической мысли: курс лекций/ А.Агапова. – М.: ЭКМОС, 1998 г. - 248 с
2. Ермоленко Андрей Геннадьевич Реинжиниринг бизнес-процессов как радикальный метод корпоративного управления предприятиями // Вестник ТГУ. 2012. №2.
3. Berger, Stephan; Denner, Marie–Sophie; Röglinger, Maximilian (2018): The nature of digital technologies. Development of

a multi-layer taxonomy. In: Proceedings of the 26th European Conference on Information Systems. Portsmouth, June 2018.

Гуренко Т.О.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування
України

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІВПРАЦІ БІЗНЕСУ ТА ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Останнім часом ринок праці все більш потребує спеціалістів широкого профілю. До них ставляться певні вимоги, як комунікабельність, уміння знаходити вихід із будь-яких ситуацій, здатність здійснювати аналіз фінансового стану підприємства, проводити оцінку, моніторинг та управління ризиками тощо. Тому, перед закладами вищої освіти, стоїть вимога до підвищення якості навчання, введення нових дисциплін в навчальний процес, які на даний час задовольнятимуть вимоги бізнесу.

Теоретичну частину, яку надають заклади вищої освіти (ЗВО) необхідно постійно підкріплювати практичними прикладами. Але та частка, яка відведена на викладання практичних та лабораторних занять є досить незначною і не забезпечує в повній мірі високий рівень знань майбутніх спеціалістів відповідного профілю.

Тому, на даний час, постійно піднімається питання дуальної освіти, тобто співпраці закладів освіти із бізнесом (з тими компаніями, які зацікалені у висококваліфікованих спеціалістах). Та існує багато проблем, які впливають на плідну співпрацю. Дідик А.М. та Погорелов Ю.С., зазначають, що одним з можливих напрямів їхнього розв'язання, хоча й не єдиним, є налагодження співпраці закладів вищої освіти та бізнес-структур на взаємовигідних умовах. Така співпраця може бути корисною для обох сторін. Є навіть підстави говорити про паралельне існування двох взаємозалежних секторів, які між собою не пов'язані і не розуміють один одного: бізнес та вища освіта. Хоча очевидно, що такі сектори не лише залежать один від іншого, але й їхня взаємодія є важливою умовою нормалізації ситуації у національній економіці будь-якої країни [1].

На думку Холявко Н.І., напрями співпраці закладу вищої освіти та бізнес-структур можуть бути значно ширшими – від створення інноваційних продуктів та індивідуальної підготовки студентів до проведення спільно з університетами наукових досліджень за актуальною тематикою [2].

Отже, можна визначити найбільш поширені форми співробітництва: лекції, виробнича практика студентів, стажування студентів, а також і викладачів (для розширення практичних знань та практичного досвіду), студентські проекти під керівництвом викладача і підприємством, конкурси наукових робіт (які несуть практичну цінність).

Якщо вищий навчальний заклад активно співпрацює із певними підприємствами, то необхідно застосовувати відповідні форми щодо залучення випускників, як: проведення зустрічі студентів із роботодавцями, семінарів, тренінгів, майстер-класів де можна ознайомити студентів із умовами працевлаштування, умовами роботи, перспективами обраної спеціальності (майбутньої професії) тощо, періодична організація екскурсій для ознайомлення з підприємством, проведення конференцій, присвячених важливості обраної професії та зацікавленості бізнесу в даній професії.

Також, практичні заняття повинні проходити у вигляді ділових ігор, де кожен студент повинен «відіграти» певну роль. Наприклад, з облікових спеціальностей можна спробувати себе на місці головного бухгалтера, бухгалтера по оплаті праці, бухгалтера з обліку запасів, основних засобів, розрахункових операцій, касиром. Важливим є застосування різних методів при викладанні дисциплін: наочні методи у вигляді ілюстрацій; практичні методи із використанням дослідів, наукових рефератів; проблемно-пошукові методи; навчальні дискусії; проведення аналізу життєвих ситуацій (на даних бізнес-структури, з якою налаштована співпраця); метод мозкової атаки та ін.

Можна визначити основні недоліки вищих навчальних закладів при забезпеченні викладання профільних дисциплін та проблеми активності бізнес-структур щодо співпраці із ЗВО:

не точне застосування поняття «автономність вузів» в Україні, створення в кожному навчальному закладі власних освітньо-професійних програм та навчальних планів, які у великому відсотку включають дисципліни, що не забезпечують

необхідний рівень знань студентів. Суттєва різниця у навчальних планах між закладами освіти на однакові спеціальності;

- введення частки неефективних вибіркових дисциплін, особливо на розсуд студента, який не має уяви про її значення та необхідність і можливості застосування на практиці;

- створення нових програм до спеціальностей, які не завжди забезпечують студентів необхідними знаннями;

- постійне скорочення годин для читання лекційних і проведення практичних занять;

- незначна кількість годин для проведення лабораторних занять з комп'ютерних дисциплін із застосуванням практичних програмних забезпечень;

- слабка матеріально-технічна база та рівень фінансування вищих навчальних закладів, що унеможлиблює встановлення сучасних комп'ютерних програм;

- слабке фінансування науки в нашій країні;

- проблеми захисту авторських прав науково-педагогічних працівників;

- неготовність значної частки бізнесу співпрацювати із вищими навчальними закладами. Орієнтованість бізнесу на отримання швидкого прибутку та небажання здійснювати практичне навчання студентів й створення умов для виробничого стажування викладачів;

- небажання бізнесу брати участь у розробці навчальних планів. Це пов'язано із нерозумінням бізнесом особливостей навчального процесу закладів освіти.

Останнім часом автори, які досліджували дану проблему, звертають увагу на незнання закладами вищої освіти про потреби та умови діяльності вітчизняних бізнес-структур. Але можна дещо зауважити, що в Україні на даний час досить велика кількість підприємств – ФОП (фізична особа-підприємець), які зацікавлені не в навчанні студентів, а в завантаженні його роботою на повну ставку і повний робочий день. Якщо розглядати взаємовідносини бізнесу і ЗВО, то студент повинен і проходити повний курс навчання і паралельно співпрацювати з бізнесом. Також велика контрактна оплата за навчання змушує студентів заробляти кошти, що не завжди є на користь, оскільки це і робота не по спеціальності, і в нічні години, і в період навчання.

Ще одним бар'єром, який створений ЗВО, є відсутність у його структурі ЗВО підрозділів чи посадових осіб, що відповідають

за контакти з бізнесом [1]. Нажаль це так і всі питання по співпраці з підприємствами, компаніями, бізнес-структурами покладаються керівництвом на завідувачів та викладачів кафедр, які останнім часом багато часу тратять не на власне розширення знань, пошук нового та досягнення практичного досвіду, а на оформлення організаційних таблиць, відповідальності за кураторство та інших видів робіт, які не відносяться до його професійної компетентності.

Також, Дідик А.М. та Погорелов Ю.С. наголошують про відсутність чітких юридичних аспектів легалізації співпраці бізнес-структур та закладів вищої освіти і відсутність сучасних стандартів навчання і карт-навичок сучасних професій, на основі яких можуть розроблятися нові навчальні програми [1].

Зазначимо, що даним питанням повинні перейматися не тільки ЗВО, але й держава, яка повинна надавати підтримку державним вищим навчальним закладам (фінансова підтримка, технології тощо). Заклади вищої освіти повинні бути центром знань, центром розширення логічного мислення майбутніх фахівців і паралельно ставати прямими учасниками підприємницьких відносин.

Перевагами таких взаємовідносин будуть:

- зацікавленість студентів у даній спеціальності;
- розширення кругозору і студентів і викладачів, отримання практичного досвіду та уміння застосувати теоретичні знання на практиці в реальних умовах;
- привчання студентів до уміння використання і застосування на практиці правил нормативно-законодавчої бази;
- отримання бізнес-структурами спеціалістів, які відповідають їх вимогам; доповнення інтересів один одного;
- при співпраці із ЗВО ознайомлення бізнесу із новаціями та апробація їх у власній діяльності;
- надання майбутнім фахівцям можливостей проявити себе з точки зору «нетрадиційного мислення», що може стати в пригоді для підприємства;

У зв'язку із складанням нефінансової звітності (соціальної та екологічної) дана співпраця підвищуватиме імідж підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що при заключенні договорів про співпрацю між бізнесом і закладами вищої освіти, повинні бути зацікавлені обидві сторони. В умови даної співпраці повинні бути покладені такі форми, як чітка організаційна підготовка (умови договору, відповідальні особи, строки співпраці,

складання Плану дій та Графіку його виконання, контроль за виконанням умов договору, створення спільної системи оцінювання відповідно до вимог ЗВО тощо); комунікативність (повне порозуміння між двома сторонами, постійний контакт, відсутність конфліктів); методичне забезпечення студентів для проходження практичної діяльності і самостійного закріплення матеріалу в ланцюжку «викладач-бізнес-структура»; постійне обговорення результатів співпраці та аналіз слабких і сильних сторін співпраці та їх удосконалення.

Перелік використаної літератури:

1. Дідик А.М., Погорелов Ю.С. Співпраця закладу вищої освіти із бізнесом: принципові засади організування. 2018. С. 75 – 84. URL: ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/46949/2/2018n899_Didyk_A-Cooperation_of_a_higher_school_75-84.pdf (дата звернення: 21.01.2022).
2. Холявко Н.І. Сектор вищої освіти в системі інноваційного розвитку національної економіки. *Економіка і управління*. 2014. № 1. С. 33 – 37.

Демченко Т.А.

к. е. н., доцент

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Важливим елементом сучасного навчання у вищій школі є використання сучасних інформаційних систем і технологій. Реалії сьогодення вимагають ґрунтовних знань комп'ютерних програм в тій чи іншій галузі. Конкуренція закладів вищої освіти полягає зокрема і в тому, як саме той чи інший заклад підходить до нових методів навчання, подачі інформації студентам, закупівлі технічних і програмних засобів, які б дали змогу формувати саме практичні навички у здобутті вищої кваліфікації. Саме такі заходи сприяють конкурентоспроможності випускників закладів вищої

освіти, які прагнуть здобути освіту, яка буде на рівні з європейською та навіть кращою.

Значимим є саме вибір майбутньої професії, як один з перших серйозних кроків, які доводиться робити випускникам, майбутнім студентам. Побуває думка, що облік і аудит, бухгалтерська справа є прямим шляхом до нудної роботи, що випускники цього напрямку мають лише одну перспективу – сидіти і вести підрахунки цифр. Дане судження є лише стереотипом, який не має об'єктивного підґрунтя. Протягом століть професія бухгалтера була показником високих інтелектуальних здібностей, давала можливість добре заробляти та само реалізовуватися.

Зовсім недавно бухгалтерія великого підприємства являла собою чималий загін працівників обліку, де кожний відповідає за якийсь один вузький напрямок. Нерідко цей структурний підрозділ займав виробничу площу з десятками працівниками. Зараз роботу цілого відділу, завдяки автоматизації економічного процесу, може виконувати одна людина, яка пройшла відповідну професійну підготовку і володіє знаннями сучасних комп'ютерних технологій ведення бухгалтерського обліку [3].

Важливість бухгалтерського обліку і оподаткування визначається їх місцем та значенням як пріоритетної функції управління. Облікова інформація має визначальне значення в забезпеченні конкурентоспроможності державних установ, організацій, підприємств промислового та сільськогосподарського виробництва. Роль бухгалтерського обліку і оподаткування в економіці країни важко переоцінити. Крім того, сучасний етап розвитку економіки України потребує комплексних підходів до реформування базових складових інформаційної системи такої як бухгалтерський облік і оподаткування, котрі сприятимуть формуванню ефективної функції управління. Обліку й оподаткуванню належить головна роль у процесі адаптації та задоволенні потреб спрямованих на інтенсивність виникнення попиту щодо надання своєчасної, об'єктивної та достовірної інформації. А тому існуватиме постійна потреба сучасної економіки держави у молодих кваліфікованих працівниках, які матимуть бажання і невпинну рішучість впроваджувати нові методи та форми ведення бухгалтерського обліку і аудиту, особливо з використанням сучасного програмного забезпечення [2].

Для здобувачів вищої освіти спеціальності «Фінанси», «Економіка підприємства», «Облік і оподаткування» доцільно проводити лекційні та практичні заняття з використанням сучасної комп'ютерної програми «BAS Бухгалтерія» [1]. У результаті чого студенти отримають можливість працювати в комп'ютерних класах з новою версією сучасної бухгалтерської комп'ютерної програми, яка дозволить засвоїти знання з бухгалтерського обліку для роботи на підприємстві або в торгівлі.

Програма «BAS Бухгалтерія» є однією із самих нових західних розробників для ринку України, яка надає нові функціональні можливості для автоматизації як бухгалтерського обліку, так і роботи відділу продажу щодо виписки накладних або рахунків на оплату на підприємстві. Під час навчання з використанням сучасної комп'ютерної програми «BAS Бухгалтерія» є потреба у різноманітних практичних завданнях для здобуття навичок студентів у роботі з операціями по придбанню товарно-матеріальних цінностей, нарахування заробітної плати, визначення собівартості продукції виробництва та у сфері надання послуг, формування податкової і фінансової звітності.

Процес навчання та здобуття вищої освіти передусім повинен відповідати сучасним потребам практики, направляти на підвищення самостійної роботи студентів, розвитку творчих підходів до вирішення поставлених завдань. А цьому буде сприяти широке використання спеціалізованих комп'ютерних програм у підготовці фахівців з фінансів, бухгалтерського обліку і оподаткування, економіки, зокрема «BAS Бухгалтерії», що дозволить удосконалювати як процес ведення фінансових та господарських операцій, так і прийняття управлінських рішень на підприємстві.

Перелік використаної літератури:

1. BAS Бухгалтерія. [Електронний ресурс].: <https://lopan.com.ua/bas/produkty/bas-buhgalteriya-korp/m>

2. Чирва О.Г. Автоматизація економічних процесів (на прикладі програми «1С:Бухгалтерія 8.2»): навч. посіб. [2-ге вид., доп.]/ О. Г. Чирва О.Г., Т.А. Демченко. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2019. - 217 с.

3. Чирва О.Г., Демченко. Т.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. // О. Г. Чирва О.Г., Т.А. Демченко. Умань: Візаві, 2017. - 200с.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Стрімке зростання обсягу знань, що накопичені людством, вимагає кардинальних змін у системі освіти. Випускник вищого навчального закладу повинен володіти знаннями, вміннями та навичками, що забезпечать йому можливість безперервного навчання протягом усього життя у відповідності до потреб особистості та суспільства. Лише знання, здобуті самостійною працею, зроблять випускника тим фахівцем, який здатний творчо вирішувати професійні завдання та впевнено відстоювати свої позиції. Сутність самостійного навчання визначається як здатність людини без сторонньої допомоги отримувати інформацію із різних джерел. Його можна розглядати як головний резерв підвищення якості підготовки фахівців.

Самостійна робота студента (СРС) являє собою таку форму організації освітнього процесу, при якій оволодіння навчальним матеріалом забезпечується у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Співвідношення між обсягами аудиторних занять і СРС визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни і коливається від 1/3 до 2/3 загального обсягу часу, відведеного для її вивчення.

У 2020 році з розповсюдженням COVID-19 навчання перейшло в дистанційну форму з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Проблеми розвитку дистанційної освіти, питання планування та організації СРС досліджували зарубіжні та вітчизняні науковці, зокрема Р.Деллінг, Г.Рамбле, Д.Кіган, А.Кларк, М.Томпсон, О.Андреев, В.Олійник, А.Хуторський та інші. Вони розглядали не лише загальнодидактичні, а й психологічні, організаційні, методичні підходи до організації СРС. Проте особливої уваги потребують питання мотиваційного та процесуального її забезпечення.

Аналіз наукової літератури та практичного досвіду дозволив виділити декілька підходів до методики організації СРС. Одні

фахівці розглядають як сприйняття та самостійне осмислення студентами наданої викладачами інформації. Інші виокремлюють такі ознаки, як самостійне придбання та глибоке осмислення нових знань, визначення самими студентами ритму своєї роботи та дозування часу на вивчення поставлених питань. Треті намагаються розкрити суть феномена лише за зовнішніми ознаками. Четверті СРС вважають формою навчання, але оскільки вона дозволяє формувати необхідні студенту вміння та навички, то її вони розглядають і як засіб навчання. Рівень засвоєння навчального матеріалу та формування компетенцій залежать від того, як побудувати процес навчання, якими методами залучати студентів до самостійної роботи.

Впровадження дистанційного навчання розширило межі подання інформації та можливість отримання з різних джерел. Студенти можуть оперативно добирати потрібний матеріал, брати участь у віртуальних дискусіях тощо. Одним із найбільш ефективних способів організації СРС є використання електронних навчальних курсів на базі платформ дистанційного навчання (наприклад, LMS Moodle, Elearn, ATutor тощо), які дають можливість реалізувати різні її види, організувати групову та/або індивідуальну роботу із студентами. Застосування інформаційних технологій дає можливість підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Взаємодія між студентами і викладачами в умовах дистанційного навчання відбувається в межах штучно створеного комунікативного простору. Цей процес доволі складний, адже передбачає необхідність спільної діяльності, сприйняття та розуміння інших у віртуальному просторі.

СРС призначена не лише для оволодіння кожною дисципліною, а й для формування навичок самостійної роботи взагалі, набуття спроможності приймати на себе відповідальність, самостійно вирішувати ту чи іншу проблему, знаходити конструктивні рішення тощо. Вища школа відрізняється від середньої за багатьма параметрами, у т.ч. методикою навчальної роботи та ступенем самостійності студентів. Викладач має організувати пізнавальну діяльність студентів, а вони самі здійснюють пізнання. Потрібно забезпечити ефективний контроль та оцінку результатів СРС. У таких умовах від правильної організації СРС залежить не лише якість оволодіння студентами навчальним матеріалом, а й набуття практичних умінь та навичок, розвиток критичного мислення, формування професійно значимих

компетенцій. У ВНЗ існують різні види індивідуальної СРС, а саме підготовка до лекцій, семінарів, лабораторних робіт, заліків, іспитів, виконання рефератів, завдань, курсових робіт (проектів), кваліфікаційної роботи.

Основними завданнями СРС у сучасних умовах є:

- засвоєння у повному обсязі освітньої програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної практичної та науково-теоретичної професійної діяльності на рівні світових стандартів;

- формування мотивації до самоосвіти;

- розвиток пізнавальних здібностей, критичного мислення, умінь самоорганізації;

- формування готовності до діяльності в умовах високої конкуренції, що вимагає постійної самоосвіти та підвищення професіоналізму.

Умовами, що впливають на успішне виконання самостійної роботи є:

- мотивованість навчального завдання (навіщо, чому сприяє);

- чітка постановка пізнавальних завдань;

- володіння студентом алгоритмами, методами, способами виконання роботи;

- чітке визначення викладачем форм звітності, обсягу роботи, строків її подання; надання консультаційної допомоги студенту;

- чіткі критерії оцінки;

- використання різних видів та форм контролю (практикум, контрольні роботи, тести, виступ на семінарах тощо).

СРС включає відтворювальні та творчі процеси у діяльності студента, зважаючи на які можна виділити три рівня самостійної навчальної діяльності студентів:

1) репродуктивний або тренувальний (тренувальні самостійні роботи виконуються за зразком: розв'язання задач, заповнення таблиць, схем і т. д). Пізнавальна діяльність студента проявляється у впізнанні, осмисленні та запам'ятовуванні і має на меті закріплення знань, формування умінь, навичок;

2) реконструктивний, під час якого здійснюється перебудова рішень, складання плану, тез, анотування. На цьому рівні можуть виконуватись реферати;

3) творчий або пошуковий, під час якого студент повинен самостійно зробити вибір засобів та методів вирішення

завдання (навчально-дослідні завдання, курсові та випускні кваліфікаційні роботи).

Активна СРС можлива лише за наявності серйозної та стійкої мотивації. Одним із найбільших мотивуючих факторів є підготовка до подальшої професійної діяльності. Розрізняють такі види мотивацій:

- 1) зовнішню (залежність професійної кар'єри від результатів навчання у ВНЗ);
- 2) внутрішню (схильність студента, його здатність до навчання у ВНЗ);
- 3) процесуальну (навчальну) (проявляється в розумінні студентом корисності виконуваної роботи) [1].

Основними факторами, що впливають на ефективність СРС, на думку О.Г.Глазунової, є:

- 1) організація самостійної роботи з використанням систем дистанційного навчання;
- 2) визначення оптимального змісту навчального матеріалу для самостійної роботи;
- 3) формування завдань для самостійної роботи з метою розвитку найвищих рівнів навичок критичного мислення;
- 4) використання ресурсів ІКТ для виконання самостійної роботи;
- 5) встановлення чітких критеріїв для оцінювання виконання самостійної роботи та рефлексії [2].

Для СРС в межах навчальної дисципліни науковці пропонують наступне:

- самостійне вивчення теоретичного матеріалу за кожною темою, окремі теми чи додатковий навчальний матеріал, що не входить до основного курсу;
- завдання на повторення та систематизацію теоретичного матеріалу;
- виконання практичних завдань для закріплення отриманих знань та вмій (завдання, вправи, графічні, розрахункові чи проектні роботи, моделювання);
- виконання дослідницької роботи;
- самостійне вивчення матеріалу окремої навчальної теми або модуля в повному обсязі, включаючи теорію та практичні завдання [2].

Дистанційне навчання підвищує ефективність СРС, дає нові можливості студенту для творчого самовираження, знаходження та

закріплення умінь, а викладачам – можливість реалізувати абсолютно нові форми та методи навчання із застосування концептуального і математичного моделювання явищ, процесів. Воно буде вдосконалюватися із прогресом інтернет-технологій і методів дистанційного навчання.

Перелік використаної літератури:

1. Аналитические обзоры Центра проблем развития образования Белорусского государственного университета. Управление самостоятельной работой студентов [Электронный ресурс] // <http://charko.narod.ru/tekst/an4/3.html>

2. Глазунова Е.Г. Факторы эффективной организации самостоятельной работы студентов высших учебных заведений с использованием технологий e-learning [Текст] / Е.Г. Глазунова // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2013. – №11. – С. 36–51

Дубініна М.В.

професор

Миколаївський національний аграрний університет

Чебан Ю.Ю.

доцент

Миколаївський національний аграрний університет

Сирцева С.В.

доцент

Миколаївський національний аграрний університет

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Останнім часом спостерігається тенденція загальної комп'ютеризації та автоматизації, що стосується всіх видів діяльності, зокрема й обліку. Так, з використанням інформаційних систем є можливість надання інформації в зручному для конкретного користувача вигляді, прискорити та спростити операції з її введення та обробки, підвищити наочність і простоту необхідних документів і звітів. За автоматизацію, як й за організацію обліку і контролю, відповідає адміністрація

підприємства. Погоджуючись із значною кількістю переваг автоматизації обліку маємо на меті визначити область перетину та її взаємозв'язок із внутрішнім контролем на підприємстві.

Під внутрішнім контролем на підприємстві розуміємо діяльність управлінського персоналу та всіх працівників підприємства, яка спрямована на попередження негативних результатів діяльності і розвитку підприємства; на нівелювання ризиків; на підвищення ефективності діяльності та результативності досягнення накреслених планів і стратегій розвитку; на підготовку достовірної внутрішньої та управлінської звітності для прийняття оптимальних та своєчасних управлінських рішень тощо.

Обліково-контрольна діяльність є, з одного боку, такою, яка найбільше регулюється законодавством на всіх рівнях (державному, професійному, внутрішньофірмовому), а з іншого передбачає основний напрям роботи бухгалтера – організацію і здійснення внутрішнього контролю, облік та складання фінансової звітності суб'єкта господарювання. Вважаємо, що процедури внутрішнього контролю є присутніми в усіх складових управління підприємством – організації, мотивації, обліку, звітності, плануванні, бюджетуванні, регулюванні, координації.

На нашу думку, суттєвою причиною невідповідності чинних регламентів обліку і контролю вимогам управлінського персоналу до об'єктивності та правдивості інформації є основні сьогоденні особливості та принципи функціонування обліково-контрольної системи, які в умовах автоматизації не трансформують у відповідність до принципів та особливостей управління інформаційними потоками в умовах цифрової економіки. Тому виявлення взаємозв'язку автоматизації обліку і організації внутрішнього контролю для його закріплення та ефективного використання є однією з першочергових задач під час впровадження автоматизації у діяльність підприємства.

Отже, основну площину перетину автоматизації обліку і внутрішнього контролю формують наведені нижче положення.

Спосіб обробки господарських операцій під час ведення бухгалтерського обліку суттєво впливає на організаційну структуру підприємства, а також на процедури та методи внутрішнього контролю.

Комп'ютерні технології характеризуються низкою особливостей, які обов'язково слід враховувати під час організації та ведення обліку, а також оцінки методів і процедур контролю.

Розподіл функцій, обмежень та доступу до облікової інформації на програмному рівні є підставою для здійснення ефективного внутрішнього контролю. Контрольні функції досягаються розподілом обов'язків між працівниками та обмеженням доступу на різні ділянки облікового процесу.

Система автоматизації може здійснювати значну кількість процедур внутрішнього контролю, які в неавтоматизованих системах обліку виконують спеціалісти різного профілю і рівня. Комп'ютерні системи дозволяють шляхом впровадження додаткових заходів здійснювати контроль перегляду, введення, зміни та видалення облікових даних на необхідному рівні. У неавтоматизованих системах це досягається розподілом функцій виключно на організаційному рівні.

Однотипне виконання операцій. Використання систем автоматизації передбачає використання одних і тих команд під час виконання ідентичних операцій бухгалтерського обліку, що практично виключає появу випадкових помилок, які зазвичай виникають під час ручної обробки інформації, що спрощує контрольні процедури. Хоча і програмні помилки іноді призводять до неправильної обробки всіх ідентичних операцій.

Впровадження програми автоматизації обліку буде ефективним лише за умови підвищення якості бухгалтерського обліку та підвищення ефективності внутрішнього контролю.

Можливість отримання та контролю інформації у різних її варіаціях.

Автоматизація обліку є ув'язаною з підвищенням ефективності внутрішнього контролю, інакше вона не є удосконаленням організації облікового процесу, а є лише простою заміною форми обліку.

Бухгалтерський облік і внутрішній контроль характеризуються виключенням існування паралельних процесів за рахунок виконання операцій у логічній послідовності.

Внутрішній контроль є безпосередньо включеним в обліковий процес.

Бухгалтерський облік і внутрішній контроль за умови автоматизації швидко адаптуються та своєчасно реагують на зовнішні зміни.

Підсумовуючи, зазначимо, що комплексний підхід в автоматизації бухгалтерського обліку в сучасних умовах має реалізовуватися у вирішенні цілої низки завдань та є нерозривно пов'язаним із організацією та ефективністю внутрішнього контролю на підприємстві, що опосередковано можливостями і перевагами автоматизації. Зазначене вище коло завдань для вирішення пов'язане з:

- визначенням ролі і місця бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю в системі управління підприємством;
- тісним зв'язком та взаємовпливом бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю;
- передбаченими завдання та результатами ефективного внутрішнього контролю;
- врахування законодавчо-нормативних та практичних аспектів організації і впровадження автоматизації обліку та внутрішнього контролю;
- системним вирішенням завдань обліку, контролю та аналізу;
- використанням засобів моделювання облікового, контрольного і аналітичного процесів;
- організацією автоматизованої системи дослідження;
- прогнозуванням господарсько-фінансової діяльності підприємства тощо.

Автоматизація бухгалтерського обліку є процесом переходу ведення обліку в автоматизованій формі, за результатом чого підвищується ефективність та покращується якість ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві.

Отже, саме функціонування автоматизованої системи бухгалтерського обліку містить в основі необхідність контролювати господарські процеси та їхні результати, оскільки основними інформаційними джерелами на підприємстві є реєстри бухгалтерського обліку та фінансова звітність. А внутрішній контроль є безпосередньо пов'язаним з бухгалтерським обліком та є первинним по відношенню до нього, а також податкових, управлінських, статистичних та стратегічних завдань підприємства.

Жорнова О.І.
професор
Київська муніципальна академія
Жорнова О.І.
професор
Київська муніципальна академія

ГОТОВНІСТЬ ДО ОБМІНУ ДОСЛІДНИЦЬКИМИ ДАНИМИ: ДО ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для науково-педагогічної спільноти винесення на громадське обговорення Концепції цифрової трансформації освіти і науки до 2026 року (*проект Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року* <https://mon.gov.ua/ua/news/konceptsiya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorennya>) є слушним моментом, аби розпочати неупереджену дискусію про стан і перспективи відкритої науки в Україні. Оскільки ключовою ідеєю відкритої науки є обмін дослідницькими даними як самостійною науковою інформацією (*Budapest Open Access Initiative* <http://www.budapestopenaccessinitiative.org>), то особливо актуальним видається обговорення готовності викладачів ЗВО не стільки оприлюднювати академічні тексти з результатами проведених досліджень, скільки робити доступними для використання іншими дослідниками зібрані в процесі дослідження дані. Варто зауважити, що така готовність пов'язана з визнанням цінності дослідницьких даних як самостійної наукової інформації.

Визнаючи можливості, які надають дослідницькі дані вченим, зокрема, використання їх при розробці освітньої політики, підтримка викладачами ЗВО ідей відкритої науки в цілому не перетікає в реальні кроки щодо розповсюдження зібраних емпіричних даних (далі - ЕД). В свою чергу, відсутність обміну ЕД, окрім того, що стримує зростання якості досліджень і негативно позначається на довірі до їх результатів, призводить до того, що значний обсяг зусиль викладачів не інтегрований в масив дослідницьких даних ані в міжнародному науковому просторі, ані в національному.

Отримані результати пілотного дослідження дають підстави

стверджувати, що викладачі вітчизняних ЗВО підтримують ідеї відкритої науки та в цілому залучені до обміну ЕД. Такий висновок узгоджується з результатами досліджень інших науковців про високий рівень загального залучення викладачів, а також підтверджує тезу про те, що корпоративна культура навчальних закладів в цілому сприятлива для обміну даними.

Динаміка залучення викладачів як гармонійне посилення їхніх зусиль за усіма ознаками залучення ускладнена тим, що неможливо встановити точку відліку появи суджень про обмін ЕД, бо вони є продуктом психічних процесів і стають доступними для аналізу лише після їх оприлюднення; до цього вони є неспостережуваними. Ймовірно, наступного разу, респонденти висловлюватимуть інакші судження, бо спиратимуться на досвід рефлексії докладених зусиль, отриманий внаслідок участі в опитуванні. До того ж, дані пілотного дослідження зібрано від невеликої кількості респондентів, які, до того ж, представляють окремі ЗВО. Тому зміст конструкту залучення до обміну ЕД потребуватиме подальшої верифікації, а підтвердження визначених видів залучення – проведення дослідження на більшій виборці, що дозволить зробити статистично достовірні висновки.

Проведене дослідження вносить важливий смисловий нюанс у запровадження інституційних політик дослідницького врядування задля впровадження концепції «Відкрита наука». Зазначимо, що акцентуючи увагу на обміні ЕД, слід брати до уваги, що внесок викладача в розуміння педагогічних феноменів не буде так само легко і точно вимірюваним, як, наприклад, результати його опублікованих досліджень. Бажано, аби зусилля викладачів щодо обміну ЕД доповнювалися відповідною освітньою політикою на рівні кафедри, ЗВО, держави, академічної спільноти ін. Ми не ставили за мету розробити спеціальні рекомендації, бо вважаємо цілком доречним починати із запропонованого вченими НАПН України комплексу заходів на інституційному та індивідуальному рівнях для системної і послідовної підтримки ініціативи відкритої науки.

Подальші дослідження варто зосередити, насамперед, на: перевірці того, чи можуть визначені види залучення викладачів до обміну ЕД бути екстрапольовані на інші види і типи даних; проведенні експериментального дослідження, спрямованого на встановлення факторів залучення викладачів до обміну ЕД. Оскільки наша увага була зосереджена на індивідуальному

залученні викладачів через те, що воно є досить вагомим предиктором участі в обміні даними, то в подальшому варто, спираючись на отримані результати, розгорнути вивчення феномена групової участі залучення викладачів в обміні дослідницькими даними.

Зеленков А.В.

к.т.н., доцент

Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ВИКОРИСТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для розвитку бізнесу в умовах посилення конкуренції та його адаптації до досить складної економічної ситуації в Україні комерційні підприємства мають вдосконалювати операційні процеси та покращувати якість сервісу, що сприятиме скороченню витрат та збільшенню доходів. Доцільним є широке використання інформаційних технологій та Інтернету не тільки для реклами та для взаємодії з клієнтами, а також для формалізації та автоматизації внутрішніх бізнес- процесів підприємств. Для цього використовуються різні інформаційні технології, які обмінюються інформацією та автоматизують різні процеси на підприємстві. Доповідь присвячено автоматизації процесів управління підприємствами за допомогою одночасного використання систем організаційного проектування та облікових систем.

Побудова систем управління якістю спонукає підприємства все частіше використовують процесний підхід. Побудова системи управління підприємством у вигляді ієрархічної моделі бізнес-процесів суттєво відрізняється від дуже поширеного в даний час функціонального підходу спрямованістю на конкретний результат, корисний для власників підприємства та його клієнтів. Бізнес-процеси виокремлюють проходження потоків робіт незалежно від ієрархії та границь підрозділів, які їх виконують, і представляють послідовність взаємозалежних операцій. Модель бізнес-процесу повинна відображати як напрямок робочих потоків, так і бізнес-правила обробки подій, залежно від яких виконуються операції [1].

Підприємства, що прагнуть зберегти або покращити своє становище на ринку, мають змінити та формалізувати свої бізнес-процеси, а потім їх постійно вдосконалювати, орієнтуючись на потреби клієнтів.

Процеси управління комерційним підприємством дедалі частіше стають об'єктом організаційного проектування, за результатами якого отримують формальну систему управління. Проектування системи управління підприємством включає формалізацію стратегії, моделювання та оптимізацію бізнес-процесів, проектування організаційної структури, впровадження стандартів менеджменту якості та автоматизацію. Виконується реінжиніринг бізнес-процесів підприємства, описаний М. Хаммером і Д. Чампі, який шляхом фундаментального переосмислення і радикального перепроjektування ділових процесів дозволить досягти стрибкоподібних поліпшень показників діяльності підприємства [2].

Формалізацію стратегії і інжиніринг бізнес-процесів пропонується виконувати за допомогою організаційної моделі підприємства, яка описує його реальну діяльність за допомогою блок-схем, таблиць і інших методів. Для опису змісту діяльності підприємства у вигляді моделі бізнес-процесів використовують відомі нотації: IDEF0, Процедура, Процес, EPC, BPMN.

Для розробки моделі й управління підприємством на її основі використовують спеціалізовані системи організаційного моделювання: Allfusion Process Modeler, ARIS, Business Studio, Оргмайстер, ELMA, Fox Manager та інші [3]. Результатом використання цих систем є моделі бізнес-процесів та документообігу, збалансована система показників, які можуть використовуватися системами автоматизованого документообігу та ERP-системами. Програми автоматизованого документообігу, наприклад, на основі описаних бізнес-процесів дозволяють розподіляти роботу між співробітниками підприємства та контролювати її виконання.

Після проектування і формалізації бізнес-процеси можуть бути автоматизовані за допомогою облікових та ERP-систем, наприклад, BAS або SAP. В свою чергу часто необхідна інтеграція цих систем з CRM-системами, інтернет-магазинами та маркетплейсами, іншими програмами. Автоматизація дозволяє істотно зменшити витрати часу на обробку і передачу внутрішньої і зовнішньої інформації, зменшити кількість помилок, позбавить

персонал від кропіткої роботи з первинними документами і виконання великої кількості повторюваних розрахунків, спростить складання звітів. В результаті скорочується час виконання різноманітних робіт, покращується взаємодія між співробітниками і, як наслідок, істотно покращуються показники роботи підприємства в цілому.

Моделі бізнес-процесів, пов'язані з моделями програмного забезпечення, використовуються для розробки технічного завдання на розробку та системну інтеграцію економічного програмного забезпечення. Під моделлю програмного забезпечення розуміють склад функціональних підсистем та функцій. У моделях бізнес-процесів описують, які функції інформаційної системи використовуються, що буде відбуватися з документами, звітами, базами даних та інформацією в інших формах. Сам процес розробки проблемно-орієнтованого (економічного) програмного забезпечення часто являє собою програмування на основі моделі, елементами якої можуть бути бізнес-процеси [4].

В свою чергу програми автоматизації бухгалтерського та управлінського обліку можуть бути джерелом фактичних значень частини показників досягнення цілей та ефективності бізнес-процесів для систем організаційного моделювання, які включають збалансовану систему показників. Елементи управління підприємством за ключовими показниками ефективності (англ. Key Performance Indicators, KPI) також реалізують у складі облікових або ERP систем.

Інжиніринг бізнес-процесів сам по собі дозволяє домогтися кращої узгодженості у виконанні послідовності робіт, підвищити націленість на результат, виключити дублювання функцій, підвищити особисту відповідальність співробітників за результат. Впровадження процесного управління є елементом побудови системи управління якістю на підприємстві.

Організаційне проектування та попередня формалізація бізнес процесів дозволяють знизити витрати на автоматизацію, позбавивши від багаторазового дорогого переписування комп'ютерних програм в процесі усвідомлення керівництвом компанії реальних потреб в тих чи інших інформаційних технологіях.

Перелік використаної літератури:

1. Мартинюк О. А. Особливості опису бізнес-процесів в сучасних ІТ-системах// Ефективна економіка № 11, 2014. -С
2. Реинжиниринг корпорации: манифест революции в бизнесе / М. Хаммер, Д. Чампи; пер. с англ.Ю. Е. Корнилович. - М.: Манн, Иванов и Фербер, 2007. - 286 с.
3. Управління підприємством за допомогою інформаційних технологій організаційного моделювання: навч. посібник / А.В. Зеленков, В.П. Гатило. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2017. – 77 с.
4. Основные механизмы платформы «1С:Предприятие 8.3»: Методические материалы курса обучения. –М.: Фирма «1С», 2014. -345 с.

Зябченкова Г.В.

старший викладач

Державний торговельно-економічний університет

Кузьменко О.П.

старший викладач

Державний торговельно-економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ У ГАЛУЗІ ОБЛІКУ

Постановка проблеми. За рахунок розвитку комп'ютерних технологій процес автоматизації праці поступово розширює свої можливості, перебираючи на себе буденну роботу, залишаючи фахівцю лише аналітику. Бухгалтерський облік, у даному випадку, не є винятком. Процес глобальної комп'ютеризації дозволяє фахівцям з обліку вдало використовувати сучасні програмні продукти як національні, так і закордонні, для успішного виконання професійних завдань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що дана тематика є доволі популярною серед науковців-практиків. В першу чергу така зацікавленість пояснюється актуальністю автоматизації процесів як економіки загалом, так і виробництва зокрема. Вагомий внесок у дослідження теми зробила О. Адамик дослідивши інформаційні технології в комп'ютерних системах бухгалтерського обліку з точки зору організації даних та їх потоків.

О. Димченко, Я. Хайло та О. Рудаченко, окреслили завдання розвитку управлінського обліку в технології ресурсозбереження. О. Лондаренко та О. Подпригора зосередилися на організації технології управлінського обліку в науково-дослідних установах. А. Гафіяк та М. Єрмолаєва показали практичну значущість інформаційних систем й технологій підготовці фахівців із фінансового обліку. Я. Сторож, В. Майстренко, С. Полукарова, та О. Кириченко зосередилися на удосконаленні технології обліку та аналізі матеріалів перевірок піднаглядових підприємств. Г. Уманців та В. Новіков дослідили глобальну кризу та її вплив на формування фінансової звітності підприємства. С. Король дослідила можливості технологій дистанційного навчання магістрів з обліку та оподаткування.

Метою є дослідження наукового та практичного застосування прикладних комп'ютерних програм у галузі обліку як науки та професійної діяльності.

Викладення основного матеріалу. Автоматизація соціально-виробничих процесів на сучасному етапі розвитку людської цивілізації є запорукою подальшого економічного зростання. Бухгалтерський облік, як невід'ємна частина виробничих відносин, від якого залежить точність та своєчасність висвітлення фінансових показників, поступово стає флагманом застосування сучасних комп'ютерних технологій. Така ситуація обумовлена тим, що сучасні ринкові відносини породжують практичну необхідність швидкого процесу проходження документом життєвого циклу, від моменту його формування у вигляді первинного, до моменту відображення у фінансовій звітності та передачі на зберігання в архів.

На нашу думку саме оперативність, точність та своєчасність висвітлення фінансової звітності, що безпосередньо залежить від автоматизації облікових процесів, є запорукою розвитку як окремого суб'єкта господарювання, так і національної економіки загалом.

На сьогодні можна спостерігати різноманітність бухгалтерських комп'ютерних програм не лише закордонних, а й національного виробництва, основними з яких є: Діловод, ІТ Enterprises, 1С:Підприємство, BAS Бухгалтерія, Дебет Плюс та ін.

Основу будь-якої комп'ютерної системи бухгалтерського обліку складають бази даних (реляційні) та СУБД. Також,

важливим елементом цих баз даних є таблиці, дані у яких структуровані та записані у хронологічному порядку [1, 2].

Бухгалтерський облік як система знань охоплює напрями фінансового і управлінського обліку. На нашу думку, автоматизацію процесів обліку потрібно окремо розглядати за цими напрямками, відповідно фінансового і управлінського обліку. Вважаємо, що удосконалення процесу ведення управлінського обліку, за рахунок застосування сучасних комп'ютерних програм, дає потенційну можливість розвитку у напрямку технологій ресурсозбереження суб'єктів господарювання. В управлінському обліку, який за своїм призначенням по суті є механізмом контролю, автоматизацію процесів можна використовуватися в механізмах і технологіях управління для вирішення цілого кола задач [3].

З наукової точки зору вважаємо, що організація технології управлінського обліку в науково-дослідних установах є запорукою розвитку обліку як науки. Зрозуміло, що жоден суб'єкт господарювання, як окремий елемент соціально-виробничих відносин не в змозі повноцінно впливати на загальнонаціональну автоматизацію процесів. Як результат, процесами автоматизації активно займаються державні структури. Для прикладу, державою створюються науково дослідні установи для виконання цілей державної політики у науково-практичній та науковій діяльності. Вважається, що запорукою успішної інтеграції управлінського обліку в роботу науково-дослідних установ є поетапний розподіл її організації у певні етапи, враховуючи використання різних технологічних аспектів та виділення кола відповідальних осіб [4].

На сьогодні технологічний стан розвитку людства дає можливість проводити автоматизацію обліку не лише у виробничо-технологічному напрямі, а й у науково-теоретичному. Так, сучасні комп'ютерні технології дозволяють проводити дистанційне навчання для підготовки майбутніх фахівців у галузі обліку. Дистанційне навчання у вигляді *Massive open online course*, підтримується і застосовується передовими країнами світу такими, як: США, Канада та Китай. Запровадження дистанційного навчання надає можливість значно зменшити вартість навчання, що відкриває доступ до одержання освіти для різних верств населення. Сучасні платформи дистанційного навчання є доволі різноманітними, можливості їх програмного забезпечення починається від звичайних online лекцій і закінчуються повноцінними науковими курсами [5].

Саме поширення пандемії, змусило усі заклади освітньої сфери перейти на дистанційне навчання, що дозволило у короткотерміновому періоді, перейти від теоретичних напрацювань до практичних застосування дистанційного навчання. Беззаперечним є те, що використання систем комп'ютерної алгебри має позитивний вплив на якість освітніх послуг, збільшуючи ефективність діяльності останньої за рахунок швидкого доступу.

Зважаючи на економічні наслідки пандемії COVID-19 які призвели до значних коригувань у процесі відображення інформації у фінансовій звітності, за окремими статтями, відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності, у практичній діяльності обліку було створено відповідний прецедент, який зазнав чималого впливу як на процес ведення фінансового обліку загалом, так і на процес підготовки майбутніх фахівців галузі обліку зокрема. За рахунок розвитку комп'ютерних технологій та постійного вдосконалення навчальних курсів майбутні фахівці мають можливість вже зараз вивчати відповідні нововведення. Чималий вплив автоматизація процесів має і на державний нагляд, ефективність якого значною мірою залежить від інформаційно-аналітичного забезпечення останніх в процесі їх діяльності. Вважаємо, що комплексна автоматизація та модернізація інформаційно-аналітичного забезпечення сфери діяльності контрольно-наглядових органів є напрямом розвитку для успішного впровадження європейських підходів.

Як і будь-яка система, автоматизація обліку має і свої проблемні сторони. До таких сторін можна віднести універсальність бухгалтерських програм, що призводить до нівелювання функцій бухгалтера, як фахівця. На нашу думку, автоматизація процесів у бухгалтерському обліку продовжить свій розвиток, поступово забираючи у фахівця буденну роботу. Хоча, ми вважаємо, що на певному етапі цей процес буде зупинений, бо будь-яка машина ніколи не зможе у повному обсязі замінити людський інтелект, перебравши на себе аналітичну роботу бухгалтера-практика.

Перелік використаної літератури:

1. Адамик О. В. Інформаційні технології в комп'ютерних системах бухгалтерського обліку: проблеми організації даних та їх потоків. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2016. № 10. С.

348–353. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_10_53 (дата звернення: 04.10.2021).

2. Бухгалтерські програми українського виробництва. *Спілка автоматизаторів бізнесу* : веб сайт. URL: <https://a4.com.ua/buhgalterski-programi-ukrainskogo-virobnitstva/> (дата звернення: 18.10.2021).

3. Димченко О. В., Хайло Я. М., Рудаченко О. О. Завдання розвитку управлінського обліку в технології ресурсозбереження. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2018. № 10. С. 429–435. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_10_66 (дата звернення: 05.10.2021).

4. Лондаренко О. О., Подпригора О. А. Організація технології управлінського обліку в науково-дослідних установах. *Економічний вісник університету*. Вип. 28(1). 2016. С. 54–61. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2016_28\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2016_28(1)_9) (дата звернення: 06.10.2021).

5. Король С. Я. Технології дистанційного навчання магістрів з обліку та оподаткування. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 3. С. 114–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2019_3_11 (дата звернення: 14.10.2021).

Іванов Є.О.

канд. фіз.-мат.наук, доц.,

Шевченко В.П.

канд. фіз.-мат.наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

З ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Сумні реалії «коронавірусного сьогодення» не відмінюють стандартів вищої освіти та високих вимог, які формулюють роботодавці для спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», а лише змушують використовувати всі наявні можливості для формування у майбутнього фахівця відповідних компетентностей та результатів навчання й орієнтувати здобувача на «здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання або практичні проблеми інженерії програмного забезпечення, що

характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів інформаційних технологій» [1].

Швидкий розвиток цифрових технологій забезпечує наявність значної кількості доступних платформ, програмних та технічних засобів для плідного дистанційного спілкування викладача з студентами. Це може відбуватися у різноманітних формах, для проведення лекційних, практичних, лабораторних занять, здійснення контролю знань та отриманих студентами результатів, організації самостійної роботи студентів. Все це відбувається з активною участю викладача.

Дуже важливою для підготовки фахівців за спеціальністю «Інженерія програмного забезпечення» є наявність доступних програмних інструментів й відповідної документації. Вони необхідні для оволодіння технологіями та процесом створення сучасного програмного забезпечення (ПЗ), в тому числі інтелектуальних інформаційних систем (ІС). Для всіх важливих сучасних систем програмування, управління базами даних, засобів розробки ПЗ існують офіційні безкоштовні версії. Не є виключенням й система «ІС:Підприємство», яка забезпечує можливість як колективного, так й індивідуального використання у навчальному процесі технологічної платформи та прикладних рішень.

Вищезазначені можливості створюють реальне підґрунтя успішного втілення навчальних планів й робочих програм спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», в яких передбачена узгодженість сукупності навчальних дисциплін, орієнтованих на задачі створення ІС [1, 2]. Творче використання також засобів дистанційного навчання, за наявних умов, дозволяє забезпечувати:

- ґрунтовне оволодіння сучасними середовищами розробки ІС;

- знайомство з предметними областями, з підходами до вирішення реальних прикладних задач;

- оволодіння необхідними для застосування технологіями.

Цим самим забезпечуються можливості для передачі відповідних знань, самонавчання, власного пошуку потрібних програмних інструментів та інформації. Це також сприяє адаптації до непростих існуючих умов, мотивації та здатності до самоорганізації студентів.

Сьогодні майбутні ІТ-фахівці приділяють значну увагу до потужних можливостей сучасних середовищ розробки, орієнтованих саме на «інтерфейсну» складову ІС. Але при цьому вони ігнорують специфіку предметних областей, не бажають оволодівати накопиченим й досить вагомим досвідом розв'язання реальних прикладних задач, пов'язаних з необхідністю не тільки накопичення та привабливого відображення первинних даних, але й їх обробки, нетривіального аналізу, отримання агрегованої аналітичної інформації, потрібної кінцевим користувачам ІС для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Значною мірою, на жаль, останнім часом втрачають привабливість для студентів не тільки такі засоби розробки ІС як технологічна платформа «ІС:Підприємство», а й накопичені за її допомогою технології, досвід розв'язання складних обліково-аналітичних задач. Як результат, часто у спроектованих студентами зовнішньо привабливих ІС практично відсутні ефективні можливості отримання аналітичних підсумків, роботи з обліковими показниками, прогнозування поведінки прикладних об'єктів, що потрібно реальним користувачам ІС.

Для фахівців є незаперечним значення платформи «ІС:Підприємство» не тільки як інструментарію, набору відповідних технологій створення потрібних якісних обліково-управлінських рішень, але й для використання у сучасному навчальному процесі [2]. Платформа дозволяє якісно враховувати предметно-орієнтовану сутність процесу розробки, з глибинною підтримкою підходів об'єктно-орієнтованого проектування. Дуже важливими для підготовки фахівців є наочна демонстрація сучасних технологій вирішення складних обліково-аналітичних й управлінських задач, а також можливість використання якісної й доступної інформаційно-методичної підтримки не тільки інструментарію, а й відповідних технологій, різноманітних прикладних рішень. Такий процес навчання дійсно орієнтований на національні обліково-аналітичні реалії, побудований з дотриманням принципу відкритості, з підтримкою всіх сучасних тенденцій та технологій збереження, обробки й доступу до даних.

Сучасні визначальні принципи, закладені в освітні стандарти та навчальні плани, надають значні можливості для суттєвого врахування й реалізації вільного вибору студента. Але наявні реалії сьогодення не орієнтують студента на опанування платформою «ІС:Підприємство», реалізованими технологіями розв'язання

складних обліково-аналітичних прикладних задач, незважаючи на існуючий значний попит українського ринку праці на відповідних фахівців [3]. Пропонуючи привабливі умови працевлаштування, роботодавці висувають досить високі вимоги до рівня професійної підготовки фахівця. Серед них не тільки досконале володіння самою платформою, відповідними технологіями, основними типовими конфігураціями, можливостями адміністрування, розробки, впровадження, супроводження прикладних рішень, працюючи в команді, але й досвід інтеграції з іншими програмними середовищами, оптимізації ІС. Тому професійна підготовка студента за вказаною спеціальністю повинна обов'язково поєднувати опанування середовищами розробки ІС із залученням величезного досвіду й відповідних технологій, накопичених при створенні лінійки прикладних рішень «ІС:Підприємство», BAS, орієнтованих на сучасні реалії української економіки. Для забезпечення ефективності цього процесу залучають різні форми, передбачені навчальними планами: обов'язкові та вибіркові курси, виробничі практики, курсові та дипломні роботи, можливості самостійної роботи. Навіть при опануванні іншим «основним» інструментарієм розробки ІС, система «ІС:Підприємство» здатна виступати в ролі потужної й наочної «енциклопедії» накопичених сучасних технологій вирішення складних обліково-аналітичних та управлінських задач.

Майбутні ІТ-спеціалісти, виховані на об'єктно-орієнтованому підході, знайомі з потужними середовищами розробки ПЗ. Їм набагато легше сприймати дійсно складні сучасні технології розв'язання реальних обліково-аналітичних й управлінських задач, демонструючи відповідні наперед визначені на рівні платформи класи, властивості й функціональні можливості яких можна доповнювати власноруч. Важливими також є демонстрація для об'єктів організації відповідних таблиць реляційної моделі бази даних й наочний показ процесу отримання потрібної аналітичної інформації засобами як об'єктної, так й табличної моделей ІС. Це дозволяє вивчати реальні підходи до внутрішнього представлення та обробки не тільки відносно простих й зрозумілих студенту прикладних об'єктів, а також різноманітних аналітичних облікових показників, менш знайомих людині з навіть якісною базовою математичною освітою, що є дуже важливим при створенні облікових ІС. Звісно здобутий досвід

не обмежується рамками подальшого використання лише при роботі у середовищі технологічної платформи «1С:Підприємство».

Дуже практично важливою є дійсно «енциклопедична» роль навчально-методичного середовища цієї платформи, у вигляді професійних книг, курсів, інтернет-ресурсів для розробників 1С. Ці матеріали знайомлять з накопиченим досвідом та сучасними технологіями, пропонують значну кількість різноманітних змістовних й відносно великих «наскрізних навчальних прикладів» вирішення реальних облікових та управлінських задач.

Під час навчання за спеціальністю «121. Інженерія програмного забезпечення» студенти отримують потрібний досвід застосування різних платформ у поєднанні з теоретичними знаннями, практичними навичками, розумінням сучасних технологій представлення, обробки та захисту складної інформації. Використання системи «1С:Підприємство», разом з іншим ПЗ, забезпечує високу якість підготовки, конкурентоспроможність майбутніх ІТ-фахівців, які не тільки володіють загальними і фаховими компетентностями, але й можуть їх реально втілювати, користуючись сучасними засобами розробки 1С.

Перелік використаної літератури:

1. Освітній стандарт спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» за першим (бакалаврським) рівнем. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini> .

2. Іванов Є.О., Шевченко В.П. Про підготовку ІТ-спеціалістів з розробки інформаційних систем та технологій /Нові інформаційні технології управління бізнесом. Збірник тез ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції. К.- 2021. – С.159-163.

3. Робота розробника, програміста 1С у Києві. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.work.ua/ua/jobs-kyiv-програміст+1с/> .

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

В умовах діджиталізації суспільства, ринок праці вимагає від закладів вищої освіти якісно підготовлених спеціалістів різних професій, які мають цифрові навички.

Сьогодні Україна перебуває на етапі становлення та розвитку діджиталізації, яка прийшла на зміну епосі ІТ-індустрії. Цифрові трансформаційні процеси змінюють не тільки економіку, а й суспільство в цілому [1].

Невід'ємною частиною професійних компетентностей майбутніх фахівців є цифрові навички, що включає формування здатності і вміння логічного, системного використання інформаційних технологій. Цифрова компетентність створює умови для успішного існування та функціонування в сучасному інформаційному просторі, управляти інформацією, швидко та вчасно приймати рішення [2].

У процесі надання освітніх послуг необхідно звернути увагу на компетентності, відображені у відповідних стандартах вищої освіти та фахової передвищої освіти, в якості професійної діяльності, якою повинні володіти майбутні фахівці. Для набуття цифрових навичок необхідно володіти відповідними знаннями, навичками та досвідом пізнавальної діяльності з використанням інформаційних технологій. На сьогодні виділяють такі види цифрових компетентностей:

1. Інформаційна та медіакомпетентність, яка пов'язана з пошуком, організацією, архівацією цифрової інформації та створенням документів за допомогою цифрових ресурсів.

2. Комунікативна компетентність, яка потрібна для он-лайн спілкування.

3. Технічна компетентність, яка дає змогу ефективно використовувати ПК чи будь-який інший гаджет і відповідне програмне забезпечення для розв'язання задач різної складності та спрямування.

У навчальному плані підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», передбачено кілька предметів, які формують професійні компетенції за даними навичками, зокрема дисципліна «Інформаційні системи і технології в обліку».

В рамках цієї дисципліни студенти розвивають можливості використовувати для вирішення аналітичних, дослідницьких та комунікативних завдань сучасні технічні засоби та інформаційні технології. Також здобувачі освіти розширюють знання та закріплюють навички по іншим професійним компетенціям, які передбачені освітньою програмою. Найбільш поширеною та ефективною програмою яку використовують в закладах фахової передвищої освіти є «ІС:Підприємство», яка дозволяє вирішувати будь-які потреби підприємства щодо автоматизації їх діяльності, коректного ведення, відображення та аналізу всіх господарських процесів. Підхід використання єдиної технологічної платформи дозволяє автоматизувати різні види діяльності.

Отже, розвиток цифрових навичок є вимогою не лише до студентів чи викладачів, а й до всіх учасників навчального процесу. Інформаційні освітні технології є одним із важливих чинників соціально-економічного розвитку, тому спільне використання сучасних ІТ та різноманітних методів навчання має величезний педагогічний потенціал.

Перелік використаної літератури:

1. Діджиталізація бізнесу: сьогодення і майбутнє. Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 28 січня 2021 року). К.: «Хай-Тек Прес», 2021. 88 с.
2. Генсерук Г. Р. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2019. Вип. 6. С. 8-16.

ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Бухгалтерський облік бюджетних установ суттєво відрізняється від обліку господарської діяльності суб'єктів господарювання. Це обумовлено функціональним призначенням останніх – одержання прибутку. Тоді як метою виникнення бюджетної установи є забезпечення конституційних прав громадян на охорону здоров'я, освіту, науку та культурні потреби. Значного впливу на облік у державному секторі завдають:

- необмінні операції;
- роль затвердженого бюджету;
- характеристики активів/капіталу та зобов'язань;
- методи оцінки;
- статистика державних фінансів/статистика національних рахунків;
- опосередкована роль НБУ.

Діяльність таких установ (організацій) повністю утримується за рахунок бюджету – державного чи місцевого. Звідси, питання про організацію внутрішньогосподарського (управлінського) обліку як системи збору, обробки та підготовки інформації про діяльність установи для внутрішніх користувачів не має виникати [1].

Зауважимо, що процес реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ розпочато в Україні ще у 2007 році. Головною метою реформи є розвиток і вдосконалення механізмів управління фінансами на державному і місцевому рівнях для точного інформування про результати виконання бюджетів для забезпечення середнього та довгострокового бюджетного планування, а також постійного ефективного контролю над цільовим використанням бюджетних коштів [2].

Що, на нашу думку і є передумовами втілення та організації управлінського обліку в бюджетних установах, організаціях [1].

Концепція реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі провадиться в декілька

етапів [2]. В першу чергу, у відповідності до вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору запроваджені національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), які розроблені на основі МСБОДС [1].

Таким чином, на першому (2007-2015) та другому етапах (2016-2020) реалізації «Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі» досягнуто наступних результатів: впроваджено НП(С)БОДС; розроблено План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, з урахуванням бюджетної класифікації; змінено форми фінансової звітності; узагальнено положення про бухгалтерську службу бюджетної установи; надано рекомендації щодо співставлення класифікації доходів і видатків у національних стандартах з бюджетною класифікацією доходів і видатків [1].

Порівняльна характеристика впровадження міжнародних стандартів (IPSAS, IAS/IFRS) і національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС) України була проведена у [33].

На третьому етапі реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі передбачається створення уніфікованої платформи для проведення заходів з навчання та підвищення професійної кваліфікації працівників бухгалтерських служб та запровадження нової моделі організації бухгалтерських служб розпорядниками бюджетних коштів. Крім того в проєкті Стратегії передбачено створення та впровадження уніфікованої інформаційно-аналітичної облікової системи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктами державного сектору [2].

На сьогодні в Україні триває процес реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору шляхом запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, розроблених на основі міжнародних стандартів.

На виконання Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки, Міністерством фінансів України було здійснено ряд заходів з удосконалення системи бухгалтерського обліку в державному

секторі, зокрема, прийняті в повному обсязі національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, застосування яких передбачено Бюджетним кодексом України та Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Крім цього, затверджено план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, який було розроблено з урахуванням бюджетної класифікації. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі містить субрахунки для відображення в бухгалтерському обліку інформації про операції з виконання бюджетів, розпорядників бюджетних коштів та фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, та порядок його застосування. Також було затверджено форми фінансової звітності та порядок їх заповнення; типові положення про бухгалтерську службу бюджетної установи.

У продовження завдань зазначеної Стратегії Міністерством фінансів України розроблено Стратегію модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року, яка була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 № 437-р. і стала третім етапом реалізації Стратегії.

Реалізація основних завдань цієї Стратегії дасть змогу продовжити модернізацію системи бухгалтерського обліку та підвищити рівень якості та порівнянності фінансової інформації. Зокрема, передбачається досягнення таких результатів:

- підвищення рівня відкритості, достовірності та прозорості фінансової звітності з метою забезпечення ефективності прийняття управлінських рішень у сфері державних фінансів;

- забезпечення порівнянності показників фінансової звітності державного сектору України та державного сектору інших країн;

- забезпечення консолідації фінансової звітності на різних рівнях;

- запровадження якісно нової системи підготовки та перепідготовки кадрів бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору;

- підвищення статусу керівників бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору та ефективності їх діяльності.

Отже, реформування системи обліку в державному секторі має сприяти удосконаленню системи стратегічного бюджетного планування, системи контролю за процесом виконання бюджету з метою управління державними фінансами. Такі підходи до

організації обліку в державному секторі, на наше переконання, без організації управлінського обліку та аналізу є неможливими [1].

Державні установи використовують державні кошти згідно з їх призначенням і по мірі виконання заходів, передбачених кошторисами, суворо дотримуючись фінансово-бюджетної дисципліни та забезпечуючи максимальну економію матеріальних цінностей і грошових коштів.

Як і будь-яка інша юридична особа, бюджетні установи зобов'язані вести бухгалтерський облік, який повинен забезпечити систематичний контроль за ходом виконання кошторисів витрат, станом розрахунків з підприємствами, організаціями та фізичними особами, збереженням грошових коштів та матеріальних цінностей.

Для забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства, державного управління грошові кошти бюджетних установ надаються з бюджетів різних рівнів на умовах безповоротності і безоплатності. Цей процес називається бюджетним фінансуванням, яке будується на принципах: обґрунтованості обсягу витрат; чіткого цільового використання коштів; обліку виконання запланованих у бюджеті заходів; контролю над ефективним використанням коштів.

Нажаль, після 2017 р. переважна більшість вітчизняних бюджетних установ не має ефективного програмного продукту, а змушена застосовувати часткову автоматизацію облікових ділянок, зокрема, і самотужки через навички побудови електронних таблиць MS Excel. Така ситуація призводить до втрати часу, повноти, подекуди – і достовірності даних при інформаційному забезпеченні управлінських рішень [4**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Тож вирішення проблеми побудови автоматизованої облікової системи позитивно вплине на процес менеджменту вітчизняних суб'єктів публічного сектору.

Перелік використаної літератури:

1. Хмелюк А., Донських Н. Удосконалення бухгалтерського обліку в бюджетній сфері : перспективні напрямки реформування. *Економічний аналіз*. – 2020. – Том 30. – № 3. – С. 205-211. – <https://doi.org/10.35774/econa2020.03.205>

2. Про схвалення Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів

3. Ісаншина Г.Ю. Розвиток міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у державному секторі та перспективи їх впровадження в Україні [Текст] / Г. Ю. Ісаншина // *Молодий вчений*. — 2019. — №1. — С. 460-464. — <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-106>.

4. Гевлич Л. (2021) «Суб'єкт державного сектору: бухгалтерська справа в контексті процесу ефективного управління», *Економіка та суспільство*. — 2021. — №28. — <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-23>.

Капелюшна Т.В.

к.е.н., доцент

Державний університет телекомунікацій

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

На сьогодні важливою складовою у підготовці майбутніх фахівців у сфері підприємництва є оволодіння навиками щодо автоматизації бізнес-процесів. Особливо актуалізується дане питання у світлі того, що інформація нині виокремлюється як фактор виробництва. Вислів Уїнстона Черчіля: «Хто володіє інформацією, той володіє світом» є досі дієвим, оскільки сучасний бізнес керується інформацією.

В умовах інформатизації та цифровізації суспільства вагому роль відіграють питання автоматизації робочих процесів, відзначається підвищений попит на інструменти управління бізнес-інформацією та IMS.

Нині система бізнес-інформації (BIS) використовує технології, щоб допомогти підприємствам, компаніям покращити роботу за рахунок оцінки даних, створення точних фактичних прогнозів та надання інформації потрібним людям у потрібний час.

Водночас інформаційні системи управління (MIS) спрощують управління базами даних, а також їх зберігання та пошук.

Обидві системи націлені на управління інформацією та технології, дозволяючи компаніям розкрити резерви даних та використовувати її для розвитку бізнесу.

Такі системи управління бізнесом, як: CRM, ERP, SCM в протиставленні системам управління бізнес-інформацією, які переважно допомагають керувати даними, націлені на оптимізацію основних бізнес-процесів, що чинять суттєвий вплив на результуючі показники діяльності організацій – прибутковість.

Програмне забезпечення CRM направлене на управління взаємовідносинами з клієнтами на чолі якого стоять питання збільшення кількості клієнтів, а також їх утримання клієнтів. Що допомагає ефективно керувати взаємодією компанії з кожним лідом у русі по конверсійній воронці.

Нині існує три основних типи інструментів управління взаємовідносинами з клієнтами CRM:

- ✓ оперативний (оптимізує робочі процеси компанії у взаємодії та спілкуванні із клієнтами);

- ✓ аналітичний (збирає та аналізує дані про рівень залученості клієнтів, рівнем задоволеності послугами та поведінкою потенційних клієнтів);

- ✓ спільна робота (дозволяє відділам продажів, маркетингу співпрацювати у напрямку підвищення якості обслуговування клієнтів).

Існує безліч варіантів системи управління взаєминами з клієнтами з різними функціями. Деякі програми можуть включати модулі продажів, маркетингу або служби підтримки, в той час як інші можуть мати їх усі.

Слід особливу увагу приділити програмне рішення ERP, яке ставлять на чолі повсякденні бізнес-операції, такі як: бухгалтерський облік, управління проектами, управління ризиками, закупівлі, управління персоналом та багато іншого.

Сильною стороною програми планування ресурсів підприємства (ERP) є те, що програмне рішення об'єднує всі інструменти, які можуть знадобитися організації для ведення бізнесу з єдиної панелі, яке поєднує всі основні бізнес-операції, що дозволяє полегшити спілкування та вирішувати проблеми набагато швидше.

У тому випадку, якщо бізнес пов'язаний з виробництвом товарів або роздрібною торгівлею, доцільно використати інструмент управління ланцюжками постачання SCM. Інструмент

допомагає координувати весь виробничий потік товарів чи послуг із одного місця, охоплюючи все - від розробки продукту та пошуку сировини до контролю попиту та доставки товарів.

Компанії, що використовують програмне забезпечення для управління ланцюжками постачання, максимізують цінність для клієнтів, поставляючи якісну продукцію, яка відповідає очікуванням покупців, і скорочують зайві витрати, пов'язані з неефективним управлінням ресурсами.

Вищезгадані системи управління бізнесом та їх коротка характеристика наведена на рис. 1.

Рис.1. Сучасні системи управління бізнесом

Безперечно, сучасний підприємець має отримувати знання та навички роботи з програмними продуктами систем управління бізнесом, серед яких «BAS ERP». Завдяки співпраці з навчальним центром «Проком» студенти опановують прикладне рішення «BAS ERP» для побудови комплексних інформаційних систем управління діяльністю багатoproфільних підприємств. Управління бізнесом

завдяки CRM, ERP, SCM безперечно дозволяють оптимізувати бізнес-процеси, тим самим покращуючи результати своєї діяльності, а знання в даних питаннях є невід’ємною складовою успішного підприємця.

Капосльоз Г.В.

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник
Державний торговельно-економічний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчання у закладі вищої освіти (ЗВО) ключовий етап професійної підготовки особистості. Успішність навчання, формування позитивного ставлення молоді людини до обраної професії, її готовності ефективно виконувати свої функції залежить від організації освітнього процесу.

Т.Г. Бабина, О.П. Єршова у своїй роботі [1] розглядають успішність як багатовимірний феномен з різними векторами оцінки індивідом досягнення результату: спрямований на самого себе (я успішний тому, що втілює свій план) або на інших суб’єктів (я успішний тому, що кращий у певній сфері діяльності). В.Л. Бакштанський та О.І. Жданов [2] розробляють правила для ефективного втілення особистого плану та досягнення успіху в різних сферах життєдіяльності, С.В. Ковальов [3] досліджує у своїх роботах питання практичного застосування технік нейролінгвістичного програмування для забезпечення особистісного зростання.

Серед досліджень успішності особливе місце займають роботи присвячені аналізу чинників результативності навчання учнів та студентів. Fallah, M. H. & Ubell, R. [4] порівнюючи результати проміжних іспитів, виявили незначну різницю в успішності студентів Технологічного інституту Стівенса, що навчалися онлайн та традиційним способом. У дослідженні Б. М. Филенко, Н. В. Ройко, І. І. Старченко [5] встановлено негативний вплив вимушеного (за умов пандемії) дистанційного навчання із застосуванням платформ Zoom та Google classroom на успішність

студентів-медиків у порівнянні з традиційною формою освіти.

Різні висновки наведених вище досліджень можливо пояснити впливом на результати навчання інших чинників, таких як:

особливості взаємодії (конструктивний зворотній зв'язок, керівництво та підтримка) вчителя та учня. Swan K., Shea P., Fredericksen E., Pickett A, Pelz W. & Maher G. [6] виявили значні кореляції між відношенням студентів до навчання і зворотнім зв'язком (взаємодією) з викладачами, між відношенням студентів до навчання і спілкуванням (взаємодією) з однолітками, а також між усвідомленою активністю студентів на курсах (взаємодія з зміст) і відношенням студентів до навчання. Garrison, D. R., Anderson, T. & Archer, W. [7] повідомляють про подібні висновки;

дизайн у якому подається навчальний матеріал. Дослідження онлайн курсів показали, що їх структура за даними Romiszowski, A. J. & Cheng, E. [8], прозорість за даними Eastmond, D. V. [9] та комунікаційний потенціал за даними Irani T. [10] сильно впливають на результативність навчання учнів.

Таким чином, необхідність дослідження особливостей взаємодії компонентів психологічної структури особистості студентів зі змістом та дизайном навчальних завдань та використання отриманих результатів під час організації взаємодії студентів та викладача визначають мету даної роботи.

Для розв'язання поставлених завдань, досягнення мети та перевірки гіпотези дослідження, був використаний комплекс методик.

З метою діагностики розвитку уяви та мислення використано методики:

для визначення рівня уяви, ступеня її гнучкості чи ригідності під час побудови графічного образу – методику “Творча уява”;

для дослідження особливості творчої уяви під час операцій зі словами – методику “Творча уява” (“Три слова”);

для визначення рівня розвитку креативності особистості – “Тест Гілфорда”;

для визначення рівня сформованості загальних творчих здібностей особистості використано однойменну Методику.

Для визначення мотивації особистості використано Методику діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса.

Для виявлення і кількісного оцінювання структури

механізмів психологічного захисту особистості використано опитувальник діагностики типологій психологічного захисту Г. Келлермана та Р. Плутчика.

Для визначення успішності вивчення навчальної дисципліни використано метод експертної (шкалованої) оцінки результатів навчання.

Для обрахунку інформаційного масиву використано методи математичної статистики (кореляційний аналіз) у пакеті статистичної обробки даних “SPSSStatistics 17.0”.

Дослідження проводилося шляхом опитування респондентів – студентів першого та другого курсу факультету економіки менеджменту та психології Київського національного торговельно-економічного університету, у вересні – грудні 2020 року. Опитано 156 осіб. Вибірка формувалася випадковим чином, – проводилося опитування студентів, які обирали для вивчення дисципліну психологія (вибіркову).

За результатами аналізу кореляційних зв'язків між визначеними показниками встановлено, що найінформативнішими показниками є:

за кількістю кореляційних зв'язків з іншими показниками уяви та мислення – показники продуктивності графічної уяви (8), продуктивності мислення під час визначення варіантів застосування предметів (6). Встановлені зв'язки дозволяють рекомендувати використання визначених показників для експресдіагностики рівня розвитку уяви та мислення студентів під час організації навчального процесу;

за наявністю кореляційних зв'язків з оцінкою успішності навчання – показник продуктивності графічної уяви ($r = 0,3$ при $p \leq 0,01$), показник продуктивності вербальної уяви ($r = 0,2$ при $p \leq 0,05$), показники механізмів психологічного захисту “заперечення” ($r = -0,3$ при $p \leq 0,05$) та “проекція” ($r = -0,2$ при $p \leq 0,05$). Таким чином, розвинута уява як уміння оперувати графічними та вербальними образами є винятково важливою для освоєння навчальної дисципліни студентом: її високий рівень забезпечує високу успішність навчальної діяльності, збагачує когнітивну сферу особистості, наповнює позитивними емоціями, конструктивними думками та вольовими діями. А рівень розвитку мотиваційно-ціннісного компонента впливає на результативність розв'язування проблемних завдань опосередковано, через механізми психологічного захисту: “заперечення” та “проекція”.

Усвідомлення виявлених залежностей та їх використання під час організації та проведення освітнього процесу (навчальних занять, тренінгів) сприятиме більш швидкому розвитку здатності студентів використовувати знання у практичній діяльності. Запропонована модель цього процесу забезпечує організацію навчального процесу за принципами:

забезпечення взаємодії мотиваційно-цільової, емоційно-захисної та змістовно-операційної складових (компонент) психологічної структури особистості;

постановка та вирішення навчальних завдань від простого до складного (питання, задача, ситуація);

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів визначеної проблеми. Окрім того, отримані закономірності дозволяють припустити, що формування та підтримання мотивації особистості, розвиток уяви та мислення з урахуванням особливостей функціонування механізмів психологічного захисту допоможе активно розвивати здатність студентів вирішувати проблемні задачі (відповідати на проблемні запитання, розв'язувати проблемні задачі, діяти в проблемних ситуаціях). Перевірка даної гіпотези є напрямом подальших досліджень.

Перелік використаної літератури:

1. Бабина Т.Г., Єршова О.П. Успішність як багатовимірний феномен // Міжнародна науково-практична конференція "Успішність особистості: потенціал та обмеження" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.psychscience.com.ua/department>.

2. Бакштанский В.Л. Приглашение к успеху / В.Л.Бакштанский, О.И.Жданов. – М.: Рус. кн., 249 с. 1999.

3. С.В. Ковалёв Психотерапия необходимого самосовершенствования [електронний ресурс] / Ковалёв Сергей Дмитриевич. – Режим доступа: <https://psy-in.ru/articles/psihoterapiya-neobhodimogo-samosovershenstvovaniya>.

4. Fallah, M. H. & Ubell, R. Blind scores in a graduate test: Conventional compared with web-based outcomes. ALN Magazine, 4 (2), 2000, http://www.aln.org/alnweb/magazine/Vol4_issue2/fallah.htm.

5. Порівняльний аналіз успішності студентів під час дистанційного навчання і традиційної форми освіти / Б. М. Филенко, Н. В. Ройко, І. І. Старченко [та ін.] // Актуальні проблеми

сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – – Т. 20, вип. 3 (71), 245–248, 2020.

6. Swan, K., Shea, P., Fredericksen, E., Pickett, A, Pelz, W. & Maher, G. Building knowledge building communities: consistency, contact and communication in the virtual classroom. *Journal of Educational Computing Research*, 23 (4), 389-413, 2000.

7. Garrison, D. R., Anderson, T. & Archer, W. Critical thinking, cognitive presence, and computer conferencing in distance education. *The American Journal of Distance Education*, 15 (1), 2001.

8. Romiszowski, A. J. & Cheng, E. Hypertext's contribution to computer-mediated communication: in search of an instructional model. In Giardina, M. (Ed.) *Interactive Multimedia Learning Environments*. Berlin: Springer, 1992.

9. Eastmond, D. V. *Alone but Together: Adult Distance Study through Computer Conferencing*. Cresskill, NJ: Hampton Press, 1995.

10. Irani, T. Communication potential, information richness and attitude: A study of computer mediated communication in the ALN classroom. *ALN Magazine*, 2 (1), 1998.

Качмар О.В.

к.е.н., доцент

ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»,

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Формування інформаційної грамотності майбутніх фахівців економічного профілю є невід'ємним складником їх фахової підготовки і набуває особливої актуальності в сучасних умовах стрімкого розвитку цифрової економіки, оскільки здатність до використання інформаційних технологій у професійній діяльності забезпечує можливість кар'єрного росту та професійного успіху в інформаційному суспільстві.

Поняття «інформаційна грамотність» ввів Пол Дж. Зурковскі в 1974 році. Він писав: «Людей, які підготовлені до застосування інформаційних ресурсів у їх роботі можна назвати інформаційно грамотними. Вони освоїли методи та навички для використання

широкого спектру інформаційних інструментів, а також первинних джерел при формуванні інформаційних рішень їх проблем. Іншу частину населення, яка є грамотною лише в тому сенсі, що вміє читати й писати, але не знає міри цінності інформації, не має можливості формувати інформацію до своїх потреб, слід вважати інформаційно неграмотними» [1, с. 9].

У 90-х роках ХХ століття в США і країнах Західної Європи з'явилась низка концепцій інформаційної грамотності. Було витрачено багато сил на пошук тлумачення цього терміну. З усіх визначень інформаційної грамотності, що зустрічаються в літературі, найбільш цитованим є те, що запропонувала в 1989 р. Американська бібліотечна асоціація (ALA): «Інформаційно грамотною є людина, яка в змозі розуміти, коли їй потрібна інформація, вміти знаходити, оцінювати та ефективно використовувати цю інформацію».

Слід звернути увагу на те, що практика викладання навичок інформаційної грамотності найчастіше впроваджувалась у закладах вищої освіти. При цьому «Стандарти компетенцій інформаційної грамотності для вищої освіти» [2] (ACRL 2000), що були розроблені Асоціацією бібліотек коледжів та наукових бібліотек (ACRL) та описують характеристики, якими повинен володіти учень, щоб стати ефективним користувачем інформації, – один з найбільш часто використовуваних і цитованих в бібліотечному світі документів.

В сучасних умовах під інформаційною грамотністю розуміють набір здібностей, які вимагають від людей розпізнавати, коли інформація потрібна, і мати здатність знаходити, оцінювати та ефективно використовувати необхідну інформацію.

Розвивати студентів, як особистостей, які навчатимуться протягом усього життя є основним у місії вищих навчальних закладів. Інформаційно грамотний студент здатний:

1. визначати обсяг необхідної інформації;
2. отримувати доступ до необхідної інформації ефективно;
3. критично оцінювати інформацію та її джерела та включати вибрану інформацію до своєї бази знань;
4. ефективно використовувати інформацію для досягнення певної мети;

5. розуміти економічні, юридичні та соціальні проблеми, пов'язані з використанням інформації, а також доступатися та використовувати інформацію етично та законно.

Показники діяльності інформаційно грамотного студента:

- визначає та формулює інформаційну потребу;
- визначає різноманітність типів і форматів потенційних джерел інформації;
- розглядає витрати та вигоди від отримання необхідної інформації;
- переоцінює характер і обсяг інформаційної потреби;
- вибирає найбільш підходящі методи дослідження або інформаційно-пошукові системи для отримання необхідної інформації;
- конструює та реалізує ефективно розроблені пошукові стратегії;
- отримує інформацію в інтернеті або особисто, використовуючи різноманітні методи;
- уточнює стратегію пошуку, якщо це необхідно;
- видобуває, записує та керує інформацією та її джерелами;
- узагальнює основні ідеї, які слід видобути із зібраної інформації;
- формулює та застосовує початкові критерії для оцінки як інформації, так і її джерел;
- синтезує основні ідеї для побудови нових понять;
- порівнює нові знання з попередніми знаннями, щоб визначити додану цінність, суперечності чи інші унікальні характеристики інформації;
- визначає, чи впливають нові знання на систему цінностей особистості, і вживає заходів для узгодження відмінностей;
- підтверджує розуміння та інтерпретацію інформації через бесіду з іншими особами, експертами з предметної області та/або практиками;
- визначає, чи слід переглянути початковий запит;
- застосовує нову та попередню інформацію до планування та створення певного продукту чи діяльності;
- переглядає процес розробки продукту чи діяльності;

- ефективно комунікує про продукт або діяльність з іншими фахівцями;
- розуміє багато етичних, юридичних та соціально-економічних проблем, пов'язаних з інформацією та інформаційними технологіями;
- дотримується законів, правил, інституційної політики та етикету, пов'язаних із доступом та використанням інформаційних ресурсів;
- визнає використання джерел інформації під час передачі продукту чи виконання завдання.

В процесі навчання економічно грамотний студент:

- радиться з викладачами та бере участь в обговореннях, робочих групах однолітків та електронних дискусіях, щоб визначити тему дослідження чи іншу інформаційну потребу;
- розробляє та формулює запитання на основі інформаційної потреби;
- досліджує загальні джерела інформації, щоб покращити обізнаність з темою;
- визначає або змінює інформаційну потребу для досягнення керованого фокусу;
- визначає ключові поняття та терміни, що описують інформаційну потребу;
- розпізнає, що наявну інформацію можна об'єднати з оригінальними думками, експериментами та/або аналізом для отримання нової інформації.

Інформаційно грамотні фахівці – це ті, хто навчився вчитися. В процесі навчання вони набувають інформаційні компетентності:

- здійснення інформаційного пошуку – здатність знайти відповідну інформацію, проаналізувати її, сортувати, вибрати потрібне;
- інтерпретація – здатність перетворити інформацію та дані в знання
- генерація нових ідей, розвиток нових гіпотез.

Отже, в нинішніх умовах постає питання підготовки фахівців економічних спеціальностей, які будуть володіти професійними компетентностями у відповідності до вимог сучасного ринку праці та готові до швидкого сприйняття й опрацювання великих обсягів інформації, а також постійного удосконалення своїх вмій роботи

із сучасними засобами, методами та технологіями використання інформаційних ресурсів.

Перелік використаної літератури:

1. Лау Х. Информационные навыки : концептуальное сближение информационных и коммуникационных наук. *Медиа- и информационная грамотность в обществах знания*. Москва : МЦБС, 2013. С. 71-86.
2. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. URL: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>

Квасній Л.Г.

кандидат економічних наук, доцент
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка

Процишин О.Р.

кандидат економічних наук, доцент,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка

ВПЛИВ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БУХГАЛТЕРІВ

Зарубіжна практика показує, що з розвитком інформаційних технологій управління фінансами зазнало трьох трансформацій: комп'ютеризації, інформатизації та інтелекту. Важливою рушійною силою епохи інтелектуальних фінансів є нові інформаційні технології, представлені штучним інтелектом. Доведено що чітко налагоджена система обліку забезпечує управлінські потреби необхідною та достовірною інформацією [1, с. 9].

«Бухгалтерський облік є головним елементом економічної інформаційної системи підприємства, його частка становить понад 80% від усієї економічної інформації. Саме тому вирішальним напрямом удосконалення бухгалтерського обліку (поруч із впровадженням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності, удосконаленням нормативної бази) є

впровадження автоматизованих систем, що базуються на інноваційних інформаційних технологіях». [2]

Вплив нових технологій на бухгалтерів в основному спричинений проблемами трансформації. Під впливом нових технологій посадова функція бухгалтерів буде перетворена з первісного обліку на напрямок сприяння прийняттю рішень.

З одного боку, розвиток інформаційних технологій вніс значні зміни в робоче середовище бухгалтерів. У минулому робоче середовище було зосереджено в основному в ручному середовищі, сьогодні воно, в основному, здійснюється в середовищі фінансової хмари, великих даних та інтелектуальних фінансів. З іншого боку, змінюються також методи роботи, організаційні структури та процеси управління бухгалтерами. Наприклад, наразі бухгалтери можуть використовувати мобільні телефони для затвердження процесів у будь-який час, обробки нефізичних електронних рахунків тощо. Тож для бухгалтерів найбільшою зміною є зміна посадових обов'язків. У майбутньому діяльність бухгалтерів буде пов'язана з переходом від початкового обліку до управлінського обліку з метою допомогти в прийнятті рішень.

Для полегшення процесів трансформації доцільно використовувати нові інформаційні технології. Трансформацію можна розглядати з різних рівнів: по-перше, на інституційному рівні необхідно посилити публічність і управління, активно використовувати нові технології і водночас прагнути впроваджувати успішні практики трансформації нових технологій. Багато керівників стурбовані наслідками впровадження нових технологій, вважаючи, що використання нових технологій призведе до скорочення персоналу.

Проте зарубіжна практика показує, що, хочемо ми цього чи ні, тенденції застосування та розвитку нових технологій мають позитивну динаміку. Тому доцільно сприймати нові технології з позитивним настроєм, попрацювати з резервом знань і активно інвестувати в епоху нових технологій.

Стосовно розвитку бухгалтерії під впливом нових технологій, вважаємо, що тенденцією розвитку є інтеграція бізнесу та фінансів, а також перехід до управлінського обліку. Бухгалтери повинні не лише вчитися бухгалтерським знанням, а й вчитися менеджменту знань. По-друге, розвиток здатності бачити нові фінансові проблеми з точки зору бізнесу також відіграє все більшу роль. Крім того, бухгалтери повинні зберігати високий ступінь

чутливості до появи нових технологій та їх застосування в бухгалтерській діяльності.

На нашу думку, зіткнувшись з новими технологіями, бухгалтери повинні не тільки мати запаси знань і відчувати трансформацію, але й приймати нові технології та звертати увагу на вплив нових технологій на процеси бухгалтерського обліку, досліджувати та аналізувати окремі випадки та сценарії застосування інформатизації у сфері бухгалтерського обліку. Крім того, слід розглянути деякі нові аспекти, наприклад, застосування інформаційних технологій до всієї системи обліку, процесу внутрішнього контролю та прийняття рішень.

Насправді, після широкої популяризації інформаційної системи на основі технології штучного інтелекту, це, ймовірно, спричинить в суспільстві появу нових питань етики IT. Навіть, якщо постійно розробляти нові режими застосування та сценарії на основі нових технологій, якщо етичні питання не будуть вирішені належним чином, це може суперечити загальним суспільним трендам.

У зв'язку з цим вважаємо, що бухгалтерська спільнота повинна своєчасно враховувати ці нові моральні та етичні принципи. Наприклад, після поглибленого вивчення результатів застосування штучного інтелекту, необхідно передбачити механізм, як уникнути впливу на особисте життя людини, особисту безпеку і навіть робочі емоції при застосуванні нових технологій? Крім того, слід також внести зміни в бухгалтерську освіту. Наприклад, більшість підручників з бухгалтерського обліку, котрі на даний момент використовуються в суспільстві, засновані на оригінальних методах ручної обробки. Це, очевидно, не підходить для розвитку нових інформаційних технологій і змін у робочому середовищі бухгалтерського обліку. Крім того, система бухгалтерського обліку, правила бухгалтерського обліку тощо повинні постійно вдосконалюватися відповідно до адаптації на розвиток нової ери інформаційних технологій.

Найбільш популярними в бухгалтерії на даний час є такі інформаційні технології: Фінансова хмара; Електронний рахунок-фактура; Мобільний платіж; Електронний файл; Онлайн-аудит; Інтелектуальний аналіз даних; Цифровий підпис; Фінансово-експертна система; Мобільний Інтернет; Аутентифікація особи.

З одного боку, публічність хмарних обчислень у всьому світі глибоко вкорінюється в бухгалтерську діяльність, а рівень

проникнення хмарних обчислень дуже високий. З іншого боку, швидкий розвиток фінансової освіти зробив бухгалтерів відносно знайомими з цією новою технологією. Оскільки фінансовий та бухгалтерський облік в основному побудовані на фінансовій хмарі, фінансова хмара має великий вплив на діяльність персоналу з бухгалтерського обліку.

Фактично, п'ять технологій, включаючи електронні рахунки-фактури, мобільні платежі, електронні архіви, аналіз даних та цифрові підписи були включені до технологій, які найбільше вплинули на діяльність бухгалтерів у 2021 році.

Таким чином, правильно організована автоматизована (комп'ютеризована) інформаційна система повинна звільнити час кваліфікованих фахівців для її аналізу і прийняття управлінських рішень – діяльності, притаманної лише людині. Одночасно така інформаційна система повинна зводити до мінімуму витрати часу на формування інформаційної бази даних такої системи. Тому основним напрямком удосконалення бухгалтерського обліку вважається впровадження автоматизованих систем на основі інноваційних інформаційних технологій, що сприятиме більш повній реалізації функцій управління інформацією, контролю та обліку в системі управління підприємством [2, с.5].

Перелік використаної літератури:

1. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Н. Є. Скоробогатова. – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського Вид-во «Політехніка», 2017. – 248 с.
2. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку /М.М.Бенько // монографія. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 336 с.

Кліпкова О.І.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту і соціального забезпечення
Університет банківської справи

СПЕЦИФІКА МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Сьогодні потребує постійної і динамічно змінної шкали оцінювання людських ресурсів, особливо у схемі взаємовідносин «людина-людина». Освітня сфера внаслідок значного розвитку науково-технічного прогресу, зростання величини інформаційного середовища та його невизначеності потребує постійного широко-критеріального аналізу компетентності своїх працівників. Кількість методів оцінки велика, але формується на основі використовуваних методик із додаванням новітніх інструментів, навичок та досвіду.

Часто використовуваною є методика, яка базується на основі періодичних атестацій, що визначають якості працівника й встановлюють міру відповідності рівня його кваліфікації вимогам займаної ним посади. Атестація дає аналіз трудової, суспільної діяльності поведінки особи в колективі. З кожним роком вимоги до тієї чи іншої категорії освітніх працівників змінюються в залежності від вимог ринків праці, на які виходять після навчання здобувачі освіти.

В цілому, у процесі оцінки експертам (атестаційній комісії) необхідно керуватися рядом принципів з метою зведення помилок, що виникають при оцінці, до мінімуму, а саме: [1]:

- принципом інформованості суб'єкта (при більш детальній оцінці результатів освітньої діяльності суб'єкт повинен бути більш інформований, ніж при оцінці за основним, менш деталізованим критеріями);

- принципом об'єктивності, при дотриманні якого досягається неупереджене, справедливе ставлення до всіх оцінюваних працівників;

- принципом суцільного внесення оціночних процедур (оціночні процедури застосовуються до всіх працівників, а не до окремих їх категорій);

- регламентованістю оціночних процедур (проведення оцінки відповідно до встановлених правил і стандартів Міністерством освіти і науки України та нормативно-правовим актам закладу освіти);

- принципом регулярності проведення оцінки (регулярне проведення оціночних процедур дозволяє знизити опір оцінюванню, вчасно сформулювати плани навчання та підвищення кваліфікації працівників, прийняти рішення по винагородах, підвищеннях або переміщеннях);

– принципом диференціації, мається на увазі індивідуальний підхід до проведення оціночних процедур для кожної категорії працівників освітнього закладу;

– принципом рівності, при якому оцінці підлягають всі фахівці, що займають дану посаду по всій структурі організації на рівних умовах.

Оцінка персоналу є складовою пронесу відбору й розвитку персоналу будя якої організації, підприємства чи установи. На сьогодні існує два підходи оцінки: оцінка кандидатів на вакантну посаду та періодична оцінка працівників організації.

Поточна, періодична оцінка працівників проводиться за двома напрямками [2]:

– оцінки результатів роботи і факторів, що визначають міру досягнення цих результатів;

– аналізу динаміки результативності праці за певний проміжок часу, а також динаміки умов, що впливають на результат.

У закладах освіти результати роботи працівників визначаються не лише показниками якості та успішності навчання, оскільки ці критерії є моментними показниками, але й майбутнім працевлаштуванням здобувачів освіти за спеціальністю здобутою у навчальному закладі. Особливої уваги заслуговують результати наукової діяльності що можуть бути комерціалізованими як в середині закладу так і у бізнес-структурах.

Умови досягнення результатів визначатимуться компетентністю працівника та соціо-культурним, економічним, правовим середовищем його професійного та побутового життя

В свою чергу організаційна процедура підготовки проведення оцінки передбачає виконання таких обов'язкових заходів:

– розробка методики оцінки з урахуванням конкретних умов організації;

– формування оціночної комісії із залученням безпосередніх керівників тих працівників, що оцінюються, та спеціалістів вищого рівня ієрархії, а також спеціалістів служби управління персоналом;

– визначення часу та місця проведення оцінки;

– встановлення процедури підбиття підсумків оцінки;

– вивчення питань інформаційного забезпечення процесу оцінки;

– консультації авторами методичних розробок членів комісії

з питань оцінки.

При формуванні періодичної оцінки узагальнюються: думка колег і працівників взаємозв'язаних підрозділів; підлеглих; спеціалістів у галузі ділової оцінки, а також результати самооцінки працівників.

Вся робота по проведенню оцінки персоналу освітнього закладу включає три її складові:

- зміст оцінки;
- методи оцінки;
- процедуру оцінки.

Починаючи переговори у сфері трудових відносин на будь-якому підприємстві, організації чи установі, потрібно пам'ятати, що занадто швидкий вибір, наприклад, стратегії співробітництва чи напрямів діяльності досить часто призводить до того, що сторона, співпрацюючи у вигідному для себе напрямі і отримуючи з цього вигоду, займає жорстку позицію з решти питань.

Перша сторона відчуває себе в цій ситуації зрадженою і також займає жорстку позицію [3]. Тут має місце «парадокс співробітництва», як назвав це В. Мастенбрук, тобто якщо в разі зіткнення протилежних інтересів хтось вибирає тактику співробітництва з властивими їй щирістю й довірою, він фактично збільшує ймовірність переходу до деструктивної конфліктності.

Для того, щоб оцінка була дієвою, а необхідність проведення була зрозумілою і мала мотивуючий характер, її потрібно проводити за основним змістом діяльності, за тими напрямками, які прямо пов'язані з працею та її результатами і особистими якостями працівника, що є передумовою ефективної трудової діяльності. Отже, зміст оцінки включає оцінку особистих якостей працівника освітнього закладу, його праці та її результатів.

Перелік використаної літератури:

1. Загірняк М. В. Економіка підприємства: магістерський курс. Підручник. Частина II / За ред. професорів Загірняка М. В., Перерви П. Г., Маслак О. І. Кременчук: ТОВ «Кременчуцька міська друкарня», 2015. 756 с.
2. Чевганова, В. Я. Система оцінювання персоналу підприємства. *Ефективна економіка*. 4 (2014). С. 25-30.
3. Мосієнко Д. А. Управління процесом найму персоналу підприємства: підходи та методи. 2020. С. 24

Ковова І.С.

к.е.н., доцент,

Державний університет інфраструктури та технологій

Бондар Д.Ю.

студент,

Державний університет інфраструктури та технологій

Перекрестова А.Р.

студент,

Державний університет інфраструктури та технологій

ПРАКТИКА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ У КРАЇНАХ ЄС ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Зростання масштабів транснаціонального руху товарів і послуг зумовило необхідність гармонізації податкових систем між країнами ЄС. Зокрема така гармонізація стосується податку на прибуток підприємств (CIT – corporate income tax). Його узгодженість між країнами-членами ЄС спрямована на збільшення робочих місць, уникнення подвійного оподаткування та залучення інвесторів.

Досі фіскальна ефективність податку на прибуток підприємств в Україні є низькою. Це робить актуальним питання оптимізації адміністрування податку на прибуток для подальшої гармонізації податкових систем України та ЄС.

Метою роботи є дослідження практики адміністрування податку на прибуток підприємств у країнах ЄС та виявлення найбільш дієвих податкових інструментів для впровадження в Україні.

Питанню оподаткування прибутку в ЄС присвячені дослідження: І.М. Тофан, І.С. Ковова, О.І. Малишкін, А.М. Соколовська, А. Саєнко, С.М. Семенова, Є.С. Хорошаєва, І.М. Петик, Е.В. Ніколаєв, П. Мороз, К. Бражко, Н. Харченко, Ю. Гаркуша, О. Сторожук, Ю. Панура та ін.

Не зважаючи на процес гармонізації економіки країн ЄС податкова система кожної країни є самостійною та відрізняється одна від одної.

Провівши аналіз систем адміністрування податку на прибуток підприємств відповідно до національного законодавства

країн-членів ЄС та України зазначимо, що країни ЄС мають досить високий рівень податку на прибуток. Це зумовлено ліберальним підходом до формування податкової системи, коли держава ставить за мету перерозподіл матеріальних благ від великих корпорацій до широких верств суспільства, що гарантує високі соціальні стандарти життя [1]. Однак обкладання податком в деяких країнах ЄС проводиться і за пониженими ставками з метою залучення інвестицій в дані країни та поліпшенню умов створення робочих місць: Болгарія, Угорщина, Литва, Кіпр, Ірландія, Румунія. Проте, не дивлячись на низькі ставки прибуткового податку, це не сприяє офшоризації капіталу, бо зазвичай супроводжується великими податками на репатріацію капіталу та на розподіл прибутку у вигляді дивідендів.

Також констатуємо, що в переважній більшості країн ЄС податковим періодом зі складанням звітності та сплати податку на прибуток є рік, однак в деяких країнах застосовуються і квартальні податкові періоди (Франція, Румунія та в тому числі Україна) і навіть місяць: Латвія.

В результаті аналізу можемо виділити основні моделі оподаткування прибутку підприємства (рис. 1)

Рис. 1. Моделі оподаткування прибутку підприємства в країнах ЄС

Цікавим є податковий досвід Естонії, яка першою перейшла з класичного податку на прибуток на податок на виведений капітал (ПнВК). Податок на виведений капітал замінює податкову базу – прибуток підприємства на капітал, що виводиться з підприємства. Введення такого податку збільшило обсяг прямих інвестицій та

зменшило обсяги вивозу капіталу за кордон. За запропонованою ними схемою прибуток, що залишається в користуванні компанії й не підлягає виплаті у вигляді дивідендів – не оподатковується [2].

Проаналізувавши текст податкового законодавства країн ЄС зазначимо, що в переважній більшості країн об'єкт оподаткування розраховується за даними бухгалтерського обліку та може бути зменшеним на певні вирахування аналогічно до сьогоденної практики в Україні. Однак в деяких країнах, таких як Німеччина можна для визначення об'єкту оподаткування враховувати альтернативні дані Торговельного балансу. В країнах, де застосовують податок на виведений капітал об'єкт оподаткування розраховується за даними окремих платежів пов'язаних з вилученням капіталу.

Відмітимо, за даними національного законодавства з податку на прибуток підприємств країн-членів ЄС, що всі країни ЄС, без виключення застосовують електронні форми звітності з податку на прибуток підприємств аналогічно до законодавства України.

Через останні події пов'язані з пандемією економічна ситуація у країн ЄС значно погіршилась. З метою усунення економічних наслідків пандемії було вирішено знизити ставку податку на прибуток підприємств для транснаціональних компаній до 15%. Таке рішення зумовлене тенденцією ухилення від сплати корпоративного податку таких компаній[1].

За останні роки все більше країн надають податкові пільги на видатки пов'язані з науково-дослідною діяльністю та доходи від інтелектуальної власності. Такі податкові пом'якшення називають режимом «патентної коробки», яка покликана стимулювати розвиток інноваційних технологій.

В основному пільги по сплаті податку на прибуток надаються: новоствореним компаніям, компаніям що займаються науково-дослідними розробками та малим підприємствам.

Одним з елементів надання пільг є також застосування понижених ставок податку на прибуток для таких підприємств або застосування схем резервування капіталу, з відміною оподаткування зарезервованої частини.

Національні особливості не дають змоги повністю перейняти податкову систему іншої країни, тому потрібно враховувати такі особливості для адаптації податкових інструментів інших країн. На базі дослідження найбільш актуальним для впровадження в Україні є:

1. Оподатковувати реінвестований прибуток за ставкою 0%;
2. Оподатковувати прибуток вивезений закордон за більшою ставкою ніж спожити в середині країни (наприклад, 22% та 18% відповідно);
3. Впроваджувати ПнВК в декілька етапів: для великих та середніх підприємств, для пріоритетних сфер діяльності (таких як сільське господарство), для малих та мікро підприємств;
4. Модернізувати систему адміністрування податків та податкової декларацій.

Отже, дослідження досвіду адміністрування податку на прибуток європейських країн дозволить Україні відстежити світові тенденції, негативні та позитивні характеристики податкового досвіду та запроваджувати найбільш ефективні податкові інструменти. Також зближення вітчизняного податкового законодавства до загальних норм ЄС, після їх запровадження розширить можливості ведення бізнесу як вітчизняними компаніями в ЄС, так і транснаціональними європейськими корпораціями в Україні.

Перелік використаної літератури:

1. Офіційний сайт Комісії Європейського союзу (TaxationandCustomUnion)URL:https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/company-taxation/company-taxation-overview_en
2. Естонія. Міністерство фінансів Естонії URL:<https://www.rahandusministeerium.ee/et>

Ковтун О.П.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ «Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

ВЗАЄМОДІЯ БІЗНЕСОВИХ КОМПАНІЙ ІЗ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ

Протягом останніх двох десятиліть у світі було створено сотні партнерств між представниками різних секторів. Деякі з них

швидко минули, а інші працюють вже протягом тривалого часу. Одні реалізовувались на локальному рівні, а інші намагаються координувати політику у великих регіонах, де живуть і працюють мільйони людей.

Партнерства існують у різних формах, між різними організаціями, вони можуть бути орієнтовані на різні питання, зокрема на співробітництво у бізнесі, на ринку праці або в соціальній сфері. У сфері освіти організації, що акредитують навчальні заклади, оцінюють їх з урахуванням рівня партнерства з іншими навчальними закладами та організаціями, що представляють інші галузі.

Сьогодні, в умовах зростаючої конкуренції, економіка потребує великої кількості висококваліфікованих фахівців, тому на ринку освітніх послуг з'являється новий гравець – роботодавець. Проте більшість компаній наразі не розраховує, що отримана освіта у вітчизняних ВНЗ дозволить молодому спеціалісту одразу стати до роботи. Отримані у ВНЗ знання сприймають як відправну точку для подальшого навчання молодого спеціаліста. Особливій критиці з боку компаній піддаються практичні навички випускників, які не відповідають умовам ринку. Тож компанії, які прагнуть отримати кваліфікованих молодих спеціалістів, шукають нові можливості для їх підготовки. Для досягнення цієї мети навчальні заклади і бізнесові компанії створюють партнерські відносини, виграшні для обох сторін. [3]

Основними формами співпраці між навчальними закладами і представниками бізнесу є організація стажувань на підприємстві. Якщо говорити про більшість навчальних закладів України, то при встановленні контактів між роботодавцями і представниками закладів освіти інколи виникають труднощі. Нажаль, бізнес не завжди погоджується надавати можливості для стажування викладачів і практики студентів, оскільки вважає свою діяльність комерційною таємницею. Дуже важливо, щоб при встановленні контактів навчальний заклад міг зацікавити представників бізнесу в співробітництві. Це можна здійснити, впроваджуючи наукові розробки, проекти і дослідження, які можуть зацікавити компанію

Наприклад, у США бізнес є реальним замовником освітніх і наукових послуг. Оплата за ці послуги забезпечує розвиток навчальних закладів і надає практичний матеріал для навчання. Бізнес фінансує 60 % науки у ВНЗ. Для підтримки компаній, що активно співпрацюють з навчальними закладами, створено систему

пільг і додаткових прав (безкоштовне використання державних наукових лабораторій, пільги на купівлю сировини, матеріалів, податкові пільги); допомога в модернізації навчального обладнання; участь професіоналів (практиків з бізнесових компаній) у процесі навчання – зокрема, проведення працівниками компанії гостьових курсів для обраного ВНЗ; програми спільної підготовки спеціалістів навчальними закладами і компаніями (взаємодія на етапі організації навчального процесу); участь підприємств у розробці стандартів освіти. Варто зазначити, що вітчизняні компанії долучаються до розробки стандартів і навчальних програм. Зокрема, робоча група, що складалася з представників ВНЗ і компаній (СКМ, ДТЕК), розробила пропозицію для Міністерства соціальної політики України і стандарти для професії «менеджер з соціальної відповідальності», які були прийняті і включені до класифікатору професій. Також було розроблено комплект методичних матеріалів для викладачів корпоративної соціальної відповідальності. [3]

У грудні 2021 року, за участі Міністра освіти і науки Сергія Шкарлета відбулася прес-конференція щодо запуску масштабної колаборації ІТ-бізнесу й освіти. Під час заходу було оголошено, що протягом 2022 року в більш ніж 50 українських університетах буде впроваджено навчальний курс з підприємництва у сфері інформаційних технологій «Створення і розвиток ІТ-продуктів». [1]

Запуск курсу, що навчить 60 тисяч студентів створювати цифрові продукти, відбудеться у межах комплексної реформи ІТ-освіти, ініційованої цього року Міністерством освіти і науки у співпраці з Міністерством цифрової трансформації.

На даний момент кількість ІТ-фахівців, які виходять на ринок праці, значно поступається попиту на таких фахівців. Це і є одним із поштовхів для реформи ІТ-освіти, яку розпочинає Міністерство освіти і науки спільно з Мінцифри. Всеукраїнський проект «Бізнес йде до університетів» є чудовим прикладом якісного державно-приватного партнерства. Завдяки реалізації таких кейсів співпраці ІТ-сектору та закладів освіти наші студенти отримують сучасну освіту світового рівня, зможуть реалізувати себе у сфері, що так стрімко розвивається, та будуть створювати яскраві приклади власних технологічних продуктів, якими будуть користуватись у всьому світі.

Для створення курсу було проведено консультації з понад 150 представниками ІТ-індустрії, 100 профільними експертами та 33 бізнес-асоціаціями, ІТ-кластерами та компаніями, закладами освіти.

За підсумками проведеної роботи, серед іншого, було виявлено наступні проблеми підготовки ІТ-фахівців у системі вищої освіти:

- кількість ІТ-фахівців, які виходять на ринок праці, значно поступається попиту на таких фахівців. Із часом ця тенденція зростатиме;

- випускники закладів вищої, фахової передвищої та професійно-технічної освіти забезпечують близько 24 тис. фахівців щорічно при потребі у загальній кількості до 50 тис.;

- значна частка випускників всіх рівнів не потрапляє на ринок праці через відірваність освітніх програм від ринкових потреб.

Для поліпшення ситуації МОН передбачено наступні першочергові кроки:

- 1) затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (на якісних курсах та програмах);

- 2) внесення нормативних змін для спрощення залучення іноземних викладачів та ІТ-практиків до викладання в українських закладах освіти. Залучення фахових іноземних викладачів-практиків є одним з пріоритетів Фонду Президента України;

- 3) реалізація інформаційної кампанії стосовно можливостей державно-приватного партнерства, дуальної освіти, співпраці з бізнесом у сфері вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти.

Партнерами проекту стали Міністерство освіти і науки та Міністерство цифрової трансформації. У межах співпраці запущено масштабну освітню ініціативу, яку розробили в Product IT Foundation for Education (PFE) – громадській організації, створеній ІТ-компанією Genesis та представниками фонду Horizon Capital і Київської школи економіки.

Передбачається, що протягом наступних п'яти років 60 тисяч українських студентів вивчатимуть основи продуктового ІТ. За

приблизними підрахунками PFE, одна людина в продуктовому IT генерує в 76 разів більше доходу, ніж середньостатистична працезайнята особа в Україні. Навіть якщо 1% студентів, які опанують курс, почнуть кар'єру в продуктивних компаніях або заснують власний стартап, це згенерує мільярди гривень в економіку через додаткову вартість цифрових продуктів. [1]

Виходячи зі сказаного, організації роботодавців та їх об'єднання мають брати участь у розробці професійних стандартів, оскільки саме в них існує потреба в молодих фахівцях, рівень підготовки яких повинен відповідати реальним економічними викликам.

Для вирішення актуальних проблем підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації працівників організації роботодавців, їх об'єднання мають право:

- 1) створювати галузеві й міжгалузеві ради, навчальні заклади, науково-дослідні установи, центри незалежних експертиз;
- 2) брати участь у роботі спеціально уповноваженого органу у сфері регулювання кваліфікацій, органів стандартизованого оцінювання і підтвердження професійних кваліфікацій;
- 3) вносити в установленому порядку пропозиції щодо змін до Національного класифікатора України «Класифікатор професій» та Переліку напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями;
- 4) розробляти й направляти до центрального органу виконавчої влади в галузі освіти і науки критерії ефективності системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації фахівців із вищою освітою і робітничих кадрів;
- 5) брати участь у визначенні пріоритетних напрямів наукових досліджень навчальних закладів, наукових проектах і програмах;
- 6) розширювати форми організації навчання працівників на виробництві з впровадженням сучасних інноваційних методик. [2]

Перелік використаної літератури:

1. Реформа IT-освіти: презентовано проект співпраці бізнесу й університетів. [Електронний ресурс] - Режим доступу:

<https://www.kmu.gov.ua/news/reforma-it-osviti-prezentovano-proekt-spiivpraci-biznesu-j-universitetiv>

2. Удосконалення правових форм взаємодії освітніх закладів і роботодавців у підготовці й працевлаштуванні молодих фахівців як один із напрямів соціально-економічної політики держави. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Bilousov/3.2.pdf>

3. Як налагодити партнерство. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.svb.ua/sites/default/files/yak_nalagoditi.pdf

Колос М.М.

викладач вищої категорії

Київський професійно-педагогічний фаховий коледж імені
Антоня Макаренка

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ КОМУНІКАЦІЙ В МАРКЕТИНГУ

Інформатизація суспільства – це перспективний шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку. Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надає можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог.

Активне використання Інтернет технологій стимулює трансформацію класичної теорії маркетингу і спричиняє виникнення її специфічного напрямку – Інтернет маркетингу. Нині перед українськими маркетологами постає проблема узагальнення і створення теоретичних засад віртуальної маркетингової діяльності й отримання навичок ефективного здійснення професійних маркетингових дій в умовах віртуального ринку. Віртуальні комунікації стають обов'язковою умовою конкурентоздатності підприємств. Маркетингова комунікативна діяльність має комплексний характер, а отже, актуальними є дослідження з виявлення наукового підґрунтя Інтернет комунікацій у маркетингу.

Хоча у фаховій літературі розглядаються різноманітні форми Інтернет комунікацій, системного погляду на комунікативну діяльність у віртуальному просторі ще не сформовано, не здійснено порівняльної характеристики особливостей комунікацій у реальному та віртуальному просторі, немає самого поняття комплексу Інтернет комунікацій, що на практиці створює труднощі під час розроблення ефективних комунікативних кампаній.

Інформатизація бізнесу та й суспільства в цілому, як наголошується в сучасній літературі, забезпечує [1]:

– активне використання інтелектуального потенціалу, що постійно розширюється, сконцентрованого в друкованому фондї, науковому, виробничому та іншому видах діяльності його членів;

– інтеграцію інформаційних технологій з науковим, виробничим, ініціюючим розвитком усіх сфер суспільного виробництва, інтелектуалізацію трудової діяльності;

– високий рівень інформаційного обслуговування, доступність будь-якого члена суспільства до джерел достовірної інформації, візуалізацію представленої інформації, правдивість використаних даних.

Нова, властива виключно Інтернетові форма комунікації відкриває для освітніх закладів з підготовки маркетологів нові можливості: глибшого розуміння психології користувачів та особливостей їхньої поведінки; впровадження у комунікативні компанії гнучкіших порівняно до реальної дійсності комунікацій (ведення відкритих корпоративних блогів, технологія “підсадної качки” тощо); досягнення більших збігів “полів свідомості” виробника і споживача товарів; збільшення цільової аудиторії та моніторингу її ставлення до товарів, формування позитивного іміджу торговельної марки; збільшення впливу на ЗМІ. До вад можна віднести те, що достеменність представленої інформації буває сумнівною; інформація, у тому числі й не достеменна, може викликати небажану хвилю повідомлень в Інтернеті, яку важко зупинити.

Перелік використаної літератури:

1. Литовченко І. Л., Пилипчук В. П. Інтернет маркетинг: Навчальний посібник. – К: Центр учбової літератури, 2018.

Комліченко О.О.

к.е.н., доцент

Державний університет «Одеська політехніка»

Федотова О.В.

викладач

ВСП «Херсонський політехнічний фаховий коледж Державного
університету «Одеська політехніка»»

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПІДПРИЄМЦІВ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

В умовах сьогодення (пандемії COVID-19, глобалізаційних криз тощо) особливої важливості набуває здатність підприємців ефективно використовувати сучасні цифрові технології як в професійній діяльності, так і для особистого розвитку. При чому, не лише вміти користуватися ноутбуком, планшетом чи смартфоном, а й уникати кібер-ризиків, зберігати конфіденційність даних, впроваджувати електронну комерцію, користуватися послугами е-банкінгу тощо. Інформаційні технології швидко розвиваються в сучасному світі, стають дедалі складнішими. Все це вимагає від сучасних та майбутніх підприємців формування і постійного підвищення рівня власної цифрової компетентності.

В умовах формування інтелектуальної економіки завдання підприємців розширюються. Вони повинні не лише створити та підтримувати базу даних, складати звіти, а й уміти обґрунтовувати свої управлінські рішення, передбачати економічні, фінансові та податкові наслідки діяльності. Сучасний підприємець – це фахівець не лише в сфері бізнесу, а й знавець законодавства, оподаткування, статистики, аналізу та інших сфер господарювання.

Сьогодні ринок праці вимагає від підприємців не лише якісної практичної підготовки, але й постійного розвитку в умовах, що швидко змінюються. Майбутні підприємці повинні не лише набути знання та навички для прийняття управлінських рішень, а й оволодіти специфічними методами ведення бухгалтерського обліку, аналізу, оподаткування. Завдяки цьому можна успішно уникати податкових санкцій та перемагати в конкурентній боротьбі.

Отже, основою професійних компетентностей майбутніх підприємців повинна стати цифрова грамотність, а значить вивчення досвіду її формування в закладах освіти є актуальним.

В.М. Жук, Є.Ю. Попко та Ю.Л. Шендерівська зазначають, що сучасній економіці замість цифрової інформації необхідний цифровий продукт (товар), бо нині з'явилися і особливі стейкхолдери – цифрові платформи і бази даних. І саме вони тепер будуть формувати нову цифрову сутність соціально-економічного простору, цифрове мислення людей у ньому, цифрове управління бізнесом. Тому і зростають вимоги до фахівців в сфері бізнесу в умовах розвитку цифрових технологій та діджиталізації [1].

Зміст та особливості впровадження концепції цифрових компетентностей в освітній процес вивчала І. Струтинська. Нею розроблена рамка цифрових компетенцій для людського капіталу бізнес-структур [3].

Метою доповіді є ознайомлення з досвідом формування цифрової компетентності майбутніх підприємців в закладі освіти.

Підготовка майбутніх підприємців до роботи в умовах швидкого розвитку інформаційних технологій, діджиталізації бізнес-процесів належить до зони відповідальності закладів фахової освіти.

Сутність цифрової грамотності полягає в здатності майбутніх підприємців використовувати інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, оцінки, створення та передачі інформації, що вимагає як когнітивних, так і технічних навичок. Причому, поширення Internet, активне використання соціальних мереж та корпоративних сайтів вимагають вміння використовувати смартфони та інші персональні гаджети.

Карантинні обмеження внаслідок пандемії COVID-19, поява нових каналів комунікації з клієнтами, партнерами, контрагентами, державними органами, віртуалізація та глобалізація економічного середовища, діджиталізація управлінських процесів – все це, на думку Н.Г. Царук, є чинниками-каталізаторами розвитку цифрової грамотності [4].

Формування цифрової компетентності майбутніх підприємців базується на застосуванні проекту Рамки цифрової компетентності підприємця України, яка охоплює масив питань в галузі сучасних цифрових технологій, які важливі для підприємців у всіх аспектах їхньої професійної діяльності [2]. По завершенню навчання випускники повинні володіти базовим рівнем цифрової

копетентності, тобто виконувати прості, шаблонні завдання, вирішувати прості проблеми за допомогою інших або самостійно за інструкціями та усвідомлювати можливості, які надає діджиталізація. Це дозволить в процесі підприємницької діяльності виявляти власні якості та потенціал, різні типи проблем та потреб, які можна вирішити творчо.

Закріпити практичні вміння та сформувати навички роботи з програмними продуктами, які використовуються для ведення бізнесу, автоматизації облікової роботи та аналітичних розрахунків дозволяє зміст лабораторних робіт з дисциплін «Інформатика» та «Інформаційні системи і технології в бізнесі». Заняття проводяться з використанням пакету Microsoft Office (MS Excel), сучасних систем, призначених для автоматизації обліку і складання звітності: BAS Бухгалтерія, *M.E.Doc*, FreeZvit та «хмарних» технологій і «хмарних» обчислень. Це також дозволить використовувати професійні цифрові застосунки, здійснювати бізнес-комунікацію та взаємодію в цифровому середовищі, забезпечити його безпеку та власний професійний розвиток.

На лабораторних роботах з дисципліни «Електронна комерція» студенти розробляють цифровий контент, пов'язаний з обраним видом підприємницької діяльності; редагують його в різних форматах (текст, email-контент, eBooks); створюють власні блоги, презентації товарів та видів діяльності; проводять вебінари; опановують технологічні платформи CRM (для управління відносинами з клієнтами), SCM (для управління логістикою), ERP (для планування ресурсів фірми). Відпрацьовують навички використання онлайн-комунікації (чат ботів, месенджерів, email-розсилки).

На практичних заняттях з дисципліни «Основи підприємницької діяльності» здобувачі освіти аналізують електронні таблиці зі статистичними даними; знайомляться з е-сервісами та застосунками для реєстрації бізнесу онлайн на сайті «Дія» (<https://diia.gov.ua>). Вивчають можливості та порівнюють е-сервіси, основні з яких:

– для розрахунку бізнес-плану використовують онлайн калькулятор BUSINESS PLAN Online (<http://intellect-pova.com/business-plan>), який не тільки виконує розрахунки, але й генерує описи до них та висновки;

– для розрахунку суми податків для фізичних осіб-підприємців в Україні - онлайн-калькулятор LEVANT consulting (<https://www.levant.in.ua/raschet-summy-nalogov-dlya-fop-v-ukraine/>).

За його допомогою здобувачі освіти перевіряють правильність розрахованих податків, які необхідно сплатити, за певною системою оподаткування, шляхом введення інформації про доходи;

– для об'єднання роботи всіх співробітників і контролю бізнесу онлайн, ведення управлінського і бухгалтерського обліку для всіх систем оподаткування, істотного скорочення витрат на ведення обліку використовують Dilovod (<https://dilovod.ua/>) - програмне забезпечення обліку та звітності, яке спрощує життя підприємцям і робить їх роботу більш ефективною;

– для своєчасного і безпомилкового подання електронної звітності фізичної особи-підприємця використовують онлайн-сервіс iFin (<https://www.ifin.ua/>);

– для інтеграції з банком, складання податкових звітів за 5 хвилин, оплати податків, інвойсів та актів, зарплати - ФОП-100 (<https://www.fop100.com.ua/#>);

– для ведення бухгалтерії та податкової звітності для ФОП і фрілансерів - безкоштовний мобільний додаток Fairо (<https://www.fairo.com.ua/>), функціонал якого включає в себе створення професійних рахунків-фактур, відстеження платежів, автоматичні звіти ЄП та ЄСВ; оплату податків в один клік; автоматичне відстеження вхідних транзакцій; фізичну та віртуальну дебетову картку; безкоштовне зняття готівки в Україні; рахунки в USD та EUR; обмін валют 24/7;

– Бітрікс24 (<https://www.bitrix24.ua/>) - це комплексне рішення для бізнесу з п'яти важливих і корисних інструментів: CRM, завдання і проекти, контакт-центр, сайти та магазини, офіс.

Для проведення поточного та семестрового контролю знань студентів з дисциплін використовується платформа MOODLE та автоматизована система прийняття рішень «АСП-Test», розроблена викладачами ВСП «Херсонський політехнічний фаховий коледж Державного університету «Одеська політехніка»».

Використання прикладного програмного забезпечення фахового спрямування дозволяє імітувати професійну діяльність майбутнього підприємця та формувати у здобувачів освіти цифрову компетентність

шляхом вирішення реальних професійних завдань з аналізу, розробки бізнес-планів, підготовки звітів тощо.

Формування цифрової компетентності майбутніх підприємців – це систематичний, цілеспрямований процес, який здійснюється під час опанування як загальноосвітніх дисциплін, так і дисциплін професійного-практичного циклу.

Перелік використаної літератури:

1. Жук В.М., Попко Є.Ю., Шендерівська Ю.Л. Бухгалтерський облік: перегляд предмету і назви професії. *Облік і фінанси*. 2020. № 1(87). С. 36–44.

2. Опис рамки цифрової компетентності для підприємців України. URL: <https://osvita.diia.gov.ua> (дата звернення: 07.02.2022)

3. Струтинська І. Цифрова грамотність людського капіталу бізнес-структур. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2019. № 4. С. 93–100.

4. Царук Н.Г. Чинники розвитку та складники цифрової грамотності бухгалтера. // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Вип. 35. С. 69-73.

Концеба С.М.

к.е.н., доцент кафедри інформаційних технологій
Уманський національний університет садівництва

Ліщук Р.І.

к.т.н., завідувач кафедри інформаційних технологій
Уманський національний університет садівництва

Підлубна О.Д.

викладач кафедри обліку і оподаткування
Уманський національний університет садівництва

НОВІ ПРОДУКТИ ЛІНІЙКИ BAS В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

В навчальних закладах України в процесі навчання студентів широко використовуються різноманітні системи автоматизації бізнесу. В закладах аграрного профілю, як правило,

використовуються такі програмні продукти лінійки BAS: «BAS Бухгалтерія», «BAS Управління торгівлею», «BAS Малий бізнес».

Поряд з ними з'явилися нові програмні продукти, з якими ватро знайомити студентів в процесі навчання, а саме «BAS АГРО. Бухгалтерія» і «BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу».

«BAS АГРО. Бухгалтерія» є готовим інструментом для вирішення всіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою сільськогосподарських підприємств, які займаються рослинництвом, тваринництвом, птахівництвом, переробкою і реалізацією сільськогосподарської продукції. Рішення нового покоління «BAS АГРО. Бухгалтерія» розроблено на базі програми «BAS Бухгалтерія» та містить всю функціональність цього продукту [1].

Програма «BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу» призначена для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, включно з підготовкою обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, для яких є важливим автоматизація специфічних задач, характерних для зернової та мукомельної галузі, зокрема для елеваторів, млинів, комбікормових заводів, комбінатів хлібопродуктів. Рішення також включає стандартну функціональність для підприємств, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: гуртову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (зокрема, субкомісію), надання послуг, виробництво тощо [2].

Спільного в цих обох програмах є реалізація автоматизації процесу обліку транспорту та сільгосптехніки.

У обох програмах фіксуються подорожні листи, ведеться облік палива, показань спідометра і залишків в баках, розрахунок витрати палива за нормами, виконується розрахунок відрядної зарплати. Крім того, є можливість проаналізувати витрати на утримання машинно-тракторного парку.

Крім того, програма «BAS АГРО. Бухгалтерія» включає специфічні галузеві механізми. Так в програмі у повному обсязі реалізовано Облік біологічних активів рослинництва і тваринництва. Тварини враховуються як в сумовому обліку, в головах, так і в живій вазі. У бухгалтера є можливість відобразити в системі все господарські операції, починаючи від приплоду і закінчуючи забоєм.

Документи для ведення обліку в тваринництві повністю підходять для птахівництва. Особливістю птахівництва є наявність інкубаторію.

Для обліку рослинництва введено поняття «технологічна операція». Всі документи по реєстрації факту виконаних робіт накопичують дані в розрізі типових технологічних операцій. У програму вноситься структура посівів, можливе графічне представлення схеми полів.

Витрати на підготовку виробничої діяльності накопичуються в розрізі полів, культур і статей витрат. Реалізовано механізм розподілу витрат пропорційно площі полів, аналізу витрат, розрахунку фактичної собівартості.

У програму «BAS АГРО. Бухгалтерія» додана можливість обліку взаєморозрахунків з оренди землі (облік пайщиків). Реалізований автоматичний розрахунок нарахувань і утримань.

В «BAS АГРО. Бухгалтерія» на відміну від типової конфігурації «BAS. Бухгалтерія» доповнено можливістю нарахування заробітної плати за подорожнім листом автотранспорту чи сільгосптехніки.

Особливістю програми «BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу» є наявність кількісно-якісного обліку зерна. Він ведеться для визначення закономірності змін маси даної партії зерна, її залежності при зберіганні від зміни вологості, вмісту смітної домішки і втрат при зберіганні з відображенням руху зерна, операцій з підробки і переоформлення.

Облік зерна ведеться за місцем зберігання у розрізі культур, класів, років урожаю, матеріально відповідальними особами у книгах кількісно-якісного обліку хлібопродуктів (форма №36). Для проведення розрахунків з власниками зерна згідно з укладеними договорами складського зберігання ведуться книги кількісно-якісного обліку хлібопродуктів (форма №36) по власникам зерна. Облік та оформлення операцій із зерном ведуться у фізичній масі з точністю до одного кілограма. Облік продукції в упаковці стандартною масою ведеться у фізичній масі за кількістю місць [2].

В програмі «BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу» автоматизовано роботу вагової, а саме:

- контроль виконання операцій зважування автомобілів на автомобільних вагах;

- оформлення (друк) первинних документів за фактом проходження автотранспортом ваговий;

– ведення журналу реєстрації зважувань за певною формою.

В «BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу» автоматизовані такі ділянки роботи лабораторії підприємства, до функцій якої входить якісний контроль зерна і хлібопродуктів та їх якісне перетворення:

– визначення якісних характеристик зерна і готової продукції з оформленням документа «лабораторний аналіз»;

– проставлення даних про лабораторні аналізи в первинних документах;

– ведення журналів лабораторних аналізів;

– введення документів кількісно-якісного перетворення зерна «Форма 34 (зведена)»;

– введення в програму «рецептів», які, одночасно, є виробничим завданням;

– формування спеціальних звітів, різноманітних аналізів якості зерна.

Отже, ознайомлення в початковому процесі студентів з програмами «BAS АГРО. Бухгалтерія» і «BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу» значно розширить їх професійні компетентності та підвищить їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Перелік використаної літератури:

1. «BAS АГРО. Бухгалтерія». URL: <https://www.softcom.ua/ua/bas/programs/bas-agro-bukhgalteriya/> (дата звернення 08.02.2022).

2. BAS АГРО. Бухгалтерія елеватора, млина і комбікормового заводу. URL: https://www.softcom.ua/ua/bas/programs/bas-agro-bukhgalteriya-elevatora-mlina-i-kombikormovogo-zavodu/#_5 (дата звернення 08.02.2022).

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Немає сумніву в тому, що світ цифрових технологій, в який ми входимо, це не лише новий логічний етап розвитку технологічної сфери людства, а й усїєї існуючої правової та соціально-політичної реальності. Цифрові технології відкривають унікальні можливості для розвитку нашої економіки та підвищення якості життя громадян.

Впровадження цифрової економіки потребує від облікових працівників базового розуміння інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, вміння користуватися технологіями, навчання протягом всього життя, починаючи з студентських років, тому застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій при підготовці фахових молодших бакалаврів з бухгалтерського обліку є обов'язковою вимогою сьогодення. Спостерігається зміна структура зайнятості, що призводить до автоматизації рутинних завдань і виникнення нових видів робіт.

Сфера бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу та аудиту належить до тих напрямів, які вимагають набуття цифрових компетенцій. Поширення digital-технологій викликає у суспільстві побоювання, що найближчим часом зникне необхідність у багатьох професіях, до яких, зокрема, відносять і професію бухгалтера. Відповідні навички мають включати не лише здатність працювати у цифровому середовищі, але й креативність, високий рівень когнітивних і міжособистісних навичок.

Основною метою Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації є визначення пріоритетних напрямів і основних завдань з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства. Реалізація цієї Концепції передбачена на період до 2025 року[1].

Сучасний ринок праці висуває особливі вимоги до фахівців з обліку і оподаткування, адже бухгалтер сьогодення - це працівник, який не лише фіксує факти здійснених операцій, а стає активним учасником системи менеджменту підприємства, приймаючи на себе додаткові функції аналітика, прогнозиста, контролера тощо [3,с.808], а можливості бухгалтера у цій системі визначаються рівнем його професійної компетенції, яка формується в процесі професійного розвитку. Процес становлення бухгалтера як професіонала охоплює найбільшу частину життя, починаючи з моменту формування професійних намірів і завершуючи припиненням активної професійної діяльності.

Поширення цифрових інфраструктур, таких як інфраструктури ідентифікації, відкритих даних, блокчейн, електронних розрахунків і транзакцій, електронної комерції, електронного урядування тощо, вимагають відповідних компетенцій і навичок фахівців у сфері обліку та оподаткування. Підготовка конкурентоспроможних фахівців потребує інноваційних підходів у навчанні. Насамперед, це стосується організації освітнього процесу – застосування цифрових платформ, активних методів навчання, впровадження нових інформаційних та освітніх технологій, дистанційної форми освіти з використанням когнітивних та мультимедійних технологій і сучасних навчально-методичних матеріалів. Водночас не менш важливим є переосмислення змістовного наповнення освітньо-професійних програм, що мають забезпечувати формування відповідних компетенцій та програмних результатів.

На сьогодні більшість закладів вищої освіти в Україні намагаються оновлювати зміст дисциплін, що викладаються, орієнтуючись на запити роботодавців. Особливо це стосується спеціальності «Облік і оподаткування», де навчання навичкам ведення бухгалтерського, управлінського, податкового обліку та підготовки звітності відповідає вимогам чинного законодавства та міжнародних стандартів і проводиться з використанням найбільш поширених програмних продуктів (наприклад, М.Е.Дос, «BAS Бухгалтерія», Master: Бухгалтерія, СДО «Клієнт Казначейства – Казначейство», ISpro, тощо). Крім того, студенти мають можливість протягом навчання скласти професійні екзамени з отриманням відповідних сертифікатів, що підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Концепцію підготовки фахівців з обліку і оподаткування в Таращанському фаховому коледжі доцільно переорієнтувати на формування цифрових компетенцій, що враховуватимуть тенденції світового ринку праці щодо розвитку професії. Наприклад, у ТТЕПФК навчальний заклад у 2019 році підписав Меморандум про співпрацю із Спілкою Автоматизаторів Бізнесу і зробив безкоштовну заміну Комплекту, який передбачає організацію навчального класу до 50-ти робочих місць із можливістю роботи як у файл – серверному так і клієнт – серверному варіанті.

Ми працюємо з конфігурацією BAS Бухгалтерія редакція 2.1., використовуючи файл – серверний варіант, плануємо використовувати конфігурацію UA-Бюджет для проведення практичних занять по дисципліні «Облік і звітність у бюджетних установах». Також робочою програмою дисципліни передбачено ознайомлення студентів із програмою “М.Е.Doc” та електронним сервісом «Електронний кабінет платника», які використовуються для подання електронних форм регламентованої фінансової та податкової звітності.

Підготовка фахових молодших бакалаврів це перша сходинка в формуванні професійних вмінь та навичок майбутніх фахівців, тому основна увага приділяється практичній роботі з системами на рівні впевненого користувача.

Викладачі дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку» щорічно відвідують науково-практичну конференцію для викладачів навчальних закладів «Нові інформаційні технології в обліку» організатором якої є Спілка Автоматизаторів Бізнесу, де можуть почути про нові програмні продукти, які використовує в навчальному процесі, про сучасні вимоги бізнесу до випускників навчальних закладів – майбутніх фахівців в обліку та поспілкуватися з колегами з інших навчальних закладів.

По даній дисципліні ведеться гурткова робота «Професіонал», де студенти мають змогу розглянути проблемні практичні ситуації в обліку та їх вирішення за допомогою програми BAS Бухгалтерія. В 2020 році наш заклад освіти вперше прийняв участь в міжнародній олімпіаді «ІТ – Universe» та здобув призові місця в конкурсі «Використання автоматизованих систем обліку: перше місце – Ботвиновська Тетяна та третє місце – Кривонос Ірина, в 2021 – увійшов у призому п’ятірку.

Розвиток цифрових компетенцій стає основною вимогою до персоналу. «Цифрова» компетентність бухгалтера складається з

поєднання окремих навичок та вмінь. В умовах цифровізації економіки все більшої ваги потребує навчання майбутніх фахівців знаннями і вміннями роботи з електронними документами. Саме вміння працювати з електронними документами, зокрема створення, обробка і зберігання потрібної інформації з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є одним із запитів, які ставлять роботодавці перед працівниками.

А тому пропонуємо вивчення курсу «Електронний документообіг», при цьому курс «Електронний документообіг» може бути розроблений на базі програмного забезпечення, яке призначене для автоматизації процесів роботи зі документацією як встановленого зразка так і документів створених для конкретних потреб суб'єкта господарювання.

Зокрема, внутрішній документообіг доцільно вивчати з використанням програм: BAS Документообіг КОПП, FossDoc, АСКОД та інші. Зовнішній електронний документообіг, який передбачає обмін електронними документами (у т.ч. юридично значущими) з контрагентами, партнерами, державними установами. Вивчення зовнішнього документообігу доцільно з використанням програм: FREDO:ДокМен, FREDO:Звіт, M.E.Doc, Документи Онлайн та інші.

Слід відмітити очевидні зміни у організації і практиці діяльності суб'єктів господарювання, які спрямовані в бік її віртуалізації, а це в свою чергу, обов'язково викличе потребу у кваліфікованих фахівцях, зокрема й обізнаних в електронному документообігу. Відповідно вивчення дисципліни «Електронний документообіг» студентами економічних спеціальностей дозволить розширити вектори їх працевлаштування.

Спеціальність «Облік і оподаткування» – це найбільш приваблива економічна спеціальність. Поширення цифрових інструментів, вимагають відповідних компетенцій і навичок фахівців у сфері обліку та оподаткування. А тому розглядаємо можливість по започаткуванню спеціалізації «Діджитал-облік», ОПП якої формує у майбутніх фахівців систему знань, умінь та практичних навичок у сфері обліку і оподаткування та спрямована на побудову електронного бізнесу. Бізнес, міста та навіть цілі країни стають «цифровими».

Перелік використаної літератури:

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей на 2021-2023 роки та затвердження плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету міністрів України від 03.03.2021 № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#n93>

2. Головай Н.М., Волинець В.І., Гордополова Н.В. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та їх вплив на розвиток бухгалтерської професії в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки (електронне наукове видання). Миколаївський національний університет імені В.О. Сухмлинського. 2017. № 17. С. 806-809. URL: <http://global-national.in.ua/issue-17-2017/26-vipusk-16-kviten-2017-r-2/3223-golovaj-n-m-volinets-v-i-gordopolova-n-v-suchasni-tendentsiji-rozvitku-bukhgalterskogo-obliku-ta>

Криворучко О.В.

доктор технічних наук, професор,
завідувач кафедри інженерії програмного забезпечення та
кібербезпеки

Київський національний торговельно-економічний університет

Костюк Ю.В.

здобувач PhD спец. 122 «Комп'ютерні науки»,
асистент кафедри інженерії програмного забезпечення та
кібербезпеки

Київський національний торговельно-економічний університет

МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯКОСТІ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ З МЕТОЮ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Організаційно-технічні та соціально-економічні системи функціонують у середовищі, яке динамічно змінюється, а сам процес супроводжується зміною умов, обмежень, а іноді і цілей управління об'єктами та процесами на харчовому підприємстві. Це призводить до того, що розробка чи вдосконалення адекватних та повних моделей контролю якості відстає від реалій та потреб управління підприємством. При цьому побудова точних математичних моделей складних об'єктів, придатних для реалізації та експлуатації на сучасних комп'ютерах, складна або взагалі неможлива. Це зумовлює необхідність відмовлятися від

апробованих схем реалізації управління якістю та переходити до застосування евристичних процедур, абстрагуючись від певних параметрів об'єкта з метою отримання більш простої моделі та зручної для реалізації та використання [1].

Тому виникає необхідність у розробці методів та інструментальних засобів автоматизації формування альтернативних управлінських рішень, заснованих на поєднанні дискретного управління та ситуаційного моделювання. У свою чергу, це вимагає нетрадиційного застосування математичного апарату для побудови моделі об'єкта управління якістю.

Актуальність розвитку методичних та інструментальних засобів для систем підтримки прийняття рішень (СППР) підтверджується ще й тим, що вартість та відповідальність управлінських рішень постійно зростає, а час на їхню інформаційну та аналітичну підтримку зменшується [2,3].

Математичне моделювання організаційно-технічних, соціально-економічних явищ та процесів з метою забезпечити прийняття рішень стрімко розвивалася у напрямку свого інтелектуального розвитку, який був пов'язаний з термінами «кібернетика», «дослідження операцій», а потім - «системний аналіз», «інформатика» і т. п. Тому марно методи статистичного контролю якості приносять чи не найбільший економічний ефект серед усіх економіко-математичних методів прийняття рішень.

Для зрозумілої орієнтації у величезній кількості математичних моделей економічних явищ і процесів (економіко-математичних моделей) необхідна їх класифікація. Основою класифікації служить її відношення щодо практичної діяльності. В такому разі економіко-математичні моделі поділяються на: 1) моделі, які орієнтовані на практичне використання (прикладами є моделі статистичного контролю якості, за допомогою яких приймається рішення щодо прийняття або забракування партії конкретної продукції); 2) моделі, які використовувати практично неможливо (прикладами є моделі «основного рівняння кількісної теорії грошей» або «спіралі ЦНИ - ЗАРПЛАТА»).

В теперішніх реаліях часто викликає інтерес щодо моделювання фінансового ринку. При побудові, вивченні та застосуванні економіко-математичних моделей прийняття рішень застосовують різні математичні методи, які так і називаються економіко-математичними. Вони, як правило, можуть успішно та

широко використовуватися поза економікою, як, зокрема, економетричні методи аналізу емпіричних економічних даних.

Економіко-математичні методи можна розділити на кілька груп: методи оптимізації, методи, що враховують невизначеність, насамперед ймовірісно-статистичні, методи побудови та аналізу імітаційних моделей, методи аналізу конфліктних ситуацій. В усіх цих групах можна назвати статичну і динамічну постановки. За наявності фактора часу використовують диференціальні рівняння та різницеві методи (метод скінчених різниць). Оптимальному управлінню, на основі економіко-математичних моделей, присвячена велика кількість праць, в яких використовуються такі терміни, як оптимальне програмування та оптимальне планування. У разі одного критерію принципів складнощів немає, оскільки застосовують діалогові комп'ютерні системи. Набагато складнішою проблемою є вибір цільових функцій, оцінка стабільності принципів оптимальності, багатокритеріальність.

Для побудови математичних моделей з метою прийняття рішень використовують і теорію корисності. Вихідною науковою базою таких моделей є теорія ймовірностей та математична статистика. В свою чергу прикладна статистика, як самостійний напрям, включає прикладну математичну статистику, її програмне забезпечення та методи збору статистичних даних харчової продукції, а також інтерпретацію результатів розрахунків. Тільки перший із цих трьох напрямків одночасно входить в математичну статистику. Останній включає чисто математичний напрям, в якому статистичні структури розглядаються як математичні об'єкти. Вони вивчаються внутрішньо-математичними методами [3].

Таким чином, математична статистика складається з прикладної математичної статистики, орієнтованої на практичне застосування та «чистої» математики під назвою «аналітична статистика». Статистичні методи контролю якості досить активно застосовуються в різних галузях економіки. Як відомо, економетрика (або економетрія) – це статистичні методи аналізу емпіричних економічних даних.

Все це дозволяє зробити висновок про те, що методи моделювання, спрямовані на вдосконалення СППР і прискорення впровадження їх в контури управління різних систем, є досить актуальним питанням. Підвищення ефективності управління складними організаційно-технічними і економічними системами на

основі ситуаційних моделей можливе за допомогою аналізу сучасного стану системи підтримки прийняття рішень, аналізу підходів і методів математичного моделювання, що застосовуються в управлінні складними системами, створенні моделі знань про ситуації і рішення, на основі їх формалізованого представлення, дослідження алгоритмів, класифікації і розпізнавання ситуацій.

Перелік використаної літератури:

1. Кігель В. Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: Монографія. К.: ЦУЛ, 2003. 202 с.
2. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник. К.: КОНДОР, 2009. 187 с.
3. Криворучко О. В., Костюк Ю. В., Самойленко Ю. А. Система підтримки прийняття рішень з управління якістю // The driving force of science and trends in its development: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 3), January 29, 2021.Coventry, United Kingdom: European Scientific Platform. Pp.22-23.

Кривошея Є.В.

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Державний біотехнологічний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕРЕЖЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Світова пандемія COVID-19 спричинила низку змін не лише у світовій економіці, але й сучасній освіті, яка здійснила доцільний перехід від традиційної до дистанційної, що неможливе без використання мережеских технологій. Третє тисячоліття називають суспільством знань і високих технологій, інформація у якому стає першочерговою потребою, продуктом людської діяльності, джерелом знань, основою планування, прогнозування і моделювання, одним із факторів прийняття рішень й управління процесами у суспільстві, освіті й техніці.

Дистанційне навчання - вимушений захід, при якому процес освіти здійснюється на відстані між викладачем і здобувачами

освіти за допомогою мережевих технологій. Метою цього заходу є збереження здоров'я та безпеки студентів і викладачів. Організація системи дистанційного навчання була вимушеною мірою під час пандемії в світі, як наслідок і в Україні, в результаті чого змінилася структура навчання, набирають обертів нові форми освітньої комунікації на основі цифрових технологій. До них відносяться дистанційні лекції та онлайн-курси, флешмоби, виконання та перевірка домашніх робіт здобувачів вищої освіти, підготовка до кваліфікаційних іспитів, заняття спортом, різні дозвільні заходи та інше.

Специфіка Інтернет-навчання, що базується на мережевих технологіях, інтернет-ресурсах, впливає на способи відбору і структуризації змісту, способи реалізації тих чи інших методів і організаційних форм навчання, що впливає на функціонування всієї системи. Здобувач відбирає й оброблює інформацію, висуває гіпотези, приймає рішення, спираючись на власні роздуми, власне бачення проблеми. Пізнавальна, мисленева діяльність індивіда дозволяє йому виходити за рамки отриманої інформації, будувати нове знання. Роль мережевого викладача полягає в тому, щоб допомогти здобувачам, стимулювати їх до самостійних роздумів, новим поглядам на досліджуване явище чи предмет. Водночас викладач і здобувач залишаються учасниками такого процесу в активному діалозі [1].

Стрімкий перехід до мережевих технологій навчання поставило питання про доцільність розгляду формування професійної компетентності майбутніх фахівців через призму нових освітніх технологій. Постійно зростаючі можливості інтернету відкривають нові перспективи для впровадження мережевих технологій у вищу освіту з метою формування професійної компетентності майбутніх фахівців та потребують розвиненого комп'ютерного навчально-методичного забезпечення [2].

Серед суттєвих переваг дистанційної форми навчання можна відзначити наступні: збільшення вільного часу у студентів; ізоляція студентів одне від одного (що є перевагою у рамках епідемії); можливість навчатися в будь-який час; навчатися без відриву від основної діяльності; мобільність; проходження іспитів у спокійній атмосфері; індивідуальний підхід; навчання у спокійній обстановці; доброзесна перевірка знань викладачами.

Реалізація дистанційного навчання дозволить розв'язати низку завдань, які можна сформулювати таким чином: забезпечення доступності різноманітних навчальних ресурсів; здобування загальної і професійної освіти в зручній, адекватній і відповідній формі для того, хто навчається; розвиток творчих та інтелектуальних здібностей здобувача за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в інтернеті; обмін даними, комунікативна діяльність на базі спільних інтересів, перш за все професійних і освітніх; організація дозвілля, відпочинку і розвитку; підвищення кваліфікації, перепідготовка або зміна професійної діяльності [3].

У таких умовах змінюються і вимоги до системи управління університетом. На перше місце виходять завдання оперативного прийняття рішень, організації їх виконання в необхідні терміни, контролю за термінами, правильністю та точністю їх виконання, своєчасної реакції на зміну зовнішніх умов та законодавства, а також стратегічного планування діяльністю університету. У зв'язку з цим стає актуальним розроблення науково-обґрунтованої системи інформаційного забезпечення всіх ієрархічних рівнів системи управління університетом, яка б забезпечила вирішення вищезазначених завдань.

Незважаючи на позитивні зрушення і тенденції в розвитку інформаційного забезпечення у вищій освіті, реальна реалізація програм і проєктів у цій сфері стикається із суттєвими проблемами. Частина цих проблем має загальний для всіх країн характер. До них можна віднести: труднощі працівників освітньої сфери, як і більшості людей, пристосовуватись до швидких змін у інформаційному суспільстві через їх психологічну, суспільну і фахову невідповідність; підвищення вимог до гнучкості, мобільності і пристосовуваності системи управління освітою, навчальними закладами в умовах швидких змін; труднощі у підтримці, а тим паче, підвищенні якості освітніх послуг при швидких змінах змісту і технологій навчання; ускладнення організації і ведення освітньої діяльності в умовах жорсткої конкуренції як в межах однієї країни, так і між університетами та освітніми системами різних країн.

Частина проблем має внутрішній характер, які виникають із-за недостатнього фінансування державних програм та проєктів, націлених на розвиток інформаційного забезпечення в освітній сфері; недостатньо ефективного управління цими

програмами/проектами і контролю за впровадженням отриманих результатів; недостатнього рівня виконавчої дисципліни на державному рівні щодо виконання прийнятих рішень – законів, указів, постанов.

Дистанційна форма навчання – це потужна інноваційна технологія, яка має як переваги так і недоліки. Така модель навчання потребує від студентів великого бажання навчатись та добросовісності, а від викладачів наполегливості та уважності у перевірці великого обсягу робіт. Найбільшими перевагами дистанційної освіти є те, що вона дозволяє студентам отримати доступ до численних інструментів навчання, використовуючи мінімальні фінансові ресурси. Навчання в інтернеті навіть стає більш інтерактивним за допомогою мережевих технологій. Це покращує здатність здобувати та зберігати знання.

Перелік використаної літератури:

1. Сухонос В.В., Гаруст Ю.В., Шевцов Я.А. Діджиталізація освіти в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняна перспектива впровадження. *Правові горизонти*. 2019. Вип. 19 (32). С. 79-86.,3333

2. Сисоєва С.О., Осадча К.П. Стан, технології та перспективи дистанційного навчання у вищій освіті України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 70, №2. С. 271–284.

3. Семчук С. Впровадження інтернет-технологій в освітній процес закладів вищої освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. №. 1 (5). С. 136-142.

Кузик Н.П.

доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування
України

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З АУДИТУ ТА КРИТЕРІЇ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

В умовах сьогодення питання підготовки фахівців усіх сфер діяльності набуває особливої актуальності. Рівень актуалізації

підсилюється під впливом динамічних економічних умов суб'єктів господарювання, кризових явищ в усіх сферах суспільного життя та національної економіки України, новітніх інформаційних технологій, глобалізаційних та євроінтеграційних процесів. Останні передбачають імплементацію основних положень Директив ЄС у законодавство України, що, у свою чергу, зумовлює реформування національної системи освіти аудиторів, орієнтованого на безперервне навчання й підвищення професійної кваліфікації. Високі вимоги до компетенцій підтверджують й сучасні тенденції розвитку аудиторської професії та акцент на якості аудиторських послуг. Власне, норми Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності» № 2258-VIII від 21.12.2017 р. (надалі – Закон № 2258 -VIII) [1] — це юридична основа щодо дерегуляції аудиторської діяльності, необхідності підвищення престижу та довіри до діяльності аудиторів, це вектор розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців з аудиту.

Безсумнівно, ключова роль у якісній підготовці фахівців з аудиту належить закладам вищої освіти. Зрештою, на них традиційно покладається й певна відповідальність за високий рівень теоретичних знань та професійну компетентність молодих спеціалістів. А тому постійно тривають дискусії щодо переліку, розширення кластеру й змісту професійно-орієнтованих дисциплін в освітніх програмах підготовки бакалаврів і магістрів економічного профілю. Визначаючи перелік обов'язкових дисциплін, до уваги, перш за все, необхідно приймати вимоги ст. 19 ЗУ статті 19 розділу IV Закону № 2258 -VIII) [1], за якою необхідною умовою атестації аудиторів є підтвердження теоретичних знань за наступними напрямками: стандарти професійної етики та професійна незалежність; міжнародні стандарти аудиту; законодавчі засади аудиторської діяльності та методика проведення аудиту (професійні навички); управління ризиками та внутрішній контроль; фінансовий аналіз; управлінський облік; міжнародні стандарти фінансової звітності; теорія бухгалтерського обліку та законодавчі засади ведення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності; податкове законодавство та законодавство про єдиний соціальний внесок; господарське, цивільне та трудове законодавство; корпоративне законодавство та законодавство про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом; інформаційні технології та комп'ютерні системи; фінанси

підприємств; економіка підприємства та статистика. Саме такі повинні бути нормативними дисциплінами (з достатнім обсягом годин) в освітніх програмах підготовки фахівців з обліку, оподаткування та аудиту. Проте, важливим і ключовим вмінням майбутнього аудитора має стати бажання постійного навчання та удосконалення отриманих професійних компетенцій. Пригадуються ще з особистих студентських років настанови одного з лекторів, яким справедливо (як стало зрозуміло лише згодом) зауважувалось, що місія викладача прочинити двері до знань і по-особливому до них зацікавити, а завдання майбутнього фахівця пройти крізь відчинені двері й впевнено та безупинно рухатися вперед. І сучасна реальність є тому прямим підтвердженням, коли все частіше виникають все нові й нові виклики: постійно змінюються умови ведення бізнесу та з'являються найсучасніші технології, прогресуючими стають зміни податкового законодавства, ускладнюється програмне забезпечення, яке використовується в практиці ведення обліку, формуванні та поданні фінансової звітності й проведенні її аудиту, впроваджуються різні системи електронного документообігу. І можна було б ще й надалі продовжувати цей перелік факторів, які визначають зміст вимог до рівня професіоналізму серед бухгалтерів і аудиторів та спричиняють кризу кадрів та кризу професійного розвитку. Проте все це вказує на те, що неможливим є забезпечення компетенціями фахівця за принципом «один раз на все життя». Доречно з цього приводу процитувати параграф 7 Міжнародного керівництва з освіти (IEG 9) Міжнародної Федерації бухгалтерів, в якому зазначено: «Освіта і досвід професійних бухгалтерів повинні забезпечити основу знань, навичок і професійних цінностей, які дозволять їм продовжувати вчитися і пристосовуватися до змін протягом їхнього професійного життя» [2]. Отже, важливим є навчити молодого фахівця саморозвиватися і набувати практичного досвіду впродовж життя. Окрім закладів вищої освіти у якісній професійній підготовці фахівців з аудиту зацікавлені й роботодавці – аудиторські компанії. Позитивним у цьому напрямі є досвід реалізації дуальної освіти й кооперації зусиль при підготовці фахівців шляхом залучення студентів до стажування під час аудиторного навчання, проходження виробничих практик. Аудиторські компанії, забезпечуючи умови практичної реалізації отриманих знань й умінь застосовувати ці знання на практиці, тим самим забезпечують успіх своєї діяльності

через забезпеченість кадрами із професійним компетенціями та навиками, що відповідають місії й специфіці діяльності компанії. Усе це дає підстави стверджувати, що традиційна підготовка фахівців з аудиту, яка орієнтована, головним чином, на формування знань, умінь і навичок в предметній галузі повинна бути максимально переорієнтованою та адаптованою до сучасних вимог. Це, в свою чергу, вимагає осучаснення існуючої парадигми освіти, яка б відповідала новим трендам в усіх сферах бізнесу і, зокрема, в аудиторській діяльності.

Перелік використаної літератури:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України №2258-УІІ від 21.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

2. International Accounting Education Standards Board (IAESB) [Міжнародні стандарти професійної освіти бухгалтерів] URL: <http://www.ifac.org/system/files/publications/exposure-drafts/iaesb-consultation-paper-principles-on-learning-outcomes.pdf>.

Кузьменко В.П.

с. н. с., доцент кафедри економічної теорії,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,

Рогоза Н.С.

аспірант,

Київський університет ринкових відносин

НІМЕЦЬКА АНТИКРИЗОВА НЕОЛІБЕРАЛЬНА МОДЕЛЬ: ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ І БІЗНЕСУ В ЧАС КРИЗ

В наш час, коли Україна твердо взяла курс на інтеграцію до Євросоюзу, стало вкрай важливим проаналізувати різні моделі соціально-економічного розвитку провідних країн ЄС з врахуванням особливостей їх господарств в умовах подолання коронакризи з акцентом на пріоритет інвестиційно-інноваційної, бюджетно-податкової та соціальної політик. Сучасна глобальна світова економічна криза, що розпочалась у 2008-2009 рр., по суті, має перманентний характер з її посиленням у другій хвилі глобальної кризи, викликаній пандемією коронавірусу 2020-2022

рр., подолання якої стало сьогодні головною проблемою.

У Німеччині після Другої світової війни, в час найглибшої політичної та соціально-економічної кризи, з 1948 року неоліберальна політекономічна модель втілювалася канцлером Конрадом Аденауром та федеральним міністром економіки Людвігом Ерхардом у процесі післявоєнної реконструкції ФРН у напрямі трансформації соціального ринкового господарства до «Добробуту для усіх» [1]. Її теоретичну основу ще перед Другою світовою війною створила Фрайбургська школа ордоекonomіки, очолювана Вальтером Ойкеном [2]. Вона випускала щорічник «Ordo» і саме це слово, обране В. Ойкеном, перетворилось на збірне поняття, що символізує «природний лад вільного ринкового господарства», який став називатися ордолібералізмом, що звертає особливу увагу на загальні інституціональні умови, в котрих здійснюється господарська діяльність, і з обмеженою інформацією прагне знайти її оптимальний варіант. При цьому під загальними інституціональними умовами, тобто порядком, розуміються правила і норми, що обмежують індивідуальну економічну діяльність бізнесу за регулюванням держави. Ця модель була проголошена «моделлю соціального ринкового господарства», до якої примикають інноваційно-підприємницька модель Австрії та моделі трьох невеличких країн Бенілюксу (Бельгії, Нідерландів і Люксембургу), що разом з Німеччиною, Францією та Італією (6 європейських країн) стояли у витоків створення ЄС.

У ФРН виділилися три групи неолібералів, які зробили помітний внесок в з'ясування можливості антитоталітарної й соціальної еволюції системи вільного підприємництва в теорію та практику соціального ринкового господарства. Найстаршу першу групу німецьких неолібералів очолили В. Репке та О. Рюстов, що ще з 1920-х рр. вивчали проблеми суспільного ладу та економічної політики, продовжували теоретичні пошуки під час Другої світової війни, перебуваючи в еміграції. Вони намагалися визначити принципи свідомої побудови суспільного ладу через поєднання традицій класичного лібералізму, ідеї природного економічного порядку та керівної ролі держави. Друга група сформувалася навколо економіста В. Ойкена та юриста Ф. Бьома у Фрайбургському університеті, започаткувавши одноіменну школу ще у часи «нацистського порядку». Органічно засвоївши й розвинувши найважливіші положення німецького історичного напрямку, в межах якого розроблялися класифікації національних

господарств, ця група зайнялася визначенням стадій економічного розвитку, трактуванням економічної системи та її основоположних принципів. Третя група німецьких економістів, представлена А. Мюллером-Армаком, Л. Ерхардом та їхніми учнями, розробила концепцію соціально-ринкового господарства.

Німеччина тривалий час була та є лідером серед країн ЄС за величиною ВВП і займає одне з провідних місць у світі. У німецькій моделі в списку пріоритетів враховувалося наступне: на першому місці стоять інвестиції в людський капітал - освіту; розвиток соціально значущої економіки; подолання різниці в доходах багатих і бідних верств населення. Наявність сильних профспілок зумовила відсутність гнучкості на ринку праці: великі допомоги з безробіття; високий рівень оподаткування доходів фірм і бізнесів. Державний контроль зводиться в основному до контролю за збереженням конкуренції, небезпека придушення якої виникає при зосередженні в одних руках виробництва якогось виду виробів. Неприятливе становище світової економіки, труднощі переходу колишньої НДР від командної економіки до ринкової в умовах слабкої конкурентної спроможності підприємств оголили слабкі місця в економіці Німеччини, яка стала відставати в інформаційних технологіях, у тих галузях, де вона була сильніша інших європейських країн. Традиційно висока середня зарплата робітників обумовлює дорожнечу німецьких товарів на світовому ринку. У зв'язку з цим передбачається реформа дорогої системи соціального забезпечення та народної освіти, відступ держави з багатьох областей приватної економіки, скорочення бюрократичного апарату. В економічному плані Німеччина є класичною державою-експортером: практично не маючи природних ресурсів, вона займає друге місце в світі (після США) з експорту товарів і послуг і насамперед з експорту автомобілів і верстатів. Стабільність німецької економіки забезпечують дрібні та середні фірми, яких налічується близько 3 млн. Соціальна політика заснована на наданні всім формам господарства (великим, дрібним, середнім) можливостей сталого розвитку. Особливим заступництвом користуються дрібні і середні підприємства, фермерські господарства. Держава активно впливає на ціни, мита, технічні норми; 70% експорту Німеччини – внутрішній експорт Євросоюзу. У свідомості більшості мешканців Європи економіка ФРН є прикладом для наслідування. Німецька ордоєкономіка демонструє кращу динаміку в порівнянні з господарствами

багатьох європейських держав, не кажучи вже про Україну. Спостерігається досить високий рівень зайнятості в країні завдяки імміграції, хоча темпи росту ВВП у пандемічному 2020 р. стали від'ємними, а бюджет Німеччини того року було розраховано ще на основі позитивної їх динаміки. Німецька економіка значно постраждала від пандемії коронавірусу. Відбувся колосальний спад у другому кварталі 2020 року на рівні -9,7%. Таким чином, в умовах чергової хвилі пандемії ВВП в 2020 р. мав спад, а глибина рецесії була значно гірша за піковий кризовий 2009 рік початку глобальної кризи в Німеччині [3]. Для нівелювання негативних соціально-економічних наслідків від кризи, спричиненої пандемією, Німеччина прийняла найкрупніший пакет допомог в історії, що мав назву "Corona-Schutzschild" (переклад: Корона-Щит). Він полягав у наступній допомозі. Протягом трьох місяців ті, хто орендував приміщення і не мав можливості виплатити орендну плату, не могли бути виселені. Однак вони повинні були довести, що їх нездатність платити орендну плату насправді пов'язана з пандемією, і зобов'язання з оплати призупинялися. Ті, у кого є діти - претендували на поміч у вигляді допомоги на дитину в розмірі до 185 євро на місяць, і з подачею заяви перевірявся тільки дохід за останній місяць, а не за останні 6 місяців, як було раніше. Штат виплачував 67% заробітної плати, максимум до 2016 євро протягом початкового періоду в 6 тижнів, якщо батькам доводилося залишатися вдома, щоб доглядати за своїми дітьми у віці до 12 років через закриття шкіл і дитячих садочків. Це не відносилось до великодніх свят, коли об'єкти були закритими.

Федеральний уряд прагнув запобігти масовому безробіттю і для цього надавав короткострокові допомоги з безробіття, як це було під час фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. Якщо роботи не було, компанія могла відправити своїх співробітників у короткострокову відпустку. Потім Федеральне агентство зайнятості виплачувало 60% їх заробітної плати та 67% зарплат тих, у кого є діти. Компаніям також було відшкодовано соціальні відрахування. Роботодавці могли подати заяву на отримання короткострокової допомоги, якщо десять відсотків співробітників втратили роботу. Індивідуальні компанії, музиканти, фотографи, ті, хто практикує альтернативні методи охорони здоров'я, а також невеликі компанії з кількістю співробітників до десяти могли подати заявку на прями фінансові вливання. На той час вони отримували дуже мало кредитів, тому держава надавала їм від 9000

до 15000 євро протягом наступних 3-х місяців, в залежності від їх розміру. Державний банк розвитку KfW пропонував необмежену кредитну програму для всіх компаній, які також могли відстрочити сплату податків у разі фінансової надзвичайної ситуації, і на той момент їм не потрібно було платити будь-які соціальні відрахування. Відрахування на страхування здоров'я, безробіття, пенсії і довгостроковий догляд можливо було відкласти до травня. Закон про банкрутство також було пом'якшено, щоб компанії не розорялися так швидко. Лікарні отримували величезні фінансові вливання: по 50 000 євро виділено на кожне нове відділення інтенсивної терапії, що забезпечує штучну вентиляцію легень. Лікарні отримували додатково 560 євро в день за кожне вільне ліжко. Федеральний уряд також вживав заходів щодо закупівлі лікарських засобів захисту.

Для такої масштабної програми допомоги Німеччина відмовилась від політики бездефіцитного бюджету, який був у країні до цього протягом мінімум 6 років. У 2020 році був перший дефіцит з 2011 року і другий за величиною дефіцит з моменту об'єднання Німеччини, перевершений тільки рекордним дефіцитом 1995 р. ЄК працює над тим, щоб не виросло «втрачене покоління», сказав єврокомісар із зайнятості та соціальних прав Ніколас Шміт.

Перелік використаної літератури:

1. Эрхард Л. Благосостояние для всех. – Репринт 2-го русск. изд. Нью-Йорк, 1990. – М., 1991. – 335 с.
2. Ойкен В. Основы национальной экономики. – М.: Экономика, 1983. – 351 с.
3. Темпи росту реального ВВП Німеччини: 2 квартал 1991 - 3 квартал 2020. – Режим доступу: <https://fred.stlouisfed.org/series/CLVMNACSCAB1GQDE#0>

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Розвиток хмарних технологій, нових архітектур і принципів організації високопродуктивних обчислень спричинили індустріальну революцію і створюють цифрову економіку, в якій ключовим драйвером економічного зростання стали інформаційно-комунікаційні технології.

Інформаційно-комунікаційні та цифрові ІТ-технології надають можливість інтенсифікувати процеси, впроваджувати сучасні досягнення в сфері комп'ютерних технологій.

Фінансовий облік не залишився осторонь процесів цифровізації економіки й у найближчі роки бухгалтерську сферу очікують зміни, ключовими каталізаторами яких стануть хмарні технології, блокчейн, штучний інтелект, тощо. Це призводить до масштабної трансформації вимог до фахівців, змінює зміст роботи та попит на компетенції, ключова роль у формуванні яких належить освіті.

В умовах розвитку технологій, інформатизації й «цифрової економіки» необхідно актуалізувати програми підготовки фахівців обліково-фінансової сфери з урахуванням вимог часу, розвивати підвищення професійного рівня і перепідготовку кадрів, які зможуть не тільки формувати бухгалтерську (фінансову, податкову) звітність та аналізувати, а також займатися інформаційним забезпеченням управлінських рішень.

Тенденція до діджиталізації бізнесу приводить до того, що більш високими темпами зростає попит на фахівців, які вміють працювати в digital-форматі.

Розуміння невпинності інтеграції ІТ-інструментів і технологій в фінансовий облік, цифровізації сфери суспільно-економічних відносин спричиняє значний інтерес науковців до теоретичних засад та практичних аспектів цих процесів. Зокрема, Канцедал Н. А. [1], Попович, М. С. [2], Краус Н. М., Голобородько О. П. [3], Плаксієнко В. Я., Назаренко І. М. [4], Кльоба Л. Г. [5] в

різних аспектах порушують проблему модернізації облікових процесів.

Слід зауважити, більшість авторів погоджуються, що бухгалтерський облік чекають зміни в напрямі модернізації як загального теоретико-категоріального апарату, так конкретних облікових практик. Визнається, що технології blockchain та інструменти штучного інтелекту стануть каталізатором еволюції облікових процесів. Для отримання більш глибокого розуміння того, які трансформації фінансового обліку нас чекають у майбутньому, слід узагальнити вже існуючі зміни в теорії і практиці фінансового обліку.

Віртуалізація фізичних інфраструктурних ІТ-систем та «цифровізація» у даний час є головними тенденціями на світовому ринку праці. Сучасні виклики вимагають від бухгалтера принаймні базового розуміння інформаційних та комунікаційних технологій, наявність цифрових компетенцій стає основною вимогою до персоналу. Тому і виникає проблема гармонізації термінологічного наповнення новацій в системі фінансового обліку для відображення вже реально існуючих практик цифрової економіки.

Запровадження ІТ-технологій, цифровізація контрольно-облікових процесів дозволять підсилити прозорість, нададуть технологічну можливість здійснювати оперативні автоматизовані аудити.

Діджиталізація є необхідним процесом розвитку сучасних підприємств в умовах неоекономіки. Вона покликана спростити та прискорити роботу з великими базами даних, забезпечити автоматизацію усіх видів діяльності (основної та допоміжної операційної, інвестиційної, фінансової тощо), покращення комунікації з клієнтами, постачальниками та партнерами та усіма інститутами зовнішнього середовища, формування нових засад взаємодії в межах підприємства – між підрозділами, працівниками, менеджментом, перехід до нових організаційних форм господарювання (мережева та віртуальна економіка).

Необхідність у діджиталізації обумовлюється прагненням до постійного підвищення рівня своєї конкурентоспроможності, що в свою чергу є передумовою виживання та розвитку бізнес-організацій в умовах неоекономіки.

Процеси діджиталізації можуть стосуватись як внутрішніх, так і зовнішніх аспектів бізнесу.

До внутрішніх аспектів можна віднести вдосконалення продукту (чи послуги), автоматизацію виробництва та інших внутрішніх процесів компанії. Технології дозволяють обробляти великі обсяги даних, і як наслідок – спростити і прискорити роботу. Алгоритм здійснює розпізнання усіх необхідних для управління господарюючим суб'єктом даних та надає їх у вигляді звіту про події, які відбуваються на підприємстві для управлінського персоналу.

У якості зовнішніх аспектів можемо вказати комунікацію із партнерами та споживачами. Сучасні технології сприяють поліпшенню взаємодії та збільшенню кількості інтеракцій (від англ. interaction < лат. inter + activus - діючий) – безпосередня міжособистісна взаємодія («обмін символами»).

Наразі вже існує така можливість, коли особливе програмне забезпечення інформує оператора, або обліковця, або представника управлінського апарату про будь-які події, які відбуваються на підприємстві, будь-то потенційна нестача певних ресурсів. Або нагадує про те, що необхідно поповнити запаси, або розвантажити чи навпаки навантажити певну лінію виробництва, спрогнозувати які саме товари чи продукти здатні принести більший прибуток та інше. Деякі з них навіть аналізують погодні умови, якщо вони можуть вплинути на обсяг зібраного врожаю.

Враховуючи стрімкий розвиток інформаційних технологій ми бачимо значну кількість програмного забезпечення, яке забезпечує повну автоматизацію та контроль роботи за приладами та механізмами.

Одним з таких рішень є «BAS», це готовий інструмент для вирішення всіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства, включаючи, наприклад, виписку первинних документів, облік продажів, облік покупки ТМЦ, нарахування заробітної плати та формування обов'язкової (регламентованої) звітності тощо.

Тандем бізнесу та освіти дозволить підвищити її якість, перевагою в такій ситуації є те, що студентам викладається «реальний продукт», а не теоретично змодельовані умовні ситуації.

Діджиталізація потрібна в першу чергу для того, щоб оптимізувати ваш бізнес за допомогою програмного забезпечення та ІТ-рішень, які допоможуть зробити його простіше, економніше і якісніше в плані надання послуг клієнтам і задоволення їх потреб.

Діджиталізація ручних бізнес-процесів звільняє ресурси, які можуть бути направлені на створення цінності та підвищення конкурентоспроможності бізнесу. Більша частина процесів у багатьох організаціях нічим не відрізняється від процесів, прийнятих у галузі в цілому – вони не роблять компанію унікальною та не надають їй конкурентних переваг. Однак, завдяки діджиталізації таких процесів компанія може зосередитися на своїй унікальності і створити ціну для замовлення.

В період цифрової трансформації суспільно-економічних відносин консервативність фінансового обліку не повинна стати на заваді інноваційним, формалізованим, динамічним, орієнтованим на інформаційні потреби користувача змінам теоретичного і практичного характеру.

Цифрова трансформація фінансового обліку стає обов'язковим і важливим кроком для ефективного функціонування організації за умови фінансових інвестицій, культурних і фахових компетентнісних змін.

Встановлено, що цифровізація в обліку – модернізація облікових процесів електронно-цифровими пристроями, засобами, системами; налагодження електронно-комунікаційного обміну інформацією між ними; побудова інтегральної взаємодії віртуального та реального середовища відображення бізнес-процесів. Інформаційно-комунікаційні та цифрові технології надають можливість інтенсифікувати контрольні-облікові та управлінські процеси.

Таким чином, якісна ІТ-модернізація фінансового обліку не тільки створить єдиний інформаційний простір, але й покращить якість управління на всіх рівнях. При цьому акценти будуть зміщені на питання, що вимагатимуть власного судження бухгалтера: складні нетипові операції, ефективні механізми внутрішнього контролю, аналітика та прогнозування, оцінка.

Перелік використаної літератури:

1. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів // Accounting and Finance – № 1 (83). – 2019. – С. 29–34 // (online): <http://www.afj.org.ua/ua/article/631>.
2. Попович М. С. Застосування NFC технологій в бухгалтерському обліку / М. С. Попович // Науковий вісник

Ужгородського університету, 2017. – Вип. 1(49). Том 1. – С. 351–355.

3. Краус Н. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку / Н. М. Краус, О. П. Голобородько, К. М. Краус // «Ефективна економіка». – 2018. – №1. // (online): http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.

4. Плаксієнко В. Я. Безпаперова бухгалтерія: призначення, характеристика складових та ключові аспекти / В. Я. Плаксієнко, І. М. Назаренко // Агросвіт – 2018. – № 9. // (online): http://www.agrosvit.info/pdf/9_2018/5.pdf.

5. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків / Л. Г. Кльоба // (online): http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf.

Лісовська Н.В.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Професійний ринок праці встановлює вимоги до кваліфікації спеціалістів з економічних спеціальностей, які стосуються теоретичних і практичних знань та їх компетенцій. Сьогодні необхідні фахівці, які вміють аналізувати ситуацію, чітко формулювати мету, виявляти альтернативи і забезпечувати ефективне функціонування підприємств як в звичайних умовах господарювання, так і кризових.

У системі фахової передвищої освіти України на даному етапі розвитку спостерігається стрімке розповсюдження «цифрових» технологій, що призводить до суттєвих змін у методах і організаційних формах навчання та забезпечує підвищення самоосвітньої активності фахівців, професійний розвиток та саморозвиток.

Так, «цифровізація» у даний час є головними трендами на загальному ринку праці. Іншими словами, вміння працювати із «цифровими» технологіями поступово стає постійним та необхідним для більшості спеціальностей. Кількість робочих місць

в Україні, що вимагають принаймні базового розуміння інформаційних та комунікаційних технологій, стрімко збільшується. Унікальність цифрових навичок полягає в тому, щ завдяки їм фахівці можуть ефективніше набувати компетенцій в багатьох інших сферах [1].

Забезпечення якості освіти є пріоритетним завданням суспільства. Сучасний освітній процес неможливо уявити без цифрових технологій, а умовою успішності в сучасному суспільстві є наявність інформаційних компетенцій.

Активною складовою навчального процесу мають стати моделювання професійних умінь майбутнього фахівця впродовж системи бізнес-тренінгів. Розробка і впровадження в освіту системи бізнес-тренінгів підготовки фахівців є необхідною умовою формування їхніх професійних навичок і забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці [2].

З використанням інформаційних технологій можливості організації самостійної роботи студентів розширюються. Самостійна робота з дослідницькою і навчальною літературою на паперових носіях зберігається як важлива ланка самостійної роботи студентів загалом, але її основу тепер становить самостійна робота з навчальними програмами, тестуючими системами, інформаційними базами даних. Організація самостійної роботи з допомогою інформаційних технологій має низку переваг:

- забезпечує оптимальну для кожного конкретного студента послідовність, швидкість сприйняття матеріалу, можливість самостійної організації чергування вивчення теорії, розбору прикладів, методів розв'язання типових задач тощо;

- формує навички аналітичної і дослідницької діяльності;

- забезпечує можливість самоконтролю якості здобутих знань і навичок;

- заощаджує час студента, необхідний для вивчення курсу [2].

Необхідно враховувати і формувати у студентів необхідні життєві, професійні, особистісні якості, використовуючи технології передового навчання і цифрові інструменти. Це дає змогу вчитися швидше, якісніше, продуктивніше. Психолого-педагогічні особливості сучасного покоління повинні враховуватися при формуванні сучасного цифрового середовища. Отож, при організації освітнього процесу та поданні інформації вважаються доречними такі рекомендації:

- максимальна візуалізація інформації на лекціях, з використанням сучасних освітніх платформ;
- проведення Web-квестів;
- використання сучасних фахових програмних продуктів;
- проведення тестування на комп'ютерах з миттєвим наданням результатів;
- виконання фахових проектів, відзначаючи креативні, нестандартні ідеї за допомогою гаджетів [3].

Важливим викликом сучасності для освіти є формування конкурентноспроможного фахівця, який відповідає запитам роботодавців, виробників, бізнесу. Ці проблеми можливо вирішити лише за умови тісної співпраці закладів освіти і виробників з провадження цифрових технологій в підготовку висококваліфікованих фахівців, конкурентноспроможних на ринку праці.

Доведено, що ринок праці при цифровій трансформації формує попит на фахівців, які, крім знань спеціальності, володіння іноземними мовами, мають навички віртуальної співпраці, креативного мислення, професійної відповідальності, гнучкості й адаптивності. В Україні за наявності значного дисбалансу між наявними вакансіями та кількістю поданих резюме (пропозиції в десятки разів перевищують наявні робочі місця для фінансистів, банкірів, бухгалтерів та аудиторів) роботодавці перебувають у пошуку висококваліфікованих спеціалістів-консультантів, аналітиків, радників щодо підходів до ракурсів накопичення та обробки вхідної інформації, яка на виході відповідає внутрішнім та зовнішнім регламентам, вміють гармонізувати бухгалтерські та бізнес-стандарти, презентувати цінності бізнесу стейкхолдерам. Безумовно, такі показники зумовлені застійними явищами в економіці, але не варто ігнорувати й той факт, що роботодавці шукають найефективніших, тих, що вміють працювати в період змін. Останнє актуалізує значущість процесу формування сучасних компетентностей як у випускників, так і у фахівців з досвідом роботи та вмінням використовувати цифрові ресурси для самовдосконалення й пошуку потрібної інформації. Очевидною залишається необхідність комплексного розв'язання проблем, пов'язаних із цифровізацією, оскільки всі заходи повинні сприяти розвитку економіки, суспільства та окремої людини [4].

Отже, удосконалення підготовки фахівців фахової передвищої освіти за допомогою використання інформаційних

систем і технологій, розробка і впровадження в освіту системи бізнестренінгів, організація самостійної роботи з допомогою інформаційних технологій значно підвищить формування їхніх професійних компетенцій і забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці.

Перелік використаної літератури:

1. Роль викладача в умовах диджиталізації підготовки майбутніх фахівців. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/rol-vikladaca-v-umovah-didzitalizacii-pidgotovki-majbutnih-fahivciv>.

2. Економіка знань [Електронний ресурс] / Експерт Північно-захід. - 2004. - № 22. - М.: АНО Центр інформаційних досліджень, 2002-2003. - Режим доступу: <http://www.cir.ua/index.jsp>

3. Сучасні технології та освіта: чого чекати? [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/a/29175249>.

4. Карпенко О.В., Плікус І.Й., Головіна Д.В. Цифрова економіка: виклики для освіти та ринку праці в Україні. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 5. С. 220-228.вісник. 2019.

Лугова О.І.

старший викладач

Миколаївський національний аграрний університет

Недбайло І.І.

студентка обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

Нестерчук І.В.

студентка обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Розвиток системи бухгалтерського обліку сприяв еволюції автоматизованих систем інформаційного забезпечення обліку. Одним із основних напрямів автоматизації бухгалтерського обліку

є використання різних інформаційних продуктів, операційних систем і платформ у бухгалтерській роботі з метою підвищення ефективності обробки економічних даних та управління ними. Ці системи також відомі як комп'ютеризоване програмне забезпечення для бухгалтерського обліку, які здійснюють аналіз чисел і відстеження транзакцій.

З появою автоматизованих машин більше не потрібно створювати складні файли та вводити незліченну кількість рядків даних. Основні формули, які вбудовані в систему можуть створювати звіти за декілька кліків. Це досить спростило ведення обліку, що раніше були занадто складним, зробило процес ведення облікових даних та господарських операцій більш простішим.

На етапі вивчення автоматизації встановлено, що науково-технічний прогрес й надалі розвивається, а це приводить до ще більших змін. Такі операції, як віднімання та додавання, пов'язані з винаходом арифмометра у 19 столітті. Арифмометр поклав початок механізації бухгалтерського обліку та конструктивно використовувався протягом сторіччя.

На заміну арифмометру приходять обчислювальна машина Чебишева, яка здатна виконувати чотири арифметичні дії (додавання, віднімання, множення та ділення). Вагоме значення рахункової машини полягало в тому, що множення та ділення чисел здійснювалось автоматично. Але головним недоліком рахункових машин був їх занадто великий розмір, що за необхідності не давав змогу переміщувати його з одного місця в інше, так як це було досить складно та майже неможливо.

Упродовж ХХ століття вводиться на підприємства широка номенклатура рахункових машин новітніх зразків, які мали такі переваги: висока швидкість виконання операцій, автоматизація із групування числових матеріалів, програмне управління за ходом обчислення, ЕОМ різних розмірів та комплектації залежно від масштабу підприємства, автоматизована обробка даних. Було проведено багато наукових досліджень у своїх працях вчені акцентували увагу на важливості впровадження автоматизації бухгалтерського обліку як одного з найважливіших процесів, що в майбутньому призведе до колосальних змін у веденні та організації обліку на підприємствах. В кінці століття було впроваджено персональні комп'ютери, які відрізнялись зручністю, та найголовніше, малим розміром. Нові моделі мали перевагу у розвинутих діалогових можливостях обробки економічної

інформації, докорінна реконструкція технічної й інформаційної бази, вдосконалення автоматизації системи обліку.

На сьогоднішній день в умовах діджиталізації ЕОМ постійно вдосконалюються як ззовні, так і в середині. Автоматизація бухгалтерського обліку зазнає постійних змін, запровадження новітніх програм дозволяє економити час, уникати елементарних помилок та допомагає швидко підготувати фінансову звітність [1].

На ринках інформаційних технологій представлено широкий спектр вітчизняних та автоматизованих бухгалтерських систем. Велике розмаїття облікових програм дозволяє обрати той тип, який найбільше підходить конкретному підприємству.

Отже, бухгалтерський облік є найважливішою компонентою діяльності будь-якого підприємства, від ведення якого залежать подальше функціонування та економічна стійкість. Вдосконалення ведення бухгалтерського обліку є одним з гострих питань, що призводять до зрушення науково-технічного прогресу у сфері інформаційних систем. Завдяки великій увазі та багатьом відкриттям зі сторони дослідників, автоматизація обліку є одним із найважливіших завдань будь-якого підприємства. Автоматичний бухгалтерський облік – це те, що здавалось раніше неможливим, але сьогодні як повсякденність без чого не може працювати підприємство.

Перелік використаної літератури:

1. Гончар І.В. Особливості ведення бухгалтерського обліку в умовах застосування сучасних інформаційних технологій / І. В. Гончар // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит URL : <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-3468/> (дата звернення 07.02.2022)

Лучик С.Д.
доктор економічних наук, професор
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БУХГАЛТЕРІВ: ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ РІШЕНЬ BAS

В умовах кризи і нестабільності світової та національної економік підприємствам потрібно постійно вдосконалювати свої бізнес-процеси. Бізнес-моделювання дозволяє отримати цілісне, але водночас спрощене уявлення про функціонування конкретного підприємства, розкрити найголовніші його характеристики: місію, ресурсний потенціал, конкурентні переваги тощо. Стратегічне значення має застосування сучасних технологій моделювання бізнес-процесів для підприємств сфери торгівлі, оскільки саме торгівля є провідною галуззю національної економіки, яка динамічно розвивається в Україні. Перед торговими організаціями стоять завдання безперервного пошуку нових методів організації бізнес-процесів, оптимізації витрат і раціоналізації управління ресурсами.

Створення і використання інформаційних систем в торгівлі дозволяє сьогодні спланувати основні показники роботи торгових точок, аналізувати продуктивність роботи працівників, підвищувати результативність експлуатації торгових площ. Автоматизація діяльності торгових організацій передбачає використання різних сценаріїв організації закупівель та гнучкої схеми складського обліку. Отримання та аналіз даних у режимі реального часу дозволяє підприємствам торгівлі своєчасно скоригувати свою діяльність та врахувати зміну зовнішніх факторів раніше конкурентів.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у сучасних умовах автоматизації і цифровізації відкриває нові перспективи для розвитку професії бухгалтера в різних галузях економіки. Для формування професійних компетентностей щодо організації та управління бізнесом в сфері торгівлі на засадах бізнес-симуляції (інтерактивної моделі віртуального підприємства) студентам спеціальності 071 «Облік і оподаткування» пропонується дисципліна «Практичний курс «Бізнес-симуляція»». Програма курсу включає теми, що досліджують підходи до

моделювання закупівельної політики та управління закупівельними процесами на підприємстві торгівлі, управління продажами, фінансами, планування та прогнозування ресурсного потенціалу підприємства.

Для проведення практичних і лабораторних занять з практичного курсу «Бізнес-симуляція» нами вибрано програмний комплекс «BAS: Управління торгівлею», який є сучасним інструментом для підвищення ефективності бізнесу торговельного підприємства. Чому саме цей програмний продукт?

По-перше, в рамках навчального плану підготовки фахівців з спеціальності «Облік і оподаткування» дисципліні «Практичний курс «Бізнес-симуляція»» передусе вивчення студентами дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку», яка викладається у нас на платформі «BAS: Бухгалтерія». Дана програма надає інструменти для здійснення повної автоматизації бухгалтерського і податкового обліку на комерційному підприємстві. Отже, студенти за час вивчення дисципліни опановують порядок формування первинних документів, у тому числі з обліку купівель і продаж; господарських операцій з різних ділянок обліку, створення аналітичної (стандартної) і регламентної звітності. Також під час роботи з програмою «BAS: Бухгалтерія» студенти користуються зручним і гнучким інтерфейсом «Таксі», який використовується в усій лінійці програмних продуктів «BAS». Отже, отримані знання і навички спрощують перехід студентів-користувачів на інші програмні рішення серії «BAS»;

По-друге, програма «BAS: Управління торгівлею» дозволяє в повному обсязі вирішити ті завдання, які ставляться перед дисципліною «Практичний курс «Бізнес-симуляція», тобто ведення оперативного і управлінського обліку на віртуальному підприємстві торгівлі. Зокрема:

- управління продажами, поставками, складськими запасами;
- аналіз цін і управління ціновою політикою;
- управління взаєморозрахунками;
- управління грошовими коштами;
- планування та план-фактний аналіз продажів, закупівель

тощо.

По-третє, отримані студентами вміння і навички роботи з програмним комплексом «BAS: Управління торгівлею» дозволять їм швидше опанувати такий комплекс як «BAS: ERP» при вивченні дисципліни «Інформаційні технології управлінського обліку». Цей

програмний комплекс дозволяє організувати єдину структуру для управління підприємством. Програма комплексно охоплює різні аспекти роботи підприємства. Крім завдань управління фінансами, купівлями, продажами, запасами і складами, програма «BAS: ERP» надає користувачам велику підсистему управління виробництвом, витратами і розрахунок собівартості, а також підсистему управління персоналом і розрахунок заробітної плати.

Отже, в рамках «Практичного курсу «Бізнес-симуляція»» на базі програми «BAS: Управління торгівлею» студенти створюють реєстр договорів постачальників і партнерів віртуального підприємства із супровідною документацією, оформлюють оферти (типові та індивідуальні). Ресурси програми дозволяють створювати документи розрахунків з покупцями і постачальниками, відслідковувати їх статус. Програма дозволяє встановлювати цінові, фінансові, логістичні та інші умови при роботі з клієнтами.

На відміну від програми «BAS: Бухгалтерія» дана програма більш широко охоплює завдання управління складами. Тут реалізовано детальний оперативний облік товарів на складах, забезпечується повний контроль запасів товарів на підприємстві. Відомості про складські запаси можуть вводитися в інформаційну систему з високим ступенем деталізації: до рівня характеристик товарів (колір, розмір, габарити...), до рівня серійних номерів і термінів придатності товарів. У програмі реалізоване адресне зберігання товарів, тобто: ведення залишків товарів у розрізі місць зберігання (комірок, полиць, стелажів), й упаковок товарів [1]. Слід відмітити, що програма дозволяє автоматизувати процес доставки товарів клієнтам, а також процес доставки товарів під час переміщення товарів між складськими приміщеннями. Доставка товарів може здійснюватися власним транспортом, або за допомогою зовнішньої транспортної компанії (перевізника).

Конфігурація «BAS: Управління торгівлею» дозволяє організувати контроль за матеріальними потоками і споживанням ресурсів, що забезпечує автоматизацію виробничої, управлінської та комерційної діяльності підприємства.

Важливою підсистемою в програмі «BAS: Управління торгівлею» є «Регламентний облік», яка забезпечує ведення обліку ПДВ, акцизного податку з роздрібних продажів і Єдиного податку. В підсистемі обліку ПДВ накопичуються податкові документи.

Передбачено автоматичне нарахування податкових зобов'язань і кредиту (за 1-ою подією, по оплаті, по відвантаженню) [1].

Робота кожної підсистеми програми «BAS: Управління торгівлею» доповнюється рядом аналітичних (управлінських) звітів, які забезпечують менеджмент підприємства своєчасною, доступно і зрозуміло оформленою інформацією. Програма має засоби інтеграції з автоматизованою бухгалтерією, що забезпечує отримання актуальних звітів про ведення грошових операцій.

Таким чином, вважаємо, що функціональні можливості програми «BAS Управління торгівлею», широкі - охоплюють планування, управління купівлями і продажами, звітність, детальну аналітику торгових процесів, облік доходів, витрат, управління залишками на складах. Програмний продукт забезпечує комплексну автоматизацію підприємств гуртової та роздрібною торгівлі. Завдяки тісній співпраці закладів вищої освіти зі Спілкою автоматизаторів бізнесу студенти і викладачі мають можливість працювати з рядом програмних рішень серії «BAS», у тому числі «BAS Управління торгівлею», отримувати спеціальні фахові знання і компетентності комп'ютеризації бухгалтерського і управлінського обліку, вміти використовувати програмні засоби для ведення фінансово-господарської діяльності на підприємстві, використовувати типові конфігурації в діяльності підприємств різних видів економічної діяльності та форм власності.

Перелік використаної літератури:

1. Рішення BAS. URL: <https://www.bas-soft.eu/>

Макосдова В.О.

провідний інженер-програміст,

аспірант кафедри інженерії програмного забезпечення та

кібербезпеки

Київський національний торговельно-економічний університет

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБРОБКИ ДАНИХ ПІД ЧАС СУПРОВОДУ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проекти з розроблення та впровадження автоматизованих систем управління зазвичай охоплюють широкий спектр завдань:

від формалізації процесу створення, зберігання та обробки інформації та документації до здійснення змін в оргструктурі чи перерозподілу обов'язків. У випадку інформаційної системи супроводу вступної кампанії, від успішності результатів реалізації даного проєкту може залежати ефективність проведення прийому на навчання до закладу вищої освіти та ефективність діяльності приймальної комісії ЗВО.

Існуючі технологічні рішення представлені на ринку дозволяють автоматизувати лише певні етапи вступної кампанії, наприклад, подачу документів в Єдину державну електронну базу з питань освіти і отримання даних університетами. Проте багато адміністративних завдань залишаються поза увагою і потребують додаткових затрат часу та ресурсів для їх виконання. Ціль інформаційної технології супроводу вступної кампанії – представити комплексне рішення, що дозволить автоматизувати більшість завдань під час вступної кампанії. Здійснити програмну реалізацію даного рішення неможливо без застосування сучасних технологічних рішень.

Процеси, що відбуваються під час вступної кампанії безпосередньо пов'язані з обробкою великих масивів даних. Найоптимальнішим рішенням, для автоматизації процесів роботи з даними під час вступної кампанії є застосування технологій Big Data. Поняття «Big Data» з точки зору інформаційних технологій – це набір методів та засобів опрацювання структурованих і неструктурованих різнотипних динамічних даних великих обсягів з метою їх аналізу та використання. Технології Big Data мають рішення не лише для первинного аналізу даних та їх обробки, а й для їх подальшого накопичення та зберігання. Таким чином, застосування даних технологій дозволить автоматизувати весь життєвий цикл роботи з даними вступників, а не окремі його частини.

На відміну від звичайного процесу бізнес-аналітики, коли просте додавання відомих значень приносить результат, працюючи з Big Data, результат одержують, очищаючи масиви даних з допомогою послідовного моделювання [1]. Для ефективної роботи з Big Data необхідні комплексні рішення з моніторингу, фільтрації, структурування та пошуку ієрархічних зв'язків. Використання технологій Big Data дасть нагоду спостерігати за значною множиною змінних та на основі наданої інформації виявляти глобальні тренди та робити висновки щодо стратегії в різних

ситуаціях [2]. Заклади вищої освіти можуть змінити підхід до вступної кампанії.

Порівняно з усталеними методами аналізу, використання інструментарію Big Data в процесах підтримки прийняття рішень, дозволить значно скоротити час, що необхідний для аналізу вхідної інформації [3]. Необхідність у застосуванні нових засобів для аналізу полягає й у тому, що структура даних також змінюється. Колишніми способами впоратися з нагромадженням неструктурованих даних майже неможливо. Застосування технологій аналізу даних пов'язаних з Big Data дасть можливість опрацювати великі та складно структуровані масиви, та дозволить працівникам приймальної комісії отримувати відомості в прийнятному для них вигляді [1]. Відповідно перехід на застосування технологій Big Data у сфері підтримки прийняття рішень, має стосуватися не лише первинного аналізу даних та їх обробки, а й подальшого їх накопичення та зберігання. Тобто у технології, що стосуються процесу прийняття рішень варто інтегрувати не лише аналітичний інструментарій Big Data, а й методи керування даними.

Важливо також звернути увагу на проблему захисту персональних даних. В процесі проведення вступної кампанії персональні дані потребують захисту як на етапі їх внесення в систему – реєстрації в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, так і на етапі передачі ЗВО. Заклади вищої освіти мають належним чином піклуватись про питання захисту даних вступників. Тому, важливо щоб система, яку застосовують ЗВО для зберігання та обробки даних абітурієнтів, містила елементи фізичного та адміністративного контролю. Прикладом фізичної складової безпеки бази даних, може бути постійний моніторинг бази даних, для виявлення будь-яких потенційних недоліків чи загроз. Адміністративний контроль стосується таких аспектів, як використання паролів, обмеження доступу певних користувачів до деяких частин бази даних або взагалі блокування доступу окремим працівникам.

Отже, у процесі проведення вступної кампанії застосування Big Data дозволить збільшити ефективність роботи приймальної комісії, підвищити конкурентоспроможність ЗВО. Закладам вищої освіти варто приділяти більше уваги питанню захисту даних вступників.

Перелік використаної літератури:

1. Верес О. М. Класифікація методів аналізу Великих даних / О. М. Верес, Р. М. Оливко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Інформаційні системи та мережі. - 2017. - № 872. - С. 84-92.

2. Шкирта І. М. Технологія big data: сутність, можливості для бізнесу/ І. М. Шкирта, В. Ф. Лазар // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка. - 2019. - Вип. 2. - С. 51-56.

Чуруброва С. М. Сучасні технологічні аспекти систем підтримки прийняття рішень / С. М. Чуруброва // Проблеми програмування. - 2015. - № 3. - С. 86-92.

Малинка Т.В.

викладач вищої категорії,
голова циклової комісії економічних дисциплін
«Київський механіко-технологічний фаховий коледж»

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК – НЕОБХІДНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Актуальність дослідження. Управління компанією є непростим завданням, тим більше в нинішніх умовах кризи. У такій ситуації необхідно своєчасно (щодня, щогодини) одержувати інформацію для прийняття управлінських рішень. Від цього залежить ефективність діяльності, а в даний час і життєздатність компанії. Таким чином, для ефективного управління та прийняття грамотних економічних рішень компанія повинна розробити систему управлінського обліку, яка є одним з вирішальних факторів успіху в сьогоdnішньому конкурентному середовищі. Недооцінка ролі управлінського обліку призводить до нераціонального використання інтелектуальних, інформаційних, організаційних та фінансових ресурсів підприємства, необґрунтовано підвищує витрати, які в свою чергу призводять до зростання собівартості продукції, знижують її конкурентоспроможність та результативність всього підприємства. Облік, про який ітиметься, незвичний, це не рахівництво. Це методи аналізу, планування, прогнозування тощо[3, с.76].

Метою дослідження є визначення необхідності

використання управлінського обліку для ефективного управління організацією.

Основні результати дослідження. Управлінський облік у компанії – це система, яка забезпечує отримання та аналіз інформації, необхідної керівництву підприємства на всіх рівнях для прийняття управлінських рішень та ефективного управління. Якщо фінансовий облік регулюється міжнародними і національними стандартами та нормативними актами, то головним критерієм організації управлінського обліку є корисність одержуваної інформації для оцінки, контролю і прийняття управлінських рішень.

Сьогодні дедалі більше керівників усвідомлюють необхідність створення на своїх підприємствах систем управлінського обліку та звітності.

Закономірність впровадження такої системи обумовлюється тим, що, по-перше, інші види обліку, які вже існують на підприємстві, насамперед, бухгалтерський та податковий, не спроможні забезпечити керівників необхідною і достатньою інформацією для прийняття та обґрунтування ділових рішень. По-друге, нерідко однією з причин недостатньо успішного розвитку компанії є те, що її керівники просто не знають, який з видів діяльності або підрозділів є найбільш прибутковим і, що є найважливіше.

Управлінський облік має можливість вирішити чотири головні проблеми, що охоплюють різні періоду часу:

- Облік заборгованості - минуле;
- Прийняття рішень - сьогодення;
- Контроль - сьогодення;
- Планування - майбутнє [1, с. 193].

Тактика управлінського обліку включає організацію, облік, контроль, мотивацію, аналіз і регулювання раніше ухвалених рішень, а також відповідальність за їх виконання.

Стратегія управлінського обліку представляє собою систему аналізу, прогнозування, планування і координації управлінських рішень, що визначають розвиток підприємства на тривалий період.

Предметом управлінського обліку є виробнича, комерційно-збутова і інвестиційна (у частині капітальних витрат) діяльність підприємства та його окремих структурних підрозділів у процесі всього циклу управління.

За своєю суттю система управлінського обліку представляє

набір форм управлінських звітів, які охоплюють всі бізнес-процеси підприємства таким чином, щоб якомога детальніше надати топ-менеджменту і власникові можливість: проаналізувати ланцюг створення доданої вартості; розподілити витрати по видах продукції, відділах (підрозділах) підприємства та напрямках діяльності; здійснити необхідні аналітичні розрахунки (рентабельність, оборотність активів, вартість одного робочого місця, структура витрат тощо); прослідкувати за ефективністю попередніх управлінських рішень[3, с. 105].

Таким чином, можна навести низку переваг використання управлінського обліку на підприємстві:

- кваліфікована підготовка оперативних даних для прийняття стратегічних рішень;

- формування, контроль і коректування системи бюджетного планування на підприємстві;

- аналіз і розрахунок альтернативних варіантів дій для прийняття вірного управлінського рішення;

- контроль за центрами фінансової відповідальності, що призведе до підвищення прибутковості та адекватного оцінювання діяльності підрозділів підприємства;

- збір, аналіз і надання інформації для оцінювання і контролю за діяльністю суб'єкта господарювання.

Процес впровадження системи управлінського обліку вимагає дотримання таких головних умов: чітке формулювання цілей і завдань проекту, наявність фахівців в області управлінського обліку, активну участь вищого керівництва компанії, наявність ресурсів, виділених для цього завдання.

Отже, при постановці управлінського обліку необхідно вирішити такі завдання:

1. Розробити фінансово-організаційну структуру підприємства, яка б дозволяла виділення центрів фінансової відповідальності;

2. В положенні про облікову політику підприємства ввести інформацію про вибрану форму ведення управлінського обліку;

3. Розробити склад, сутність і формати управлінської звітності.

4. Методи управлінського обліку витрат і калькуляції собівартості.

5. Управлінський план рахунків і моделі типових

господарських операцій.

6. Здійснювати набір та належну підготовку фахівців з управлінського обліку [2, с. 218].

Загально визнано, що управлінський облік є необхідним інструментом для управління організацією, що дозволяє підвищити якість і оперативність прийнятих управлінських рішень, максимізувати очікуваний результат і ефективно контролювати ризики господарської діяльності. Наразі, активно зростає попит на послуги консалтингових компаній по постановці систем управлінського обліку. Ніхто не змушує компанії займатися управлінським обліком. Але якщо є внутрішня потреба менеджменту в достовірній та об'єктивній інформації про роботу компанії, якщо керівництво хоче приймати обґрунтовані управлінські рішення, то вихід один - впровадження системи управлінського обліку.

Якщо керівництво все-таки наважився на непростий, недешевий і нешвидкий процес створення систем управлінського обліку, то «в кінці шляху» його чекає ні з чим не порівнянне відчуття керованої організації

Ефективний управлінський облік може здійснюватися на підприємствах за умови підбору висококваліфікованого персоналу в даній галузі, а також завдяки засобам інформатизації та автоматизації документообігу, які дозволяють оперативно накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування редактування і друку вихідних документів, квартальних, піврічних і річних звітів, а також надавати інформаційні послуги відповідним організаціям, ланкам управління щодо ефективності роботи, підвищувати ефективність праці аудиторів, ревізорів. [2, с. 927].

Дані результати дослідження можуть бути використані та слугувати корисною інформацією керівникам вітчизняних організацій, а також як навчальний матеріал для студентів.

Перелік використаної літератури:

1. Голов С.Ф., Управлінський облік: - К.: ТОВ «Автоінтерсервіс», 2000.-544 с.
2. Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер. с англ.; Учебник. – ЮНИТИ – Дана, 2002 – 1071 с.
3. Хенси Моувен, Емас Сенков Управлінський облік, Пер. с англ 5го канад вид О.Григороша, О. Рахубовського, Н Красоти та

Мандрика Т.П.

магістр, викладач спецдисциплін, старший викладач
Фаховий коледж ракетно-космічного машинобудування
Дніпровського національного університету ім. О. Гончара

ПЛАТФОРМА ІТС ТА ІТ-ОСВІТА

Зараз у сучасному Фаховому коледжі ракетно-космічного машинобудування Дніпровського національного університету імені Олеса Гончара поєднується спеціалізований лекційний матеріал з лабораторними заняттями на базі інформаційних технологій, які адаптують студента до виробництва. Перед сучасним педагогом стоїть безліч завдань. І найперші з них – розвиток професійних здібностей студента, формування особистості, компетентності майбутнього ІТ-фахівця [1, с.6].

Прикладом індивідуального, групового використання інформаційної системи та інформаційних технологій для студентів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» при вивченні дисципліни «Технологія автоматизованої обробки економічної інформації» є інформаційно-технологічна система (ІТС), яка забезпечує підвищення ефективності навчання при використанні інформаційних ресурсів в освітньому процесі у фаховому коледжі [2].

Всеукраїнська громадська організація «Спілка Автоматизаторів Бізнесу» на договірній основі надає можливість використання інформаційної системи ІТС студентам та викладачам в освітньому просторі освітнього закладу. Між фаховим коледжем та «Спілкою Автоматизаторів Бізнесу» підписаний Меморандум про співпрацю, освітній заклад є «Центром Освітніх Ініціатив» [3].

Серед розділів ІТС, який використовується на практичному етапі підготовки до лабораторних занять та самостійної роботи студентської молоді, є розділ «Періодика і книги». Під час освітньої діяльності відбувається розвиток пізнавальної активності студентів, формування фахових знань, отриманих з розділу «Лекторій». «База нормативних документів» – розділ, який

спрямовує роботу студентів щодо аналізу необхідної інформації, використання дослідницьких методів в обробці інформації [2].

Унікальність ІТС полягає в тому, що автори розміщених матеріалів – розробники програм для автоматизації бізнесу, аудитори та методисти ІТС. Таким чином, у процесі опановування студентами навчальних матеріалів відбувається процес оволодіння та вдосконалення професійних знань, вмінь, навичок, при використанні інформаційної системи ІТС як потужного засобу навчання.

У сучасних умовах формування інформаційного простору виникає потреба в інтеграції інформаційних технологій та традиційних форм навчання у фаховому коледжі з метою їх найбільш ефективного використання.

У зв'язку з епідемією широко висвітлюються та використовуються питання дистанційного навчання, розглядаються варіанти навчання в режимах онлайн та офлайн. Для дистанційного навчання викладачами фахового коледжу використовується сервіс ІТС. Інформаційна система ІТС займає особливе місце. Вона значно допомагає студенту, викладачу в організації доступу до інформації.

Таким чином, одне з основних питань, над яким потрібно працювати викладачу-предметнику спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» використовуючи інформаційну систему ІТС – роль інформаційних технологій освіти у формуванні професійно-ділових якостей ІТ-фахівця. Головні напрями розв'язання цієї проблеми:

- нове в інформаційних технологіях ІТ-освіти;
- використання платформи ІТС у самоосвіті студентів;
- забезпечення освітнього процесу дистанційної освіти;
- інформаційна культура як складова професійної культури ІТ-фахівця.

Перелік використаної літератури:

1. Мандрика Т.П. Методична розробка «Підвищення професійного рівня студентів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» через зв'язок з ІТ-компаніями» /за ред. Т.П. Мандрики. Дніпро: ФКРКМ, 2021. 47 с.

2. Інформаційна система ІТС : веб-сайт. URL: <https://its.1c.ua> (дата звернення: 19.01.2022).

3. «Спілка Автоматизаторів Бізнесу» : веб-сайт. URL: <http://unionba.com.ua/about-union> (дата звернення: 19.01.2022).

Маслов В.О.

проректор із соціально-економічного розвитку
Університет банківської справи

МАТЕМАТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

В умовах сучасності дієвим інструментом активізації діяльності суб'єктів господарювання закладів освіти та державних органів влади є проекти ДПП. Оскільки вагомим чинником, який стримує розвиток ДПП, є дефіцит вільних фінансових ресурсів, особливо актуальною є вирішення проблеми вибору проєктів, які змогли б забезпечити високу ефективність вкладень капіталу.

Сьогодні існує велика кількість критеріїв та методів оцінки ефективності фінансування проєктів ДПП для кожної із сторін співпраці, кожен із них має свої переваги та недоліки. Вибір конкретної методики та сукупності оціночних показників слід робити, виходячи з власних інтересів та мотивації провадження діяльності. Водночас, багате різноманіття оціночних показників обумовлює “конфлікт критеріїв”, тобто складність узгодження одержаних з їх допомогою результатів.

Переважним джерелом фінансування проєктів ДПП є власні кошти суб'єктів господарювання, оскільки їх використання має низку переваг перед зовнішнім фінансуванням: простота і швидкість залучення; висока норма прибутку інвестованого капіталу, оскільки не вимагається сплата позикового процента в будь-яких його формах; істотне зниження ризику неплатоспроможності і банкрутства; повне збереження управління в руках засновників компанії [1, с.26]. Зупинимося докладніше на дослідженні методології оцінювання проєктів ДПП з внутрішніми джерелами фінансування.

Оскільки проєкти ДПП за своєю сутністю є здебільшого інвестиційними, то часто для аналізу економічних результатів їх реалізації використовують показники оцінки економічної

ефективності інвестиційних проєктів. Показники, які використовуються в аналізі інвестиційної діяльності суб'єктів освітньої сфери, поділяють на дві групи – критерії, які ґрунтуються на облікових оцінках і не враховують фактор часу, та критерії, що ґрунтуються на дисконтованих оцінках і враховують фактор часу. Найбільш точними є методи, які спираються на дисконтні оцінки. Існує декілька методів оцінки ефективності інвестицій, що ґрунтуються на теорії часової вартості грошей [2]. Організація Об'єднаних націй із промислового розвитку для оцінки інвестиційних проєктів рекомендує використовувати такі показники: чистий приведений дохід (“Net Present Value” – NPV), внутрішня норма дохідності (“Internal Rate of Return” – IRR), індекс прибутковості (“Profitability Index” – PI), дисконтований період окупності (“Discounted Payback Period” – DPP). Проте їх пряме застосування для оцінювання ефективності проєктів ДПП, що фінансуються за рахунок власних коштів, дещо утруднене, оскільки в умовах обмеженості власних коштів реалізація проєктів ДПП може тривати в часі, і вкладення коштів відбувається не на початковому етапі, а розтягується на декілька етапів реалізації проєкту, в той час як традиційні методичні підходи до оцінювання динамічних показників ефективності передбачають вкладення капіталу на початку реалізації проєкту, що призводить до завищення дисконтованого грошового потоку інвестиційних витрат і до заниження показників ефективності відповідно. Тому ми вважаємо, що застосування дисконтних показників ефективності проєктів ДПП, які фінансуються за рахунок власних коштів потребує додаткових досліджень.

Міжнародна практика оцінювання ефективності проєктів ДПП базується на концепції часової вартості грошей і побудована на таких базових засадах:

– ефективність використання вкладених коштів оцінюється шляхом співставлення грошового потоку (cash flow), який буде згенерований в процесі реалізації проєкту з початковими інвестиціями. При цьому проєкт визнається ефективним, якщо забезпечується повернення початкової суми інвестицій та дохідність для інвестора;

– кошти, що інвестуються, як і грошовий потік, приводяться до теперішнього моменту часу чи до певного розрахункового року, з урахуванням ставки дисконтування k ;

– процес дисконтування капітальних інвестицій і грошових потоків здійснюється за різними дисконтними ставками, які визначаються в залежності від особливостей проектів ДПП.

Сьогодні існують різні підходи до оцінювання дисконтної ставки. Окремі науковці вважають, що дисконтна ставка повинна враховувати такі складові: ставку без урахування ризику; поправку на інфляцію; премію за ризик. Інші вчені до пропонованого переліку додають також: премію за низьку ліквідність; премію за якість менеджменту; премію за територіальну та виробничу диверсифікацію; премію за диверсифікацію клієнтури; премію за структуру капіталу [3, с. 185].

Чистий приведений дохід NVP – це дисконтована сума перевищення чистих грошових надходжень над інвестиціями упродовж повного життєвого циклу проекту:

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{CF_t - IC_t}{(1+k)^t}, \quad (1)$$

де k - ставка дисконтування.

Величина чистого приведенного доходу дозволяє зробити висновок про доцільність прийняття даного проекту за умови $NVP > 0$, чи відхилення у випадку $NVP < 0$. Перевагами даного показника є:

– можливість оцінки приросту вартості капіталу суб'єкта господарювання;

– адитивність, що дає можливість використовувати показник при оцінці економічного ефекту інвестиційного портфеля;

– можливість використання при аналізі проектів з нерівномірними грошовими потоками.

Недоліками такого показника є суттєва залежність від часових параметрів проекту та масштабів капітальних вкладень.

Внутрішня норма дохідності IRR чисельно дорівнює такій дисконтній ставці k , при якій $NVP=0$ і обраховується з такої умови:

$$\sum_{t=1}^T \frac{CF_t - IC_t}{(1+IRR)^t} = 0 \quad (2)$$

Що більшою є величина IRR , то вищою є ефективність проекту ДПП. Економічний зміст критерію IRR полягає у тому, що

суб'єкт господарювання може реалізовувати проекти ДПП, рівень рентабельності яких не нижчий від вартості капіталу ("Cost of Capital" - CC), де під останнім слід розуміти вартість цільового джерела або середньозважену вартість капіталу.

До переваг описаного критерію відносять те, що він не залежить від абсолютного розміру інвестицій в проект ДПП, може використовуватися для оцінки міри стійкості проекту та не потребує попереднього встановлення ставки дисконту.

Недоліком описаного критерію є те, що даний показник не володіє властивістю адитивності і не дає однозначної оцінки для нестандартних проектів ДПП.

Дисконтний період окупності DPP розраховується з умови:

$$\sum_{t=1}^{DPP} \frac{CF_t - IC_t}{(1+k)^t} = 0. \quad (3)$$

i є часом, необхідним для того, щоб сума надходжень від реалізації проекту ДПП відшкодувала суму витрат на його впровадження.

Важливо відзначити, що ні один із вище перерахованих критеріїв сам по собі не є достатнім для прийняття рішення про реалізацію проекту ДПП. таке рішення повинно прийматися з врахуванням значень всіх критеріїв та інтересів всіх учасників проекту ДПП. Важливо при прийнятті такого рішення враховувати структуру, вартість та розподіл в часі капіталу, що залучається для реалізації проекту.

Список використаної літератури:

1. Єлейко Я.І., Єлейко О.І., Раєвський К.Є. Інвестиції, ризик, прогноз. - Львів: львівський банківський інститут НБУ, 2000.- 176 с.
2. Возняк Г.В., Кузнецова А.Я. Методичні особливості оцінки ефективності фінансування інноваційних проектів прибутком від основної діяльності // Актуальні проблеми економіки .- 2005.- №4 (46).- С.81-92.
3. Белз О. Економічна оцінка ефективності інвестиційних проектів // Вісник Львів. Ун-ту.- Серія екон., 2004. Вип.33.- С.184-192.

ОБЛІК ВИТРАТ НА ПРИДБАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

Згідно Цивільного кодексу України комп'ютерні програми є об'єктами авторського права та права інтелектуальної власності.

Майнові права інтелектуальної власності і особливості їх передання зазначаються в договорі, що укладається згідно вимог ЦКУ [3]. За необхідності їх можна повністю або частково передати іншій особі.

Майновими правами інтелектуальної власності власник в змозі розпоряджатися на основі: ліцензійного договору; ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності; договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; договору про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності; тощо. Крім того, облік витрат на придбання програм залежить, наприклад, від умов отримання майнових прав та їх обсягу.

Отже, витрати на придбання комп'ютерних програм можуть збільшувати вартість основного засобу або формувати вартість нематеріального активу.

Також їх можна класифікувати як роялті.

Витрати на придбання програм обліковують у складі нематеріальних активів, якщо майнові права відчужують у бух обліку.

Виключну ліцензію на використання програм надають лише одному підприємству. Воно отримує право використовувати їх в певний спосіб та у визначених межах, а також дозволяти чи забороняти подібне використання програми іншим особам. При цьому в особи, яка передала виключні права на використання комп'ютерних програм, залишається право користуватися цією програмою, але тільки у частині прав, яку не передала підприємству.

Під нематеріальними активами розуміють немонетарні активи, які не мають матеріальної форми [2].

З огляду на визначення нематеріального активу, його визнають на балансі, якщо він: є немонетарним; не має матеріальної форми; є ідентифікованим; контролюється підприємством унаслідок минулих подій; має собівартість, яку можна достовірно оцінити; за очікуваннями підприємства має генерувати майбутні економічні вигоди [1; 2].

Отже, актив є ідентифікованим, якщо його можна продати, передати, ліцензувати, здати в оренду або обміняти окремо чи разом із пов'язаним з ним контрактом, ідентифікованим активом чи зобов'язанням. Тобто відокремити від підприємства.

Також актив є ідентифікованим, якщо виникає внаслідок договірних або інших юридичних прав. Згідно МСБО 38, немає значення, чи можна такі права передати або відокремити від підприємства чи інших прав та зобов'язань [1].

Так як підприємство, яке отримало виключні майнові права на комп'ютерні програми, може їх відокремити на підставі договірних прав, критерій ідентифікації виконується.

Коли підприємство отримує невиключні права на використання комп'ютерних програм, їх також можна обліковувати як нематеріальні активи. Звісно, якщо виконуються всі критерії для такого визнання.

Проаналізувавши невиключні права на використання комп'ютерних програм на їх відповідність критеріям визнання нематеріальним активом, зрозуміло, що переважно вони теж виконуються. Об'єкт не має фізичної форми і є немонетарним. Підприємство контролює такий об'єкт, адже отримує майбутні економічні вигоди від використання примірників комп'ютерних програм, а також має можливість обмежити доступ до таких вигід іншим особам.

Загалом підприємство може довести, що примірник комп'ютерних програм приносить йому економічні вигоди. А вартість права на використання комп'ютерних програм можна знайти, скажімо, у ліцензійному договорі.

Оскільки такі права виникають у результаті договірних прав, критерій ідентифікації також виконується.

В обліку придбання виключних прав на використання комп'ютерних програм відображується як придбання нематеріальних активів у вигляді прав користування. В цьому разі облік комп'ютерних програм здійснюється на субрахунку 125 «Авторське право та суміжні з ним права».

Якщо за договором підприємство отримує невиключне право на використання примірника комп'ютерних програм, який відповідає критеріям нематеріального активу, він відображується на субрахунку 127 «Інші нематеріальні активи».

На вартість комп'ютерної програми, яку визнали нематеріальним активом, протягом усього строку її корисного використання нараховується амортизація. Строк корисного використання встановлюється на розсуд бухгалтера, коли зараховують комп'ютерні програми на баланс [2].

Амортизувати комп'ютерні програми починають з місяця, наступного за місяцем, в якому ввели комп'ютерні програми у господарський оборот. Нематеріальні активи із невизначеним строком корисного використання в обліку амортизації не підлягають.

Метод амортизації програм бухгалтер обирає на свій розсуд з огляду на умови отримання майбутніх економічних вигід. Якщо такі умови визначити неможливо, нараховують амортизацію прямолінійним методом.

П(С)БО 8 та інші вітчизняні стандарти окремо не визначають порядок обліку в такій ситуації.

Проте МСБО 38 розглядає ситуацію, коли деякі нематеріальні активи можуть міститися у фізичній субстанції або на ній, зокрема, на плівці, компакт-диску, в юридичній документації (патент чи ліцензія) [1].

Передусім слід визначити, за яким стандартом підприємство розглядатиме актив, що об'єднує нематеріальний і матеріальний елементи: за МСБО 16 – як основний засіб чи за МСБО 38 – як нематеріальний актив. Щоб оцінити, який елемент суттєвіший, доведеться застосувати бухгалтерське судження.

Якщо комп'ютерна програма є невід'ємною частиною основного засобу, на який її встановили, її вартість включають до вартості такого основного засобу.

Якщо програмне забезпечення не є невіддільною частиною пов'язаного з ним апаратного забезпечення, його вважають нематеріальним активом.

Наприклад, комп'ютерне програмне забезпечення для верстата, яким управляє комп'ютер і який не може функціонувати без цього конкретного програмного забезпечення, є невіддільною частиною пов'язаного з ним апаратного забезпечення. Тому його

розглядають як основний засіб. Так само оцінюється операційна система комп'ютера.

Або якщо підприємство придбало комп'ютер і планує використовувати його як основний засіб. На комп'ютер попередньо вже встановили системне програмне забезпечення. Вартість такого програмного забезпечення збільшує первісну вартість комп'ютера. Відображують її на субрахунку 104 «Машини та обладнання».

В ході застосування комп'ютерних програм удосконалення обліку може виражатися в:

- збільшенні кількості інформації, одержуваної з бухгалтерського обліку;
- упорядкуванні бухгалтерського обліку;
- підвищенні оперативності та економічності бухгалтерського обліку;
- зниженні числа бухгалтерських помилок;
- інших чинниках, що залежать від специфіки підприємства.

Перелік використаної літератури:

1. МСБО 38 «Нематеріальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>.
2. ПСБО 8 «Нематеріальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>.
3. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

Миرونчук З.П.

доцент

Львівський національний університет природокористування

ЗАХИСТ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

У сучасному суспільстві інформація стала одним із найважливіших стратегічних ресурсів забезпечення подальшого розвитку підприємств. Тому інформація потребує особливого захисту, як і інші ресурси. З широким використанням

автоматизованих засобів питання інформаційної безпеки набуло особливої актуальності.

Технології зіграли ключову роль в тому, як суспільство, підприємства та уряди мінімізують наслідки кризи COVID-19. А «безконтактна» економіка також може створити нові можливості працевлаштування в постпандемічному світі. Однак велика залежність від технологій збільшила ризики кібербезпеки. На думку 38 % опитаних експертів, нові робочі схеми (наприклад, віддалена робота) призводять до кібератак і шахрайства з даними та продукують найбільш ймовірний ризик технологічних наслідків для всього світу. Швидке поширення нових технологічних рішень загострило інші ризики, такі як цифрова фрагментація, порушення конфіденційності і нерівність. Таким чином, COVID-19 може кинути виклик взаємозв'язку між технологіями та управлінням, в той час як недовіра або неправильне використання технологій можуть мати довгострокові наслідки для суспільства [1].

Комп'ютерна безпека – це низка питань у сфері телекомунікацій та інформатики, які пов'язані з оцінкою та контролем ризиків, що виникають при використанні комп'ютерів та комп'ютерних мереж, щодо конфіденційності, цілісності та доступності [2].

Системи бухгалтерського обліку містять конфіденційну інформацію, яка завжди повинна бути в безпеці. Наслідки несанкціонованого доступу до бухгалтерської інформації можуть бути руйнівними, від крадіжки особистих даних до втрати даних, які неможливо відновити або замінити. Коли облікові дані навмисно чи ненавмисно змінюються чи видаляються, це створює плутанину в бухгалтерії, ставить під сумнів надійність чи точність усіх даних.

Бухгалтери повинні бути інформовані про загрози безпеки і відповідних методах контролю, щоб захистити свої інформаційні системи і консультувати підприємства щодо ризиків безпеки. Важливим є забезпечення бухгалтерів встановленими найсучаснішими антивірусними програмами.

Розглянемо сучасні способи захисту інформації на рис. 1.

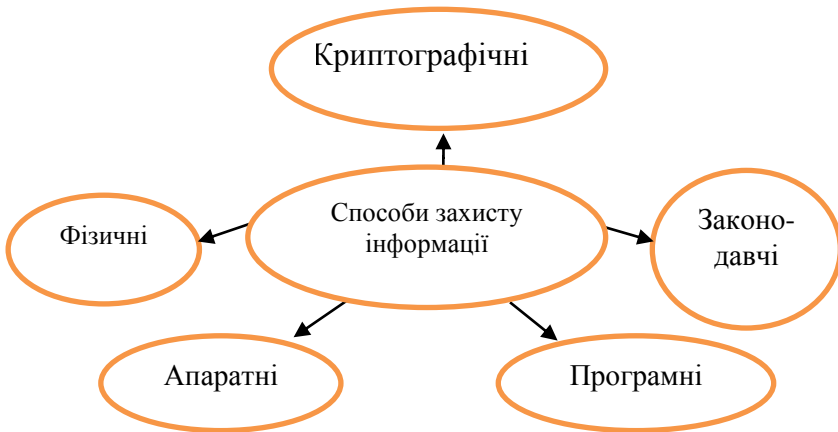

Рис 1. Основні способи захисту інформації (розроблено особисто)

Можливість ідентифікувати шахрайство за допомогою електронних листів, які безпосередньо не обробляються, є актуальною. Наприклад, К. Макдональд (Karen McDonald) наводить 6 способів розпізнання фальшивих листів: низький рівень граматики/орфографії, неякісні ілюстрації; наявність інструкції переходу за посиланням; дивне походження; відчуття терміновості [3].

Також важливо створювати резервні копії даних і використовувати надійні паролі якомога частіше. Звичайно, потрібно уникати відкриття вкладень від незнайомих людей у листі. Ризики інформаційних систем електронного обліку

Аудитори (зовнішні, внутрішні) є важливим органом для уникнення загрози кібератак на підприємстві. Наприклад, аудитори можуть призначати ІТ-фахівців із процедурами, які включають: визначення того, які дані та транзакції ініціюються, записуються, обробляються та ідентифікуються; які інструменти управління ІТ впроваджуються; перевірка системних файлів; моніторинг роботи інструментів контролю ІТ; планування та виконання Тест ІТ-інструментів управління. СРА повинен володіти достатніми знаннями з ІТ, щоб донести мету аудиту до ІТ-фахівців, оцінити, чи відповідає програма цілям СРА, і оцінити результати програми щодо характеру, часу та обсягу інших програм. процедура аудиту [4].

Незалежно від складності системи безпеки, зупинити кібератаку технічно неможливо. Проте своєчасне виявлення та швидке реагування на кібератаки можуть значно зменшити наслідки таких атак. Крім того, лише кібератака може визначити сильні та слабкі сторони систем безпеки певних комп'ютерних систем та їх уразливості, щоб визначити елементи безпеки, які потребують покращення.

Для захисту своїх інформаційних ресурсів організаціям необхідно впроваджувати засоби контролю або захисні механізми, призначені для захисту всіх компонентів інформаційної системи, включаючи дані, програмне забезпечення, апаратні засоби та мережі. Заходи контролю призначені для виявлення проблем запобігання випадковим загрозам та навмисним діям, відновлення пошкоджень та усунення проблем.

Ефективна комунікація та стратегії між керівництвом, бухгалтерами та аудиторамі важливі для зменшення або запобігання нових загроз інформаційним системам бухгалтерського обліку. Бухгалтери та аудитори повинні бути обізнаними, щоб правильно оцінювати потенційні ризики з використанням сучасних та нових технологій. Контроль за несанкціонованим доступом до бухгалтерських записів є важливою частиною внутрішнього контролю. Політики доступу та паролі, шифрування, цифрові підписи, блокування дисків і цифрові сертифікати — це приклади засобів контролю, які необхідно ідентифікувати, задокументувати, передати та перевірити під час оцінки ефективності засобів контролю.

Перелік використаної літератури:

1. Скрипник М. І., Григоревська О. О. Організація захисту облікової інформації в умовах забезпечення кібербезпеки. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, вересень 2020. № 19(47). С. 95–102.

2. Комп'ютерна безпека. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

3. Северина, С. В. Інформаційна безпека та методи захисту інформації [Текст] / С. В. Северина // Вісник Запорізького національного університету. – 2016. - №1 (29). – С. 155-161.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСНОЇ ХВОРОБИ

Пандемія коронавірусу суттєво вплинула на процес навчання у світі. Без сумнівів можна сказати, що курси і дистанційні методики навчання є справді на часі. Країни-лідери за освітнім рівнем впевнені, що за онлайн-навчанням та інформаційними технологіями стоїть ціле майбутнє, тому активно інвестують у їх розвиток.

Поняття дистанційної освіти не є новим. Перший навчальний заклад який започаткував такий формат у 1969 році був Відкритий Університет Великобританії. До цього, комунікація між студентами та викладачами відбувалася при використанні звичайної електронної пошти.

Основною перевагою дистанційного навчання це те, що немає прив'язування до конкретної території. Завданням такої освіти є розвивання інтелектуальних і творчих навичок людей за допомогою вільного використання освітніх програм, які є доступними в Інтернеті. Тому що Інтернет – це один із засобів дистанційної форми навчання, так як її наповнення допомагають студентам та учням, а також їх викладачам створити інформаційну картину з тих питань, які є цікавими для них. Також до переваг дистанційного навчання є те, що студент має змогу заощаджувати свої кошти, так як не витратитиме їх на дорогу до навчального закладу, проживання в гуртожитку і т.д. Студент матиме ширші можливості для підробітку.

Дистанційне навчання імponує багатьом людям для отримання освіти, зокрема вищої, проте є ще низка недоліків на які необхідно звернути увагу, для того щоб їх усунути та знайти компроміс для вивчення дисципліни дистанційно.

Отже, виділимо недоліки дистанційної освіти навчання [2]:

- обмеження безпосереднього спілкування студентів з педагогами;
- відсутність прямого доступу студентів до викладача;

- постійна самомотивація студентів;
- ізолюваність навчання;
- обмеження доступних спецкурсів навчання для оволодіння спеціалізацією;
- необхідність постійного надійного доступу до новітніх технологій навчання та Інтернет мережі;
- обов'язкова акредитація програм дистанційного навчання;
- обмеження щодо працевлаштування;
- непередбачені додаткові витрати;
- обмеження щодо вдосконалення вмінь та навичок усного спілкування студентів.

Ключовим елементом дистанційного навчання є дистанційний курс. До початку навчального семестру викладачі розробляють курси відповідно своїх предметів. Під час навчання курси можуть змінити або доповнитися. Викладач самостійно вирішує, як виглядатиме його дистанційний курс та які елементи будуть застосовані. Курс ділиться на розділи, які необхідно проходити у певний час. За наданим матеріалом створюють тести і завдання, які також треба проходити.

Заняття, які проводяться онлайн, можуть бути реалізовані у двох форматах[1]:

- 1) попередньо записане відео заняття;
- 2) вебінар у прямому ефірі.

Під час онлайн заняття студенти можуть бачити викладача за допомогою відеозв'язку, задавати запитання в режимі реального часу, дискутувати, спілкуватися між собою[1].

Зв'язок із викладачем може здійснюватися різними шляхами:

– під час роботи у чат-групі студентів долучається одночасно і приєднується до обговорення конкретної теми;

– форум - одна з поширених форм навчання і є доцільною для семінарів, конференцій і т.п. Форуми можуть проходити як в письмовому, так і в інтерактивному форматі. Форум - це ряд послідовних записів до обговорення яких можна долучитися в будь який час[1];

– відео конференція та вебінар проходять у певний обумовлений час. Студент може брати участі онлайн, і також переглянути запис заняття.

Сьогодні значної популярності серед студентів вищих навчальних закладів набуває дистанційна форма навчання. Щороку кількість закладів, які вводять дистанційну освіту збільшується.

Тому що ця форма навчання не займає багато часу і її можна поєднувати з іншими сферами діяльності. Дистанційна освіта відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, покращує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для творчості, шукає і розвиває різні професійні навички, а викладачам дає право втілювати нові форми та методи навчання з використанням різного моделювання явищ та процесів.

Перелік використаної літератури:

1. Галаган В.Я. Переваги дистанційного навчання в глобалізованому світі. *Дистанційне навчання в глобалізованому світі*. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. С.14-16.
2. Зварич І.М. Недоліки дистанційного навчання у вищих закладах освіти України. *Дистанційне навчання в глобалізованому світі*. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. С.36-39.
3. Чекаловська Г. З. Особливості дистанційного навчання студентів ЗВО. *Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень*. Том 2. С. 19-22.

Мороз Т.О.

доцент

Миколаївський національний аграрний університет

Вільховатська А.І.

студентка обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасному світі для ефективної діяльності кожне підприємство має володіти інформаційними технологіями. Інформаційні технології стали активною частиною економічної діяльності та життєдіяльності всіх сфер суспільства. На сьогодні масове впровадження в Україні інформаційних технологій є дієвим механізмом, який дозволяє підвищити виробничі можливості підприємств. Автоматизація управлінської діяльності створює

високо-організоване середовище, охоплюючи та об'єднуючи програмне, інформаційне, телекомунікаційне забезпечення та інші засоби інформації, а грамотно побудоване інформаційне забезпечення підвищує якість прийняття управлінських рішень, оперативність отримання результатів та зменшує обсяг роботи.

Актуальність даної теми пов'язана з нагальною необхідністю підвищення конкурентоспроможності українських підприємств, адже іноземні підприємства вже багато років займають лідируючі позиції. Багато вчених досліджували особливості впровадження інформаційних технологій та оптимізацію бізнес процесів.

Сьогодні ми спостерігаємо жорстку конкуренцію між спеціалістами, які розуміються в інформаційних технологіях. Це все виправдано, адже ІТ-сфера за сучасних умов приносить дуже великі фінансові можливості. З'являється ще більше додатків, які спеціалізуються на аналітичних рішеннях, такі як системи, які називають бізнес-аналітики та системи управління інформацією (Business In-Intelligence). Ці системи є проривом у сфері системної експертизи та систем підтримки та прийняття рішень. Основою формування рішень даних систем є: штучний інтелект, статистика та економетрія, а також операційні дослідження [1]. Завдяки засобам автоматизації та інформатизації документообігу, ефективність роботи бухгалтера на підприємстві значно підвищується. Вони дозволяють збирати дані про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для редагування та формування друку вихідних документів.

Було проведено дослідження Everest Group результати яких показали, що у списку Fortune 500 понад 70% компаній використовують розділені сервіси або моделі аутсорсингу для бухгалтерських і фінансових операцій. Асоціація дипломованих сертифікованих бухгалтерів зазначає, що надання бухгалтерської і фінансової звітності через колективні сервіси та аутсорсинг значно оптимізує структури фінансової служби [2].

Нині українські компанії почали активно використовувати програмні продукти для автоматизації бізнесу, найбільшої популярності набули:

– BAS Бухгалтерія - автоматизована система, яка враховує всі особливості ведення бізнесу в Україні, автоматизує всі процеси організації.

– IC:Підприємство. Бухгалтерія - програмний продукт для автоматизації бухгалтерського обліку, вирішує завдання, які стоять перед бухгалтерією підприємства.

– BAS ERP – система яка автоматизує і контролює бізнес процеси великих виробництв та компаній. Аналізує та здійснює моніторинг всіх економічних показників [3].

Отже, для того щоб швидко налагодити автоматизацію інформаційних процесів вітчизняних підприємств потрібно:

- налагодити кадрову політику;
- розвивати та підвищувати кваліфікацію працівників підприємств;
- адаптувати їх до диджиталізації;
- використовувати новітні моделі розвитку економіки;
- оновлювати активи підприємства;
- трансформувати бізнес-процеси використовуючи цифрові інструменти;
- застосовувати цифровізацію логістичних процесів на підприємстві.

Виконання цих етапів є обов'язковою складовою, адже інформаційні технології значно покращують діяльність підприємства, прискорюють роботу та отримання прибутку, саме у цій сфері.

Перелік використаної літератури:

1. Suarez, E. R.The Strategic Management Frameworks and the Delta Model : Putting Customers Before Products. 2016. doi: 10.13140/RG.2.1.1847.4643

2. Діджиталізація аутсорсингу: як по-новому вирішувати звичні завдання.URL : <https://mind.ua/openmind/20188945-didzhitalizaciya-autsorsingu-yak-po-novomu-virishuvatizvichni-zavdannya>

Автоматизація підприємств з IC. URL:<https://a4.com.ua/bas-erp-ua/>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В МОМЕНТ ДІДЖИТАЛ ТРАНСФОРМАЦІЇ

В умовах сучасного розвитку інформаційного середовища особливо гостро постає питання вдосконалення інформаційних технологій та їх застосування в системі управління підприємствами задля підвищення конкурентоздатності економічних суб'єктів. Це зумовлює необхідність збільшення витрат на ІТ-технології, впровадження інновацій та широкої інформатизації підприємницького середовища.

Серед прогресивних технологій останнього десятиліття найбільш вагоме значення має технологія блокчейн, яка здійснюється в різних сферах, зокрема у фінансовій. Довід науковців та практиків говорить про те, що застосування блокчейн-технології в сфері обліку та аудиту прямим чином удосконалив ці процеси, зокрема змінив роботу бухгалтера. Це відбудеться шляхом впровадження модифікованих методів та прийомів обробки інформації, її розподілу, а також кардинальним чином змінив саму основу функціонування облікової системи.

В основу блокчейну закладено принцип обміну інформацією в мережі рівноправних вузлів, який не потребує для функціонування центрального сервера. У загальному сенсі «блокчейн» є ланцюгом, який складається з великої кількості блоків, в кожному з яких міститься різноманітна інформація. Кожен наступний блок містить інформацію про попередній в зашифрованому вигляді. Унікальність даної технології полягає в тому, що весь реєстр даних децентралізований, а його копії містяться одночасно на десятках тисяч комп'ютерах по всьому світу. Це забезпечує найвищий рівень захищеності від зовнішнього впливу. Дані, які містяться в системі неможливо видалити чи підмінити. Така база даних характеризується анонімністю, узгодженим механізмом, не належить конкретному суб'єкту господарювання, не контролюється та не регулюється третіми сторонами. Усі функції в системі блокчейн розподіляються між її учасниками, які попередньо схвалюють зміни, які можуть

відбуватися в системі. Таким чином після проведення транзакції внесення змін та редагування практично неможливі. Наведена вище інформація доводить ідеальність технології блокчейн саме для бухгалтерського обліку, оскільки вона відстежує всі операції та зміни в системі, не допускає маніпуляцій та переключень.

За даними звіту «Coming of Age Digitally», профінансованого Deloitte Digital, у 2018 р. 84 % респондентів (600 керівників підприємств) так чи інакше залучені у процес використання блокчейну, а 30 % опитаних (понад 4300 менеджерів, керівників й аналітиків по цілому світу) вказують на зрілість застосування цифрових технологій у їхніх організаціях, при цьому впровадження таких технологій змінює рівень швидкості, креативності, навчання, ризиковості, співпраці, якості прийняття рішень, прозорості тощо у кращу сторону. В свою чергу 53% компаній зазначають, що використання технології блокчейн належить до п'яти основних їхніх стратегічних пріоритетів [1].

Існують деякі моменти, які негативно впливають на конкурентоспроможність компаній, які використовують у своїй діяльності блокчейн-технологію. Серед них очікуваний рівень окупності цифрових технологій, який становить 3-5 років, що для бізнесу вважається достатньо довгим терміном.

Блокчейн, який не так давно почав активно застосовуватися у фінансах та бухгалтерському обліку все ще знаходиться на початковому етапі свого існування, про що йдеться у звіті KPMG. Статистика свідчить, що лише 1% підприємств використовують її на зрілому рівні, в той час як 74% підприємств говорять про повну незрілість застосування блокчейну. Проте, у 2021 р. 25% найбільших публічних компаній світу використовують блокчейн, а додана ним вартість до 2025 р. становитиме 176 білльйонів дол. США [2].

Технологія блокчейн може бути поєднана з вже існуючою системою обліку у вигляді локального блокчейну всередині одного підприємства чи групи компаній. На сьогодні деякі компанії запроваджують блокчейн для проведення окремих видів транзакцій. Наразі відсутні підприємства із повною трансформацією процесів у блокчейн-технологію. Характеристики блокчейн-технологій: розподілена книга, потрібний запис (основна із характеристик, в той час як в бухгалтерському обліку використовують подвійний запис), оновлення в режимі реального часу, прозорість, незворотність та інші.

Результат застосування нових технологій, як і будь-яке явище, має свої переваги та недоліки. Позитивні сторони: дуже низька ймовірність допустити помилки у розрахунках; поява нових активи – цифрова власність; менш тривалий аудит; достовірність бухгалтерських даних; зростання професіоналізму бухгалтера та аудитора; швидке проведення операцій онлайн; прозорість інформації; існування документів в автоматизованій формі; захист інформації від знищення та підробки; режим реального часу. Негативні сторони: відсутнє законодавче регулювання; великі витрати на впровадження нової технології; проблема поєднання діючих систем бухгалтерського обліку з технологією блокчейн; неможливість внесення змін до записаних операцій; великі обсяги інформації, що перенавантажують пристрої зберігання такої інформації; брак практики вдалого застосування технології блокчейн на підприємствах; проблема кібербезпеки; негативний вплив на екологію; низька пропускна здатність; відсутність відповідальності за злочини в цій сфері.

В бізнес-середовищі думки також розділяються щодо доцільності впровадження блокчейн технології в бухгалтерському обліку та аудиті. Багато представників бізнес-спільноти впевнені, що на такому зародковому етапі важко зрозуміти весь сенс і силу нових технологій. Зауважимо, що для ефективного і легкого введення блокчейн технологій потрібно також підвищувати кваліфікацію працівників в сфері бухгалтерського обліку та аудиту, змінити також бізнес-моделі на підприємствах, а це потребує додаткових витрат.

Таким чином, дана технологія трансформує деякі застарілі методи бухгалтерського обліку та аудиту. Перевагами її запровадження на підприємстві є зменшення витрат на ведення обліку, проведення аудиту, підвищення доступу до інформації, надійніший її захист, непотрібність ведення документації в ручний спосіб, в паперовій формі. Блокчейн покращує відносини з контрагентами і розширяє доступ підприємства до фінансування. Проте, існують певні сумніви, зокрема перевантаження носіїв великою кількістю інформації, можливість кібератак, негативний вплив на екологію. Лише шляхом проведення комплексного аналізу, оцінки всіх чинників впливу управлінському персоналу можна визначити доцільність введення технології блокчейн в бухгалтерський облік та аудит на підприємстві.

Перелік використаної літератури:

1. Blockchain gets down to business // Deloitte's 2019 Global Blockchain Survey. – London: Deloitte Development LLC, 2019. – 48 p.
2. Blockchain and the future of finance. A potential new world for CFOs and how to prepare // KPMG Report. – Amstelveen: KPMG LLP, 2019. – 8 p.

Ніжегородцев В.О.

Доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій і систем
Державний податковий університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СТАНУ ПРАКТИКИ ОСВОЄННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЦИФРОВОГО ДИЗАЙНУ В СФЕРІ ОСВІТИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

На сьогодні сучасні цифрові технології інтенсивно використовуватися для захисту і здійснення прав людини. Основними серед останніх напрямків цифрових технологій найчастіше за інших відзначають кібербезпеку, мультимедію, технології флеш-зберігання і Інтернет-речі.

Методи візуалізації і матеріалізації дизайнерських ідей демонструються у форматі значного прогресу завдяки адитивним технологіям реалізації прототипів, моделюванню дизайн-артефактів у просторі аргументованої реальності на базі цифрової проектної культури.

Стан інтенсифікації впровадження цифрових технологій в усі сфери життєдіяльності сучасного суспільства наразі викликає також і низку проблем, однією з головних серед яких є проблема віртуалізації та дослідження явища сучасного віртуального середовища.

Сучасний цифровий контент створює віртуальну реальність у контексті якої росте збільшення кількості неправдивої інформації в глобальній мережі, тому пересічний користувач очікує цифрових інструментів для перевірки різних типів контенту.

Сьогодні для ефективного розвитку дизайн-освіти в Україні необхідно на державному рівні усвідомити й визнати важливість

підготовки фахівців з дизайну, всебічно підтримувати та покращувати матеріально-технічну базу вищих навчальних закладів до рівня європейських [3].

Сфера «цифрової» дизайнерської підготовки в Україні розвивається «клаптиково», хаотично та окремо від академічної (так званої формальної) освіти. Застарілі методики викладання, відсутність навчальних стандартів, підготовлених викладачів, а також недоступність ліцензійного продукту для навчального процесу призвели до надзвичайно низького рівня цифрової грамотності в усіх існуючих сегментах професійної системи освіти.

Впровадження новітніх інформаційних технологій у сучасну освіту суттєво дозволить прискорити передавання знань і накопиченого технологічного та соціального досвіду людства не тільки від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої.

Використання інформаційних технологій забезпечує вищу якість навчання й освіти та дають змогу людині швидше адаптуватися до навколишнього середовища, до соціальних змін. Активне й ефективне впровадження цих технологій в освіту є важливим чинником створення нової системи освіти [1].

Серед новопосталих дизайн-асоційованих термінів найбільш відоме поняття так званого «дизайн-мислення», котре використовується для позначення ефективного методу вирішення широкого кола проблем людини [4].

Одним із цікавих елементів підготовчого процесу майбутніх фахівців з технологій цифрового дизайну стало застосування соціальних мереж у навчальній діяльності, зокрема у вивченні інформаційних технологій, що дозволило учасникам навчального процесу використовувати мережевий навчальний контент, стала можливість виконувати групові завдання, застосовуючи такі додаткові опції як форуми, коментарі, опитування, голосування, що в свою здійснити процес налагодження принципу безперервної освіти.

Використання соціальних мереж у навчальному процесі з вивчення майбутніх фахівців з технологій цифрового дизайну у сфері підготовки фахівців надає низку переваг, а саме:

- обмін досвідом, відомостями, спілкування з іноземними студентами та викладачами, між групами, які знаходяться на відстані та реалізація творчого потенціалу;
- одночасне читання та коментування новин,

різноманітних відомостей, фото та відео-матеріалів та обговорення різноманітних питань і тем;

— використання діапазону сервісів, різноманітності форм комунікацій (опитування, голосування, форуми, коментарі, підписки, відправка персональних повідомлень та ін.) та обмін цікавими і корисними посиланнями на інші ресурси;

— наявність мобільної версії сторінок, що допомагає навчання у зручний час та місці з будь якого пристрою (мобільний телефон, планшет, нетбук, ноутбук, смартфон тощо), що має підключення до Інтернет-мережі зайти на власну сторінку;

— можливість додання посилання на вподобану сторінку в Інтернет-мережі та коментування цих посилань, тощо [2].

В ході нашого дослідження було встановлено, що перспективним подальшим розвитком та модернізацією цифрової дизайн-освіти є застосування програм-симуляторів і мультисенсорних об'єктів (дані розробки взаємодіють з почуттями людини) з відчуттям альтернативної віртуальної реальності.

Використання сучасних технічних можливостей цифрових інструментів, веб-ресурсів, хмарних сервісів, професійних клієнтських додатків в підготовці фахівців з технічних спеціальностей дозволить здійснити розробку контент-стратегії в процесі цифрового дизайну, насамперед українського, відповідно до національних або регіональних потреб, має сприяти соціальному, культурному та економічному розвитку, зміцненню інформаційного суспільства.

Проведення систематичної аналітичної оцінки кількісного запиту підготовки та працевлаштування фахівців технологій цифрового дизайну створює передумову для дослідження шляхів формування інформаційної моделі сучасного фахівця відповідного профілю.

Застосування мережевих елементів (соціальні мережі, Moodle, кейсів) як елементів навчального контенту для майбутніх фахівців з технологій цифрового дизайну дозволить забезпечити гнучкість інформаційно-освітнього середовища учасникам навчального процесу.

Подальший розвиток внутрішнього ринку споживання продукції та послуг сфери цифрового дизайну вимагає розробки та формування комплексного нормативно-правового підходу до

сфери «діджиталізації» - розробці, просуванні та впровадженні «цифрового» кодексу України.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів з дослідження технологій цифрового дизайну. Накопичений матеріал вимагає подальшого розвитку і уточнення. Перспективним напрямом розв'язання проблеми може бути впровадження технологій цифрового дизайну в змісті професійної підготовки майбутніх фахівців.

Перелік використаної літератури:

1. Іванова С. Застосування сучасних технологій та інноваційних методів навчання у вищих навчальних закладах / С. Іванова. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22613/136> (дата звернення: 17.01.2021).

2. Застосування мережевих сервісів в навчальному процесі – 2016. URL: http://ito.vspu.net/metod_seminar/15-16/Lyulchak/laborat_2016.pdf. (дата звернення: 18.01.2021).

3. Ніжегородцев В.О. Обробка деталізованого візуального середовища у середовищі графічних пакетів. / В.О. Ніжегородцев, Л.О. Шаповалюк / Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці країн V-4 : матеріали X Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, (Ірпінь, 16–17 травня 2019 р.). – Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2019. – С. 122-124.

4. Тенно Н. Traditional vs. Digital Design Thinking [Електронний ресурс] / Тенно Helge // Digital design thinking: вебпортал. — Електрон. дані. — 2018. — URL: <https://www.digitaldesignthinking.io/> (дата звернення : 19.01.2021).

Новікова О.П.

старший викладач кафедри обліку та консалтингу
Державного податкового університету

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИКУ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Система бухгалтерського обліку найбільш гостро потребує

впровадження цифрових технологій та пошуку шляхів їх впровадження. Суть їх полягає в розширенні простору для роботи з інформацією, в підвищенні зручності та мобільності бізнес-процесів без додаткових витрат, «хмарному» доступі до будь яких даних та документів, швидкому документообігу, впровадженні технологій, що пов'язані з індивідуалізацією виробничої системи.

Проведений аналіз публікацій показав, що перспективи застосування у сфері бухгалтерського обліку мають такі цифрові технології, як:

– хмарні технології. Хмарні технології – це технології розподіленої обробки цифрових даних, за допомогою яких комп'ютерні ресурси надаються інтернет-користувачеві як онлайн-сервіс [1].

Основними перевагами використання хмарних технологій є: активне сприяння переходу з «паперового» на електронний варіант роботи та зберігання даних з використанням сховищ даних; забезпечення безперервності бізнесу на основі регулярного автоматичного резервного копіювання, зберігання архівних копій баз даних у хмарі, їх швидкого відновлення після аварії; мобільність використання баз даних, які розміщені на хмарі, у будь-якій точці світу, де є Інтернет і відповідні технічні засоби; автоматичне оновлення програмних продуктів провайдером без участі персоналу компанії та зменшення потреби в обслуговуванні апаратного забезпечення і комунікаційних мереж; масштабованість інфраструктури відповідно до зростання бізнесу; суттєве зниження капітальних витрат користувачів інформаційних технологій, які перебирають на себе провайдери [2, с. 48].

Разом із тим використання хмарних технологій пов'язане з певними недоліками: відсутність чітких угод щодо рівнів обслуговування ускладнює процес оцінки клієнтами міри безпеки та розробку власних заходів із забезпечення виконання своїх стандартів та стандартів контролюючих організацій; необхідність постійного підключення до Інтернету [3, с. 84]; складність контролю за роботою хмарного програмного забезпечення.

– технології програмних роботів та штучного інтелекту. Прикладом використання технологій програмних роботів та штучного інтелекту є технології програмних роботів і штучного інтелекту для автоматизації бізнес-процесів на підприємствах є технологія (Robotic process automation, RPA) [4]. У традиційних системах розробник створює список дій для автоматизації завдання

з використанням програмних інтерфейсів або мови (API). Натомість у RPA програмний робот відтворює дії людини, взаємодіючи з інтерфейсом системи. RPA система розробляє список дій, спостерігаючи за тим, як користувач виконує завдання в графічному інтерфейсі програми [5].

Перевагами використання даної технології є: забезпечення цілодобової роботи системи та оперативне відпрацювання поточних бізнес-процесів; забезпечення коректності введення даних та оцінки результатів діяльності; забезпечення сумісності RPA з будь-якими додатками, які використовує компанія; автоматизація найбільш трудомістких, стандартизованих, заснованих на правилах дій, що легко піддаються структуризації; звільнення бухгалтерів від рутинних завдань і вивільнення часу для виконання інтелектуальної роботи; звільнення підприємства від необхідності придбавати, підтримувати й оновлювати інформаційні технології [6].

Однак поза всіх переваг, роботизація бізнес-процесів має певні недоліки у застосуванні. Вони стосуються таких операцій і процесів, які відбуваються за нестандартними сценаріями й потребують прийняття рішення на основі аналізу ситуації. На даному етапі розвитку програмний робот здатний сприймати лише шаблонні структуровані дані та здійснювати операції, що базуються на чітко визначених параметрах [6].

–технології блокчейн. З блокчейн пов'язують революцію в інформаційній інфраструктурі, яка лежить в основі фінансових послуг і багатьох інших сферах діяльності. Застосування технології блокчейн веде до створення реєстру або облікової книги записів про події у цифровому середовищі [7]. При цьому одного разу записана інформація не може бути змінена або знищена, оскільки кожна нова транзакція підтверджується історією попередніх.

До основних переваг технології блокчейн відносять: забезпечення прозорості та абсолютної впевненості щодо права власності й історії активів та існування зобов'язань; забезпечення цілісності облікових даних в результаті інтеграції даної технології з типовими обліковими процедурами; підвищення ефективності через автоматичне виконання завдання контролю операцій при реалізації даної технології; зменшення помилок в наслідок мінімізації участі людини у реалізації облікових завдань; зменшення шахрайства через те, що технологія блокчейн унеможливорює маніпулювання обліковими даними [8].

Незважаючи на очевидність переваг цієї технології для підприємств існують певні проблеми, що перешкоджають впровадженню блокчейн-технології: низька частка фахівців в області бухгалтерського обліку, компетентних у сфері цифрових технологій; невідповідність напрямів підготовки в області бухгалтерського обліку та економіки сучасним вимогам інформаційного суспільства; сприйняття фахівцями переходу бізнесу до цифрового обліку як передумови до зникнення професії бухгалтера.

–технології роботи з великими масивами даних. Великі дані (Big Data) – позначення структурованих и неструктурованих даних величезних обсягів і значного розмаїття, що піддаються ефективній обробці програмних інструментів, які горизонтально масштабуються і альтернативних традиційних систем управління базами даних і рішенням класу рішень Business Intelligence.

Відчутні конкурентні переваги компаніям може забезпечити використання технології роботи з великими даними: горизонтальна масштабованість; відмовостійкість (число обчислювальних вузлів в інформаційній системі окремого підприємства незрівнянно обмежена у порівнянні з кластерами у Big Data); локальність даних (як і у Big Data, облікові дані розподілені між чисельними обчислювальними вузлами, фізично знаходяться на одному сервері, а обробляються на іншому).

Недоліками впровадження технології роботи з великими масивами є те, що інформаційна система бухгалтерського обліку в цілому не відповідає критеріям Big Data.

Як зазначають експерти [9], на підприємствах великі дані генеруються також внаслідок впровадження технологій Інтернету речей.

–технології Інтернет речей. Інтернет речей — об'єднання будь-яких об'єктів (речей) в мережу для покращення їхньої функціональності. Інтернет речей перетворює звичні для нас речі у нові пристрої, створюючи як розумні годинники, так і розумні міста.

Впровадження цієї технології відкриває нові перспективи удосконалення організації первинного обліку на підприємстві. Так, у результаті оснащення основних вузлів і механізмів станків і машин датчиками, виконавчими і контролюючими пристроями та процесорами під час виробничого процесу здійснюється збір аналітичних даних. За умови їх відповідної обробки та передачі в

інформаційні системі бухгалтерського обліку автоматично формуватиметься база даних про стан обладнання та відповідні виробничі процеси. Це виключить необхідність складання і передачі первинних документів традиційним шляхом та дозволить забезпечити високу достовірність і оперативність збору первинних даних.

Таким чином, перспективи розвитку та впровадження в облік цифрових технологій відповідають сучасним вимогам, які продиктовані розвитком інформаційних технологій. Використання новітніх технологій вимагає реорганізації бухгалтерського обліку на підприємстві, це призводить до автоматизації деяких сфер професійної діяльності бухгалтерів і спрямоване на набуття нових навичок, а також на постійне їх вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Король С. Я., Клочко А. О. Цифрові технології в обліку й аудиті. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 1 (112). С. 170–176. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-1-29> (дата звернення 08.02.2022).
2. Фролов В.І. Впровадження «хмарних» технологій в практику бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2013. № 12. С. 45–49.
3. Голячук Н.В., Голячук С.Є. Переваги та недоліки застосування хмарних технологій в обліку. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2015. Вип. 12 (1). С. 80–86.
4. Цифровые технологии в бухгалтерской и аудиторской деятельности. GRC REVIEW. 2018. URL: <https://bizeducate.com/11/2018/tsifrovye-tehnologii-vbuhgalterskoj-i-auditorskoj-deyatelnosti> (дата звернення: 06.02.2022).
5. RPA_Robotic process automation. 2019. URL. <http://www.tadviser.ru/index.php> (дата звернення: 08.02.2020).
6. Роботизація бізнес-процесів та машинне навчання: нові можливості (Частина 13). URL <https://dms-solutions.co/uk/news-uk/robotic-process-automation-partnership-softomotive/> (дата звернення: 08.02.2022).
7. Соколова Т.Н., Волошин И.П., Петрунин И.А. Преимущества и недостатки технологии блокчейн. Экономическая безопасность и качество. 2019. № 1 (34). С. 49–52.
8. How Blockchain Will Write a New Era for Accounting

Industry. (2018). URL: <https://hackernoon.com/how-blockchainwill-write-a-new-era-for-accounting-industry-f8832bf24167> (дата звернення: 08.02.2022).

9. Технології та Інновації. Big Data. URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/big-data-bolshie-dannye> (дата звернення: 08.02.2022).

How Blockchain Will Write a New Era for Accounting Industry. (2018). URL: <https://hackernoon.com/how-blockchainwill-write-a-new-era-for-accounting-industry-f8832bf24167> (дата звернення: 08.02.2022).

Овчарова Н.В.

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри
бухгалтерського обліку та оподаткування
Сумський державний університет

Олексіч Ж.А.

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри
бухгалтерського обліку та оподаткування
Сумський державний університет

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН

На сьогодні одним з важливих інструментів забезпечення якості вищої освіти, який сприяє удосконаленню процесів індивідуалізації навчання, є право здобувача формувати індивідуальну освітню траєкторію. Таке право досягається шляхом обрання студентом вибіркових дисциплін.

Використання такої практики підвищує зацікавленість студентів до освітнього процесу, адже вони мають можливість поглибити свої навички, розширити компетентності. Викликає вона увагу і у викладачів, які мають змогу працювати з мотивованою аудиторією, що зробила свій вибір на користь окремої вибіркової дисципліни.

Безумовно, практика вибіркових дисциплін уже не є новою для ЗВО, проте її впровадження в освітній процес потребує підвищення якості його організації.

Стандартне навчання в ЗВО перестає бути актуальним. Все більша кількість людей намагаються отримати освіту з мінімальними часовими втратами. Вносять коригування в навчальний процес виклики навколишнього середовища. Відповідно сьогодні змішане навчання є одним із ключових конкурентних переваг ЗВО. Особливого значення використання методичних підходів змішаного навчання набувають при вивченні вибіркових дисциплін.

На сьогодні не існує єдиного підходу до визначення сутності змішаного навчання, проте дослідники здебільшого виділяють такі ознаки:

- змішане навчання відноситься до формального навчання в рамках діяльності освітніх установ;

- це цілеспрямований процес здобуття знань, умінь та навичок у рамках певних навчальних дисциплін, частина якого реалізується у віддаленому режимі;

- під час вивчення навчальної дисципліни використовуються ПК, мобільні телефони, планшети, проєктори тощо;

- ІКТ використовуються не тільки для зберігання і доставки навчального матеріалу, але й для реалізації контрольних заходів, організації навчальної взаємодії (консультацій, обговорення);

- має місце самоконтроль студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання [2,3].

Закордонні автори виділяють моделі змішаного навчання залежно від співвідношення навчального часу, витраченого на традиційне і мережеве навчання, і ступінь, на яку електронне навчання зменшує час, проведений в аудиторії.

Згідно з матеріалами Sloan Consortium відсотковий зміст ІКТ в навчальному процесі в межах змішаного навчання може складати від 30% до 79%. Даний діапазон дає можливість створювати змішані курси як з переважаючим аудиторним компонентом (30%-50% ІКТ в навчальному курсі), так і дистанційним (50%-79%). Наступна категорія від 0 до 30 відсотків включає як навчальні курси з підтримкою ІКТ, так і навчання, в якому вони абсолютно не задіяні. Навчання, що відбувається в режимі он-лайн, передбачає використання більше 80% ІКТ [1].

Отже, закордонні дослідники відокремлюють такі моделі змішаного навчання:

1. Модель «Face-to-Face Driver», при реалізації якої основна частина навчальної програми вивчається в аудиторії при

безпосередній взаємодії з викладачем, а електронне навчання використовується в якості доповнення до основної програми (найчастіше робота з електронними ресурсами організовується за комп'ютерами під час заняття).

2. В моделі «Rotation» навчальний час розподілено між індивідуальним електронним навчанням і навчанням в аудиторії разом з викладачем, який може також здійснювати дистанційну підтримку при електронному навчанні.

3. В моделі «Flex» більша частина навчальної програми засвоюється в умовах електронного навчання, а викладач супроводжує студентів дистанційно, для відпрацювання питань, складних в розумінні, організовує аудиторні консультації з малочисельними групами або індивідуально.

4. При реалізації моделі «Online Lab» навчальна програма засвоюється в умовах електронного навчання, яке організовано в аудиторіях, обладнаних комп'ютерною технікою, і супроводжується викладачем (в поєднанні з навчанням в традиційній формі).

5. В рамках моделі «Self-blend» студенти самостійно обирають додаткові освіти курси, що проводяться різними освітніми закладами.

6. Модель «Online Driver» передбачає засвоєння більшої частини навчальної програми за допомогою електронних ресурсів інформаційно-освітнього середовища; аудиторні зустрічі з викладачем носять періодичний характер (обов'язковими є процедури аудиторних консультацій, іспитів). [1, 3].

Сумський державний університет досить широко реалізує механізми моделі змішаного навчання, що спрямовані на трансформацію традиційних поглядів та підходів викладачів до навчального процесу загалом, і аудиторних занять зокрема.

Так, зокрема, серед вибіркових дисциплін є вибіркова дисципліна «Організація власного бізнесу: оподаткування та облік». Метою викладення є формування базових знань щодо теоретико-методичних аспектів організації бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах власного бізнесу, дослідження особливостей його оподаткування, засвоєння методики відображення господарських операцій у системі бухгалтерського і податкового обліку та формування звітності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація власного бізнесу: оподаткування та облік» є: вивчення теоретичних

засад та практичних навичок з питань організації власної справи, вибору оптимальної форми оподаткування та ведення подальших податкових розрахунків, засвоєння методики реєстрації облікової інформації на основних стадіях та за різними напрямками обліку суб'єктами малого підприємництва.

Зважаючи на бажання студентів мати власну справу її обирають студенти різних спеціальностей, які досить часто не мають економічних знань або такі знання мінімальні.

Враховуючи, що студенти не мають достатньо базових знань з економічних дисциплін їм дуже важко сприймати матеріал дисципліни. Відповідно студентам пропонується на першому етапі самостійно ознайомитися з матеріалами лекцій наведених у відкритому он-лайн курсі і сформувані загальне уявлення про предмет, визначити для себе проблемні питання. В подальшому на лекційних заняттях в аудиторії планується деталізація окремих практичних аспектів, обговорення ситуаційних та проблемних питань.

Подання матеріалу з дисциплін «Організація власного бізнесу: оподаткування та облік» передбачає наступну модель – матеріал наведений в курсі «Бухгалтерський облік у підприємстві», який присвячений основним теоретичним та практичним питанням організації бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах малого бізнесу та фізичних осіб-підприємців (<https://examenarium.sumdu.edu.ua/>). Наведений в курсі матеріал ділиться на три модулі, який максимально відповідає тематиці дисципліни. Кожен модуль складається з теоретичного матеріалу, різноманітних завдань, питань для самоперевірки, списку використаних джерел.

Проведення практичних занять передбачає вирішення завдань. Також студентам буде запропоновано на підставі пройденого матеріалу вирішити дискусійні питання, наприклад щодо обрання системи оподаткування чи форми створення власного бізнесу.

Після вивчення тем студентам буде запропоновано пройти в навчальному електронному середовищі тестування по темам.

Вважаємо, що запропонована модель викладання вибіркової дисципліни спрямована на підвищення ефективності аудиторної роботи викладача і студентів через організацію самостійної роботи студентів з використанням електронних навчальних ресурсів.

Перелік використаної літератури:

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес в освітній процес вищих навчальних закладів / К.Л. Бугайчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2016. – Том 54. – №4. – Режим доступу:

https://www.researchgate.net/publication/331467726_ZMISANE_NAVCANNA_TEORETICNIJ_ANALIZ_TA_STRATEGIA_VPROVADZENNA_V_OSVITNIJ_PROCES

2. Горошко О. Значення вибіркових дисциплін для удосконалення практичних навичок / О. Горошко, О. Захарчук, М. Матушак, М. Ежнед, В. Драчук. Збірник наукових праць SCIENTIA. – Режим доступу:

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/9049>

3. Blended Learning: Define [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/blended-learning>

Перетяцько Ю.М.

к.е.н., доцент

Національний університет “Чернігівська політехніка”

ЗАСТОСУВАННЯ ПРРО В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ’ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

З 2022 року фізичні особи-підприємці 2-4 груп, які проводять готівкові розрахунки мають застосовувати реєстратори розрахункових операцій. До реєстраторів розрахункових операцій відносяться: електронний контрольно-касовий апарат, електронний контрольно-касовий реєстратор, вбудований електронний контрольно-касовий реєстратор, комп’ютерно-касова система, електронний таксометр, автомат з продажу товарів (послуг) тощо [1]. Також дозволяється застосовувати і програмні реєстратори розрахункових операцій (ПРРО).

На практиці більшість фізичних осіб-підприємців віддають свою перевагу ПРРО. Наразі найпоширенішими є: СмартКаса, Checkbox, Вчасно.Каса, СОТА Каса, Арт-Звіт ПРРО. Кожна з цих

програма виконує головну функцію – формування чеків. З метою підвищення зацікавленості в ІТ-продукту, розробники вбудовують додаткові функціональні можливості для отримання конкурентних переваг (табл. 1).

Назва програмного продукту	Переваги
Cashalot	<ul style="list-style-type: none"> — мобільний додаток; — інтеграція з конфігураціями ВАС; — технічна на навчальна підтримка; — автоматичне оновлення; — адміністрування кас; — швидка реєстрація чеків на сервері ДПС; — відправка е-чеків; — автоматичний розрахунок ПДВ та акцизу; — формування Z-звіту при закритті зміни.
СмартКаса	<ul style="list-style-type: none"> — зручна звітність у ДПС, — архів фіскальних чеків, — автоматичне формування чеків та звітів по обраним ФОП
Checkbox	<ul style="list-style-type: none"> — мобільний додаток на android; — простота користування; — ключі ЕЦП завантажуються у “хмару”
Вчасно.Каса	<ul style="list-style-type: none"> — можливість інтеграції з ІС; — чек до кожного продажу реєструється на сервері податкової — видача електронного чека покупцеві — автоматичне відкриття і закриття зміни та формування Z-звіту; — навчання та технічна підтримка.
СОТА Каса	<ul style="list-style-type: none"> - доступ до хмарного програмного РРО 24/7; - можливість легко та оперативно зареєструвати касу; - здійснення швидкої реєстрації е-чеків; - готовий набір довідників; - необмежена кількість кас;

	<ul style="list-style-type: none"> - автоматичне формування звітів; - відправку покупцям е-чеків на e-mail.
Арт-Звіт ПРРО	<ul style="list-style-type: none"> — імпорт/експорт довідника номенклатур; — створення службових чеків (внесення і видача); — фіскалізація електронних чеків в онлайн та офлайн режимах; — відправка чеку з фіскальним номером та QR-кодом на e-mail; — інтеграція з обліковими системами, зокрема 1С; — моніторинг електронних чеків для аналізу продажів по всім касам/точкам продажу/господарським одиницям підприємства — формування податкової накладної на основі зареєстрованих чеків

Таблиця 1. Програмні реєстратори розрахункових операцій [2]

До початку роботи із ПРРО його необхідно зареєструвати в органах Державної фіскальної служби. Для цього необхідно сформувати Заяву про реєстрацію програмних реєстраторів розрахункових операцій за формою № 1-ПРРО.

Подати Заяву можна через електронний кабінет платника податку або за допомогою самого ПРРО.

У Заяві зазначаються дані суб'єкта господарювання, ідентифікатор об'єкта оподаткування, КОАТУУ, назва платіжної системи, дані щодо ПРРО (тип, назва), прізвища та підписи уповноваженої сторони.

Обробка Заяви здійснюється автоматизовано. Результати про реєстрацію або відмову в реєстрації надається засобами Електронного кабінету або засобами телекомунікацій у вигляді квитанції:

- у день отримання Заяви, якщо Заява надійшла не пізніше 16.00 робочого (операційного дня);

- не пізніше наступного робочого дня, якщо Заява надійшла після 16.00 робочого (операційного дня) [3].

Після реєстрації ПРРО необхідно налаштувати програмний продукт до формування чеків. Кожний вид ПРРО має свої

особливості налаштування. Наприклад, для Вчасно.Каса необхідно налаштувати такі параметри:

- прив'язку кас до торгових точок;
- податкові групи, з якими суб'єкт господарювання працює по касі;
- види оплат по касі;
- токен для інтеграції.

Для створення чеків призначено меню “Створити чек”. Після активації меню необхідно вказати касу та відкрити зміну для видачі чеків, обрати ЕЦП. Далі необхідно обрати вид товару, який реалізується зазначивши суму та кількість реалізації, вказати спосіб оплати і після цього створюється чек. В кінці робочого дня необхідно коректно закінчити роботи із ПРРО закривши зміну. Для цього треба натиснути кнопку “Закрити зміну”.

Перелік використаної літератури:

1. Закон України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”, затвердженого Верховною Радою України від 06.07.1995 року № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>;
2. Перетяцько Ю.М. Програмні продукти для реєстраторів розрахункових операцій (РРО). Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : VI Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 27 листопада 2020 р.) : тези доповідей. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2020. С. 103-105;
3. Порядок реєстрації, ведення реєстру та застосування програмних реєстраторів розрахункових операцій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 23.06. 2020 №317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0635-20#n136>

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ» ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІГРОВИХ ПРАКТИК ТА МЕХАНІЗМІВ

За останні роки у світовій освіті спостерігаються революційні трансформації. Відтак у багатьох державах результатом підвищення якості надання освітніх послуг стала відмова закладів вищої освіти від старої парадигми навчального процесу та широке застосування освітніх інновацій. На відміну від традиційного підходу, відповідно до якого навчальний процес зводиться до пояснення матеріалу, його засвоєння студентами та контролю знань викладачем, сьогодні освітній простір потребує використання таких методів навчання, в результаті яких суспільство отримало б всебічно розвинену та практико-орієнтовану особистість, легко адаптовану до сучасних викликів.

Взаємопов'язана та системно організована діяльність викладача студентів на заняттях є складним процесом. Одним із способів його полегшити, надати гнучкості й емоційного задоволення без втрати якості засвоєння знань, набуття умінь і навичок є гейміфікація навчання. Вона передбачає інтеграцію ігрових практик і механізмів під час проведення занять та використовується для вивчення матеріалу, спільного вирішення проблем і моделювання різних ситуацій. Використання гейміфікації при вивченні дисципліни «Страховання» робить навчання більш цікавим та продуктивним, дає змогу краще засвоїти знання страховання.

Незаперечною істиною є та, що, чим краще студенти розумітимуть теоретичні основи страховання, тим більш успішними вони будуть у навчальному процесі та проходженні виробничої практики. Саме тому д.е.н., доцентом В.В. Письменним було розроблено настільну гру «Страховий ерудит», яка робить позитивною діяльність із засвоєння інформації з різних аспектів страховання, а емоційність ігрової ситуації активізує психологічні процеси. Поряд з розвитком інтелекту і формуванням комунікативних навичок, вона допомагає зрозуміти, наскільки

студенти обізнані у сфері страхування, організації страхового ринку та надання страхових послуг [1, с. 43].

Тривалість ігрового процесу може становити від 40 до 80 хвилин, залежно від того, чи грається з ведучим, який може детально пояснювати відповідь, або без нього. Першому гравцеві зачитується одне запитання з чотирма відповідями з картки і він повинен відповісти на нього, поклавши картку з літерою відповіді на стіл. Якщо гравець відповів правильно, то може вибрати будь-яку одну частинку пазла (щоб зробити гру цікавою, кількість цілих пазлів у колоді має бути на одну менше за кількість гравців), якщо неправильно – нічого не отримує (правильна відповідь вказана на картці у вигляді замальованого кружечка). Далі хід передається іншому гравцеві за годинниковою стрілкою.

У будь-який момент кожен гравець може вибрати запитання-дуель. Це найкраще робити наприкінці гри, коли не вистачає потрібної частинки пазла, або щоб не дати комусь іншому скласти пазл раніше. Спершу гравець вибирає суперника, з яким має провести дуель і частинку пазла, яку хоче отримати як нагороду. При цьому суперник вибирає з пазлів гравця той, який хоче отримати в разі перемоги. Коли з пазлами визначились, то обом «дуелянтам» зачитується одне запитання з картки. Переможцем дуелі вважається той гравець, який відповів правильно, якщо ж обоє відповіли правильно – то той, хто відповів перший.

Переможцем настільної фінансової гри «Страховий ерудит» є гравець, який перший склав весь пазл з п'яти елементів. Відповідно до правил, якщо в гравця під час гри закінчилися пазли, а в колоді їх більше немає, то він вибуває з гри. Гра дає змогу продумувати ходи наперед, працювати в команді, передбачати поведінку суперників, бажання перемагати, міркувати про те, як домогтися бажаного результату та вчитися на власному досвіді. Вона спрямована на активний розвиток інтелектуальних навичок студентів, розвиває стратегічне мислення, кмітливість, логіку і пам'ять, розширює кругозір, якісно активізує мисленнєві процеси та дозволяє відкрити нові знання і навички у сфері страхування.

Таким чином, вивчення дисципліни «Страхування» у закладах вищої освіти має орієнтуватися на інноваційний спосіб організації навчання, спрямований на оптимальну побудову освітнього процесу та реалізацію його завдань. Під час використання ігрових практик і механізмів піддаються саморозвитку спеціальні професійно значущі якості студентів,

відбувається підготовка до реалій дорослого життя. Важливим також є забезпечення варіативності, здійснення ігрового моделювання та формування творчих здібностей, у результаті чого відбувається корекція структури особистості, ціннісних відносин, переорієнтація набутих знань і вмінь із зовнішньої сфери у внутрішню.

Перелік використаної літератури:

1. Кізіма Т., Ребуха Л., Письменний В. Інтерактивні та практико-зорієнтовані методики викладання фінансової грамотності в освітніх закладах. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology: науковий часопис*. 2020. Vol. 8, Issue 4. С. 38–51.

Пісоченко Т.С.

кандидат економічних наук, асистент
Миколаївський національний аграрний університет

Пятачук А.С.

студент обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет

ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИЗАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В БУХГАЛТЕРІЇ

Штучний інтелект використовується в різних сферах життя. Його розвиток, має великий вплив на соціально-економічні зміни суспільства. Впровадження роботизації полегшить та підвищить ефективність економіки, надасть можливість автоматизувати рутинні та трудомісткі процеси. Особливо це стосується сфери бухгалтерського обліку, що дозволить максимально автоматизувати його та зменшити негативний вплив людського фактору (але не знищити його, бо бухгалтерський облік має бути контрольованим, а технології штучного інтелекту хтось має розробляти).

На сьогодні більшість українських підприємств використовують спеціалізовані бухгалтерські програми для цілей обліку, які суттєво допомагають у веденні бухгалтерії, але не забезпечують такого рівня автоматизації, якого вимагають нові

виклики. В бухгалтерії існують наступні рішення для досягнення нового рівня автоматизації бухгалтерії:

- 1) роботизована автоматизація процесів, або RPA (Robotic Process Automation);
- 2) інтелектуальна автоматизація, або IA (Intelligent Automation).

RPA-рішення засновані на розробці електронних роботів, які імітують роботу бухгалтера з інтерфейсом програми за допомогою впровадженого алгоритму. Тобто, робот створює прибутковий ордер на основі товаро-транспортної накладної. Існують різні технологічні рішення. Так, працююче RPA-рішення може виглядати як курсор, який самостійно переміщується по екрану та виконує певні алгоритми, наприклад робить необхідні проводки на основі завантаженої інформації або як бухгалтерська програма, що формує самостійно проводки, якими володіє програма RPA.

Впровадження RPA починається з формалізації та опису бухгалтерських бізнес-процесів. Потім роботи налаштовуються під виконання заданих алгоритмів. Але RPA обмежена рутинними бухгалтерськими процедурами, такими як створення та проведення ланцюжків пов'язаних документів або проведення звірок даних. RPA-рішення не вмють аналізувати інформацію та приймати рішення. Дане рішення не є заміною бухгалтера в класичному розумінні, а його робочим інструментом, таким самим, як Бухгалтерія або Excel [1]. Це продовження ідеї класичної автоматизації, наступний рівень співпраці людини та машини у бухгалтерії. Робот, у даному випадку, помічник бухгалтера, який спрощує рутинні процедури. Але це не забезпечить більш повної та всеохоплюючої автоматизації.

Існують системи IA – технології штучного інтелекту. Це не автономний самостійний розум, як людський, швидше його доповнення. IA-рішення засновані на методах машинного навчання, комп'ютерному зорі та аналізі великих масивів даних. Вони навчаються, накопичуючи досвід, але не вмють думати. Штучний інтелект може виконати завдання класифікації та прогнозування, більшого він поки що не вміє. У бухгалтерії найбільш динамічно розвиваються два IA-рішення: оптичне розпізнавання символів та машинне навчання.

IA-рішення здатні керувати процесами, роботизованими за допомогою RPA. Введення первинного документа в бухгалтерську базу може ініціювати його проведення та формування необхідних

звітів, але для навчання роботів потрібно багато прикладів. Щоб правильно кваліфікувати придбаний актив, досвідченому бухгалтеру потрібно кілька секунд. А щоб навчити робота приймати таке рішення – сотні та тисячі годин. Але потім робот буде за секунди не тільки кваліфікувати актив, а й самостійно формувати необхідні проводки та складати звіти.

Складніші бухгалтерські завдання, наприклад розробку облікової політики, штучний інтелект поки вирішувати не здатний, він має обмеження. Для цього потрібно навчити його виносити професійне судження і мати відповідні набори даних про організацію та її зовнішнє оточення. Поки що це є технічно неможливим, але може бути перспективним у майбутньому [2].

Штучний інтелект – це прорив технології, який надасть певні переваги для бізнесу. Більшість підприємців усвідомлюють, що впровадження інноваційних рішень має вирішальне значення для розвитку їх підприємства та підвищення конкурентних переваг. Незважаючи на перешкоди, розвиток штучного інтелекту триває і несе зміни, він буде драйвером перетворення бухгалтера з виконавця класичної бухгалтерської роботи на архітектора облікових систем, постановника завдань та інтерпретатора бухгалтерської інформації для керівника.

Отже, нами було розглянуто основні сфери автоматизації бухгалтерського обліку та окреслено новий перспективний напрям, який зможе забезпечити повну автоматизацію облікової системи. За допомогою впровадження нових технологій буде зменшена роль бухгалтера, що вносить дані, але виросте відповідальність бухгалтерів, які зможуть розробляти інформаційні бухгалтерські системи та контролювати відповідність існуючих систем потребам підприємства. Штучний інтелект повністю замінити людину не зможе, але полегшити життя та поліпшити умови праці йому вдається.

Перелік використаної літератури:

1. Король С.Я, Клочко А.О. Цифрові технології в обліку й аудиту. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство*. 2020. № 1 (112). С. 170-176.
2. Осмятченко В.О. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в контексті зміни технологічних укладів. *Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування*. 2018. № 2. С. 131-138.

3. Штучний інтелект в бухгалтерському обліку та фінансах. Бухгалтер 911. URL : <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1049080.html> (дата звернення 25.01.2022)

Покутня Н.О.
викладач вищої категорії
ВСП «Сумський фаховий Коледж СНАУ»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СФЕРІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

У сучасному світі, де знання і технології швидко оновлюються навчальний процес необхідно спрямувати не тільки на засвоєння базових знань, а й на набуття потреби, умінь і навичок самостійно засвоювати нові знання та інформацію протягом усього життя й ефективно використовувати їх на практиці.

Одним із напрямків вирішення питання підготовки фахівців, які б відповідали сучасним вимогам стейкхолдерів є запровадження таких освітньо-професійних програм, які б дозволяли забезпечувати ґрунтовну підготовку та розвивати таланти тих, хто хоче стати лідером у професії та розвиток цифрової компетентності у викладачів та студентів. Для забезпечення потреби на ринку праці кваліфікованими фахівцями в галузі обліку і оподаткування робочою групою викладачів коледжу розроблена освітньо-професійна програма(ОПП) за спеціальністю «Облік і оподаткування». При розробці враховано пропозиції стейкхолдерів, роботодавців, здобувачів освіти, досвід роботи коледжу та інших закладів освіти. Особливу увагу приділено формуванню цифрових професійних компетентностей здобувачів освіти та програмним результатам навчання.

ОПП щорічно переглядається з урахуванням думки роботодавців, які співпрацюють з коледжем та зацікавлені у підготовці кваліфікованих кадрів. Вони беруть участь у засіданнях, де обговорюються освітньо-професійні програми. Такі заходи також дають можливість здобувачам освіти поспілкуватися безпосередньо з роботодавцями та ознайомитися з вимогами ринку

праці, щодо навичок необхідних для майбутнього працевлаштування.

У компетентнісних вимогах до змісту та рівня підготовки майбутніх фахівців економістів та бухгалтерів підкреслюється тісний зв'язок його професійної діяльності з формуванням і використанням інформаційно-комунікаційних технологій для розв'язку прикладних задач фахової направленості.

Інформаційно-цифрова компетенція є однією з найбільш важливих в умовах формування інформаційного суспільства. Формування інформаційної компетентності здобувачів освіти у ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ» відбувається не тільки протягом останнього часу. Прагнення поєднати педагогічний досвід викладачів коледжу, їх навчально-методичні розробки з новітніми інформаційними технологіями сприяло формуванню віртуального освітнього простору ще у 2013 році на базі платформи Moodle.

Електронні навчальні курси розміщуються на навчальному сервері ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ». За допомогою цієї системи викладач має змогу самостійно створювати електронні курси і проводити навчання на відстані, надсилати повідомлення студентам, розподіляти, збирати та перевіряти завдання, вести електронний журнал обліку оцінок та відвідування, налаштовувати різноманітні ресурси курсу тощо.

Студенти в свою чергу дистанційно, через Інтернет, знайомляться і працюють з навчальним матеріалом, який представлений у вигляді різнотипних інформаційних ресурсів (текст, відео, анімація, презентація, електронний посібник), виконують завдання та відправляють його на перевірку, проходять електронне тестування.

В умовах карантинних обмежень наявність віртуального навчального середовища дозволило швидко організувати освітній процес в дистанційній та змішаній формі. Навчальні і методичні матеріали студенти почали отримувати через інтернет. Викладачі стали використовувати для передачі інформації різні інструменти та технології віддаленого доступу. Найбільш популярним для обміну текстовими повідомленнями став безкоштовний мобільний додаток Viber.

Онлайн-заняття, відеоконференції проводяться переважно на платформах Zoom і Google Meet. Перевагою їх є те, що зайти в програму можна з різних гаджетів: комп'ютера, планшета,

смартфона. До відеоконференції може підключитися будь-який користувач, що має посилання, або ідентифікатор конференції. Ці заходи викладачі планують заздалегідь і часто як такий, який повторюється. Саме використання цих платформ активізувало освітній і науковий процес під час проведення лекційних і семінарських занять, відновились науково-практичні конференції, круглі столи, майстер-класи тощо. Для спілкування зі студентами до занять частіше стали залучати роботодавців, представників бізнесу.

Формування інформаційної компетентності здобувачів освіти розпочинається з першого курсу в програми дисциплін включаються професійно-орієнтовані завдання, які вимагають від студента прийняття власного рішення з подальшим аналізом отриманих результатів. Навики застосування інформаційних технологій формуються при вивченні більшості дисциплін, а не тільки інформатики.

До фахових компетентностей належить здатність здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій. До програмних результатів – уміння використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

Для розвитку інформаційних технологій та інформатизації усіх соціально-економічних процесів, актуальним є застосування інформаційних систем для підготовки фахових молодших бакалаврів з обліку і оподаткування. ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ» тісно співпрацює з Спілкою автоматизаторів бізнесу і у 2020 році підписав Меморандум про співпрацю, одержав найновіше сучасне ліцензійне програмне забезпечення: продукти лінійки BAS, UA-Бюджет та їх методичну підтримку.

Однією з фахових дисциплін за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» є дисципліна Інформаційні системи і технології в обліку. Викладання дисципліни орієнтовано на формування компетентностей щодо ведення бухгалтерського обліку з використанням програмного продукту BAS Бухгалтерія. Робота користувачів організована на віддаленому доступі з програмними рішеннями «BAS», які знаходяться на сервері коледжу в режимі «тонкого» клієнта.

Навчальна практика з даної дисципліни є одним із компонентів навчального плану. Вона проводиться із

застосуванням найбільш раціональних методів і направлена на формування у студентів на базі теоретичних знань професійних умінь з організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах, практичного досвіду та навичок організаторської та самостійної роботи на посаді бухгалтера; навичок постійного оновлення знань, їх застосовування в практичній роботі в умовах максимально наближених до реальних умов діяльності підприємств. Навчальна практика з інформаційних систем і технологій обліку є логічним продовженням навчальної практики з фінансового обліку. Студенти виконують завдання за даними первинних документів та розрахунків, складених на практиці з фінансового обліку. Аналогічно проводиться навчальна практика з податкової системи, де використовується програма М.Е.doc. Навчальна практика у ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ» проводиться в лабораторії «Навчальна бухгалтерія» та «Інформаційних систем і технологій в обліку», яка обладнана сучасним апаратним та програмним забезпеченням.

Невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців є виробнича практика яка відбувається на підприємствах, з якими підписана угода про співпрацю.

Вже декілька років поспіль завдяки підписаному Меморандуму про співпрацю з «Всеукраїнською Спілкою Автоматизаторів Бізнесу» використовуються в навчальному процесі програмні продукти лінійки BAS та надається методична підтримка на сайті інформаційно-технічного супроводу як викладачам так і студентам.

Перевірити свої професійні знання і навички використання професійних програмних продуктів студенти можуть беручи участь у Міжнародній студентській Олімпіаді в сфері інформаційних технологій «IT-Universe» конкурс «Використання автоматизованих систем обліку. Студенти ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ» беруть участь у цій олімпіаді з 2014 року. Рівень професійної підготовки підтверджують їх результати. у 2019 році студентка Чуйко Вікторія посіла 2 місце, а у 2021 році М'якушенко Дар'я здобула перемогу у фіналі цієї олімпіади .

Отже, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в начальному процесу, підготовка за освітньо-професійними програми з урахуванням пропозицій стейкхолдерів, роботодавців, здобувачів освіти та співпраця з професійними

організаціями дозволяє забезпечити конкурентоздатність випускників коледжу на ринку праці.

Перелік використаної літератури:

1. Власій О. Шляхи формування інформаційно - цифрової компетентності учасників освітнього процесу Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету.

2. Генсерук Г. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів / Г. Генсерук // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. - 2019.

3. Кобилянський О. Практичні аспекти формування компетентності фахівців / О. Кобилянський, І. Кобилянська // Наукові записки. – Випуск 6.

4. <http://www.unionba.com.ua/>. Електронний ресурс.

5. <https://www.bas-soft.eu/soft/bas/> Електронний ресурс

Постернак І.М.

канд.техн.наук, доцент

Одеська державна академія будівництва та архітектури

Постернак С.О.

канд.техн.наук, доцент,

Приватне підприємство «Композит», м. Одеса

Постернак О.С.

студент спеціальності 192 групи ПЦБ-182

Одеська державна академія будівництва та архітектури

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРУЮЧИХ НЕРУХОМІСТЮ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З БУДІВНИЦТВА

Освітній процес англійською мовою сприяє підготовці фахівців міжнародного рівня, підвищує можливості вільного доступу до найновіших інноваційних розробок, міжнародної академічної мобільності і наукових стажувань у провідних університетах світу, відкриває широкі перспективи працевлаштування після закінчення університету, забезпечує

високу професійну кваліфікацію та конкурентоспроможність випускників на міжнародному та національному ринку праці [1,2].

RICS – це міжнародна організація, що поєднує фахівців з нерухомості різних профілів. Організація є, самим впливовим, найстаршим і привілейованим професійним об'єднанням у світі яка представляє інтереси експертів по керуванню нерухомим майном та його оцінці, ріелторів, девелоперів, інженерів, будівельників, експертів по землевпорядженню й іншим професіям. Основна мета співтовариства – розвиток і контроль за дотриманням етичних норм і професійних стандартів. Також *RICS* активно займається освітньою діяльністю, розробляє й впроваджує стандарти якості й практичні рекомендації в сфері нерухомості.

Сучасні стандарти оцінки нерухомості у Великобританії були сформульовані досить недавно – в 1970-ті рр., коли британський ринок нерухомості переживав бум, що привів до швидкого росту цін на нерухомість, за яким пішов різкий спад. Питання про якість вартісних оцінок було піднято тими, хто придбав нерухомість у власність або взяв її в оренду, ґрунтуючись на оцінках, зроблених у період економічного підйому, а потім виявився перед фактом, що оцінка вартості їхньої власності різко впала до досить низьких значень.

В 1971р. *RICS* сформував Комітет зі стандартів оцінки й опублікував короткий посібник з оцінки об'єктів власності. За цим пішов випуск в 1976р. першої "Червоної книги" ("*RICS Statement of Valuation Practice and Guidance Notes*"), у яку в 1981 і 1990р. вносилися виправлення й додавання.

В 1980р. була опублікована "Біла книга" ("*RICS Manual of Valuation Guidance Notes*"), що охопила питання, незачеплені в "Червоній книзі". В 1996 і 1997р. обидві книги були об'єднані й дороблені як єдиний Посібник з оцінки ("*RICS Appraisal and Valuation Manual*"). Варто підкреслити, що матеріали керівництва постійно продовжують оновлюватися.

Керівництво містить цілий ряд практичних положень, обов'язкових для оцінювачів, за 21 спеціалізаціями:

Arts & Antiques (оцінка об'єктів культурної й архітектурної спадщини); *Building Surveying* (технічна експертиза будівель і споруд); *Building Control* (контроль якості будівельних робіт); *Commercial Property practice* (брокеридж комерційної нерухомості); *Environment* (екологія нерухомості); *Facilities Management* (експлуатація будинків і споруд); *Geomatics*

& Hydrographic (гідрографіка й геоматика – просторова прив'язка); *Housing Management and Development* (управління й розвиток житла); *Machinery and Business Assets* (оцінка рухомих активів бізнесу, машин); *Management Consultancy* (консалтинг у керуванні нерухомістю); *Minerals & Waste Management* (керування переробкою копалин і відходів); *Project Management* (керування проектами); *Planning & Development* (проектування й розвиток об'єктів нерухомості); *Property Finance and Investment* (управління інвестиціями й фінансуванням); *Quantity Surveying and Construction* (контроль витрат при будівництві); *Research* (науково-дослідна діяльність); *Residential Property practice* (брокеридж житлової нерухомості); *Residential survey and valuation* (сервейінг і оцінка в житлової нерухомості); *Rural* (оцінка сільськогосподарських об'єктів); *Taxation Allowances* (управління оподаткуванням); *Valuation* (оцінка вартості нерухомого майна).

Цікаво відзначити, що у Великобританії не існує державного регулювання діяльності оцінювачів. У принципі будь-яка людина може зайнятися бізнесом як оцінювач і взятися за оцінку власності. Відсутність державного регулювання діяльності оцінювачів привело до розвитку добровільної суспільної системи регулювання. Саме її авторитет дозволяє користувачам орієнтуватися в тому, хто з оцінювачів досяг прийняттого рівня компетенції й веде свої справи із професійною сумлінністю, що дає можливість самим оцінювачам рекламувати свої послуги з позицій своєї репутації як людей компетентних і професійних. Це досягається через професійні організації, серед яких лідируючі позиції займає Королівська спілка фахівців з нерухомості. Членство в подібних спілках досягається за наявності відповідної освіти через здачу іспитів і після певного періоду практичної роботи під спостереженням досвідченого фахівця. Умовою збереження отриманого членства є дотримання встановлених *RICS* правил професійної етики, участь у системі безперервної професійної освіти. Існує деякий перелік практичних положень-вимог, що є обов'язковими для британських оцінювачів усіх спеціалізацій.

1. *Посібник з оцінки обов'язковий до застосування при будь-яких оцінках, за деякими виключеннями* (ці виключення становлять: загальноправова діяльність, арбітраж, питання оподаткування й компенсацій, діяльність агентств із продажу нерухомості).

2. *Оцінювачі зобов'язані розуміти вимоги клієнта* (це означає обов'язковість дискусії із клієнтом, щоб були зрозумілі всі його запити; при цьому факт такого обговорення повинен бути підтверджений письмово, так само як повинні бути сформульовані на папері й умови (існують стандартні) наймання оцінювача клієнтом).

3. *Оцінки, виконані з певною метою, повинні будуватися на певній основі* (наприклад, оцінка фінансової звітності якої-небудь компанії виконується на основі її ринкової вартості; у Посібнику з оцінки визначена база для подібної оцінки).

4. *Певні базиси для оцінки повинні застосовуватися тільки для тих випадків, які передбачені відповідними практичними положеннями Посібника з оцінки.* У стандартах оцінки Великобританії, зокрема, встановлено 13 базисів оцінок. Серед них головна роль належить оцінці на базі ринкової вартості об'єкта нерухомості. Крім того, існують оцінки на базі різних варіацій ринкової вартості (наприклад зі збереженням існуючого напрямку використання), різних варіацій вартості заміщення, на базі реалізаційної вартості (типу розпродажу).

5. *Обмеження, що накладаються на оцінювачів.* Оцінювачі зобов'язані братися лише за такі оцінки, у яких вони компетентні. Компетенція оцінювача включає знання конкретного виду власності й ринку, де її можна знайти, а також має на увазі, що оцінювач неухильно дотримується вимог закону й інших нормативних актів. Оцінювач вправі користуватися допомогою відповідних експертів, включаючи й інших оцінювачів.

6. *Інспекції, огляди й дослідження повинні бути адекватними й проводитися до повної ясності питання.* У ряді випадків повний огляд будинку не потрібен, однак стан прав на власність повинний бути досліджений дуже ретельно. Рівною мірою повинні бути наведені точні довідки на предмет можливих планів міської влади відносно об'єкта й відповідності передбачуваної угоди всім вимогам закону.

7. *Мінімальні вимоги до змісту звітів оцінювачів.*

Запровадження в освітній процес альтернативного навчання фахових дисциплін англійською мовою як оптимального поєднання вітчизняних освітніх традицій та зарубіжних інноваційних технологій спрямоване на підготовку фахівців нової генерації, здатних ефективно працювати в умовах мультинаціонального глобального середовища. Тому було б добре надати можливість

навчання здобувачам в магістратурі на кафедрі організації будівництва ОДАБА з видачею сертифікатів Британської королівської спілки сертифікованих керуючих нерухомістю (*RICS*) за двома можливими програмами підготовки: «Девелопмент в інвестиційно-будівельній діяльності» і «Будівельно-технічна й вартісна експертиза об'єктів нерухомості». Дана акредитація була б підтвердженням високого рівня підготовки магістрів і якості освітніх програм. На цій підставі дипломи випускників визнавалися б у більш, ніж в 140 країнах миру, де є відділення *RICS*.

Членство в *RICS* – це особливий статус у професійному співтоваристві, що свідчить про найвищий рівень кваліфікації й професіоналізму, що давав би можливість нашим випускникам позиціонувати себе на ринку праці й одержувати цікаві пропозиції від роботодавців.

Перелік використаної літератури:

1. Posternak Iryna. To perform settlement and graphic work on discipline "Life Safety" «Emergency technogenic character»: guideline for students in the field of knowledge 19 Architecture and construction, educational level bachelor. 2021. Odessa: OSACEA. 68p.
2. Постернак І.М. Застосування e-learning при викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності» англійською мовою для студентів галузі знань 19 «Архітектура та будівництво». Перспективні технології для забезпечення безпеки життєдіяльності та довголіття людини: тези доповідей III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 06–07 травня 2021 р.; Одеська держ. академія будівництва та архітектури. Одеса: ОДАБА, 2021. С. 69–74.

Примаченко Г.О.

доцент,

Український державний університет залізничного транспорту

Тарасов К.О.

аспірант,

Український державний університет залізничного транспорту

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОГНОЗНОЇ ОЦІНКИ ПАСАЖИРООБІГУ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Пасажи́рський залі́зничний транспорт є ключовим, а в деяких місцях єдиним способом пересування пасажирів. Україна має досить потужну та розгалужену мережу залізниць, експлуатаційна довжина яких складає близько 19,8 тис. км (без урахування окупованих територій), з яких понад 47,2% електрифіковано. Залізничний транспорт є провідною галуззю в дорожньо-транспортному комплексі нашої країни та залишається одним із каталізаторів розвитку економіки. Зокрема, залізниця є ключовим активом для забезпечення мобільності населення і єдності держави (оскільки на неї припадає близько 40% пасажирообігу), одним із найбільших платників податку та джерелом забезпечення валового внутрішнього продукту країни. Так, за 2021 рік Акціонерне товариство «Українська залізниця» своєчасно сплатила понад 28,8 млрд грн податків до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів, що на 14,8% більше, ніж за 2020 рік [1, 2]. Тому тема, що розглядається, є особливо актуальною як для сфери освіти у транспортній галузі, так і для сфери технології автоматизації бізнесу у сфері пасажирських перевезень.

На сьогоднішній день інвентарний парк пасажирських вагонів основних перевезень становить 4,3 тис. одиниць, в тому числі робочий парк – 3,1 тис. вагонів. Крім цього в наявності імпортні швидкісні електропоїзди «Hyundai» - 10 одиниць, «Skoda» - 2 одиниці, два електропоїзди вітчизняного виробництва «Тарпан» та два міжрегіональні поїзди локомотивної тяги по п'ять пасажирських вагонів [1].

Залізниця залишається одним із найдоступніших видів транспорту як за ціновими характеристиками, так і за географічним охопленням. Українські залізниці займають шосте місце у світі за

пасажирообігом після Китаю, Індії, Російської Федерації, Франції та Німеччини [3].

Усі залізничні пасажирські перевезення відносяться до соціально значущих і належать єдиному власнику Акціонерному товариству «Українська залізниця», тому існують складності при встановленні тарифів на перевезення, через необхідність їх узгодження з антимонопольним комітетом та іншими органами державного управління. Низький рівень тарифів на пасажирські перевезення є однією з причин збитковості пасажирського комплексу. Дана збитковість компенсується за рахунок вантажних перевезень, що впливає на загальний дохід та чистий прибуток від перевезень. Таким чином виникає необхідність поліпшення фінансово-економічного стану компанії.

Дослідженню пасажирських перевезень та різним методам прогнозування присвячено багато робіт. Так, у публікації [4] були обгрунтовані методичні підходи та запропоновані практичні рекомендації, які дають можливість отримати прогнозну оцінку обсягів перевезень пасажирів в дальньому сполученні на основі суміщення методів кореляційно-регресійного аналізу соціально-економічних факторів та їх прогнозної екстраполяції, а також отримана якісна короткострокова прогнозна оцінка, яка враховує існуючі соціально-економічні умови. Похибка даного прогнозування на 2019-2020 роки склала менше 10%.

Вченими було представлено методичні підходи до визначення обсягів пасажирського обслуговування в дальньому залізничному та міжміському автобусному сполученнях території України, які очікуються в наступні роки. Оскільки ці види транспорту забезпечують понад 95% таких перевезень, вирішення означених питань набуває пріоритетного характеру. Авторами запропоновано кореляційно-регресійні моделі, на основі яких отримано прогнозну оцінку обсягів дальніх та міжміських пасажирських перевезень обома видами транспорту в короткостроковому періоді. Встановлено основні соціально-економічні фактори, що чинять найсуттєвіший вплив на міграційну активність населення, визначено ступені їхнього впливу на обсяги означених пасажирських перевезень.

У статті [3] було проведено аналіз стану залізничних пасажирських перевезень та визначення перспектив розвитку в умовах реформування.

Не залишилися без уваги і праці закордонних вчених, так у роботі [5] було розглянуто довгострокове та короткострокове прогнозування пасажиропотоку на транзитній мережі з використанням кількох джерел даних (даних про чисельність персоналу та розклад руху поїздів).

Не дивлячись на те, що прогнозуванню об'ємів, як вантажних, так і пасажирських перевезень присвячено багато робіт, з проходженням певного періоду часу необхідне порівняння та коригування цих даних. Оскільки від достовірності прогнозу оцінки залежить визначення необхідної кількості фінансових, матеріально-технічних та трудових ресурсів, що забезпечують безперебійну роботу та розвиток залізничного пасажирського комплексу України, метою даного дослідження є отримання найбільш точної прогнозу оцінки пасажирообігу на залізничному транспорті. Досягнення цієї мети обумовлено вирішенням наступних задач:

- аналіз результатів прогнозування минулих років та їх порівняння з реальними даними;

- побудова кореляційно-регресійної моделі, що дозволить оцінити обсяги пасажирських перевезень з використанням обраних факторів;

- прогнозування величин обраних факторів методом екстраполяції;

- отримання прогнозу оцінки пасажирообігу на залізничному транспорті шляхом застосування прогнозу величини факторів у кореляційно-регресивній моделі.

Одним із розповсюджених методів прогнозування є метод екстраполяції на основі змінної середньої, однак, використання лише цього методу не дасть отримання якісного прогнозу пасажирообігу, оскільки зазначений метод не враховує вплив різноманітних факторів на цей процес. Тому, для отримання найбільш точного прогнозу, доцільно використовувати методи прогнозування, що враховують декілька факторів впливу. Одним із таких методів є метод кореляційно-регресивного аналізу, який може дати об'єктивну кількісну оцінку впливу найсуттєвіших факторів на пасажирообіг. Саме таке поєднання представляє собою наукову та практичну цінність для транспортного бізнесу.

За допомогою цього методу будується багатфакторна модель, яка складається з двох складових. Перша – це кореляційний аналіз, який визначає кількісну оцінку тісноти та

характеру (спрямованості) взаємозв'язку між пасажирообігом та факторами, які впливають на нього. Друга – регресійний аналіз, що являє собою кількісний метод вибору математичної функції, яка застосовується для розрахунку пасажирообігу з урахуванням ступеня впливу визначених факторів.

Таким чином, для отримання достовірного прогнозу обсягів пасажирських перевезень в дальньому сполученні доцільно застосовувати поєднання двох формалізованих методів, а саме кореляційно-регресійного аналізу – для побудови багатофакторної економіко-математичної моделі пасажирообігу та методу екстраполяції на основі ковзаючої середньої – для прогнозування величини факторів, що впливають на пасажирообіг. Такий підхід і є новизною даного дослідження.

Перелік використаної літератури:

1. Інформація про українські залізниці [Електронний ресурс] / Міністерство інфраструктури України. - Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/content/informaciya-pro-ukrainski-zaliznici.html>
2. Укрзалізниця за 2021 рік сплатила понад 28,8 млрд грн податків та зборів[Електронний ресурс] / Прес-центр. - 2022. - Режим доступу: https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/574318/
3. Петренко О. О. Пасажирські залізничні перевезення в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / О. О. Петренко // Економіка та управління національним господарством. – 2016. – Вип. 10. – С. 47-52. - Режим доступу: <http://bse.in.ua/journals/2016/10-2016/11.pdf>
4. Балака Є. І. Прогнозування обсягів пасажирських перевезень в дальньому залізничному сполученні на основі багатофакторного аналізу / Є. І. Балака, М. Є. Резуненко, С. О. Резуненко, М. А. Попов // Збірник наукових праць Українського державного університету залізничного транспорту. – Х.: УкрДУЗТ, 2019. – Вип. 185. – С. 6-14. – Режим доступу: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/185.pdf>
5. Pasini K. Forecasting passenger load in a transit network using data driven models / K. Pasini, M. Khouadjia, F. Ganansia, L. Oukhellou.// 12th World Congress on Railway Research, Oct 2019, Tokyo, Japan. – 2019. – Access mode: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-02278238v2/document>

РІВНІ КАНАЛУ РОЗПОДІЛУ

Торговельне підприємство все більше набуває клієнтоорієнтованого характеру діяльності. Це підвищує значущість маркетингової складової в забезпеченні ефективного функціонування й розвитку підприємства. Проблема організації процесу розподілу є однією з найбільш складних, оскільки вимагає урахування значної кількості факторів, що впливають на розподіл продукції. Канали розподілу – сукупність фірм або окремих осіб, які беруть на себе право власності на товар або послугу або сприяють передачі цього права іншим фірмам чи особам на шляху руху товару від виробника до споживача.

Основні характеристики каналів розподілу:

- рівень каналу
- ширина
- довжина

Рівень каналу розподілу – це будь-який посередник, який виконує ту чи іншу роботу щодо наближення товару і права власності на нього до кінцевого споживача. Кількість рівнів визначає довжину каналу.

У нестабільному та мінливому середовищі, ефективно налагодженні канали розподілу надають додаткових конкурентних переваг виробникам, дозволяють закріпити свої позиції на ринку та стати перепорою для входження конкурентів [1, с. 720].

Функції каналів розподілу [2, с. 399].

Функції, пов'язані з угодами

- закупівля товарів для перепродажу
- продаж товарів
- ділові ризики, пов'язані з угодами (за наявності прав власності на товар)

Логістичні функції

- оброблення замовлень
- зберігання продукції та оброблення вантажів
- сортування, комплектація продукції
- трансформування продукції

- підтримка товарних запасів
- Функції обслуговування*
- торгове обслуговування споживачів
- огляд, перевірка, оцінювання якості продукції
- проведення маркетингових досліджень
- визначення цін, націнок, знижок
- послуги виробничого, комерційного, інформаційного характеру

Розрізняють такі види каналів розподілу:

Прямі канали (канали нульового рівня) — пов'язані з переміщенням товарів і послуг від виробника до споживача без використання незалежних посередників і називаються каналами нульового рівня. Вони найчастіше використовуються виробниками, які хочуть контролювати всю свою маркетингову програму, прагнуть до тісного контакту зі споживачами і мають обмежені цільові ринки, без використання посередників- канали розподілу використовуються фірмами, які бажають контролювати всю свою маркетингову програму, підтримують тісний контакт зі споживачами мають обмежені цільові ринки і достатні засоби для організації збуту.

Непрямі канали (одно, дво та трьохрівневі канали розподілу) — пов'язані з переміщенням товарів і послуг. Переміщення товару через посередників - це канали розподілу, які використовуються фірмами для збільшення ринків збуту, кращого їх охоплення, нарощування обсягів продажу товарів.

До особливостей українського ринку, що визначають підхід до вирішення організації процесу розподілу, слід віднести:

- не маркетингову, а здебільшого збутову орієнтацію вітчизняних виробників;
- незначну частку підприємств малого й середнього підприємництва в промисловій сфері;
- високий рівень конкуренції;
- утворення й практично повне закріплення за низкою торговельних і промислових підприємств, так званих, торговельних зон, в межах яких розподіляється найбільша частина їхньої продукції;
- посилення ролі територіальних органів влади в процесі формування регіональних товарних ринків;
- значні витрати на транспортування готових виробів;

— усвідомлення більшістю керівників підприємств необхідності зниження витрат на виготовлення й реалізацію продукції та ін.

Торгівельна діяльність – важлива ланка господарчого комплексу, що дає істотний внесок у національний та внутрішній валовий продукт країни та, зв'язуючи виробництво з покупцем, впливає на попит й подальший розвиток економіки. Формування каналів збуту надзвичайно важливе для торговельних підприємств, бо надає можливість приймати правильні рішення щодо їх стратегічної поведінки в умовах динамічних змін ринкового середовища, що актуалізує науково-прикладні пошуки.

Характеристики учасників каналу розподілу

Першочерговим завданням під час створення каналів розподілу є визначення кількості необхідних функцій процесу розподілу та суб'єктів, що здійснюватимуть ці функції. До основних характеристик каналу розподілу належать довжина та ширина каналу. Довжину каналу розподілу визначає кількість посередників, через яких товар проходить на шляху від виробника до споживача. Кожного посередника, який перебуває між виробником і кінцевим споживачем і бере участь у розподілі товару, вважають рівнем каналу розподілу. . Сьогодні успішність підприємства залежить не стільки від того, що воно робить, скільки від того, як воно це робить, тобто запорукою успіху є поєднання логістики та маркетингу в процесі управління каналами розподілу, при цьому логістика виступає як інструмент маркетингу при продажах і просуванні товарів і послуг, а маркетинг у свою чергу як інструмент реалізації логістичної стратегії і тактики [3, с. 215]. Поглиблення інтеграції маркетингу та логістики може стати одним з найбільш ефективних шляхів вдосконалення системи розподілу та збільшення обсягів продажу [4, с. 198]. Будь-який збутовий канал виконує певний набір функцій, необхідних для здійснення обміну: вивчення результатів сегментації ринку та планування реклами; укладання договорів із споживачами чи посередниками; облік та контроль виконання договорів; розробка плану відвантаження товарів клієнтам; визначення каналів збуту; організація прийому, зберігання, пакування, сортування та відвантаження товарів клієнтам; інформаційне, ресурсне та технічне забезпечення збуту товарів; стимулювання збуту; встановлення зворотного зв'язку із споживачами та фінансування витрат з функціонування каналів товароруху, збутових операцій.

Таким чином, наявність каналу збуту торговельного підприємства передбачає розподіл функцій та потоків між учасниками обміну. Отже, рівень каналу розподілу — будь-який посередник, який виконує певну роботу з наближення товару до споживача.

Перелік використаної літератури:

1. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент. — 12е издание / Ф. Котлер, К. Келлер. — Издво Питер, 2010. — 816 с.
 2. Маркетинг. Багиев Г.Л., Тарасевич В.М., Анн Х.. — 2 е изд., перераб. и доп. — М.: Экономика, 2001. — 718 с.
 3. Крикавський Є.В. Маркетингова політика розподілу [Текст]: навч. посібник / Є.В. Крикавський, Н.С. Косар, А. Чубала. — Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. — 232 с.
- Болт Г.Дж. Практическое руководство по управлению сбытом [Текст]: / Г.Дж. Болт; пер. с англ.; научн. ред. и авт.

Розгон О.В.

к. ю. н., доцент,
провідний науковий співробітник
Науково-дослідний інститут правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України

РОЛЬ БЕНЕФІЦІАРА У ДОСЯГНЕННІ УЗГОДЖЕНОСТІ ІНТЕРЕСІВ БІЗНЕСУ, ОСВІТИ, НАУКИ ТА ДЕРЖАВИ

Одним із заходів, який зазначено у Плані заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року від 09.12.2021 р. № 1687-р, визначено «Запровадження експериментального проекту щодо організації створення пілотних центрів експертизи та оцінки *науково-технічних розробок* з метою підготовки аналітичної інформації для винахідників та підприємців про технологічний, економічний, кон'юнктурний рівень зазначених розробок», де відповідальними виконавцями є МОН, Мінекономіки, Мінцифри, Мінрегіон, галузеві та бізнес-асоціації (за згодою).

Згідно з п. 15 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII наукова (науково-

технічна) робота — наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки, проведені з метою отримання наукового, науково-технічного (прикладного) результату. Основними видами наукової (науково-технічної) роботи є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, дослідно-технологічні, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи. При цьому інноваційний процес охоплює стадії фундаментальних і прикладних досліджень.

Оскільки за своїм характером *життєвий цикл інновації* відповідає типовому *життєвому циклу товару* і проходить етапи розроблення, то очевидно, що відповідає циклу *технологій* і проходить етапи *трансферу технологій*, а також є основним *етапом інноваційного процесу*.

В Україні вже відкрито не один Центр підтримки технологій та інновацій. Відкриття подібних центрів було зумовлене, зокрема, бажанням *бенефіціарів* скористатися комплексом послуг щодо інноваційної діяльності.

У ст. 3 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 р. № 143-V визначені суб'єкти, які беруть участь у трансфері технологій (тобто є *суб'єктами трансферу технологій*). Перша група суб'єктів не є прямими суб'єктами трансферу технологій. Діяльність цих суб'єктів пов'язана з реалізацією керівної функції у сфері трансферу технологій. Повноваження зазначених суб'єктів полягають у контролі, перевірці, наданні дозволів тощо [1, с. 124].

Друга група суб'єктів — це підприємства; наукові установи; заклади вищої освіти (далі — ЗВО); організації (юридичні особи, створені при ЗВО: дослідницькі та інноваційні центри, Центр трансферу технологій, наукові парки, технопарки; бізнес-інкубатори; юридичні особи, які впроваджують новачі, що створені самим підприємством або передані іншими суб'єктами господарювання, — стартапи, малі підприємства). Вважаємо, що суб'єкти, зазначені вище, є суб'єктами як *публічно-правової, так і приватно-правової сфери трансферу технологій*.

До третьої групи відносяться фізичні особи, які безпосередньо беруть участь у створенні, трансфері та застосуванні технологій та/або їх складових, надають необхідні для цього інформаційні, фінансові та інші послуги на всіх стадіях просування технологій та/або їх складових на ринок. До них слід віднести таких: фізичні особи, які створюють нові технологічні рішення, продукти, методи або засоби

виробництва, види товарів і послуг, структури управління без проведення наукової (науково-технічної) роботи (наприклад, автор); фізичні особи, які надають різні види послуг під час упровадження новачій, зокрема виконують проектно-конструкторські або технологічні роботи зі створення діючих макетів, дизайну, надають маркетингові, навчально-тренінгові, юридичні, патентні послуги (організації інноваційної інфраструктури); фізичні особи — інвестори, які фінансують за рахунок власних коштів або здійснюють управління фондами; галузеві асоціації, громадські організації, міжнародні організації та установи, які надають експертну допомогу з питань інноваційної діяльності або інформаційно-консультаційну підтримку іншим елементам національної інноваційної екосистеми. На наше переконання, ці суб'єкти є суб'єктами *приватно-правової сфери трансферу технологій* [2].

Відповідно, доцільно зазначити, що *активними учасниками процесу трансферу технологій є інноваційні підприємства*, визначені у ч. 2 ст. 3 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 р. № 143-V як суб'єкти трансферу технологій, які створюють та/або використовують технології та/або їх складові.

Виникає запитання: які підприємства *створюють та/або використовують технології та/або їх складові* та яким підприємствам належать або передаються майнові права на використання об'єктів права інтелектуальної власності, що є складовими технологій? Вважаємо, що це *інноваційні підприємства*, оскільки інноваційна діяльність підприємств (компаній) є каталізатором їх розвитку. У ст. 16 Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV зазначено, що таке *інноваційне підприємство*.

Припускаємо, що *інноваційне підприємство* може функціонувати у вигляді інноваційного центру, бізнес-інкубатора, технополісу, технопарку, наукового парку, індустріального парку, інноваційного центру, стартапу, кластеру, інноваційного хабу тощо.

Поділ підприємств на типи встановлений у ст. 55 ГК України: суб'єкти малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього та великого підприємництва.

Однією із причин недостатнього впровадження інновацій *інноваційними підприємствами* є недостатній розвиток механізмів

фінансування інноваційної діяльності. Найчастіше воно пов'язане з високою вартістю розробки і впровадження технологій та необхідністю довгострокового вкладення коштів. Це вказує на існування високих ризиків для тих, хто інвестує, і часом робить недоступним для інноваційних підприємств використання *джерел фінансування інноваційної діяльності*.

Припускаємо, що в разі реалізації великих інноваційних проєктів *бенефіціарами* можуть бути суб'єкти великого підприємництва, а у випадку невеликих інноваційних проєктів — суб'єкти мікропідприємництва та середнього підприємництва.

Зауважимо, що *бенефіціар* (від фр. *benefice* — прибуток, користь) — це особа, яка отримує прибуток від власних активів, тобто отримує вигоду.

Зазначимо, що у законодавстві України *відсутнє* визначення терміна «бенефіціар». Серед численних вигодонабувачів у бізнесі прийнято виділяти *кінцевого бенефіціара*. Проміжною ланкою можуть ставати співзасновники, акціонери або сама компанія, але власник юридичної особи є ключовою фігурою в перевірках із боку контролюючих органів. Таких власників називають *бенефіціарними власниками*. Вони не тільки отримують прибуток від діяльності компанії, але і здатні керувати фірмою, обирати напрям діяльності.

Міністерство фінансів України видало наказ від 19.03.2021 р. № 163 «Про затвердження Положення про форму та зміст структури власності», зареєстрований Мін'юстом 08.06.2021 р. за № 768/36390. Відповідно до наказу структура власності є офіційним документом, який із метою встановлення *кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи* повинен обов'язково надаватися державному реєстратору. Зазначене Положення розроблене відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 р. № 755-IV і Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 р. № 361-IX та відображає форму і зміст структури власності.

Термін «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» зазначені вище розуміється у такому значенні й використовується у ст. 64-1 ГК України, що вживається у ст. 1 Закону України «Про

запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 р. № 361-ІХ.

Отже, юридичні особи зобов'язуються подати відомості щодо кінцевого бенефіціарного власника, що підтверджують можливість здійснювати такий вирішальний вплив на керівництво чи діяльність юридичної особи. Подібні заходи важливі при перевірці контрагентів, які подають *заявки на субсидування інноваційної діяльності* та діють у сфері залучення інвестицій.

Таким чином, завдяки участі *бенефіціарів* можливе фінансування науково-технічних розробок, виконанні фундаментальних і прикладних досліджень.

Перелік використаної літератури:

1. Загрішева Н. В. Господарський договір у сфері трансферу технологій: Дис. канд. юрид. наук: 12.00.04 / Н. В. Загрішева. – Київ, 2018. – 249 с.

2. Розгон О. В. Суб'єкти приватно-правових відносин трансферу технологій: статус та діяльність. Правове забезпечення Національної інноваційної системи у сучасних умовах: монографія / [С. В. Глібка, О. В. Розгон, Ю. В. Георгієвський та ін.]; за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України. – 2020. – 360 с. – під. 6.2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/MonoHlibko20/MonoHlibko20_15.pdf.

Романюк О.Н.

д.т.н., професор, завідувач кафедри програмного забезпечення
Вінницький національний технічний університет

Войтко В.В.

к.т.н., доцент кафедри програмного забезпечення
Вінницький національний технічний університет

Ставицький П.В.

аспірант
Вінницький національний технічний університет

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ, ОРІЄНТОВАНИХ НА РОЗРОБКУ СУЧАСНИХ АУДІО СИСТЕМ З АВТОМАТИЗОВАНИМ АНАЛІЗОМ І СИНТЕЗОМ МУЗИЧНИХ КОМПОЗИЦІЙ

Для того, щоб розроблюване програмне забезпечення відповідало високим сучасним стандартам якості в індустрії, потрібно використовувати низку підходів та методик, що дозволяють підтримувати високі стандарти якості та масштабованості програмних систем. Одним з прикладів таких програмних продуктів є система синтезу та аналізу музичних композицій. При розробці подібних проєктів фахівці повинні мати знання та досвід роботи з низкою технологій, методик та практик, що дозволяють підтримувати показник якості програмного продукту та процесу розробки на рівні зі стандартом індустрії.

Система синтезу та аналізу музичних звуків – це програмний проєкт, який реалізує комбінований метод аудіообробки, що складається з двох основних модулів:

- модуля аудіоаналізу та розпізнавання музичних звуків;
- модуля аудіосинтезу, що забезпечує низку функцій для аудіогенерації.

Комбінування таких підходів дозволяє реалізувати розширений функціонал для створення музичних композицій. Користувач має змогу награвати бажану мелодію, що в результаті може бути відіграною за допомогою обраного музичного інструмента. Крім того, такі вхідні аудіодані можна використовувати як шаблон для подальшої генерації подібних композицій на основі штучного інтелекту. В результаті таких

кроків існує можливість ручного редагування отриманого результату за допомогою двовимірних площин, що є поданням відношення висоти музичної ноти до часової позначки. Таким чином, у результаті інтерактивного підходу можуть бути згенерованими паралельно декілька музичних послідовностей, що являють собою багатоголосу музичну композицію, де кожна з доріжок може бути відіграна за допомогою обраного інструмента, а кінцевий результат може бути вдосконалений з використанням точного ручного редагування [1, с.2].

Важливим є вибір платформи, на яку націлений розроблюваний програмний продукт. Серед таких платформ можна виділити настільні додатки на базі операційних систем Windows, OS X та Linux. Широкого розповсюдження набули мобільні платформи на базі Android та iOS, які надають варіативності та гнучкості у сценаріях використання програмних продуктів. Крім того, однією з найпопулярніших платформ є Web, яка є доступною у використанні для будь-якої з вищеперерахованих операційних систем. Важливим є забезпечення підтримки якомога більшої кількості платформ для розширення користувачької бази та доступності програмного продукту. Такий підхід називається багатоплатформністю, коли розробка програмної системи відбувається одразу для декількох платформ з підтримкою нативних методів розробки.

Крім того, широкого розповсюдження набув кросплатформний підхід, коли за допомогою однієї кодової бази, що абстрагується від платформних API, можна розробляти програмний продукт, що націлений одразу на декілька платформ. Яскравим представником такого підходу є Flutter, фреймворк для кросплатформної розробки користувачького інтерфейсу для мобільних, настільних та Web додатків за допомогою мови Dart. Іншим представником таких технологій є Kotlin Multiplatform, що дозволяє розробку спільної кодової бази, реалізує бізнес-логіку системи за допомогою мови програмування Kotlin, що має можливість компілювання у JVM байткод, JavaScript або може підтримувати нативну бінарну сумісність, що, в свою чергу, дозволяє взаємодіяти з такими мовами програмування як C++, Objective-C, Swift тощо. Такий підхід дозволяє економити ресурси та час на розробку з відносним збереженням якості програмного продукту.

У процесі росту та розвитку проєкту і команди постають проблеми налагодження інфраструктури розроблюваного програмного продукту. При створенні невеликих програмних додатків, у проєктуванні яких беруть участь декілька розробників, у цьому немає необхідності, проте в процесі росту команди та при нарощуванні складності програмного продукту, розробка підходів у цьому напрямку є неминучою. До складу терміну «інфраструктура» входять поняття архітектури програмного забезпечення, налаштування та конфігурації середовища розробки для автоматичного підтримання високої якості кодової бази. Крім того, важливим тут є процес компіляції та збірки проєкту. При роботі з кодовими базами, що налічують мільйони рядків коду, проблема оптимізації цього процесу постає гостро, оскільки час, який займає збірка проєкту, може досягати годин. Таким чином, для підвищення продуктивності процесу розробки програми широкого розповсюдження набувають такі системи збірки проєктів, як Maven, Gradle та Bazel. Серед основних переваг вказаних систем можна виділити[2]:

- автоматизацію різноманітних процесів збірки та компіляції кодової бази;

- наявність віддаленого серверного механізму кешування (таким чином, під час збірки проєкту на комп'ютері розробника, результати збірки більшості модулів, що не зазнали змін, можуть бути завантажені з сервера на заміну локальній збірці, що значно пришвидшує даний процес);

- наявність локального механізму кешування, що забезпечує зберігання результатів збірки проєкту локально на пристрої розробника (так забезпечується інкрементність процесу збірки проєкту і уникнення виконання зайвої роботи під час компіляції кодової бази);

- оптимізацію графа залежностей модулів програмної системи.

Таким чином, було розглянуто основні методи та підходи, якими повинен володіти розробник сучасних високонавантажених та масштабованих систем. У тому числі, це є значним чинником успішної розробки таких програмних продуктів, як система синтезу та аналізу музичних звуків. Зокрема, було розглянуто важливість підтримки низки операційних систем та платформ. Розглянуті технології дозволяють реалізувати багатоплатформну та кросплатформну розробки. У процесі росту і розвитку проєкту

постають нові задачі масштабованості та оптимізації процесу розробки з технічного боку, включаючи архітектуру програмного забезпечення, безперервну інтеграцію і механізми збірки й компіляції програмних продуктів, що забезпечуються системами збірки комплексних проєктів. Усі вищезгадані компоненти надають можливість розробки якісних та масштабованих програмних систем, що здатні витримувати високі навантаження як з боку користувачької бази, так і з боку команд розробки проєктів.

Перелік використаної літератури:

1. Viktoriia V. Voitko, Svitlana V. Bevz, Sergii M. Burbelo, Pavlo V. Stavytskyi, Oleksandr M. Khoshaba, Natalia O. Rysynets, Olena Yu. Teplova, Andrzej Smolarz, Saule Smailova, Assel Mussabekova, Bakhyt Yeraliyeva, "Analysis of the development approaches of the system of audio synthesis and recognition with the option of using photonic processors," Proc. SPIE 12040, Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry, and High Energy Physics Experiments 2021, 120400N (3 November 2021); <https://doi.org/10.1117/12.2611464>
2. Gradle vs Bazel for JVM projects. [Електронний ресурс] URL: <https://blog.gradle.org/gradle-vs-bazel-jvm>

Романюк О.Н.

д.т.н., професор, завідувач кафедри програмного забезпечення
Вінницький національний технічний університет

Захарчук М.Д.

студент
Вінницький національний технічний університет

Ціхановська Л.М.

к.т.н., доцент кафедри програмного забезпечення
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Комп'ютерна графіка є провідним компонентом підготовки сучасних фахівців економічної спеціальності. Це зумовлено тим, що статистика і економіка оперують великими масивами інформації про соціально-економічні явища і процеси. Тому

всебічний і глибокий аналіз цієї інформації потребує використання різних спеціальних методів, важливе місце серед яких займають методи графічного представлення економічних та статистичних даних [1].

Комп'ютерна графіка дозволяє створювати моделі представлення знань, в яких можна однаково відобразити як об'єкти, характерні для логічного (символічного, алгебраїчного) мислення. Розглянемо основні функції комп'ютерної графіки у процесі навчання [1].

- Ілюстративна функція дозволяє втілити інформацію в найбільш спрощеному візуальному оформленні.

- Когнітивна функція комп'ютерної графіки полягає в тому, щоб за допомогою створеного комп'ютером графічного образу отримати нове, тобто те, яке не існує навіть у думках фахівця знання, або, принаймні, сприяти розумовому процесу створення цього знання.

- Інтерактивна когнітивна функція комп'ютерної графіки виявляється при застосуванні комп'ютерно-орієнтованих технологій навчання процедурного типу. Під час навчання за такими технологіями студенти отримують знання у процесі дослідження поведінки об'єкта чи процесу, заданого його математичною моделлю.

Завдяки своїй наочності дані функції дають можливість істотно полегшити сприйняття, обробку та аналіз інформації, представити розвиток економічних ситуацій, з граничною точністю виразити залежність між економічними параметрами.

Завдяки своїм властивостям, а саме високою інформативністю, графічні зображення є важливим засобом тлумачення і аналізу бізнес-процесів. Зокрема, при одночасному вивченні декількох взаємопов'язаних інформаційно-фінансових потоків, є сенс використовувати їх графічне зображення, оскільки це дозволяє встановити існуючі між ними співвідношення і зв'язки [2].

Завдяки своїй інформативності графічні зображення мають також важливе значення в популяризації об'ємних математичних та статистичних даних. Графічні залежності передають значно більше інформації порівняно з числами, наведеними в таблицях. Досліджуючи характеристики графіків можна зробити багато аналітичних висновків організаційного чи методологічного плану. Зокрема, в організаційному плані досягається раціоналізація

аналітичного інформаційного потоку, що підвищує економічність аналізу та прискорює розроблення аналітичних обґрунтувань. У методологічному плані досягається якісна оцінка, визначаються кількісні параметри (тренди) змін явищ і процесів, екстраполюються значення динамічного ряду тощо [2].

Треба зазначити, що найбільшій ефективності при побудові різних видів графічних зображень за допомогою персонального комп'ютера можна досягти шляхом використання пакетів прикладних програм. Існує цілий ряд програмних пакетів, за допомогою яких можна автоматизувати процес побудови графічних зображень. Для цього необхідно ввести початкові дані і обрати конкретний тип графіку чи діаграми. На сьогоднішній день існує багато програм такого типу, зокрема Lotus 123, Lotus Domino, Microsoft Exel, група програм 1С, Парус та інші. Найбільш популярною в багатьох країнах світу є програма роботи з електронними таблицями Microsoft Excel.

Також, важливу роль у підготовці економістів відіграє вивчення основ формування презентацій З їх допомогою можливо наблизити документ до живого спілкування, зробити його більш зрозумілим і виразним. Використання динамічної комп'ютерної графіки відобразити економічні процеси в часі та виділити найбільш вагомі. При цьому важливо враховувати той факт, що графічні образи повинні найбільшою мірою відповідати характеру і змісту цих даних та поставленій задачі їх аналізу[3].

Отже, використання комп'ютерної графіки при підготовці студентів-економістів відіграє значну роль. Саме інтерактивні графічні образи, створені комп'ютером на основі функціональних або імітаційних математичних моделей, дозволяють кожному студенту сформувати власне відображення об'єкту дослідження, дослідити всі зв'язки між складовими частинами об'єкту та із зовнішнім середовищем. При цьому потрібно зазначити, що згенеровані зображення виконують перш за все когнітивну, а не ілюстративну функцію, оскільки в процесі спілкування студента з комп'ютерними системами процедурного типу формуються індивідуальні, неповторні компоненти знань, тобто ті, що не існують у такому вигляді у будь-кого іншого. Таким чином, використання можливостей комп'ютерної графіки при підготовці студентів економічних спеціальностей дозволяє підвищити якість викладання економічних дисциплін, інтенсифікувати процес

отримання і засвоєння студентами нових знань та сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх економістів.

Перелік використаної літератури:

1. Горобець, С. М. Використання навчальних ресурсів комп'ютерної графіки у процесі формування особистості майбутніх економістів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2008, 42: 96-100.

2. Ціхановська, О. М.; Романюк, О. Н. Використання компютерної графіки в підготовці економістів. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі», Київ, 18-19 квітня 2019 р. Ч. 2: 267-268.*, 2019.

3. Тимонин Ю.А. Основы теории живучести бизнеса – Матеріали ювілейної науково-практичної конференції, присвяченої 10-тій річниці заснування вищого навчального закладу. *Зб. наук. пр. Житомир: ПСТ. – 2002. – С. 69-77.*

Савченко Н.М.

к.е.н., доцент

Поліський національний університет

Савченко Р.О.

к.е.н., доцент

Поліський національний університет

ДУАЛЬНА ОСВІТА: ВИМОГА СУЧАСНОСТІ

Сучасний економічний, політичний та соціальний розвиток як України, так і країн світу в цілому, вимагає від держав використання нових підходів до проведення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Сьогодні роботодавців цікавить не стільки наявність у потенційного працівника документів про одержання ним вищої освіти, скільки набуті ним реальні практичні навички в ході навчання. Фінансування ВНЗ не завжди дає змогу сформуванню необхідної матеріальної бази, використання якої дасть змогу підготувати конкурентоспроможного, на ринку праці, випускника. Для згладжування такої невідповідності між бажаним і наявним, перспективним є використання дуальної освіти.

Дефіцит висококваліфікованих робочих кадрів є однією з ключових перешкод, що заважає як українським підприємствам оновлювати технологію виробництва, так і територіальним утворенням забезпечувати умови для інвестиційної привабливості регіонів. Подолання інерційності професійних освітніх закладів полягає в переході від традиційної до цільової моделі підготовки робітників. Це підтверджується зарубіжним досвідом функціонування професійної освіти у форматі мережевої взаємодії освітніх закладів і підприємств у реалізації програми розвитку нових форм навчання [1].

Дуальна форма навчання передбачає поєднання теоретичної підготовки в навчальному закладі із практичною на робочих місцях в конкретному підприємстві. Дуальність в даному випадку проявляється у поєднанні теоретичних знань та практичних здобутків. Дуальна модель навчання передбачає залучення підприємств до процесу підготовки кадрів, які в свою йдуть на досить істотні витрати, пов'язані із навчанням працівників, бо добре знають, що витрати на якісну професійну освіту є надійним капіталовкладенням в майбутній розвиток компанії. Водночас вони стають зацікавленими не тільки в результатах навчання, але і в змісті навчання, його організації [3].

В ході використання дуальної форми навчання вищий навчальний заклад та суб'єкт господарювання (роботодавець) виступають рівноправними учасниками. Незважаючи на те, що головна мета навчання на рівні підприємства є одержання практичних професійних навичок, роботодавець повинен здійснювати моніторинг робочих та індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти, вносити пропозиції по їх корегуванню та проводити оцінку результатів діяльності студента. Вигода підприємства-роботодавця буде проявлятися в тому, що по закінченню навчання воно отримає кваліфікованого працівника, обізнаного із специфікою діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

До переваг дуальної форми навчання можна віднести:

- скорочення розриву між теорією та практикою при опануванні певного фаху;
- залучення до навчального процесу висококваліфікованих співробітників підприємства-роботодавця;
- використання в освітньому процесі сучасної матеріально-технічної бази;

- підвищення якості навчання за рахунок співпраці бізнесових структур із освітніми закладами при одночасному зниженні рівня витрат останніми на підготовку кадрів;
- професійна соціалізація здобувачів вищої освіти;
- врахування побажань роботодавців щодо професійних фахових компетентностей майбутніх спеціалістів.

Також розвитку дуальної освіти в Україні сприяє зміна світогляду молодого покоління. Молодь не хоче чекати декілька років, коли у них виникне можливість бути фінансово незалежними. Починаючи навчання, вони починають одночасно пошук першого робочого місця. Здебільшого воно не пов'язане із майбутньою професією здобувача. Тому, з нашої точки зору, дуальна форма навчання дасть змогу поєднати професійну діяльність та бажання бути фінансово незалежними.

Поряд з перевагами використання дуальної форми навчання, слід відмітити ряд недоліків, що можливо, спричиняють обмеженість її використання у ВНЗ. Зокрема до недоліків можна віднести: недостатню кількість підприємств, що бажають бути учасниками дуального освітнього процесу, відсутність обізнаності здобувачів вищої освіти у перевагах такого виду навчання, одержання в більшості випадках нижчого рівня оплати праці порівняно із аналогічними посадами на яких працює дипломований працівник, велике емоційне навантаження при поєднанні навчання у ВНЗ та практичної професійної діяльності.

Результатом набуття практичних навичок можуть бути не лише успішно зданий підсумковий контроль знань (іспит, залік, випускна робота), але й підготовлені доповіді, презентації, моделі, схеми, що будуть давати змогу розкривати особливості професійної діяльності здобувача. При цьому слід зазначити, що дуальна форма навчання не може бути застосована до всіх спеціальностей, особливо результативною вона є у прикладних спеціальностях. Вона ефективна для галузевих навчальних закладів, що дозволяє використовувати сучасну матеріально-технічну базу роботодавців [2].

Дуальна освіта не тільки сприяє опануванню конкретних професійних навичок студентом, але й дає змогу здобути йому так звані м'які навички, а саме: вміння налагоджувати комунікаційні взаємозв'язки з колегами, креативності, тайм-менеджменту, розвиває емоційний інтелект, вчить контекстно мислити, уміти вирішувати складні проблеми та ін.

З нашої точки зору в майбутньому дуальна форма навчання стане пріоритетною формою, про що свідчить і досвід Німеччини. Але для цього потрібно дотриматися певних умов: прогнозувати на середньо- та довгострокову перспективу замовлення кадрів, поєднувати вимоги освітніх стандартів із професійними вимогами (стандартами), запроваджувати міжнародні стандарти у професійні освітні програми; проводити оцінку якості професійних кваліфікацій. Що стосується ефективності використання дуальної форми навчання з боку ВНЗ, то тут необхідно розробити організаційно-економічний механізм її реалізації, який би давав змогу злагоджено функціонувати кожній складовій дуального процесу. Така злагодженість дасть змогу забезпечити перманентність проведення освітнього процесу, наблизить здобувача вищої освіти до новітніх технологій, що використовуються в практичній діяльності та забезпечить засвоєння інноваційних результатів.

Перелік використаної літератури:

1. Дуальна освіта: інституціональні особливості реалізації в Україні: кол. моногр./ В.М. Новіков, Ю.О. Каряїн, В.В. Черніченко / за наук. ред. д.е.н., проф. В. Новікова, д.е.н., проф. З. Сіройча, д.е.н., проф. Г. Собчука- Київ-Варшава, 2020. - 79 с
2. Коркуна О. І. Сучасні процеси розвитку дуальної освіти: запорука стабільності кадрового потенціалу. / О.І. Коркуна, І.І.Коркуна, О. Я. Цільник // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2018. Вип. 4(132). С. 90-94. URL: http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2018.04.094_u.php.
3. Сидакова Л.В. Сущность и основные признаки дуальной модели обучения / Л.В. Сидакова // Образование и воспитание. – 2016. – № 2. – С. 62 - 64.

Савченко М.В.

д.е.н., професор

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Шкуренко О.В.

д.е.н., доцент

Державний університет інфраструктури і технологій

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Цифровізація передбачає зміну міжнародного бізнесу завдяки переходу секторів економіки на інфотелекомунікаційну платформу, впровадження інновацій та адаптацію бізнес-моделей до умов сучасної цифрової економіки. У сучасних умовах міжнародний бізнес можливий тільки за новими бізнес-моделями з інноваційними бізнес-процесами, у зв'язку з чим тема трансформації способів організації сучасних бізнес-процесів за умов цифрової економіки особливо актуальна.

Метою дослідження є аналіз трансформації міжнародного бізнесу в умовах переходу до цифрової економіки.

Технологічна основа цифрової економіки створюється на базі відкриттів четвертої промислової революції. Дослідницька компанія Gartner визначила на 2022 рік дванадцять стратегічних ІТ-трендів (рис. 1), що за думкою Девіда Грумбріджа, дозволять прискорити розвиток міжнародного бізнесу, стимулювати зміни та зміцнити довіру клієнтів.

Означені технологічні тренди вплинули на бізнес-середовище та визначили основні вектори діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу, які повністю перейшли на використання цифрових технологій, поєднавши промислові технології з цифровими. Вплив цифровізації на суб'єкти міжнародного бізнесу означився:

по-перше, на способи організації та ведення бізнесу, його маркетингові стратегії;

по-друге, на забезпечення бізнесу ресурсами;

по-третє, на виробничі та трансакційні витрати, що у цифровій сфері різко знижуються або взагалі зникають;

по-четверте, на мережевий ефект та ефект масштабу, які стають глобальними.

В умовах цифровізації у сфері міжнародного бізнесу посилюється тенденція до збільшення частки бізнес-структур, що залучають до бізнес-процесів цифрові технології. Рис. 1. Технологічні тренди [1, с. 20]

Третина діючих суб'єктів міжнародного бізнесу виділяють значні ресурси на цифровізацію власних процесів. 70% компаній,

які впроваджують цифрові технології, досягають більш високих темпів зростання продуктивності, ніж звичайна фірма [2].

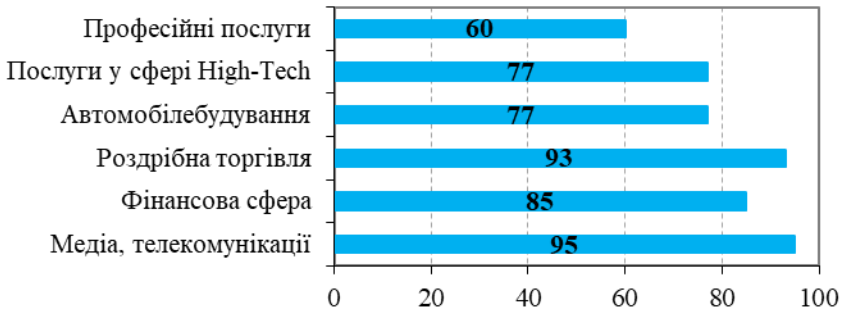

Рис. 2. Сфери, що забезпечують найбільший цифровий дохід міжнародним компаніям (% цифрового доходу в секторі, що припадає на 10% компаній з найбільшими цифровими доходами)

Джерело: [3]

Десята частина традиційних компаній з найбільшими цифровими доходами продукують майже 80% цифрового доходу; 60% – у сфері професійних послуг; 77% – у сфері high-tech послуг та автомобілебудування; 93% – у сфері роздрібно торгівлі; до 90% – у сфері засобів масової інформації та телекомунікацій (рис. 2) [3].

Найдинамічнішим напрямком розвитку цифровізації міжнародного бізнесу є трансформація бізнес-процесів на основі технологій електронної комерції. Якщо у 2020 р. обсяг роздрібних продажів електронної комерції становив 18%, то вже у 2021 р. більше чверті. Обсяги електронної комерції у розвинутих країнах світу становить майже 50% від ВВП.

Стрімкий розвиток електронної комерції призводить до цифровізації взаємопов'язаних сфер, зокрема: електронного обміну інформацією (Electronic Data Interchange, EDI), електронного руху капіталу (Electronic Funds Transfer, EFS), електронних грошей (E-Cash), електронного маркетингу (E-Marketing), електронного банкінгу (E-Banking), електронних страхових послуг (E-Insurance) тощо [4, с. 5].

Отже, трансформація міжнародного бізнесу в умовах цифрової економіки передбачає орієнтацію на стратегічні ІТ-тренди, зокрема використання штучного інтелекту, гіперавтоматизацію, використання хмарних платформ, ІТ-інженерії, технології BIG DATA тощо. Це дозволить суб'єктам

міжнародного бізнесу швидко вливатися та адаптуватися до змін глобального бізнес-середовища.

Перелік використаної літератури:

1. Gartner назвал 12 стратегических ИТ-трендов на 2022 год. URL: <https://inlnk.ru/vogEрj>.
2. Twenty-five years of digitization: Ten insights into how to play it right. *McKinsey Global Institute*. 2019. P. 1–12.
3. The 90% success recipe: How digital and analytics can help commercial transformations beat the odds and the market (2021) *McKinsey Global Institute*. Retrieved from: <https://www.mckinsey.com/business-functions/marketing-and-sales/our-insights/the-90-percent-success-recipe>
4. Ануфрієва О.Л. Електронна комерція в системі цифрової економіки. *Науковий вісник УМО*. Серія: Економіка та управління. 2017. Вип. 3. С. 1–12.

Сиротенко А.О.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Ірпінський фаховий коледж НУБіП України»

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА БАГАТОПРОФІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Для ефективного управління підприємством, зміцнення його позицій на ринку необхідно в повній мірі володіти опрацьованою інформацією, що надходить не лише з допомогою традиційних методів бухгалтерського обліку, але й з використанням цілісної системи управлінського обліку, що є більш детальною, унікальною та оперативною. Швидке реагування на зміни зовнішнього середовища практично не можливе без автоматизації процесів вирішення значної кількості задач і впровадження технічних засобів.

Управлінський облік – необхідний інструмент управління підприємством, який дає змогу підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень та ефективно контролювати ризики господарської діяльності. На більшості вітчизняних

підприємств він не ведеться або розвинутий дуже слабо. Особливо актуальним є його впровадження і використання на багатопрофільних підприємствах, адже основними перевагами є отримання на виході прозорої структури витрат, згрупованої за процесами та об'єктами, що дозволяє керівникам підприємства приймати адекватні рішення щодо товарної політики, освоєння нових ринків, оптимізації організаційної структури та бізнес-процесів, визначення інвестиційної політики та формування ціни.

Проте при впровадженні автоматизованого управлінського обліку на підприємстві може виникнути ряд проблем особливо в умовах ведення бухгалтерського обліку на різних програмних продуктах. Використання єдиної уніфікованої платформи вимагає значних інвестицій у автоматизацію обліку та залучення необхідних фахівців, що можуть поєднувати знання принципів обліку та програмування. Для успішної роботи програмного продукту його слід адаптувати під особливості діяльності підприємства. Часто затрати на придбання програми виявляються значно менше, ніж витрати на її адаптацію.

Ще однією проблемою є впровадження «напівавтоматизованого» управлінського обліку шляхом формування управлінських звітів на базі інформації за даними бухгалтерського обліку, що залежить в першу чергу від людського фактору. Тому у разі зміни роботи аналітика, алгоритми доведеться налагоджувати самотужки. Отже необхідною є формалізація та документування процедур підготовки управлінських звітів [1]. Управлінські звіти на базі бухгалтерського обліку у багатопрофільних підприємствах можна готувати за умови повної уніфікації бухгалтерського обліку в межах усієї групи компаній, яка, як правило відсутня [2].

Також обов'язково слід звернути увагу на необхідність узагальнення систем бюджетування та управлінського обліку в багатопрофільному підприємстві, що передбачає використання єдиного переліку статей витрат та суміщення бюджетних циклів із циклами підготовки управлінських звітів.

З метою уникнення вищезначених проблем, слід притримуватись наступних правил: необхідна попередня розробка форм потрібних управлінських звітів, оформлення їх переліку та вимог щодо їх складання; виходячи з переліку звітів необхідно створити перелік об'єктів витрат; з допомогою аналізу встановлюється споживання відповідних ресурсів кожним об'єктом

у грошовому та натуральному вимірниках; побудова матриці носіїв витрат та баз розподілу; формалізація системи на рівні внутрішніх документів та поступовий перехід до повної автоматизації.

Перелік використаної літератури:

1. Король С.Я. Управлінська звітність: сутність і алгоритм формування / С.Я. Король// Бізнес-інформ. – Х: ІНЖЕК, 2019. № 7. – С. 325-330
2. Реслер М.В. Загальні підходи до впровадження автоматизованого управлінського обліку/ М.В. Реслер // Бізнес-інформ. – Х: ІНЖЕК, 2020. № 1. – С. 321-323

Ставицький А.В.

д.е.н., професор

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Харламова Г.О.

д.е.н., доцент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОН-ЛАЙН ГЕЙМІФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Перехід всієї системи вищої освіти в онлайн формат внаслідок COVID-пандемії змінив вимоги та можливості методів викладання, особливо це стосується гуманітарного блоку дисциплін. Цілком очевидно, що якщо при оффлайн форматі, викладач міг тримати увагу аудиторії своєю харизмою, зачаровуючи наративом теоретичного характеру, то в онлайн форматі більше 15 хвилин слухач просто не може фізіологічно всидіти і втримати увагу, якщо йде з екрану лише розповідь однієї особи [1]. Отже, викладач має на сьогодні ефективно змішувати різні підходи, особливо акцентуючи увагу на унікальних можливостях ІТ продуктів, перетворюючи процес навчання на ігрову форму взаємодії [2].

В останні роки багато уваги приділяється тенденції включення ігрових елементів при підготовці фахівців [3]. Використання гейміфікації в освіті є величезною перевагою для

мотивації, взаємодії зі студентом та соціальних ефектів (розвитку soft skills). Однак, як показує аналіз сучасної літератури та численні тренінги з підвищення викладацької майстерності, досі немає систематичного огляду гейміфікації в онлайн-освіті [4-9].

Мета доповіді – представити дослідження поточної літератури з використання гейміфікації в онлайн-освіті останніх років, а також висвітлити переваги та проблеми застосування гейміфікації в онлайн-освіті при підготовці фахівців з економічних спеціальностей.

Потрібно відзначити, що спеціалісти з економічних спеціальностей, хоч і відносяться до гуманітарного блоку, але в рамках підготовки мають велику кількість математично-аналітичних дисциплін. Поряд з цим, враховуючи, що вони в майбутньому доповнять список фахівців із високою контактністю з людьми, ці спеціалісти потребують значних навичок із soft skills, які вдало можуть бути натреновані в рамках бізнес-ігор.

Цифрові навчальні елементи все частіше використовуються викладачами задля удосконалення освітніх результатів. Серед світових тенденцій в цьому напрямку виділяють мобільне навчання (mLearning), навчання в соціальних мережах, інтерактивне відеонавчання (як то MOOC) та гейміфікацію. В вітчизняній освіті гейміфікація набуває свого місця з обережністю, скоріш не на рівні світових платформ (як то CallidusCloud, Axonify, mLevel, Litmos, GamEffective тощо), а окремих ігрових засобів та елементів.

Нема сумніву, що елементи гри підтримують та мотивують студентів до участі в системі гейміфікації. Дослідження показало, що найпоширенішими елементами гейміфікації, які використовуються в електронному навчанні та мають потужний вплив на студентів, є бали, таблиця лідерів, значок та рівень. Особливе захоплення викликає використання додатків гейміфікації в онлайн-освіті, як то:

- Інструмент — Classmarker.com, Mentimetr.com тощо;
- Google форми;
- Симулятори – як то skillsetter.io;
- Шаради – як то Kahoot!;
- Стікер-дошки - як то Padlet, MIRO.

Всі ці ІТ продукти здатні зробити гейміфікацію зручною та ефективною в онлайн форматі, зокрема в підготовці таких бізнес ігор, бізнес симуляцій, кейс-ігор, ролових ігор. Адже гейміфікація

високо ефективна під час підготовки спеціалістів для HR відділу, маркетингу, стратегічного менеджменту тощо.

Однак існують й очевидні проблеми з реалізації ігрових методів у навчанні. Серед них, в першу чергу, можна виділити недостатню систему підготовки та перепідготовки кадрів, що не дозволяє готувати викладачів, готових самостійно займатися процесом розробки відповідного програмного забезпечення або адаптації існуючого. В другу чергу слід зазначити значну обмеженість часових ресурсів викладачів, яким банально не вистачає часу, коли можна повністю зайнятися переробкою своїх дисциплін на основі гейміфікації. Також, слід зазначити, що введення елементів гейміфікації вимагає від викладача постійного удосконалення своїх методів, ігор, систем роботи, що також не сприяє бажанню щось міняти. Нарешті, суттєвою перешкодою виступає сильна демотивованість більшості студентів. На жаль, як показує практика, лише до 5-10% студентів займають активну позицію, шукають можливості як для саморозвитку, так і удосконалення освітніх програм та освітніх компонентів. Інші виступають лише споживачами послуги «навчання», що завершується видачею диплому. За таких умов у викладачів просто зникає мотивація суттєво міняти стиль викладання, оскільки це не буде оцінено зі сторони студентства.

Ще однією проблемою залишається зміна ментальності студентів. Якщо покоління X уважно слухали лекції, виконували завдання, то покоління Y вже значно меншу вагу приділяло теоретичному обґрунтуванню різноманітних теорій. Тенденція продовжилася у поколінні Z, що призвело до того, що більшість молоді може сприймати лише короткий матеріал яскравої форми. Саме цим пояснюється сучасна популярність мережі TikTok. Відповідно, коли представники цього покоління приходять до університету, вони готові сприймати лише матеріал саме у такій формі. Цю тенденцію посилює введення дистанційної освіти впродовж пандемії, що сприяло більшій залежності від онлайн-інформації, паралельній роботі у чатах, платформах, що розпорошує увагу.

Внаслідок цього подальший розвиток університетської освіти вбачається саме у введенні постійної гейміфікації та переведення у онлайн формат основних елементів роботи. Це може бути пов'язано з розробкою університетами та викладачами власних додатків, що дозволять не тільки проводити онлайн-заняття,

перевіряти різні види робіт, але й створювати цілу мережу студентів, які вивчають споріднені дисципліни. Одним з засобів залучення студентів до встановлення додатків, є проведення спеціальних мережових бізнес-ігор, що не тільки розвивають здібності студентів, але й значно спрощують цей процес.

Перелік використаної літератури:

1. Chakraborty P. Opinion of students ononlineeducationduring the COVID-19 pandemic / P. Chakraborty P. Mittal, M. S. Gupta, S. Yadav, A. Arora // *Human Behavior and Emerging Technologies*. – 2021. – #3(3). – P. 357-365.

2. Saleem A. N. Gamification applications in E-learning: A literature review / A. N. Saleem, N. M. Noori, F. Ozdamli // *Technology, Knowledge and Learning*. – 2021. – P. 1-21.

3. Agrawal A.K., Mittal G.K. The role of ICT in higher educationfor the 21st century ICT as a change agent for education / A.K. Agrawal, G.K. Mittal // *Multidisciplinary Higher Education, Research, Dynamics & Concepts Opportunities & Challenges for Sustainable Development*. – 2018. – #1(1). – P. 76–83

4. Al-Azawi R. Educational gamification vs game-based learning comparative study / R. Al-Azawi, F. Al-Faliti, M. Al-Blushi // *International Journal of Innovation, Management, and Technology*. – 2016. – #7(4). – P. 132–136. Режим доступу: <https://doi.org/10.18178/ijimt.2016.7.4.659>.

5. Arnold B. J. Gamification in education // *Proceedings of the American Society of Business and Behavioral Sciences*. – 2014. – № 21(1). – P. 32–39.

6. Jayawardena N. S. Effective online engagement strategies through gamification: A systematic literature review and a future research agenda / N. S. Jayawardena, M. Ross, S. Quach, A. Behl, M. Gupta // *Journal of Global Information Management (JGIM)*. – 2021. – #30(5). – P. 1-25.

7. Ткаченко О. Гейміфікація освіти: формальний і неформальний простір // *Актуальні питання гуманітарних наук*. – 2015. – №11. – С. 303-309.

8. Мехед К. М. Гейміфікація навчання як інноваційний засіб реалізації компетентнісного підходу у закладах вищої освіти // *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. – 2020. – №7 (163). – С. 19-22.

9. Бойцова М. П. Гейміфікація в освіті / М. П. Бойцова, С. В. Болтач // Комп'ютерні ігри та мультимедіа як інноваційний підхід до комунікації : матеріали I Всеукр. наук.-техн. конф. молодих вчених, аспірантів та студентів, Одеса, 25–26 берез. 2021 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій. Навч.-наук. ін-т комп'ютер. систем і технологій "Індустрія 4.0" ім. П. М. Платонова; ред. С. В. Котлик ; орг. ком.: Б. В. Єгоров (голова) та ін. – Одеса: ОНАХТ, 2021. – С. 9–10.

Тищенко Д.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри інженерії програмного забезпечення та
кібербезпеки
Київський національний торговельно-економічний університет

Франчук Т.М.

кандидат економічних наук,
асистент кафедри інженерії програмного забезпечення та
кібербезпеки
Київський національний торговельно-економічний університет

Захаров Р.Г.

аспірант кафедри інженерії програмного забезпечення та
кібербезпеки
Київський національний торговельно-економічний університет

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ

Інформаційно-комунікаційні технології та електронна комерція приносять користь широкому спектру економічних процесів. На рівні підприємства ІКТ та їх застосування покращують і прискорюють комунікацію та забезпечують ефективніше управління ресурсами підприємства. Безперешкодна передача інформації через електронний обмін файлами та комп'ютерні мережі покращують ефективність низки бізнес-процесів, таких як документообіг, обробка даних та інші адміністративні функції (наприклад, організація замовлень та виставлення рахунків). Завдяки все більш складним додаткам ІКТ,

таким як KMS (рішення для управління знаннями) і ERP (планування ресурсів підприємства), компанії можуть зберігати, обмінюватися та використовувати накопичені знання та ноу-хау. Наприклад, з базами даних клієнтів, включаючи історію листування з кожним клієнтом, менеджери та їхні співробітники відповідають клієнтам більш релевантним чином. На рівні Інтернет-бізнесу електронна комерція має великий потенціал для скорочення трансакційних витрат. Обмін типом B2B та спілкування в реальному часі можуть зменшити інформаційну асиметрію між покупцями та постачальниками та налагодити тісніші стосунки між торговими партнерами.

Основними перешкодами для впровадження є відсутність застосовності та слабкі стимули для зміни бізнес-моделей, а очікувані переваги важко спрогнозувати. МСП також стикаються з загальними перешкодами, такими як довіра та безпека транзакцій, проблеми прав інтелектуальної власності, а також проблеми у сфері управлінських навичок, технологічних можливостей, продуктивності та конкурентоспроможності [1, с.289].

Широкосмугове підключення є ключовим фактором у розвитку, впровадженні та використанні ІКТ. Це прискорює внесок ІКТ в економічне зростання, сприяє інноваціям і підвищенню ефективності і позитивним зовнішнім ефектам. Розширення ринків широкосмугового доступу, інноваційних та ефективних пристроїв на стороні постачання та використання широкосмугових послуг вимагають вжиття заходів, які сприятимуть ефективній конкуренції та продовжують зосереджуватися на лібералізації інфраструктури, мережевих послуг та додатків між різними технологічними платформами; стимулювати інвестиції в новий контент, інфраструктуру та технологічні програми, а також технологічну нейтральність між конкуруючими технологіями та розвиток, щоб сприяти сумісності та інноваціям, а також розширити вибір.

Культура безпеки, спрямована на формування довіри до використання ІКТ, ефективні заходи для забезпечення поваги до конфіденційності та захисту споживачів, а також боротьба з кіберзлочинністю та небажаними електронними повідомленнями є надзвичайно важливими. Для досягнення цих цілей необхідне посилення співпраці з іноземними державами між усіма зацікавленими сторонами [2, с.125].

Адекватний захист інновацій ІКТ та продуктів цифрового контенту, а також зниження витрат на отримання, підтримку та

захист прав інтелектуальної власності є особливо важливими для малих інноваційних компаній. З боку користувачів малого бізнесу, швидке зростання патентування програмного забезпечення та методів ведення бізнесу може збільшити витрати малого бізнесу. Для захисту прав інтелектуальної власності та цифрових прав за інноваційних моделей електронної комерції та доставки контенту необхідні нормативні рамки, які будуть поєднувати інтереси постачальника та користувачів.

Таким чином, для розвитку ІКТ та електронної комерції доцільно виділити наступні пропозиції:

–Необхідно розглядати готовність сприяти більш широкому впровадженню та використанню складних додатків ІКТ, а також запровадженню електронної комерції малими підприємствами.

–Уряд повинен заохочувати розгортання якісних і доступних ширококутних мереж, щоб забезпечити конкурентоспроможність і зростання малого бізнесу. Тобто потрібно проводити лібералізацію мережевої інфраструктури та сприяти конкуренції у сфері ширококутowego доступу, а також лібералізації мережевих послуг і додатків.

–Зміцнити інфраструктуру в сферах безпеки (включаючи спам і віруси), конфіденційності та захисту споживачів. Захист інтелектуальної власності на інновації ІКТ та цифрових продуктів необхідний для зміцнення довіри малих підприємств до мереж, що має важливе значення як для національної, так і для транскордонної онлайн-діяльності.

–Спільно з асоціаціями бізнесу та споживачів розширити використання для малого бізнесу недорогих онлайн-механізмів вирішення спорів і посилити транскордонне співробітництво між зацікавленими сторонами.

–Забезпечення розробки та поширення цифрового контенту, включаючи розвиток комерційного використання інформації державного сектору, освіти та охорони здоров'я. Електронні адміністративні послуги для бізнесу мають стати інструментами підвищення ефективності взаємодії між державою та малим бізнесом.

–Зменшити бар'єр дефіциту навичок ІКТ для розвитку малого бізнесу. Тобто необхідно посилити роль уряду та приватного сектору для покращення базових навичок ІКТ та розробки заохочувальних рамок для навчання вищого рівня з ІКТ та електронної комерції (це включає, крім навичок ІКТ, навички

маркетингу, організації, безпеки та довіри, управління) разом з навчальними закладами, компаніями та приватними особами.

Перелік використаної літератури:

1. Василичев Д.В. Методичні підходи до планування бізнес-процесів в електронній комерції. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2017. Випуск №32— С. 287-292.

2. П'ятницька Г.Т. Електронна комерція В2С: розвиток у східній Європі, ризики та ефект інституціонального витіснення / Г.Т. П'ятницька, О.М. Григоренко // Менеджмент та підприємництво в Україні. — 2019. — Випуск №1. — С. 122—130.

Ткаченко О.І.

к.ф.-м.н., доцент

Державний університет інфраструктури та технологій

Ткаченко К.О.

к.е.н., доцент

Державний університет інфраструктури та технологій

Ткаченко О.А.

к.ф.-м.н., доцент

Національний авіаційний університет

ВИКОРИСТАННЯ ОНТОЛОГІЙ ТА ГРАФІВ ЗНАТЬ В «РОЗУМНИХ» ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасні великі підприємства вкладають ресурси у створення так званих рішень, керованих знаннями і виступаючих як «інтелектуальна фабрика знань», що забезпечує генерацію нових знань, аналізуючи різні джерела даних. Ядром таких рішень є графі знань, що мають у своєму складі сховища семантичних метаданих (або знань) та онтології, які виступають у ролі концептуальної схеми відповідної предметної області (ПрО).

Онтологія – це спосіб формалізації знань, абстрактних або специфічних, у будь-якій ПрО, реалізований на основі формального опису об'єктів, фактів та відносин між ними.

Для графів знань онтологія – це семантична основа представлення даних, яка базується на логіці, включає

термінологічний словник і набір тверджень про об'єкти, що моделюються. У найпростішому випадку онтологія визначає лише ієрархію понять, пов'язаних відносинами. А в складніших ситуаціях, які характерні для задач автоматизації цифрових виробництв, до онтології додаються аксіоми, що описують об'єкти складної структури та специфічні відносини між ними.

Формальна модель онтології O – це впорядкована трійка

$O = \langle E, R, F \rangle$, де E – кінцевий набір понять (сутностей) PrO онтології; R – кінцевий набір відносин між сутностями даної PrO ; F – кінцевий набір функцій інтерпретації для понять та відносин онтології O .

Розглянемо існуючі онтології та граfi знань для цифрових виробництв. Метою цих онтологій є: вирішення проблеми інформаційної сумісності, формалізація виробничих знань, пов'язаних з технічними даними про продукти протягом усього їхнього життєвого циклу. В наш час подібні моделі використовуються для забезпечення обміну інформацією між ERP (планування ресурсів підприємства), PDM (система управління даними виробу) і MES (система управління виробничими процесами).

Підхід, що міститься у стандартах онтологій, має той сенс, що він змушує користувачів переводити інформацію із загальних понять у більш прагматичні та спеціальні.

Онтологія **Process Specification Language (PSL)** – онтологічний формат, призначений для обміну інформацією про процеси між виробничими програмами, такими як моделювання та планування виробництва, робочий процес, управління документообігом, управління проектами та інструменти реінжинірингу бізнес-процесів [1]. Логічні терміни визначені в онтології, що надає формальний опис компонентів та їх відносин, які й визначають процес. У сфері виробництва мета PSL – служити загальним уявленням для інтеграції кількох додатків, що пов'язані з процесами, протягом усього виробничого процесу.

Онтологія **Descriptive Ontology for Linguistic and Cognitive Engineering (DOLCE)** [2] призначена для узгодження інтелектуальних агентів, які використовують різну термінологію. Основна її мета – створити модель, що допомагає при порівнянні сутностей з іншими онтологіями та виявленні прихованих припущень, що лежать в основі існуючих онтологій та лінгвістичних ресурсів. Основу онтології становить поділ

сутностей на універсалії (сутності, що мають екземпляри) та індивіди, які не мають і не можуть мати екземплярів. Прикладом універсалії є поняття «деталь», бо воно має багато екземплярів, конкретних прикладів. Поняття «час» сприймається як індивід.

Онтологія **ADACOR** [3] використовується для автономного управління виробництвом та заснована на онтології DOLCE. Архітектура ADACOR заснована на парадигмі Holonic Manufacturing Systems та наборі автономних і взаємодіючих холонів, кожен з яких представляє цифровий образ виробничого компонента, тобто фізичного ресурсу (машини з програмним управлінням, роботи тощо) або логічну сутність (замовлення і т.д.). Під холоном розуміється деяка сутність, що є і цілою самою собою, і частиною чогось ще. Загальний холон ADACOR містить логічний пристрій керування та фізичний ресурс, здатний виконувати виробничі завдання. Кожен доступний продукт представлений холоном продукту, який відповідає за короткострокове планування процесів. Кожне виробниче замовлення, запущене в цех для виробництва продукту, представлене холоном завдання, що містить інформацію про виробниче замовлення.

Manufacturing Service Description Language (MSDL) [4] – формальна онтологія ПрО, розроблена для надання можливостей виробничих послуг. MSDL створена для автоматичного виявлення постачальників у розподілених середовищах з акцентом на послуги механічної обробки. У MSDL виробництво представлено на п'яти рівнях абстракції: постачальники, магазини, верстатне обладнання, комплектуючі та процеси. Особливість онтології MSDL полягає в тому, що вона побудована навколо сервіс-орієнтованої парадигми – таким чином її можна використовувати для побудови тимчасових ланцюжків поставок. MSDL вважається однією з онтологій, що найбільш детально описують виробничу ПрО.

Онтологія **Manufacturing's Semantics Ontology (MASON)** [5] заснована на таких сутностях: організація, операції та ресурси. MASON включає архітектуру та інструменти для автоматичної оцінки виробничих витрат. Як відомо, компанії-постачальники конкурують між собою. Багатосторонність виробництва необхідна серед постійної конкуренції. В онтології MASON пропонується абстрактний погляд на продукт, концептами якого є: просторові об'єкти для виробництва (наприклад, виробнича будівля); сировина, що розглядається як абстрактні сутності деталей; об'єкти витрат, які становлять основні описи виробничих витрат.

В онтологічній моделі процесів **Cloud-based Rapid Elastic MANufacturing (CREMA)** виробничі завдання описуються в стандартній нотації моделювання бізнес-процесів [6], що відповідають семантичній сервіс-орієнтованій архітектурі. У CREMA компоненти виконують оптимальну сервісну реалізацію заданих моделей процесів з використанням семантичного анотування як моделей процесів, так і доступних сервісів. Подібне анотування моделей процесів виконується менеджером процесів за допомогою спеціалізованих інтерфейсів. Наприклад, так можна розподілити ресурси для відповідного робота-маніпулятора. За наявності виробничого графіка, що містить перелік замовлень, система визначає відповідного робота та орендує його для виконання завдань, включених до графіка.

Онтологія **Ontology for Product Data Management (ONTO-PDM)** [7] заснована на синтаксичному аналізі, що дозволяє порівняти формалізовані знання, що використовують технічні дані про виробництво. Ці знання пов'язані з управлінням даними про вироби і описують інформацію про виріб, включаючи технічні креслення, плани проекту, деталі, діаграми складання, специфікації, програми верстатів з числовим програмним управлінням, результати аналізу, листування та специфікації, замовлення на технічні зміни і т.д.

Онтологія **Industrial MAintenance Management Ontology (IMAMO)** використовується для забезпечення семантичної взаємозамінності та генерування нових знань у контексті прийняття рішень у процесі обслуговування виробу. Крім глосарію та його класифікації у вигляді ієрархічного дерева, онтологія включає всілякі концепти ПрО та зв'язку між ними. Мета такого підходу полягає в отриманні багатой онтології з різними типами відносин, а не простої ієрархічної таксономії понять [8].

Перелік використаної літератури:

1. The Process Specification Language (PSL) Overview and Version 1.0 Specification [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nist.gov/publications/process-specification-language-psl-overview-and-version-10-specification>
2. F.10 DOLCE – Descriptive Ontology for Linguistic and Cognitive Engineering [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://digitaltwinhub.co.uk/top-level-ontologies/descriptive-ontology-for-linguistic-and-cognitive-engineering-r8/>

3. ADACOR: A holonic architecture for agile and adaptive manufacturing control / P.Leitão, F.Restivo // Computers in industry. – 2006. – Vol. 57. – №. 2.

4. Manufacturing Service Description Language [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.abbreviations.com/term/1669086>

5. MASON: A proposal for an ontology of manufacturing domain [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/4243282_MASON_A_proposal_for_an_ontology_of_manufacturing_domain

6. Cloud-based Rapid Elastic MAnufacturing [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cordis.europa.eu/project/id/637066>

7. ONTO-PDM: Product-driven ONTOlogy for Product Data Management interoperability within manufacturing process environment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1474034611001121>

8. A Formal Ontology for Industrial Maintenance. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/257479578_A_Formal_Ontology_for_Industrial_Maintenance

Троц І.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
голова ради молодих вчених
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
член Ради незалежних бухгалтерів та аудиторів
бізнес-аналітик TQM Systems

АКТУАЛІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО РІШЕННЯ BAS ERP У ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Цифровізація є інструментом економічного зростання шляхом підвищення ефективності, продуктивності та конкурентоздатності завдяки використанню цифрових технологій. Цей принцип передбачає досягнення цифрової трансформації

галузей економіки, сфер діяльності, набуття ними нових конкурентних якостей та властивостей [1].

Технологічна автоматизація на сьогодні стала необхідністю для підприємств, які швидко розвиваються в динамічних умовах господарювання. У зв'язку з чим, управління великим підприємством передбачає гнучкий підхід, а ключовим критерієм виступає саме ефективність. Ці принципи було реалізовано в ERP-рішеннях у лінійці товарів – “BAS” (Business Automation Software).

BAS ERP (Enterprise Resource Planning) являє собою інноваційне рішення для побудови комплексних інформаційних систем управління діяльністю багатопрофільних підприємств України, що розроблено з урахуванням кращих практик автоматизації великого і середнього бізнесу.

BAS ERP – це комплексний програмний продукт, який автоматизує бізнес-процеси підприємств з технічно складним виробництвом, і застосовується для комерційних компаній. Крім того, важливо відзначити, що це облікове програмне забезпечення містить готовий набір інструментів для стандартизації, управління і контролю бізнес-процесами організації.

Комплекс є затребуваним у сучасних умовах для бізнесу тому що має: прогресивну методологію, сильну технологічну основу, мобільність, і доступність за ціною придбання і обслуговування [2].

Основне призначення ERP-системи: забезпечити зростання конкурентоспроможності підприємства шляхом підвищення ефективності бізнес-процесів та зменшення витрат.

На рис.1. представлена **структура функцій BAS ERP** в розрізі трьох ключових блоків: *управління* (модулі аналізує керівництво та топ менеджмент), *операційна діяльність* (модулі для роботи та аналізу іншими функціональними підрозділами), *облік та звітність* (з модулів працює відділ бухгалтерії, фінансово-економічний відділ та інші).

BAS ERP

Рис. 1. Структура функцій BAS ERP [2]

Принциповими відмінностями ERP системи від інших прикладних рішень є те, що система: інтегрує завдання і бази даних всіх відділів компанії; забезпечує створення єдиного інформаційного середовища; допомагає у вирішенні будь-яких завдань на підприємстві.

Прикладне рішення BAS ERP дозволяє забезпечити комплексне планування і бюджетне управління, дозволяє побудувати сучасну систему обліку з високою деталізацією витрат, визначити показники управління і системи відповідальності в рамках єдиного інформаційного простору.

У конфігурації BAS ERP реалізовані наступні **функції**:

- 1) **Постановка цілей** – визначення власне цілей і критеріїв, за якими можна оцінити їх досягнення;
- 2) **Планування** – представлення цілей підприємства в прогнозах і планах: уточнення показників, умов, вимог і обмежень для планування; балансування системи планів;
- 3) **Оперативний облік**: вирішення задач управління і взаємодії із зовнішнім оточенням; казначейство; автоматизація продажів, купівель, складської діяльності; управління забезпеченням потреб; керування виробництвом; відображення фактів господарської діяльності;
- 4) **Моніторинг фінансово-господарської діяльності**;
- 5) **Аналіз** – дослідження відхилень фактичних результатів діяльності від запланованих або типових значень;

- б) *Кадровий облік і розрахунок зарплати* – управління персоналом та його мотивація;
- 7) *Регламентований облік* – формування звітності для зовнішніх користувачів;
- 8) *Міжнародний фінансовий облік* – складання звітності за міжнародними стандартами.

Використання інструментів прикладного рішення дозволяє забезпечити злагоджену роботу підрозділів як усередині організації, так і з зовнішнім оточенням (клієнтами, постачальниками, конкурентами) [3].

Перевагами використання ERP системи є те, що вона дозволяє: значно прискорити документообіг між відділами; отримати швидкий доступ до інформації; ефективно управляти роботою віддалених відділів, філій, співробітників. Саме тому переважна більшість українських компаній обирають BAS ERP, виходячи з основних переваг рішення та практичних міркувань.

Фактично кожен підприємець на сьогодні знає, що таке ERP-системи. Такі програмні продукти призначені для автоматизації бізнес-процесів і господарської діяльності підприємств. Впровадження ERP-систем сприяє раціональному зниженню витрат і розподілу ресурсів, а разом з тим – полегшує процес управління.

На сьогодні на IT ринку представлені як галузеві рішення, так і універсальні ERP-системи для України. Відповідно у міру зростання бізнесу їх можна масштабувати, удосконалювати і доповнювати з урахуванням потреб підприємства.

Незважаючи на велике розмаїття ERP-систем, одним з найбільш затребуваних на українському IT ринку рішень залишається BAS ERP. Адже використання BAS ERP дозволяє підприємству: управляти підприємством в режимі реального часу; оперативно контролювати фінансовий стан підприємства; отримувати потужну та наочну аналітичну звітність; оптимізувати процеси виробництва; просто і зручно відстежувати KPI; підвищити ефективність роботи комерційних і логістичних служб; організувати роботу в єдиному інформаційному просторі.

Практичний досвід впровадження програми BAS ERP та досвід викладання дисципліни «Інформаційні системи та технології в бізнесі» для економістів та товаровзнавців свідчить про те, що актуалізація та необхідність вивчення BAS ERP у закладах вищої освіти в умовах цифровізації економіки обґрунтовується тим, що з кожним роком ринок ERP-систем в Україні все більше

розширюється та розробники пропонують різні рішення для автоматизації поточних бізнес-процесів і господарської діяльності підприємств, оскільки такі програмні продукти відчутно полегшують керування компанією і дозволяють вивести її на якісно новий рівень. Відповідно для того, щоб бути фаховими і затребуваними на ринку праці майбутні випускники закладів вищої освіти мають володіти компетентностями теоретико-методологічного та практичного використання означеного програмного продукту, знати ключові функціональні можливості та переваги використання даного рішення на протигагу інших програм з автоматизації діяльності підприємства. Оскільки в нинішніх реаліях BAS ERP – це сучасна комплексна система для управління всіма ресурсами підприємства.

Висновки. Таким чином, варто відзначити, що на сьогодні програмний продукт BAS ERP надає широкі можливості для управління бізнесом, оскільки автоматизує превалюючу кількість модулів, процесів, сегментів та різнонаправлених напрямів діяльності будь-якого комерційного підприємства. У зв'язку з чим, знання та вміння використання даного комплексного і поліфункціонального програмного продукту випускниками закладів вищої освіти є актуальною, затребуваною та апріорі необхідною вимогою сучасної економіки, зокрема бізнесу будь-якої сфери та напряму діяльності.

Перелік використаної літератури:

1. Україна 2030e – країна з розвинутою цифровою економікою [Електронний ресурс] / Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#summary> (дата звернення: 25.01.2022)

2. BAS ERP [Електронний ресурс] / Матеріали сайту TQM Systems. URL: <https://tqm.com.ua/ua/likbez/bas-ua/bas-erp-dlia-ukrayini#erpfunktion> (дата звернення: 25.01.2022)

3. BAS ERP. Редакція 2.1. [Електронний ресурс] / Матеріали інформаційної системи ІТС. URL: <https://its.1c.ua/db/erpuaua#content:2:hdoc> (дата звернення: 25.01.2022)

АВТОМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ GOOGLE

Карантинні обмеження, що мають місце в Україні у 2020-2021 рр. у зв'язку із поширенням коронавірусної інфекції COVID-19, поставили певні виклики перед суб'єктами підприємницької діяльності, зокрема, пов'язанні з вимушеною роботою деяких працівників дистанційно та неможливістю особистих зустрічей з партнерами та постачальниками. Все викликало необхідність пошуку дієвих інструментів для автоматизації системи управління підприємств, установ та організацій.

Одним з варіантів автоматизації системи управління, на нашу думку, може виступати Google Workspace. Компанія Google пропонує великий спектр рішень для бізнесу та освітніх установ.

Google Workspace надає безліч можливостей для організації ефективної роботи закладу вищої освіти в цілому та його окремих структурних підрозділів, зокрема: необмежений дисковий простір на Google Drive; вбудований чат та відеозв'язок Google Meet; електронна пошта корпоративного рівня на базі імені сайту закладу; можливість спільної роботи в Google Документах, Google Таблицях, Google Презентаціях тощо; створення анкети-опитування для забезпечення якості освіти у ЗВО, реєстраційні форми для проведення різноманітних заходів; створення безкоштовних веб-сайтів для конференцій, кафедр, освітніх програм тощо; ставити завдання різним структурним підрозділам, співробітникам, НПП та контролювати їх виконання; планувати проведення різноманітних наукових та освітніх заходів.

Крім того, Google Workspace for Education Fundamentals дозволяє ефективно організувати освітній процес з використанням дистанційних технологій, а саме: підготувати завдання у віртуальних кімнатах, зібрати студентські роботи, залучити до захищених відеозустрічей, організувати автоматичне імпортування оцінок, вести електронні журнали, надсилати звіти для батьків щодо результатів навчання, формувати звіти для

керівництва та використовувати можливості пристроїв для захищеного освітнього процесу онлайн.

Так, інструмент Google-клас дозволяє створювати віртуальний курс, через електронну пошту додавати до нього своїх реальних студентів, ставити завдання в спільному структурованому просторі всім здобувачам або вибірково, оперативно обмінюватися інформацією, створювати свої завдання або додавати їх з інших платформ. Також у Google Workspace for Education передбачені технології для здобувачів з особливими освітніми потребами.

Якщо бізнес-структурам для використання інструментів Google Workspace необхідно сплатити певну вартість, то закладів освіти пропонується безкоштовний варіант, а саме Google Workspace for Education Fundamentals.

У травні 2020 року Міністерство освіти і науки України у співпраці із компанією Google запропонувало закладам освіти різних рівнів отримати безкоштовний доступ до інструментів та сервісів Google GSuite for Education (зараз – Google Workspace for Education Fundamentals) разом із можливістю створення безкоштовного безстрокового домену в українській компанії-реєстраторі доменів HOSTiQ [1]. У 2020-2021 рр. Академією цифрової трансформації було проведено ряд безоплатних курсів для НПП з метою ознайомлення з можливостями Google та популяризації сервісів серед закладів освіти для подальшого впровадження у навчальний процес. Учасники курсів мали змогу дізнатися як організувати ефективну взаємодію в межах освітнього процесу за допомогою цифрових інструментів Google, як створити та підтримувати персональне інформаційне середовище викладача ЗВО [2].

Таким чином, використання інструментів дистанційного навчання може сприяти підвищенню ефективності роботи у ЗВО. Проте є й певний виклик – НПП мають підвищувати рівень своїх знань щодо використання дистанційних технологій у навчальному процесі. Без виконання цієї умови неможливо ефективно запроваджувати дистанційні елементи в освітній та робочій процес.

Перелік використаної літератури:

1. Лист Міністерства освіти і науки України №1/9-291 від 28 травня 2020 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2020/05/2/don-shchodo-resursiv-dlya-distantsiynogo-navchannya.pdf>.

2. Підсумки курсу «Цифрові інструменти Google для закладів вищої, фахової передвищої освіти» / Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/pidsumki-kursu-cifrovi-instrumenti-google-dlya-zakladiv-vishoyi-fahovoyi-peredvishoyi-osviti>.

Цирук В.В.

викладач економічних дисциплін

Київський фаховий коледж архітектури, будівництва та управління

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ З АВТОМАТИЗАЦІЇ РОБОТИ СКЛАДСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

На сучасному етапі розвитку вітчизняних торговельних підприємств головним завданням керівника є оптимізація процесів управління складом. На перший погляд, здається, що це нескладне завдання, але як свідчить теорія складської логістики, на практиці все набагато складніше.

Для вирішення цього непростого питання, майбутньому керівнику потрібно навчитись організовувати господарську діяльність з використанням його потужностей на максимум. Це можливо зробити за допомогою впровадження сучасної інформаційної системи з автоматизації роботи складських процесів.

Жорстка конкуренція на внутрішньому та зовнішньому ринках, податкова політика держави та військова агресія з боку Росії негативно впливають на сферу торгівлі, особливо на велику кількість роздрібних мереж. Тому завдання впровадження інформаційної системи BAS в складському обліку зумовлює актуальність дослідження.

З метою забезпечення ефективної реалізації всього комплексу бізнес-процесів торгового підприємства будують модель його діяльності загалом, а також за окремими складськими процесами.

Важливим питанням залишається відображення процесу складського обліку та управління з усіма потоками і ресурсами торгового підприємства, оскільки система управління складом (Warehouse Management System, WMS) є складною для формалізації.

Під час вибору програми для впровадження WMS важливим

фактором є врахування можливостей програмного забезпечення, гнучкості під час налаштування під особливості системи, специфіку, поточні, плановані завдання логістичного оператора. Це необхідно робити з метою виключення рішень комплексної автоматизації складу, які розраховані під стандартну топологію складу і не передбачають адаптації функціоналу під особливості об'єкта, який планується автоматизувати [1].

За допомогою якісного програмного забезпечення можливо знизити кількість непередбачених витрат, налагодити діяльність співробітників в новому форматі і керувати всіма бізнес-процесами.

Дана система автоматизації допоможе не тільки спланувати діяльність, але і підвищити її продуктивність. Це конфігурація BAS Документообіг КОРП, яка здатна вирішувати зазначені завдання.

Вона в своєму розпорядженні має всі необхідні опції для організації документообігу між складом, бухгалтерією, відділом логістики.

В процесі роботи відкривають розділ «Склад» підрозділу «Інвентаризація» конфігурації «BAS Бухгалтерія», а саме «Оприбуткування товарів», «Списання товарів» і «Інвентаризація товарів на складі».

Номенклатура	Рахунок	Відхилення	Кількість	Од.	К.	Обл. кількість	Ціна	Сума
6 Трубка д4	201		53,000	м		1,000	53,000	14,88
7 Матеріал 1	201	-3,000	57,000	шт		1,000	60,000	10,00
8 Фарба	201		4,000	шт		1,000	4,000	5,25
9 Матеріал 2	201	2,000	122,000	шт		1,000	120,000	20,00
10 Дошка	201		52,600	шт		1,000	52,600	2,50
11 Заготівля для полозів	201		20,000	шт		1,000	20,000	23,00
12 Лак декоративний	201		21,000	кг		1,000	21,000	5,35
13 Лоза верби пругопод...	201		27 860,000	шт		1,000	27 860,000	0,06

Для оформлення документа необхідно вказати склад і заповнити його по залишках на складі. Облікова і фактична кількість будуть внесені автоматично. Дані з обліку: «Облікова кількість» і «Облікова сума» — не підлягають ручному коригуванню. Вони відображені в інформаційній базі по первинним документам. А фактичні залишки товарів повинні бути виправлені вручну за результатами інвентаризації.

Тоді в стовпці «Відхилення» видно розбіжності зі знаком «-» в разі нестачі запасів на складі і зі знаком «+» в разі виявлення надлишків. Вручну може бути внесена фактична сума певної позиції товарів для розрахунку ціни. Або, навпаки, заповнена фактична ціна для розрахунку сумарної вартості товарів за їх кількістю.

Натискаємо кнопку «Друк» документа: «Інвентаризаційний опис» (типова форма М-21); «Акт інвентаризації товарів на складі».

На підставі «Інвентаризації» можна створити три документа: «Звіт про роздрібні продажі», «Списання товарів», «Оприбуткування товарів».

Перелік використаної літератури:

1. Причорноморські економічні студії [Електронний ресурс] /Кудрицька Ж.В. - 2018. - № 28-2. - О.: АНО Центр інформаційних досліджень. - Режим доступу:http://bses.in.ua/journals/2018/28_2_2018/37.pdf

2. Кудрицька Ж.В. Моделювання бізнес-процесів складського управління з використанням автоматизованої системи WMS: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економічна політика та адміністрування у сфері регіонального розвитку України», 25–26 січня 2018р., тези доп. К., Миколаїв: МНАУ, 2018. С.157–159.

Черненко К.В.

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю
Полтавський державний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ «1С:ПІДПРИЄМСТВО» ПРИ ПРОВЕДЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «БЕЗПАПЕРОВА БУХГАЛТЕРІЯ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Навчальна практика студентів є обов'язковою складовою частиною процесу підготовки фахівців у вищих навчальних закладах і проводиться на оснащених відповідним чином базах практики вищих навчальних закладів, а також на сучасних

підприємствах і в організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі та державного управління. Згідно з навчальними планами вищих навчальних закладів терміни фахової практики становлять 20–25% всього навчального часу. Організація практичної підготовки студентів регламентується Положеннями про проведення практики студентів вищих навчальних закладів [1].

Метою навчальної практики є формування навичок практичної роботи здобувачів освіти з програмними продуктами, призначеними для закріплення практичних умінь і навиків з організації комерційної діяльності на підприємстві з використанням комп'ютерних інформаційних технологій.

Навчальна практика з комерційної діяльності проводиться з використанням універсальної комп'ютерної програми «1С:Підприємство», конфігурація Управління торговим підприємством.

Використання в навчальному процесі даної прикладної програми дозволяє набути здобувачам освіти спеціальних компетентностей, а саме:

- здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур;

- здатність аналізувати закупівельну діяльність, формувати звітні документи щодо переміщення, реалізації та обліку залишків товарів у різних підрозділах торгівлі;

Контроль набутих знань здійснюється у таких формах: поточного контролю на практичних заняттях та підсумкового контролю: оформлення звіту за результатами навчальної практики.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та в процесі здійснення самостійної роботи за такими напрямками: вирішення ситуацій, оформлення договорів, складання первинних документів з надходження, переміщення і реалізації товарів; заповнення первинних та звітних документів; складання та оформлення замовлень на поставку товарів; аналіз товарних запасів та оптимізація товарного асортименту; формування звітних документів, що визначають ефективність комерційної діяльності підприємства.

Створення власного підприємства, його інформаційної бази, формування товарної номенклатури, управління процесами

ціноутворення на торговельному підприємстві, здійснення та управління процесами надходження, переміщення, відпуску товарів та управління товарними запасами - ось неповний перелік завдань, які виконують здобувачі освіти під час проходження навчальної практики з використанням прикладної програми «1С:Підприємство» [2].

Використання прикладних програм у навчальному процесі дає можливість поєднати освіту і бізнес, навчання і трудову діяльність, зменшити період адаптації здобувачів освіти до вимог ринку.

Перелік використаної літератури:

1. Черненко К.В. Аналіз ІТ – інфраструктури бухгалтерських програмних продуктів України. *Наукові та прикладні аспекти удосконалення бухгалтерського обліку, економічного контролю та системи оподаткування*: [колективна монографія] / за заг. ред. В.Я. Плаксієнка. Полтава, 2018. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1355> (дата звернення:02.02.20252).

2. Ковтун О.П. Використання програми «1С:Підприємство» при проведенні навчальної практики для здобувачів освіти спеціальності підприємництво, торгівля та біржова діяльність. *Нові інформаційні технології управління бізнесом* : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2020. С. 87–88.

Шевчук К.В.

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ БУХГАЛТЕРА

Бухгалтери відіграють ключову роль в наданні своєчасної та достовірної інформації для прийняття виважених управлінських рішень. В більшості країн світу знання бухгалтерського обліку є необхідною частиною кваліфікації кожного економіста.

В процесі господарської діяльності підприємств управління ризиками стає важливим завданням, комерційна діяльність набуває широкого міжнародного характеру, правова діяльність, яка визначає професійну відповідальність, стає звичною практикою. Все частіше бухгалтер є і аналітиком, який здатний оцінити вплив факторів, що формуються складною соціально-економічною дійсністю на діяльність підприємства.

На підприємстві може бути не один працівник, пов'язаний із бухгалтерським обліком, і в такому разі створюють власну бухгалтерську службу. Остання організаційно може бути втілена в різноманітні форми - відділ, департамент, управління. Усе залежить від потреб і можливостей підприємства, зафіксованих у його штатному розписі [2].

В Національному класифікаторі України «Класифікатор професій» ДК 003:2010, затвердженому наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. наведено перелік бухгалтерських та дотичних професій.

Базові вимоги до роботи головного бухгалтера чи особи, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства регламентовано в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Відповідні вимоги наведено у Випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» (Розділ 1 «Професії керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців», Розділ 2 «Професії робітників») [1]. Такий Довідник є обов'язковим до використання з питань управління персоналом на підприємствах, в установах і організаціях усіх форм власності та видів економічної діяльності. В даному документі наведено завдання й обов'язки, об'єм знань, кваліфікаційні вимоги до відповідних працівників.

Наявність освіти за спеціальністю – це одне з ключових питань, яке цікавить роботодавця при підборі нового співробітника. Критерій один з найважливіших, проте поняття «професійні якості бухгалтера» включає в себе і інші елементи. Умовно їх можна перерахувати по ступеню важливості:

✓ Знання. Бухгалтер повинен мати міцну теоретичну базу, вільно володіти професійною термінологією, вміти користуватися комп'ютером та іншою офісною технікою, знання програм для ведення обліку також є обов'язковим. Позитивним

фактором буде наявність документів про проходження додаткових курсів, що стосуються роботи в даній сфері.

Для бухгалтера зацікавленого працювати в іноземній компанії додається також обов'язкова вимога – знання іноземної мови (в основному англійської).

✓ Досвід. Наявність досвіду створює додаткові можливості бухгалтеру претендувати на більш високооплачувані вакансії. Але, досвід роботи – це не просто наявність запису в трудовій книжці або в резюме. Наявність досвіду дає можливість швидше адаптуватися на робочому місці і не допускати помилок в обліку та складанні звітності.

✓ Грамотність. На цій посаді людина постійно працює з документами, листами, звітами. У зв'язку з цим наявність помилок у важливих паперах буде негативним фактором у роботі підприємства.

✓ Володіння спеціальними бухгалтерськими програмами дозволяє вести повноцінний автоматизований облік на підприємстві.

З врахуванням того, що більшість підприємств повністю або частково перейшли на дистанційний режим роботи особливої актуальності набувають питання ведення документообігу в електронному вигляді.

Досить часто важко зрозуміти рівень професійних навичок бухгалтера за 15 хвилин співбесіди. Для цього на багатьох підприємствах співбесіду проводять у декілька етапів і за результатами позитивного рішення здобувача спочатку зараховують на випробувальний термін, протягом якого і приймається остаточне рішення.

Крім професійних вимог до бухгалтера пред'являються і індивідуальні, серед яких доцільно виділити: скрупульозне ставлення до деталей; уважність; вміння працювати з великим об'ємом інформації; оперативність у вирішенні поставлених завдань; емоційна стійкість; висока працездатність; бажання розвиватися; прагнення до підвищення професійного рівня; професіоналізм; вміння самостійно вирішувати поставлені завдання; готовність до роботи в команді; організаторські здібності; креативність та гнучкість; відповідальність; пунктуальність; акуратність.

Вимоги до морально-етичних якостей облікових працівників, їх поведінка і культура професійної діяльності закладені в такому понятті як «професійна етика».

В ринкових умовах, щоб отримати гідну роботу, спеціалісту з бухгалтерського обліку недостатньо мати відповідну вищу освіту та досвід роботи. Сучасний бухгалтер має постійно підвищувати свій професійний рівень, дотримуватися етичного та морального принципів, за вимогами часу підвищувати професійну кваліфікацію.

Перелік використаної літератури:

1. Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників: Довідник від 29.12.2004 № 336. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0336203-04> (дата звернення: 20.10.2020).

2. Романчук В. Професія - бухгалтер: завдання, обов'язки, вимоги. *Інтерактивна бухгалтерія: бухгалтерський сервіс*. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9469/131592> (дата звернення: 20.10.2020).

Шепелюк В.А.

к.е.н., доцент, доцент, кафедри обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування
Криворізький національний університет

ЗАСТОСУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СИСТЕМИ BAS В ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ

Протягом останніх років значна частина дискусій, що стосуються розвитку корпоративного менеджменту, протікає в напрямі практичного застосування сучасних інформаційних технологій. Проблематика побудови комплексних управлінських систем виросла в окрему галузь науки про управління і стала причиною розвитку цілої галузі високих технологій [1].

На ринку активізується діяльність транснаціональних корпорацій, виникають міжнародні організації, утворюються регіональні і глобальні бізнес-мережі та інші форми бізнесу, в

котрих об'єднується науковий, виробничий і фінансовий капітал. Поглиблюються господарські зв'язки між країнами на основі інтенсивного розвитку інтернаціоналізації виробництва і капіталу. Процес глобалізації постає в центрі масової свідомості та наукових досліджень [2, с. 27].

В сучасних умовах підвищуються вимоги до інформації, що відображає стан і результати діяльності корпорацій. У будь-якій системі є інформація, яку необхідно опрацювати відповідно до певних правил. Опис і відстеження правил опрацювання даних виконує спеціалізована система – система управління діловими процесами (часто її називають Workflow – системою), яка й підтримує методологічну спільність.

Можна виділити три основні особливості, притаманні будь-якому підприємству, незалежно від роду його діяльності [3]:

1. Інформація – узагальнене визначення для різних документів, опрацьовуваних співробітниками, від спеціалізованих, скажімо фінансових (рахунки, накладні тощо), збереження й опрацювання яких здійснюється спеціалізованими програмами, до загальних організаційно-розпорядчих документів (накази, розпорядження, вказівки), що мають формати різних офісних додатків за допомогою яких їх створюють і редагують.

2. Маршрут проходження інформації – список осіб, груп і послідовність, в якій вони мають опрацювати матеріали, а також терміни виконання робіт.

3. Операції над документом – дії, які необхідно здійснити над документом на різних етапах його опрацювання: редагування, візування, затвердження, виконання, проводки тощо.

Опрацювання даних, як правило, потребує організації чіткої взаємодії фахівців, які беруть участь у формуванні й аналізі інформації – хто, коли і що повинний здійснити. Найоптимальніший спосіб наділити свій продукт такими спроможностями – задіяти спеціалізоване ядро Workflow – системи.

Інформаційна система представляє собою всю інфраструктуру підприємства, яка за допомогою якої здійснюється управління всіма інформаційними та документальними потоками.

До інформаційних систем, які можуть постійно адаптуватися до запитів всіх користувачів, зовнішніх і внутрішніх, і реагувати на всі зміни у режимі реального часу, можна зарахувати корпоративні.

Підходи до визначення корпоративних інформаційних систем наведено на рис. 1.

Рис.1. Основні підходи до трактування сутності «корпоративна інформаційна система» [4]

Дослідження виявили, що автори розглядають корпоративну інформаційну систему з трьох основних точок зору, які систематизовані на рис.1. Таким чином, корпоративна інформаційна система є розвитком інформаційних систем для робочих груп, зазвичай орієнтованих на великі компанії.

Сучасна корпоративна інформаційна система BAS охоплюють усі бізнес-функції підприємства і створені як для великих корпорацій так і для малих та середніх. П інформатизації базується на регламентації процесів виробництва й управління.

Надамо характеристики програмного забезпечення які використовують корпорацій.

Програма «BAS ERP» охоплює всі ділянки управління та обліку корпорації. Це дозволяє організувати єдину інформаційну систему для управління різними аспектами бізнес-процесами корпорації. [5]

Сучасна програма «BAS Управління холдингом» дає можливість охоплювати всі напрямки управлінського і фінансового обліку, а також оподаткування холдингу. «BAS

Управління холдингом» є актуальними для групи компаній з повною або частковою централізацією функцій управління фінансами, закупками, побудови звітності та інші, у яких керуючі компанії та бізнес-одиниці неоднорідні з точки зору галузевої належності або експлуатованих ІТ-систем. [6]

Отже корпоративна інформаційна система типу BAS складається з набору пов'язаних застосувань (компонент, модулів, автоматизованих робочих місць), кожний з яких реалізує певні бізнес-функції. Їх повноцінна інтеграція між собою допомагає ефективно управляти підприємствами різної галузевої приналежності.

Можливості системи дають право у цілісному інформаційному просторі оперативно ухвалювати основні управлінські рішення, забезпечити керівників різного рівня управління необхідною і достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Перелік використаної літератури:

1. О.В. Корпоративні інформаційні системи [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://intkonf.org/kornev-ov-korporativni-informatsiyni-sistemi>.

2. Розвиток науки про бухгалтерський облік і господарський контроль: забезпечення стійкого розвитку економіки України: монографія / Т.А.Бутинець, Т.В.Давидюк, І.В.Жиглей, І.В.Замула; за заг. ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. – Житомир: ЖДГУ, 2012. – 308 с.

3. Асеев Г. Методологія корпоративного документообігу: схеми і вимоги до них / Г.Асеев // Вісник книжкової палати – 2006. – № 9. – С. 26-30.

4. Інформаційні системи управління корпораціями [Електронний ресурс] //Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1725061147802/informatika/informatsiyni_sistemi_upravlinnya_korporatsiyami.

5. BAS ERP рішення для корпоративного ринку [Електронний ресурс]/<https://www.bas-soft.eu/soft/bas-corp/bas-erp/>

6. BAS Управління холдингом [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-corp/bas-holding-management/>

Шестопалова Л.С.

директор бібліотеки

Київський національний торговельно-економічний університет

Морозова Т. М.

заступник директора бібліотеки

Київський національний торговельно-економічний університет

ІДЕНТИФІАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ ЗАСОБАМИ RFID-ТЕХНОЛОГІЙ

Питання ефективного використання можливостей автоматизованих систем для інформаційної підтримки діяльності людини набувають все більшої актуальності в сучасних умовах.

Значна роль належить технології автоматичної ідентифікації та збору даних. До зазначених технологій відносяться штрихкодова, біометрична та радіочастотна ідентифікація. В бібліотечних інформаційних системах закладу вищої освіти широкого поширення набуває технологія радіочастотної ідентифікації.

Розвиток бібліотек як потужних інформаційних центрів університетів нерозривно пов'язані з їх автоматизацією і впровадженням сучасних інформаційних систем. Однією з таких систем є технологія радіочастотної ідентифікації (RFID).

RFID (англ. Radio Frequency IDentification, радіочастотна ідентифікація) - метод автоматичної ідентифікації об'єктів, в якому за допомогою радіосигналів зчитуються або записуються дані, що зберігаються в так званих транспондерах, або RFID-мітках [1].

Система радіочастотної ідентифікації включає:

- RFID-мітку, що складається з мікročіпа з інформацією для ідентифікації та антени;
- RFID-зчитувач (рідер, сканер), що розпізнає і відправляє їх в базу даних;
- програмне забезпечення, сумісне з автоматизованою бібліотечно-інформаційною системою (АБІС).

Застосування систем, побудованих на основі RFID-технологій дозволяє істотно підняти ефективність бізнес-процесів організації, підвищити швидкість виконання рутинних операцій, знизити вплив людського фактора, збільшити достовірність результатів ідентифікації.

RFID-технології можуть застосовуватися в практиці організації та використання документного фонду, бібліотечно-інформаційного обслуговування. До таких можливостей належать: автоматизація процесів пошуку, видачі та інвентаризації одиниці зберігання; автоматизація контролю крадіжок книг і документів; ідентифікація користувача і його читацького квитка; автоматизація контролю доступу; застосування комплексів і терміналів автоматичної видачі та прийому книг [2].

Сучасне RFID-обладнання, що працює в діапазоні високих частот HF (13,56 МГц), застосовується для обладнання читальних залів системами захисту від виносу книг, оснащення автоматичних пунктів видачі та прийому книг, систем інвентаризації та пошуку книг, пунктів самообслуговування.

Технологія RFID має істотні переваги: автоматична ідентифікація, забезпечує крадіжки книг з бібліотеки; можливість працювати без візуального контакту з декількома мітками одночасно дозволяє працівникам бібліотеки за одну операцію обробляти кілька документів. Завдяки спрощенню реєстрації видачі та повернення книг в бібліотеках з'явилися станції самообслуговування читачів. Істотно прискорилося інвентаризація документів фонду, перш за все в залах відкритого доступу. Все це стало причиною широкого поширення RFID-технологій в бібліотеках

Подальший розвиток RFID-систем пов'язано з електронним інформаційним простором, що своєю чергою вимагає глобального підходу до вирішення питань ідентифікації наявних в ньому віртуальних і фізичних об'єктів. Основні напрямки розвитку визначаються існуючими та новими технологіями, до яких відносяться «Електронний код продукції» (EPC), «Комунікації ближнього поля» (NFC), «Інтернет речей» (IoT) «Семантична мережа» (Semantic Web) [3].

Просування цих технологій підтримується нормативною базою, яка розробляється міжнародними центрами стандартизації, а також світовими розробниками і виробниками RFID-обладнання.

Технології безконтактної автоматичної ідентифікації призначені для автоматизації обліку об'єктів різної природи в будь-якій галузі.

В якості ідентифікатора в системах RFID використовується унікальний числовий код, структура та ступінь його унікальності визначаються функціональними потребами автоматизованої

системи, в якій він застосовується. Унікальні класифікаційні ознаки об'єкта відображаються в кодованому вигляді в його ідентифікаторі.

У структуру ідентифікатора бібліотечного документа можуть бути включені його цифрові, літерні, інтегральні ознаки.

Як приклад елементів ідентифікатора можна привести зареєстровані коди ISBN, ISSN, ISMN, DOI, а також інші коди, які застосовуються для формування електронного каталогу бібліотеки. Основна вимога при формуванні повного ідентифікатора - його унікальність в межах системи, в якій він застосовується.

На даний час в світі розвивається глобальна технологія безконтактної ідентифікації на базі штрихового кодування та RFID, що являє собою набір сумісних технологій - EPC.

З цим напрямком тісно пов'язана концепція IoT (Інтернет речей, англ. Internet of Things) — концепція мережі, що складається із взаємозв'язаних фізичних пристроїв, які мають вбудовані передавачі, а також програмне забезпечення, що дозволяє здійснювати передачу та обмін даними між фізичним світом і комп'ютерними системами в автоматичному режимі, за допомогою використання стандартних протоколів зв'язку [4].

Концепція має за мету створення глобальної комп'ютерної мережі, що об'єднує фізичні об'єкти, оснащені засобами для взаємодії один з одним і з зовнішнім середовищем. Найбільше значення в цій мережі відводиться системам штучного інтелекту, які керують різними процесами і виключають людину з частини дій і операцій. Створення такої мережі можливо тільки на основі стандартизації принципів ідентифікації та обміну інформацією.

Розвиток концепції інтернету речей веде до появи нового комунікаційного середовища, що базується на технології безконтактної автоматичної ідентифікації. Стандартні можливості нової технології можуть значно розширити функціональні можливості бібліотечної автоматизації.

Удосконалення бібліотечних RFID-систем в рамках концепцій EPC і IoT дозволить включити традиційні друковані документи, які складають сьогодні основну частину фонду бібліотек, в цифровий інформаційний простір.

Це підвищить доступність друкованих документів для користувачів і буде сприяти розвитку бібліотечних технологій.

Перевагою технології радіочастотної ідентифікації є їх сумісність з автоматизованими бібліотечно-інформаційними

системами (АБИС). Використовуючи АБИС, сучасні бібліотеки істотно оптимізують свою роботу, виходять на якісно новий рівень.

Здатність групового обліку об'єктів, стійкість до впливу навколишнього середовища, а також можливість багаторазового використання - незаперечні переваги даної технології, які виділяють її з-поміж інших технологій та забезпечують перспективи в майбутньому.

Перелік використаної літератури:

1. RFID China Forum.: What is RFID: Several basic explain [ЕБ/ОЛ] /№ 9 - 2008
2. Kern C., Schubert E., Pohl M. Planung des RFID-Systems in der Bibliothek. In: RFID für Bibliotheken. [Електронний ресурс] Springer, Berlin, Heidelberg. - Режим доступу: http://doi.org/10.1007/978-3-642-05394-8_4
3. Near Field Communication (NFC) Technology and Measurements [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cdn.rohde-schwarz.com>
4. Криворучко О.В., Морозова Т.М., Десятко А. М. Інтернет речей новий етап розвитку IT. Комп'ютерні технології обробки даних (КТОД 2021): зб. тез доп. II всеукр. наук.-практ. конф.- Вінниця,, 2021, с. 84-87
5. Kryvoruchko, O., Bebeshko, B., Khorolska, K., Desiatko, A., & Kotenko, N. (2020). Використання системи розпізнавання обличчя для авторизації на основі штучного інтелекту Технічні науки та технології, (2(20), с.139–148. Режим доступу: <http://tst.stu.cn.ua/article/view/215780>

Янковська Г.В.

кандидат економічних наук

ВСП «Хмельницький торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ»

ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Сфера ресторанного бізнесу відіграє дедалі більшу роль в житті сучасного суспільства. Порівняно з рівнем розвитку в західних країнах, ресторанный бізнес в Україні знаходиться ще не

на високому етапі розвитку. Застосовувати інтернет-технології у ресторанному бізнесі – це означає використовувати нові технології у розвитку виробництва чи управлінні виробництвом, які можуть значно підвищити його ефективність з допомогою застосування передових технологій, методів управління чи наукових знань.

Інтернет-технології дозволяють підприємствам ресторанного бізнесу задовольняти попит клієнтів на вищому рівні, розуміти потреби клієнтів і говорити з ними їхньою мовою. Поки що важко спрогнозувати майбутні тенденції в інформаційних технологіях ресторанного бізнесу, але підприємці мають бути в курсі ІТ-трендів і розуміти їхній вплив на галузь. Інтернет може впливати на споживачів ресторанного бізнесу навіть більш ефективно, ніж теле- чи радіо- реклама.

Ресторанний бізнес зіштовхнувся з безпрецедентною кризою, яка, безумовно, трансформує в перспективі діяльність підприємств цієї сфери. Ресторатори усього світу, для яких ресторанний бізнес має цінність, сьогодні вимушені задіяти всі ключові ресурси. В таких умовах на перший план виносяться питання гнучкості та швидкості реакції підприємств ресторанного бізнесу, що передбачає адекватну трансформацію бізнес-моделі їх діяльності відповідно до змін умов ведення.

Інформаційні технології, що перетворили наше життя, внесли нові інновації і у ресторанний бізнес. У сучасному світі інтернет та нові технології міцно входять у життя навіть найпростіших клієнтів. Будь-який суб'єкт господарювання в процесі розвитку постійно перебуває між станом прагнення до прогресу і регресивними зупинками та відхиленнями, які можуть бути викликані як внутрішніми, так і зовнішніми деструктивними перешкодами [3, с. 57].

Підприємства ресторанного бізнесу застосовують такі інтернет послуги, як бронювання столиків онлайн, розміщення спеціальних пропозицій, розміщення візуалізації меню з фото чи відео, що дозволяє споживачам скоротити час вибору, та полегшують цей вибір. І все більше людей, перш ніж відвідати ресторан заходять на його веб-сайт в інтернеті. Однією з основних ІТ-інновацій для ресторанного бізнесу є впровадження комплексу web- і телекомунікаційних рішень для взаємодій зі споживачами. В результаті все частіше з'являються послуги доставки додому замовлень, зроблених за телефоном та через Інтернет [1].

У сучасних підприємствах ресторанного бізнесу з'являються нові додатки та сервіси, спрямовані на поліпшення якості обслуговування. Ресторани постійно пропонують альтернативні рішення для замовлення, оплати та бронювання загалом, що завгодно, крім, хіба що, аромату та смаку їжі онлайн.

Системи автоматизації ресторанного бізнесу в майбутньому стануть ще більш функціональними, а кількість закладів, що їх використовують, очевидно буде зростати. У них буде реалізована і функціональність для вирішення пов'язаних завдань – наприклад, бронювання столиків та збирання відгуків відвідувачів. Крім того, з'являться і рішення щодо автоматизації та впровадження додаткового контролю нових аспектів функціонування ресторану, наприклад, швидкості реагування на натискання кнопки виклику офіціанта [5].

Ресторанна індустрія зараз стикнулася з найбільшим випробуванням за останній час. Задля реанімації ресторанного бізнесу в умовах карантину розроблений концептуальний базис маркетингу соціальних медіа для підприємств ресторанного бізнесу, який ґрунтується на чотирьохетапному підході (POST- методі) та орієнтований на визначення ключових акцентів, які мають бути враховані під час визначення стратегічних векторів розвитку підприємств ресторанного бізнесу в короткостроковому періоді, розроблення ефективного плану маркетингу в соціальних мережах бізнесу та клієнтів. Метод POST (People (люди), Objectives (цілі), Strategy (стратегія), Technology (технологія)) [3].

Щоб вистояти у складних умовах, власники ресторанного бізнесу трансформують звичні формати діяльності та активізують всі можливі резерви та ключові ресурси. З огляду на те, що на сучасному етапі розвитку сфера ресторанної індустрії є глобальним комп'ютеризованим бізнесом, який базується на інтернет-технологіях та альтернативних online-сервісах, у сучасних умовах вони мають бути максимально задіяні в діяльності підприємств ресторанного бізнесу.

Завдяки великій кількості користувачів соціальних мереж і вільному доступу до їх даних відкритою є значна кількість інформації, яку маркетологи підприємств ресторанного бізнесу можуть використати для стратегічного аналізу й цифрового маркетингу. Система ресторанного обслуговування найближчими роками може зазнати серйозних змін під впливом поширення

інтернет продуктів (Internet of Things, IoT) та зростання кількості підключених до нього пристроїв.

Значно розширився обсяг платформ для онлайн-аналізу поживних речовин ресторанних меню. Відповідно гість на сайті чи в мобільному застосунку підбирає страву, яка потрібна в конкретний момент.

Винахід QR-коду - двомірного штрих-коду - відкрив нові необмежені можливості для online взаємодії компаній і споживачів. Швидкість розпізнавання QR-коду дуже висока, його можна розмішувати на будь-яких носіях, починаючи від касових чеків та меню і закінчуючи різними вивісками. Завдяки розміщеній у QR-кодї інформації про час роботи закладу та контактів, збільшиться кількість замовлень до офісів та додому. За допомогою QR-коду ресторан може сповіщати своїх клієнтів про акції, розіграші, активізувати різноманітні програми лояльності, влаштовувати голосування, інтерактивні опитування та швидко отримувати відгуки про ресторан від клієнтів. Відвідувач, відсканувавши QR-код ресторану і внісши в календар свого телефону інформацію про подію, що зацікавила, або призначену зустріч, вже точно про них не забуде [2].

Впровадження Інтернет-технологій дає змогу підприємствам ресторанного бізнесу суттєво скоротити час на обслуговування гостей, забезпечити резервування в режимі он-лайн, знизити собівартість послуг та ін. Застосування різноманітних інструментів Інтернет-технологій підприємствами є одним із найбільш актуальних напрямів просування ресторанного продукту та підтримання комунікаційного зв'язку зі споживачами.

Сучасний світ стикнувся з викликами, з якими ніколи не зустрічався. Наслідки та втрати поширення пандемії колосальні. Інформаційні технології сьогодні, як ніколи раніше, стають все більш цінним ресурсом у підприємствах ресторанного бізнесу, допомагаючи рестораторам не тільки зберегти життєздатність, але й розкрити нові перспективні напрями розвитку.

Для збереження бізнесу та забезпечення ефективного перепрофілювання звичного режиму роботи закладів ресторанного бізнесу на формат адресної доставки замовлень запропоновано концептуальний базис соціального медіа-маркетингу для підприємств ресторанного бізнесу, який інтегрує ключові акценти утримання цінності в умовах пандемії.

Список використаних джерел:

1. Давидова О.Ю. Формування системи інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства. Бізнес-Інформ. 2017. № 11. С. 459–464.
2. Денис Шмигаль: Цифровізація - це колосальний інвестиційний ресурс, який є змога спрямувати на розвиток ресторанного бізнесу URL.:<https://www.kmu.gov.ua/news/denis-shmigal-cifrovizaciya-ce-kolosalnijinvesticijnij-resurs-yakij-ye-zmoga-spryamuvati-na-rozvitok-ekonomiki> (дата звернення: 05.12.2021)
3. Клапчук М.В., Біян В.І., Брухлій Б.В. Інноваційні технології в ресторанному господарстві. Карпатський край. 2015. № 1 (2). С. 92–99.
4. Литвиненко Т.К. Новітні технології обслуговування у сфері ресторанного бізнесу. К., 2019. 215 с.
5. Ляшенко Г. П. Інтернет-маркетинг та його інструменти //Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). 2013. № 3. С. 59-65.